

[Jens Jørgensen]

fortræder for Socialistisk Folkeparti i denne amtskreds, landmand *Kristen Touborg*.

Fru *Annette Just* er valgt i Vejle Amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for Fremskridtspartiet i denne amtskreds, studerende *Kristian Thulesen Dahl*.

Fru *Elisabeth Arnold* er valgt i Århus Amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for Det Radikale Venstre i denne amtskreds, rådmand *Bjarne Ørum*.

Udvalget til Valgs Prøvelse har i et møde i dag behandlet disse sager, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

Som midlertidige medlemmer af Folketinget fra og med den 7. oktober 1993 godkendes:

- 1) afdelingsleder Bjarne Petersen,
- 2) konsulent Finn Lynge,
- 3) sekretær Bodil Tang Kristensen,
- 4) landmand Karen From,
- 5) landmand Kristen Touborg,
- 6) studerende Kristian Thulesen Dahl og
- 7) rådmand Bjarne Ørum.

Hermed sluttede forhandlingene.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 115 stemmer.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Forhandling om redegørelse nr. R 1:

Statsministerens redegørelse ved Folketingets åbning.

(Redegørelsen givet 5/10 93. Meddelelse om forhandling 5/10 93).

Forhandling

Frank Jensen (S):

Politik er at ville og kunne, og statsministerens åbningsredegørelse var et klart bevis for, at regeringen både vil og kan. Socialdemokratiet lægger afgørende vægt på regeringens fælles fundament i bevarelsen og udviklingen af velfærdssamfundet.

Politik handler om menneskers hverdag og om at vælge, ad hvilken vej samfundet skal udvikles. Socialdemokratiet har valgt. Vi ønsker at udvikle velfærdssamfundet.

Velfærdssamfundet er truet. Truslen kommer fra alle de sociale spændinger og uligheder, som skabes, når flere hundrede tusinde mennesker holdes uden for arbejdsmarkedet. Den økologiske ubalance, som har præget vor levevis, kan i sig selv også blive en alvorlig fare for vor velfærd, hvis vi ikke får skabt sammenhæng mellem miljøpolitikken og den generelle økonomiske udvikling. Vi vil en bæredygtig vækst og ikke en sanseløs økonomisk vækst.

Men truslen mod velfærdssamfundet kommer også fra politiske kræfter, som ønsker at afvikle velfærdssamfundet: Partier, som har et fundamentalt andet syn på og en anden holdning til vores fælles ansvar, pligter og rettigheder i samfundet; partier, som bærer troen på frihed uden social tryghed og tror på skabelse af flere job gennem nedskæringer over for de dårligt stillede; partier, der vil erstatte social tryghed med private forsikringer og brugerbetaling, en løsning, der vil give luksuskvalitet for de få og mangel på livskvalitet for de mange. Socialdemokratiet ønsker et samfund, hvor der er plads til og brug for alle. Vi ønsker en politik, der sætter kampen mod arbejdsløsheden øverst på samfundets dagsorden og derved giver den enkelte en reel frihed til at udfolde sine evner, en politik, som giver valgmuligheder til alle – ikke kun de velstillede.

Når der i dag tales om overgangen fra socialstat til minimalstat, mener de, der fremfører disse tanker, at de svageste skal have discountkvalitet, mens de stærkeste skal have luksuskvalitet. Vi ønsker at give livskvalitet til hele befolkningen, og det er netop på disse vigtige holdningsmæssige områder, der er sket et radikalt kursskifte med flertalsregeringens tiltrædelse den 25. januar 1993. Nu er kampen mod arbejdsløsheden endelig sat øverst på den politiske dagsorden. Velfærdssamfundet trues ikke af dagpengenes, efterlønnens eller de sociale ydelsers niveau; truslen kommer derimod fra det stærkt stigende antal mennesker, som holdes udenfor og henvises til passiv forsørgelse. Det er her, kampen for velfærdssamfundet skal sættes ind, og det er nu, arbejdsløshedens himelflugt skal standses.

[Frank Jensen]

Regeringen har allerede skabt mange resultater på meget kort tid. Den har vist handlekraft og har skabt ro om de økonomiske rammer for familiernes og erhvervslivets muligheder. Flere års spekulation i ændringer i skattesystemet og ændringer af arbejdsmarkedspolitikken er nu afløst af klarhed med hensyn til den enkelte borgers og families muligheder, pligter og rettigheder i mange år fremover.

Der har været travlhed, men det har været nødvendigt; det tager tid at vende udviklingen efter flere år med misvækst og katastrofalt stigende arbejdsløshed. Den nye kurs er lagt, og den skal nu fastholdes, så resultaterne kan få lov at spire frem. Regeringen har viljen og evnen til at vende udviklingen, så det kan mærkes og ses.

Social og økonomisk ansvarlighed er ikke modsætninger, men to sider af samme sag. Det er bevist af de resultater, som regeringen allerede har fået vedtaget her i Folketinget, og som træder i kraft den 1. januar 1994. Skatten af arbejdsindkomsten sættes ned; huller i skattesystemet lukkes; grønne afgifter giver nye indtægter og mindre ressource- og miljøsvineri; de arbejdsløse får bedre og tidligere jobtilbud, og der sker en bedre fordeling af arbejdet gennem forbedringer af orlovsordningerne; der skabes nye og varige job gennem en aktiv erhvervs politik, og Danmark skal i endnu højere grad udnytte sine styrkepositioner på de internationale markeder.

Der skabes 10.000 nye uddannelsespladser til de unge; heraf er de 5.000 placeret på de videregående uddannelser, 3.000 på erhvervsgrunduddannelserne og 2.000 på social- og sundhedsuddannelserne. Der skabes 10.000 nye efter- og videreuddannelsespladser til de voksne, og disse nye uddannelsespladser skaber øget mulighed for rotation på arbejdsmarkedet. Danmarks styrke har været og skal også i fremtiden være en veluddannet arbejdsstyrke. Uddannelse er nemlig en investering i fremtiden, og nu har arbejdsgiverne, fagbevægelsen og den offentlige sektor et klart ansvar for at få brugt de nye muligheder i orlovsreformen.

Med regeringens forslag til finanslov for 1994 er et centralt element føjet til. Forslaget er med til at give samfundsøkonomien et kraftigt spark fremad i 1994. Der sker en målrettet finanspolitisk lempelse på 12 mia. kr. i 1994 for at sætte skub i økonomien, alt sammen i form

af initiativer, der har det fælles omdrejningspunkt at øge beskæftigelsen og livskvaliteten.

Der er oppositionspolitikere, der krampagtigt forsøger at fastholde pessimismen med udtryk som, at »pengene fosser ud af statskassen«, og ved at så tvivl om, at Nationalbanken og regeringen har skabt ro om valutakursen. Enkelte fortvivlede oppositionspolitikere forsøger også at tale ethvert opsving i dansk økonomi ned. Det vil ikke lykkes for dem, for fakta er, at indsatsen for at skabe nye arbejdspladser sker på et forsvarligt økonomisk grundlag. De samlede offentlige udgifter stiger langsommere end væksten i samfundet som helhed.

Regeringen bryder med sin økonomiske politik den onde cirkel, der prægede samfundsøkonomien under KV-regeringen med katastrofalt stigende arbejdsløshed og lavere indtægter til stat, amt og kommuner, og som samtidig medførte stigende udgifter og større underskud. Husk på, at arven efter den tidligere regering ikke er det skønsmaleri, den daværende finansminister, hr. Henning Dyremose, malede i efteråret 1993, da finansloven blev forhandlet på plads. I 1993 bliver arbejdsløshedstallet ikke 320.000, men derimod 355.000, og underskuddet på statens finanser bliver ikke på 34 mia. kr., men derimod på 55 mia. kr. Så stop hykleriet. Fakta er, at den nye regering har skabt orden i statens finanser ved at sætte gang i væksten og mindske arbejdsløsheden. Vi lægger afgørende vægt på ansvarligheden i den økonomiske politik, og rammerne for 1994 ligger nu fast.

Alle mennesker ved, at Danmark ikke alene kan fjerne arbejdsløsheden. Samarbejde mellem de europæiske lande er helt nødvendigt for at skabe baggrund for et økonomisk opsving både i Danmark og i Europa. Intet land kan alene være lokomotiv for denne udvikling, og derfor skal vi bruge EF-samarbejdet til at understøtte en offensiv, bæredygtig vækststrategi for at øge beskæftigelsen. Denne udvikling blev startet under det danske EF-formandskab, hvor beskæftigelsen blev sat øverst på dagsordenen for EFs økonomiske politik, og dette samarbejde skal nu fastholdes og styrkes. Det må hindres, at EF-landene i den nuværende krise gentager reaktionsmønsteret fra krisen i 1970'erne med handelshindringer og national protektionisme, for det vil kun forværre krisen og give yderligere skævheder landene imellem.

[Frank Jensen]

Internationaliseringen medfører et stigende pres fra lande i Østeuropa og Asien med lavere omkostninger til arbejdskraften og mindre strikse krav til miljøet og arbejdsmiljøet. Timelønnen i Kina er 65 gange lavere end timelønnen til en dansk industriarbejder, og det hverken kan eller skal vi konkurrere med i Danmark. Der er behov for reformer, der styrer EF-landene væk fra lavteknologiske produktionsformer og over mod produktion inden for service, velfærdsydelser og miljøteknologi. Denne omstillingsproces skal alle EF-lande bidrage til, også Danmark – helt i tråd med regeringens erhvervspolitiske redegørelse. EF's penge skal bruges til at understøtte udviklingen af miljøteknologi og velfærdssystemer. Af hensyn til både miljøet og konkurrenceevnen skal skat på arbejdskraft erstattes af skat på knappe ressourcer, og også her skal vi lave fælles målsætninger i EF.

Udviklingslandene og landene i Øst- og Centraleuropa skal hjælpes til at kunne klare sig selv. En øget markedsadgang er derfor helt afgørende for at støtte reformprocessen. Det er for dårligt, at disse lande møder handelsblokeringer, når de prøver at sælge deres varer til os. Vi såvel som EF skal i højere grad investere direkte i Øst- og Centraleuropa, og disse investeringer skal sættes ind netop dér, hvor vi ellers kunne forvente en unfair konkurrence, dvs. på miljø- og arbejdsmiljøområder. Det vil være med til at forbedre forholdene for vore naboer i Østeuropa, men det vil også kunne gavne os på flere områder og sætte gang i produktionen hos de danske virksomheder, der har ekspertise på disse områder.

Forskellen mellem denne regering og den tidligere regering er tydelig. Socialdemokratiet ønsker en velfungerende offentlig service. Det er simpelt hen en forudsætning for, at et moderne samfund kan fungere. Vi sætter pris på god service i Danmark, vi forventer en sådan, og vi er klar til at betale for den.

Statsministeren nævnte i sin tale, at småbørnsfamilierne er pressede, og det er sandt. Hvem har ikke selv været udsat for den depression, der melder sig, når barselorlovsperioden nærmer sig sin afslutning? Der er ingen pasningsmuligheder, og denne mangel forpester det, der skulle være en lykkelig begivenhed og lykkelig periode for mange unge familier. Jeg ved ikke, hvor mange her i salen der kan hu-

ske, hvordan det var, men vi er trods alt nogle stykker.

Den tidligere regering mente ikke, at der skulle gøres noget specielt for småbørnsfamilierne. Denne ansvarsløshed over for de unge familier er Socialdemokratiet fundamentalt uenig i, og regeringen har handlet derefter. Der er nu skabt mulighed for forældreorlov til pasning af egne børn, og kommunerne kan supplere op med ekstra penge. Vi giver kommunerne mulighed for at låne penge til nye daginstitutioner og give mere støtte til ansættelse af personale. Fakta er, at barselorlovsperioden nu kan udvides til ét år, og samtidig tager skattereformen hensyn til de familier, som vælger at lade den ene af forældrene blive hjemme og passe børnene. Det værste for småbørnsfamilierne er uvisheden. Kan vort barn blive passet? Får vi en plads? Kommunernes trapper bliver slidt tynde, og alt for mange steder i Danmark bliver svaret et nej, der presser familierne ud i sorte pasningsordninger. Nervositeten hos forældrene er forståelig, og den skal vi til livs. Vi kan simpelt hen ikke være det bekendt, og derfor er Socialdemokratiet stolt af regeringens forslag om at gennemføre en pladsgaranti i samarbejde med kommunerne.

Socialdemokratiet vil gerne rose regeringen for at tage pensionisternes behov alvorligt. Den tidligere regering havde svært ved at finde de rette svar til de ældre. Parolen om, at man skal blive længst muligt i eget hjem, er god for mange, men vi må ikke glemme, at det kræver et egnet hjem. Pensionisterne er jo mindst lige så forskellige i deres behov som andre mennesker. Der er ældre, der kan og vil passe sig selv uden offentlig hjælp, der er plejekrævende ældre, og regeringen har taget initiativer over for den sidste gruppe. Der skal gives flere og bedre boligtilbud til de ældre – regeringen har afsat en lånepulje til dette formål på finansloven – og kommunerne får mulighed for at ansætte mere personale til ældreservice. Det er en meningsfuld og god beskæftigelse at hjælpe de ældre, ingen kunstig foranstaltning, som nogle oppositionspolitikere koldt og kynisk har kaldt det store arbejde, som mange mennesker udfører i deres hverdag.

Situationen på boligmarkedet har været katastrofal i mange år under den borgerlige regering med tvangsauktioner, faldende ejendomspriser og stavnsbinding af husejerne. Da rege-

[Frank Jensen]

ringen kom til, lovede den, at det skulle der rettes op på, og det har vi gjort. I foråret fik regeringen vedtaget en boligpakke her i Folketinget. Den indeholdt bl.a. midlertidig fritagelse for stempelafgift og adgang til annuitetslån. Vi har gennemført en skattereform, som skaber klarhed og giver almindelige mennesker flere penge mellem hænderne, og det vil gøre det lettere for mange familier at klare boligudgifterne. Nu er der skabt ro om skattesystemet. Folk ved nu, hvordan vilkårene vil være i lang tid fremover, og det giver tryghed i dispositionerne. Denne stabilitet og tryghed trues kun af enkelte borgerlige politikere, der truer med igen at pille ved ændringerne i skattesystemet, og det er sandelig ikke den slags signaler, boligmarkedet har brug for lige nu.

Men regeringen har gjort mere endnu. Regeringen har udnyttet det rentefald, der er kommet, efter at den er trådt til, og har givet mulighed for omlægning af prioritetsgæld. Obligationsrenten er nu den laveste i de seneste 30 år, spændet mellem den danske og tyske rente er indsnævret stærkt, og det giver store muligheder for at lette boligudgifterne for mange huskere. Vi vil kunne reducere ydelsen for parcelhuse med 15-25 pct.

Og hvordan er det så gået? Ja, nu har de nye muligheder jo ikke haft så lang tid at virke i; lettelserne som følge af skattereformen viser sig jo først til næste år, og det samme gælder for arbejdsmarkedsreformen og de vækstfremmende initiativer, der ligger i regeringens finanslov for 1994. Men på trods heraf er situationen vendt på boligmarkedet. Der er afgivet over 150.000 lånetilbud, som nu begynder at blive udnyttet i stor stil. Der er kommet gang i ejendomshandlerne igen, og over hele landet meldes der om et kraftigt hussalg. For få uger siden kunne de førende ejendomsmæglerfirmaer oplyse, at de forventer et salg på 70.000 helårsboliger og fritidshuse i år. Vi skal helt tilbage til tiden før kartoffelkuren og den nuværende skattereform i 1986 for at opleve noget tilsvarende.

Verdens problemer rykker tættere og tættere på. Den mest nærværende og direkte konsekvens af verdenssituationen oplever vi, når mennesker søger ly hos os for krig eller forfølgelse i deres eget land. Danmark skal tage sin del af ansvaret for at løse flygtningeproblemet. Den tragiske borgerkrig i det tidligere Jugosla-

vien har betydet, at tusindvis af familier er blevet splittet og har måttet forlade hus og hjem og ejendele, og at uskyldige mennesker er blevet dræbt, tortureret og voldtaget. Når disse mennesker søger hertil, er det ikke for sjov, og Danmark må selvfølgelig tage sin lille del af ansvaret. Alt andet ville være for usselt, og i Socialdemokratiet erkender vi vores del af ansvaret for at hjælpe mennesker i nød. Vi skal selvfølgelig give de mennesker, der opholder sig her i landet, en anstændig behandling. Det har altid været vores grundholdning.

Vi kan i dag konstatere, at den største forandring i forhold til den forrige regerings politik på udlændingeområdet er, at nu sker der noget. Den forrige regerings tiltag på udlændingeområdet var præget af total passivitet. Socialdemokratiet har i årevis kæmpet her i Folketinget for at sikre en bedre integration af indvandrere – men uden held – og nu betaler vi prisen for, at der intet skete, og at problemerne fik lov at vokse. I Socialdemokratiet ønsker vi handling, og vi er startet. I juni blev udlændingepakken vedtaget her i Folketinget. Kommuner med mange udlændinge får større økonomisk kompensation, og vi giver kommunerne mulighed for at hindre koncentration af befolkningsgrupper med særlig vanskelige sociale forhold, det være sig indvandrere eller danskere.

I morgen fremlægger regeringen sin storbypolitik i form af et handlingsprogram fra regeringens storbyudvalg, der specielt skal tage hånd om de problemer, der findes i socialt belastede boligområder.

Ja, det bliver en spændende folketingssamling, vi nu tager hul på, med mange nye opgaver og udfordringer at kaste sig over. Politik er at ville og kunne. Resultaterne tæller mest for Socialdemokratiet, og sådan vil det også være i den nye samling.

Jeg skal derfor på foranledning af Socialdemokratiet, CD, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget konstaterer, at arbejdsløsheden er det største samfundsproblem, en trussel mod den enkeltes velfærd, og at regeringen i sin økonomiske politik giver bekæmpelsen af arbejdsløsheden højeste prioritet, går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«
(Dagsordensforslag nr. D 1).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Jeg forstår ikke, at hr. Frank Jensen er blevet så vred over, at vi siger, at pengene fosser ud af statskassen, for jeg har forstået, at det er Socialdemokratiets politik, at der skal bruges flere offentlige midler.

Man kan jo i hvert fald roligt sige, at hr. Frank Jensen tog munden fuld i sin ordførertale. Der var mange ting at tage fat på, men jeg vil bare hæfte mig ved en enkelt ting. Hr. Frank Jensen sagde, at han var stolt over den pladsgaranti, som regeringen vil give, så forældrene kan få passet deres børn. Vi er da enige i, at det er godt, når forældrene kan få passet deres børn, og at der ikke er ventelister i kommunen. Der er sandelig også mange kommuner, der har ordnet det, så der ikke er ventelister.

Men jeg er også enig i, at der er for mange forældre, der har børnene på venteliste, nemlig dem, der bor i socialdemokratisk ledede kommuner. Jeg står her med en opgørelse fra Pædagogisk Medhjælper Forbund, som viser, at de kommuner her i landet, som har de længste ventelister, alle har socialdemokratiske borgmestre. Det er København, Århus, Esbjerg, Kolding, Helsingør, Køge, Hvidovre, Næstved og Horsens, og jeg giver hr. Frank Jensen ret i, at forældrene i disse socialdemokratisk ledede kommuner er dårligt stillet.

Så vi må spørge hr. Frank Jensen: Betyder den pladsgaranti, som regeringen nu vil give, at borgerne i alle de kommuner, hvor man har løst venteliste-problemet, nu skal til at læsse penge over til de socialdemokratiske kommuner, der har forsømt deres opgaver? Og ville det så i virkeligheden ikke være nemmere, hvis statsministeren og hr. Frank Jensen simpelt hen tog fat i disse socialdemokratiske borgmestre, så de fik løst deres problemer uden at belaste borgerne i de kommuner, der har løst problemerne?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Nu kommer der handling på flygtninge- og

indvandrerområdet, sagde hr. Frank Jensen. Vi andre og den gamle regering har kun snakket.

Der må da vist være noget galt med hr. Frank Jensens hukommelse. Den gamle regering har fremsat masser af forslag og er fremkommet med masser af ideer, masser af tanker til ændringer på udlændingeområdet. Men hvem var det, der var imod hver eneste gang? Det var hr. Frank Jensens parti, det var Det Radikale Venstre, og det var andre partier. Så springer man for 14 dage eller 3 uger siden – lige før en kongres – op og siger, at nu skal der være et antal stramminger. Og så hopper man væk fra det hele.

Jeg kan garantere hr. Frank Jensen, at Det Konservative Folkeparti gerne vil være med til ændringer og stramminger, som vi også tidligere har udtalt. Vi mener, det er rimeligt, at retskravet på familiesammenføring bortfalder. Vi mener, det er ret og rimeligt, at de mennesker, der kommer herop og bliver familiesammenført med indvandrere, selv påtager sig at forsørge familien. Vi mener, at modersmålsundervisningen skal afskaffes, således at udenlandske børn i danske skoler lærer at tale og skrive dansk, for det er det, de har brug for, når de skal integreres i det danske samfund. Og vi ønsker, at flygtninge skal vende hjem, når situationen i deres hjemland er blevet normal.

Og jeg vil gerne have et tilsagn om, at det er de ændringer, hr. Frank Jensen vil være med til.

Hr. Frank Jensen siger, at det er usselt, hvis man ikke vil hjælpe mennesker, der kommer fra et andet land, flygter fra en borgerkrig. Ja, det er usselt. Men når man med indenrigsministerens egne tal kan konstatere, at af de mere end 10.000 eks-jugoslavere fra Bosnien, som vi har taget til Danmark, er ca. 90 pct. ikke kommet fra krigens helvede, men har været i sikkerhed i Tyrkiet, i Makedonien, i Kroatien, i Polen, i Egypten og i Holland i ca. 9 måneder i gennemsnit, var det så ikke bedre, at vi kun tog dem, der virkelig havde behov, og brugte pengene til at hjælpe 100.000 mennesker de steder, frem for at tage nogle få herop, som i forvejen var i sikkerhed?

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Når man hører hr. Frank Jensen, så må man jo sige: Hu hej, hvor det går! Det var sandelig

[Holger K. Nielsen]

en ordfører, der var i stand til at give udtryk for optimisme. Man kunne slet ikke få det indtryk, at vi her har en flertalsregering, der bogstaveligt talt hænger med en vis legemsdel ud over kanten. Men det var da flot, at hr. Frank Jensen forsøgte at tale sig til en optimisme, som der jo slet ikke er i regeringen i øjeblikket.

For der er jo mange problemer. Lad mig tage fat på to spørgsmål. Jeg indrømmer, at det måske giver lidt slinger i optimismen, men alligevel.

Hr. Frank Jensen siger, at regeringen har lavet en målrettet finanspolitisk lempelse. Må jeg godt lige spørge hr. Frank Jensen: Er det ikke korrekt, at ca. halvdelen af denne finanspolitiske lempelse er så lidt målrettet, som den overhovedet kan være? Den består af skattelettelser, og er der noget, der ikke er målrettethed over – og det ved hr. Frank Jensen jo udmærket godt – så er det skattelettelser.

Er det ikke korrekt, at beskæftigelsesvirkningen af en finanspolitisk lempelse er langt større, hvis man gør den målrettet f.eks. i form af forbedringer af den kommunale service, end hvis man laver den i form af skattelettelser, hvor man ikke har nogen som helst garanti for, at det giver en positiv effekt på beskæftigelsen, og i hvert fald en langt mindre effekt, end hvis det var målrettet?

Lad mig tage et spørgsmål mere. Hr. Frank Jensen nævner arbejdsmarkedsreformen og siger, at der kun er tale om forbedringer for de arbejdsløse. Vil hr. Frank Jensen ikke medgive, at der stadig væk er et problem for en række arbejdsløse, som efter 1995 ryger ud af dagpengesystemet og over på bistandssystemet? Vil hr. Frank Jensen ikke medgive, at for mange af disse arbejdsløse vil der være tale om en katastrofe både økonomisk og socialt?

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Til hr. Fogh Rasmussen: Jeg tror, de fleste uden for salen her godt ved, hvorfor kommunernes situation har været så alvorlig, og hvorfor de større kommuner, som er socialdemokratisk ledet, har haft så svært ved at leve op til deres ønsker også om at lave pladsgaranti i kommunerne: Det er netop, fordi den tidligere regering placerede ansvaret for sine nedskæringer ude hos kommunerne. Regeringen var ikke så stor, at den selv turde tage ansvaret.

Ansvaret blev placeret hos de socialdemokratiske borgmestre og kommunalpolitikere, som måtte gå ud og tage skraldet for den nedskæringspolitik, tidligere borgerlige regeringer har gennemført. Det er forklaringen på, at store kommuner med specielt store opgaver at løfte både på de sociale områder og på andre områder har haft svært ved at leve op til garantien.

Nu får de bedre muligheder. Regeringen har allerede gennemført dem med nye lånemuligheder for opførelse af nye daginstitutioner, med nye muligheder for at få refusion til at øge antallet af ansatte. Det er jo det, der skal til, for at kommunerne kan leve op til den målsætning om en pladsgaranti til børnefamilierne, som regeringen har.

Må jeg sige til hr. Helge Adam Møller, at vi aldrig har været i tvivl om, at Det Konservative Folkeparti i sine holdninger på udlændingområdet har været på kanten af de internationale konventioner, når det drejer sig om fjernelse af retskrav, aldrig. Men aktivitet og handling har jo også manglet og ansvarslosheden været stor, når det drejer sig om at tilrettelægge en politik i vores eget land for at tage godt imod de mennesker, som må søge ly i vores land i perioder, hvor de er forfulgt af tortur og krig og andet. Det var dér, handlingslamelsen kunne føles, det var dér, vi manglede initiativet, og det var dér, Socialdemokratiet gang på gang satte sit beslutningsforslag om en integrationspolitik på dagsordenen.

Jeg vender tilbage med et svar til hr. Holger K. Nielsen. Jeg kan se, at jeg ikke har mere taletid.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Nu skal det her vel ikke udvikle sig til en debat om indvandrer- og flygtningepolitik. Jeg skulle kende dette Folketing dårligt, hvis vi ikke vil få adskillige lejligheder til at diskutere de emner, der jo optager mange folketingsmedlemmer meget.

Men da hr. Helge Adam Møller havde været på talerstolen, kunne jeg alligevel ikke nære mig for at gå herop og sige, at jeg er glad for, at statsministerens bemærkninger i åbningstalen var mere gennemtænkte end mange af de bemærkninger, vi har hørt fra Socialdemokratiet i sommerens løb.

[Ebba Strange]

Den historiske kendsgerning er jo, at de stramninger, der blev lavet i Danmarks udlændingelov både i 1986 og i 1992, blev lavet i skøn forening mellem Socialdemokratiet og de daværende borgerlige regeringer. Det er jo sandheden, og derfor var vi nogle, der krummede tæer, da vi hørte debatten i Socialdemokratiet i sommer. Jeg håber, at statsministerens bemærkninger i åbningstalen er udtryk for, at Socialdemokratiet har sundet sig og ikke vil gribe ind over for de helt grundlæggende retskrav, som udlændinge, der bor i Danmark, naturligvis har på bolig, på uddannelse og på undervisning.

Også når der er foretaget visumstramninger, har det været i samarbejde mellem Socialdemokratiet og de borgerlige regeringer eller den nye regering og de borgerlige partier.

Jeg håber, at vi kan tage den regering, vi har nu, som garant for, at de yderligere stramninger, som vi godt ved at både Fremskridtspartiet, Venstre og De Konservative har i deres principprogrammer – for det har vi hørt fra denne talerstol adskillige gange – i hvert fald ikke bliver gennemført, så længe vi har den regering, vi har i dag.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Der var en eneste grund til, at jeg trak denne statistik over ventelister frem, nemlig at hr. Frank Jensen selvretfærdigt forsøgte at fremstille det, som om Socialdemokratiet er de eneste, der ønsker at gøre noget godt for børnefamilierne. Derfor er det vigtigt at få understreget, at de kommuner, der har de største og længste ventelister, er socialdemokratisk ledede kommuner. Derfor burde man fejle for egen dør først.

Så forsøger hr. Frank Jensen at afvise det med at sige: Ja, men det er også de største kommuner; de har de største økonomiske problemer. Lad os så prøve at kigge på et eksempel med kommuner af nogenlunde samme størrelse. Lad os tage Holstebro Kommune og Køge Kommune; de er af nogenlunde samme størrelse. Holstebro har en Venstreborgmester, der er ingen venteliste. Køge Kommune har en socialdemokratisk borgmester, der er en lang venteliste. Og sådan vil det gælde, når man sammenligner kommuner af samme størrelse. Det er de socialdemokratisk ledede kommuner, der har problemerne.

Derfor handler det her til syvende og sidst om, hvem der er god til at forvalte de offentlige midler og få mest muligt ud af pengene, og oven på hr. Frank Jensens svar må jeg så konkludere, at den bedste løsning, forældrene kan finde, er at skifte de socialdemokratiske borgmestre ud og få nogle borgmestre, der bedre kan forvalte pengene til gavn for bl.a. børnefamilierne.

Den pladsgaranti, som hr. Frank Jensen og statsministeren har lovet, er jo en garanti for lånte penge. Det er jo ikke sådan, at hr. Frank Jensen og statsministeren har pengene. Det er gæld, der lægges oven på gammel gæld, og der venter en stor regning på et eller andet tidspunkt.

Når jeg har trukket disse ting frem, er det også, fordi hr. Frank Jensen med temmelig høj stemme påstod, at den tidligere regering ingenting gjorde for børnefamilierne. Jeg tror, hr. Frank Jensen godt er klar over, at det ikke er sandt. Der blev gjort ganske meget for at forbedre situationen for børnefamilierne. Forskellen er blot, at vi går ind for, at børnefamilierne skal have valgfrihed mellem forskellige pasningsordninger, og dér er det, at Socialdemokratiet, forankret i den traditionelle beton i familiepolitikken, modsætter sig valgfrihed, sådan som vi også har set på det seneste.

Formanden:

Det er en passende lejlighed at gøre opmærksom på, at ordførerne jo har en ordførertale senere. En kort bemærkning kan ikke bruges til en ordførertale, der overskrider tiden.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg vil gerne stille et enkelt spørgsmål meget direkte til hr. Frank Jensen. Hr. Frank Jensen siger, at de konservative forslag har været på kanten af internationale konventioner. Det er jo en stærk melding. Jeg vil godt bede hr. Frank Jensen nævne bare et eneste konservativt forslag fremsat her i Folketinget vedrørende flygtninge-, indvandrer- eller udlændingepolitik, som har været i modstrid med eller bare på kanten af nogen international konvention.

Når hr. Frank Jensen så siger, at nu skal der handles, må jeg spørge: Hvem er det, man skal følge, og hvilken politik er det, man skal hand-

[Helge Adam Møller]

le efter? Er det Socialdemokratiets ene næstformand, hr. Ove Dalsgaard, eller Socialdemokratiets anden næstformand, indenrigsminister Birte Weiss, man skal følge? Er det finansministerens, hr. Mogens Lykketofts, tanker om udlændingepolitik, man skal følge, eller hr. Frank Jensens? Det var jo i hvert tilfælde fire fremtrædende socialdemokrater, som er kommet med vidt forskellige meldinger.

Og så til sidst: Det, der står klart i den konservative udlændingepolitik, er, at Danmark skal hjælpe reelle flygtninge. Mennesker, der er forfulgt, skal kunne hjælpes. Mennesker, der kommer direkte fra en borgerkrig, skal kunne hjælpes. Men når mennesker eksempelvis kommer fra en flygtningelejr i Tyrkiet, hvor de har boet 9 eller 10 måneder, og hvor de, fordi de har råd til det, har kunnet betale 500, 600, 700 eller 800 D-mark for at komme til Danmark, så er det vores holdning, at de skulle være blevet dér. Og de penge, vi ikke anvender på at oprette dyre lejre i Danmark, kunne anvendes i Tyrkiet, i Makedonien, i Kroatien. Så kunne vi have hjulpet 100.000 mennesker i nød fra borgerkrigen frem for 10.000. Det er altså en social politik. Det andet er asocialt.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Til hr. Holger K. Nielsen: Jeg er glad for, at SF's formand havde sporet det optimistiske toneleje og også den optimisme, som ligger i de resultater, som regeringen allerede har skabt. Det er glædeligt.

Vi var selvfølgelig også taknemlige for SF's bidrag til gennemførelsen af regeringens politik i foråret, både når det drejer sig om folkeskolereformen, og når det drejer sig om den del af skattereformen, som SF tilsluttede sig – gennemførelsen af de grønne afgifter og tilstopning af huller i skattesystemet. Det var gode bidrag fra Socialistisk Folkeparti til gennemførelse af regeringens initiativer.

Nu skal vi så videre. Dér håber vi, at SF vil fastholde sit positive initiativ og her i Folketinget vil det være den positive del af oppositionen.

Hr. Holger K. Nielsen tager udgangspunkt i, at det ikke er så målrettet endda med en lempelse på 12 mia. kr., hvor halvdelen bruges til indkøring af den nye skattereform. Hr. Holger K. Nielsen kan have ret i, at man kunne have

målrettet den mere, hvis man havde lavet nogle offentlige systemer, som skulle bruges til at hjælpe folk i deres privatøkonomi. Dér har vi i regeringen valgt at give familierne mulighed for selv at tage ansvaret for at gennemføre de tiltrængte vedligeholdelsesopgaver, som vi ved er udskudt i mange familier: indkøb til udskiftning af de gamle fryseskabe og køleskabe, som er en belastning for vores ressourceforbrug. Staten skal ikke lave systemer, der påfører familierne udskiftning af installationerne i deres private boliger. Her må familien have råderummet selv.

Må jeg sige om den del, der vedrører støjen i kulissen i regeringen: Der er altid megen opmærksomhed i pressen og medierne, når enkelte i regeringspartierne siger noget andet end det, som flertallet siger. Men når det virkelige gælder, når regeringen skal have sine initiativer igennem i Folketinget, har vi aldrig svigtet, og for regeringen er det dér, resultaterne tæller.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Siden Socialdemokratiet fremsatte sit forslag om at fordele udlændingene i forbindelse med sit integrationsforslag, har debatten om dette emne jo kørt frem og tilbage, og det er nu blevet udvidet til også at omfatte danskere med sociale problemer.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge hr. Frank Jensen, om man fra Socialdemokratiets side har overblik over, hvor mange mennesker det her drejer sig om, om det er en gruppe, der vil vokse, og om man har gjort sig klart, at man måske er ved at lave en fordelingspolitik, hvor man fordeler elendigheden i stedet for at prøve at løse problemerne.

Man hjælper ikke mennesker, der har problemer, ved at fratage dem endnu nogle af deres rettigheder. Fordeling af elendigheden løser ikke de elendiges problemer.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Fremtrædende Socialdemokrater har i de seneste uger gjort meget ud af at hævde, at de forslag, som Venstre de sidste fire år har gjort gældende med hensyn til ændring af familiesammenførselsreglerne, skulle være i strid

[Birthe Rønn Hornbech]

med eller i hvert fald på kanten af internationale konventioner. Vi har hørt statsministeren sige det; statsministeren har ikke fundet anledning til at dokumentere det. I dag er det den socialdemokratiske politiske ordfører, der gør det samme synspunkt gældende.

Jeg vil gerne give hr. Frank Jensen et svar, jeg netop har fået fra indenrigsministeren om disse spørgsmål, og anbefale ham det. Man har her givet svar på, om det vil være i strid med menneskerettighedskonventionen at ændre familiesammenføringsreglerne vedrørende familier, der først etableres her i Danmark, når det sker på et tidspunkt, hvor der ikke er nogen berettiget forventning om at kunne opnå opholdstilladelse i Danmark. Her siger indenrigsministeren, at forholdene i relation til konventionerne er klare: Medlemsstaten er i sådanne tilfælde ikke forpligtet til at sikre, at familien kan blive samlet her i Danmark, såfremt der er et andet sted, hvor den kan være.

Det er præcis det, Venstre har sagt i 4 år. Jeg takker for indenrigsministerens svar, men jeg vil da godt spørge Frank Jensen, hvem det egentlig er, der tegner Socialdemokratiet i denne sag.

Formanden:

Jeg vil gerne erindre om, at det hedder *hr.* Frank Jensen.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg skal i hvert fald hilse mange gange fra min egen folketingsgruppe og sige, at der i Fremskridtspartiet ingen slinger i valsen er overhovedet, heller ikke hvad angår udlændingepolitikken. Men det er der tilsyneladende i andre partiers folketingsgrupper og også i regeringen.

Jeg synes, det er nogle ganske forfærdelige flasker, Socialdemokratiet er begyndt at komme med om de internationale konventioner, og i lighed med andre ordførere vil jeg gerne have en dokumentation: Hvor er det, man er i strid? Man kan da ikke være bekendt at sige, at nogle udtalelser eller nogle forslag er i strid med internationale konventioner, uden at man dokumenterer det. Så også jeg vil meget gerne have, at der kommer en dokumentation fra Socialdemokratiet fra denne talerstol.

Så vil jeg sige til fru Ebba Strange, som var lidt nervøs for, om det var VKZ eller det var regeringen, der skulle præge udlændingebatten, at efter næste folketingsvalg, hvor det ser ud, som om der bliver flertal af de tre partier, bliver det forhåbentlig VKZ, der kommer til at præge udlændingepolitikken. Det er et afgørende punkt for Fremskridtspartiet, og vi vil stå fast på, at der skal ske de opstramninger, som nu også Venstre og De Konservative endnu en gang har været oppe at fremlægge. Ord er godt, men handling er bedre.

Også skattepolitikken har der jo været mange udtalelser fremme om skulle ændres, altså den skattereform, man nu har vedtaget med et meget snævert flertal. Jeg synes, det er positive signaler. Det er at give vælgerne et håb om, at mange af de lovforslag, mange af de planer, mange af de såkaldte reformer, som man har vedtaget, og som der har været en meget kraftig socialdemokratisk indvirken på, bliver markant ændret, og jeg skal garantere, at det er noget, Fremskridtspartiet vil følge op på.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jo, jeg havde opfattet den optimistiske tone i hr. Frank Jensens indlæg, men pointen i det, jeg sagde, var jo, at der ikke er så megen grund til den optimisme. Det er jo dér, pointen er: En regering, der er så meget ude at hænge, som tilfældet er i øjeblikket, har jo ikke så meget grund til at føre sig så kraftigt frem. Men det er da altid en fordel, at man forsøger at tale sig ud af det og giver sit toneleje den optimisme. Det er helt o.k.

Men når nu hr. Frank Jensen siger, at folk med skattelettelserne vil begynde at udskifte alle deres køleskabe og fryseskabe osv., så er mit spørgsmål: Hvor ved hr. Frank Jensen dog det fra? Hvis det var det, vi snakkede om, kunne der måske være fornuft i det; her er jeg da helt enig. Men hvor ved hr. Frank Jensen fra, at folk vil bruge deres skattelettelser til det? Det kan da godt være, at de vil bruge deres skattelettelser til at købe nye biler for, nye stereoanlæg, nye videoanlæg, nye fjernsyn, som ikke giver en eneste ny arbejdsplads her i Danmark. Det er netop det, der er problemet.

Skattelettelserne er så lidt målrettede i forhold til beskæftigelsen, som de overhovedet kan være, og det er derfor, vi siger, at vi gerne

[Holger K. Nielsen]

vil diskutere lempelse af finanspolitikken; det er meget fornuftigt i den øjeblikkelige situation. Men vi ønsker at få den maksimale beskæftigelseseffekt i den, fordi det er de arbejdsløse, vi især skal tænke på i det her.

Hr. Frank Jensen svarede ikke på det spørgsmål vedrørende de arbejdsløse, som jeg stillede, nemlig: Vil hr. Frank Jensen ikke indrømme, at det stadig væk er sådan, at adskillige arbejdsløse falder ud af systemet også i den nye reform efter 1995? De vil falde ud af dagpengesystemet og ind i bistandssystemet med økonomisk og social katastrofe til følge for de pågældende mennesker.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg er klar over, at hr. Frank Jensen har et problem, når han har 2 minutter til at svare på fire eller fem korte bemærkninger, og det var selvfølgelig årsagen til, at han ikke fik svaret på det klare spørgsmål, jeg havde, hvor jeg bad hr. Frank Jensen om at nævne mig bare et eneste forslag, som Det Konservative Folkeparti har fremsat her i Folketinget, som er i modstrid med eller bare på kanten af internationale konventioner. Jeg håber, at formanden eventuelt vil give 1 minut ekstra, hvis det er nødvendigt for at få besvaret alle spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg vil rette en stærk appel til Venstres ordfører om at begynde at træne sig lidt i at give nogle klare svar på, hvad Venstre vil på børneoplysningsområdet. Det kunne være rart at få det spillet ind i debatten. Jeg har forstået hr. Fogh Rasmussens holdning således – jeg refererer til side 130 i den meget omtalte bog, som hr. Fogh Rasmussen har siddet og skriblet på i den seneste tid: »Jeg indrømmer, at denne sociale omfordeling bryder berettigelsesprincippet. Vi tager fra nogle mennesker berettiget erhvervede ejendomme og fordeler dem til nogle andre.«

Skal jeg ikke forstå det afsnit i hr. Fogh Rasmussens bog således, at Venstre ikke ønsker, at man skal løse nogle problemer for nogle familier ved at opkræve skat fra andre? Hvad er det i grunden Venstre mener? Når hr. Fogh Rasmussen taler om at gå fra socialstat til mini-

malstat, er det så i bund og grund ikke, at man ikke taler om det nære samfund, men om det nærige samfund?

Jeg skal sige til hr. Helge Adam Møller – og det bliver så også et svar til fru Birthe Rønn Hornbech – at det er det sædvanlige problem, vi oplever i debatten her: Alt bliver blandet sammen i én stor pærevælling. Man omtaler dem, der er i vores samfund, under én betegnelse, og vi ved, at alle, der kommer her, har forskellige muligheder. Der er indvandrere, der er flygtninge, og der er familiesammenførte. Men når man taler om, hvor bruddet på konventionerne er, så går jeg ud fra, at den konservative ordfører på dette område ved, at konventionsbetingelserne vedrørende de retmæssige rammer for familiesammenføring for flygtninge er forskellige i FN's flygtningekonvention og i Genève-konventionen. Kunne vi dog ikke få nuancerne ind i denne debat, så folk derude vidste, hvad vi taler om? For hr. Helge Adam Møller ved jo godt, at flygtninge, der ikke har mulighed og sikkerhed andre steder, har et retmæssigt krav på at få familiesammenføring med deres ægtefæller og børn her i landet.

Må jeg sige til hr. Holger K. Nielsen, at når det drejer sig om arbejdsmarkedsreformen, har vi meget tilbage at diskutere her i dag. Det er vi indstillet på. Den arbejdsmarkedsreform, regeringen har fået vedtaget, er en langt bedre mulighed for de ledige. Fremrykning af tilbudene, langt bedre tilbud, skræddersyede tilbud, der passer til den enkelte ledige, frem for konfektionsløsninger. Når hr. Holger K. Nielsen taler om udfald, så ved SF's formand godt, at den lovgivning, vi har i dag, sikrer den ledige 30 måneder i dagpengesystemet, og derefter skal man ud og have et job for at genvinde sin dagpengeret. Nu taler vi om en sammenhængende 7-års-ledighedsperiode, hvor vi skal give de enkelte ledige langt bedre tilbud for at forbedre deres livskvalitet og forbedre deres muligheder for at hage sig fast på et nyt arbejdsmarked. Derfor er det en fantastisk god reform.

Formanden:

Det var 3 minutter. Efter omstændighederne vil jeg gerne henstille, at man erindrer sig, at debatten er en debat mellem ordførere i form af deres ordførertaler især. Det hele skal ikke afspilles under korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Det, der kalder mig på talerstolen, var hr. Frank Jensens bemærkning i ordførertalen om, at skat på arbejdskraft skulle erstattes af skat på andre objekter. Derudover sagde hr. Frank Jensen, at politik er at ville og kunne.

Fremskridtspartiet ser da meget frem til, at man fra Socialdemokratiets side – ifølge ordføreren – vil og kan hjælpe med til at fjerne skat på arbejdskraft. Det er en af Fremskridtspartiets mærkesager, så det glæder vi os meget til.

(Kort bemærkning).

Merethe Due Jensen (KRF):

Jeg er ked af, hvis debatten i dag skal handle om, hvem der er bedst. Jeg har erfaringer med både socialdemokratisk ledede kommuner og med Venstre kommuner, og jeg kan sige, jeg har dårlige erfaringer med begge slags. Jeg synes, det er kedeligt med specielt den mudderkastning, der er kommet fra oppositionen i dag, når det drejer sig om de forskelligt ledede kommuner i Storkøbenhavn, specielt dem, der er ledet af socialdemokrater. Disse kommuner er tilflugtssteder for mennesker, der er i nød, og disse mennesker skal hjælpes, uanset hvilke kommuner det er.

Jeg vil så lige vende tilbage til hr. Fogh Rasmussen. Det glæder mig, at hr. Fogh Rasmussen i dag vil give valgfrihed til børnefamilierne; den var egentlig lidt svær at få øje på i firkløverregeringens dage. Men jeg tager hr. Fogh Rasmussens gode meldinger til efterretning.

Formanden:

Jeg har fortsat fire korte bemærkninger ud over hr. Helge Adam Møllers.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg fik et svar på mit meget klare spørgsmål, men jeg indrømmer, at svaret skuffede mig meget, og specielt fordi det kom fra hr. Frank Jensen. Jeg synes simpelt hen, at svaret var for billigt og for urimeligt, for har man begået en fejl og sagt noget galt, og det sker vel for os alle sammen – i hvert fald indimellem for mig – er det da bedre at indrømme det frem for at forsøge at forklare sig ud af det.

Hr. Frank Jensen sagde klart og tydeligt fra denne talerstol, at de konservative forslag var på kanten af de internationale konventioner. Jeg bad om bare et eneste eksempel på et forslag, vi har fremsat i Folketinget, som er på kanten, og det kan ikke nævnes. Når hr. Frank Jensen så prøver at forklare det med, at man blander indvandrere og flygtninge sammen, er det da ganske rigtigt, at det er der nogle mennesker, der gør, men det gør jeg altså ikke. Jeg har sagt i dag og utallige gange, og det står i vores handlingsprogram for dette område, at indvandreres retskrav på familiesammenføring skal fjernes. Det ville ikke alene være i modstrid med internationale konventioner, men også menneskeligt fuldstændig urimeligt at fjerne det for flygtninge. Hvis en mand, der er flygtet fra Saddam Hussein i Irak, fordi han risikerede at blive halshugget, har en kone og 2 børn dér, må det være naturligt, at han kan få dem familiesammenført til Danmark, for han kan jo ikke vende tilbage til Irak, før Hussein er fjernet. Indvandrere derimod er jo i en ganske anden situation, idet de kan rejse frit over hele verden ligesom alle os andre.

Hr. Frank Jensen må altså komme med eksempler på, at vi har sagt noget, der er i strid med internationale konventioner, eller indrømme, at det var forkert, hvad han sagde.

Formanden:

Hr. Poul Nødgaard for en kort bemærkning, og jeg har så stadig væk seks korte bemærkninger tilbage efter den første ordførertale.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Det emne, der efter min opfattelse bør optage Folketinget stærkest i dag, er arbejdsløsheden. Jeg hørte, at hr. Frank Jensen var inde på det, bl.a. gennem den dagsorden han stillede, og alle de mange andre bemærkninger, der gøres her i dag, kan da også være meget gode, men jeg synes, at vi i dag i den grad bør sætte fokus på arbejdsløsheden, og hvordan vi løser den. Hele Danmark forventer af Folketinget, at vi får vendt den kurve, så den kommer til at gå nedad, og i den forbindelse synes jeg nok, at regeringen og sikkert også den socialdemokratiske ordfører har et forklaringsproblem. Vi fik jo tudet ørerne fulde af, at hvis det blev et ja til Unionen, ville de problemer meget hurtigt bli-

[Poul Nødgaard]

ve løst; i hvert fald ville vi se en nedgang i arbejdsløsheden. Vi har desværre også efter det ja til Unionen set en stor stigning i arbejdsløsheden, men ud over det, hr. Frank Jensen sagde i ordførertalen, hvor han sådan gled hen over det, kunne jeg godt tænke mig at høre hans bud på, hvordan vi skal løse disse problemer. Der blev stillet et forslag om motiveret dagsorden, men hvad er Socialdemokratiets reelle bud på, hvordan arbejdsløshedsproblemerne skal løses? Jeg skal da ikke lægge skjul på, hvad Fremskridtspartiet står for, nemlig at det danske erhvervsliv i enhver henseende skal styrkes og forbedres sådan, at det er dér, arbejdspladserne kan skaffes. De mange mere eller mindre kunstige projekter, det offentlige sætter i værk for at holde folk i gang med et eller andet, er ikke vejen ud af arbejdsløsheden, og jeg kunne godt tænke mig, at regeringen og Socialdemokratiet stillede sig i spidsen for en betydelig mere erhvervsvenlig politik.

Jeg kunne tænke mig, at hr. Frank Jensen kommenterede det her, så vi måske igennem dette lille indlæg kunne få debatten ind på det, som hele det danske folk i øjeblikket sidder og venter på. Det er kæmpestore menneskelige problemer, som rigtig mange familier er ude i. De forventer nogle signaler fra Folketinget i dag, og dem udbeder jeg mig fra de ansvarlige partier.

Formanden:

Jeg håber ikke, at hr. Frank Jensen vil bruge dette indlæg som en anledning til at holde en ny ordførertale. Det vil han i hvert fald ikke få tilladelse til.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Man kan jo næsten få det sådan, at man er lige ved at lade være med at gå herop, fordi man synes, at det er synd, at den socialdemokratiske ordfører skal tage imod alle disse angreb, men der hjælper ingen kære mor; det er jo politik, det handler om.

Jeg skal blot tage én ting op, som jeg synes vi bliver nødt til at få afklaret:

I øjeblikket har arbejdsministeren meget travlt og med god grund, hun skal nemlig rundt og forklare arbejdsmarkedsreformen. Jeg har hørt landets statsminister på et par kongresser give udtryk for, at de arbejdsløse

nu er reddet, og at de får en 7-års-periode i det nye system, og for dem, som ikke har været arbejdsløse før 1. januar 1994, er det rigtigt, at der bliver tale om 4 år med et handlingsforløb og derefter 3 år, hvor man mindst skal arbejde 20 timer om ugen og ikke kan tjene mere end sine dagpenge. Men alle de, der i dag er arbejdsløse, og alle de, der har været arbejdsløse i et langt stykke tid, falder ud, og vi må erkende, at sådan bliver det, og derfor står det ikke til troende, at der er tale om, at de arbejdsløse fremover kan blive i dette system i 7 år. Der er ca. 350.000 mennesker, der i dag er berørt af arbejdsløshed, og der er ca. 100.000, som er det, vi kalder langtidsløse. De 100.000, som er langtidsløse, bliver indplaceret i et eller andet forløb i de delperioder dér, og de første begynder at falde ud af systemet den 1. juli 1995, og det, vi meget gerne ville have et svar på af hr. Frank Jensen eller af arbejdsministeren, er, om man vil prøve at redde de mennesker, så de ikke lander uden for systemet.

Formanden:

Taletiden for en kort bemærkning er 2 minutter, og jeg finder anledning til at gøre opmærksom på, at det ikke er hensigten med en generaldebat af denne art, at ministrene skal kaldes op for at give svar på korte bemærkninger. Det er ikke hensigtsmæssigt for en god forhandling i salen, og det er ikke i overensstemmelse med forretningsordenen.

Så vil jeg gerne give ordet til hr. Frank Jensen for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg vil gerne sige til SF's formand, at jeg tror, at forskellen i opfattelserne kommer af, at vi ikke ønsker at tage ansvaret fra familierne. Jeg forstod på hr. Holger K. Nielsen, at vi er enige om værdien af, at vi får udskiftet nogle af de husholdningsapparater, man har i hjemmene, fordi det vil give ressourcebesparelser. En sådan proces – også jobfunktioner og vedligeholdelsesarbejder i hjemmene – er vi nødt til at stimulere ved, at ganske almindelige familier får lidt penge mellem hænderne.

Vi kunne godt have lavet et meget stift, offentligt system, hvorefter alle køleskabe over 15 år skulle udskiftes inden 1995. Det ville blive opfattet som formynderisk, og vi tror, at der

[Frank Jensen]

på grund af den stramme økonomi, der har været, er mange sådanne vedligeholdelsesopgaver og nødvendige investeringer, man har skubbet foran sig. Nu kommer muligheden for at få det gjort i kraft af skattereformen, muligheden for en konvertering og selvfølgelig det generelle spark, som regeringen giver økonomien med fremrykning af investeringer, bedre arbejdsmarkedspolitik osv.; i sig selv giver det en større bæredygtig vækst i samfundet.

Så vil jeg sige til De Konservative, at mit problem er, at Det Konservative Folkeparti åbenbart har mange ordførere i dag, og at det så kan være svært at nå at svare alle ordførerne konkret. Jeg hørte – vi kan jo slå efter i de grønne bøger – at hr. Helge Adam Møller ikke nuancerede betragtningen over, hvornår flygtninge og indvandrere skulle have et retskrav. Når man slynger den generelle betragtning ud, at man skal fjerne retskravet, er det på kanten af de internationale konventioner.

Formanden:

Fru Karen Højte Jensen har ordet for en kort bemærkning, og jeg vil gerne sige, at jeg har til hensigt meget snart at lukke for flere korte bemærkninger i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Det er til fru Merethe Due Jensens betragtninger om børnepasning og hvad Venstre og De Konservative havde gjort. Jeg vil gerne minde fru Merethe Due Jensen om, at den tidligere regering fremsatte lovforslag, der ville give forældre større valgfrihed vedrørende pasning af deres børn. Efter vores forslag kunne kommunalbestyrelsen beslutte at give forældre med børn et tilskud pr. barn til en privat pasningsordning. Men hvad skete der i Socialudvalget den 1. april? Der skete faktisk det, at den nuværende regering, altså også Kristeligt Folkeparti, stemte imod dette forslag, men efterlyste ikke konkrete initiativer fra De Konservative og Venstre i den anledning. Vi efterlyser tilslutning til vores ideer.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg synes, at det er en helt uanstændig måde, fru Lilli Gyldenkilde og hr. Holger K. Nielsen fremstiller arbejdsmarkedsreformen på, når de

forsøger at skabe et billede af, at der er tusindvis af ledige, der falder ud af dagpengesystemet, for det passer jo ikke. Der er 2.417, som risikerer at falde ud på grund af den gamle arbejdsmarkedspolitik, nemlig den vi laver om. Hvis der ikke sker noget inden for de næste par måneder, vil der være maksimalt 2.417, der falder ud. Hvad falder de ud til? De falder ud til 30 mio. kr., der særskilt er sat af til en målrettet indsats for de udfaldspersoner, der knytter sig til en gammel arbejdsmarkedspolitik.

I den nye arbejdsmarkedsreform er der tale om 7 års fast dagpengeperiode med mulighed for 2 års forlængelse og måske mulighed for en yderligere forlængelse, hvis man betjener sig af forældreorloven.

Det vil fremgå af bekendtgørelsen, at der laves overgangsordninger, og når bekendtgørelsen den 18. oktober 1993 ligger ude i arbejdsløshedskasserne, vil SF's argumentation falde fuldstændig til jorden. Der er ikke tale om, at tusindvis af mennesker falder ud om knap og nap 2 år, for hvis regeringens politik virker – og det gør den! – vil der ikke være nogen, der falder ud af dagpengesystemet.

SiD har talt om 16.000-17.000, og det er noget af det, som cykler rundt i systemet. Efter at have set overgangsordningerne siger SiD i dag, at de tal ikke passer. Der er ikke grund til at skræmme de ledige fra vid og sans. Der vil ikke blive tale om, at tusindvis falder ud af dagpengesystemet om halvandet år, for selvfølgelig bliver der igennem erhvervspolitikken, orlovs politikken og en bedre fordeling af arbejdet skabt mulighed for, at der bliver plads på arbejdsmarkedet til alle, som gerne vil være på arbejdsmarkedet.

Så lad være med at skræmme de ledige fra vid og sans. Jeg synes simpelt hen ikke, I kan være det bekendt.

Formanden:

... man kan være det bekendt.

Hr. Ole Espersen for en kort bemærkning, og jeg har altså stadig væk seks korte bemærkninger. Jeg vil gerne sige til Tinget, at jeg ikke synes, det er formålstjendtligt at fortsætte på denne måde.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Hr. Helge Adam Møller sagde for lidt siden,

[Ole Espersen]

at indvandrerne ligesom os andre bare kunne rejse, som de ville; de kunne være, hvor de vil-
le.

Det er desværre en meget stor misforståelse, og den er nok grunden til, at vi har sagt, at nogle af de forslag, De Konservative har fremsat, er på kanten af konventionerne.

Dermed tænker vi selvfølgelig på, at hvis man afskaffer retskravet på familiesammenføringer, vil det betyde, at medmindre man giver familiesammenføringer i alle de tilfælde, hvor det ellers ville være næsten uoverstigeligt at leve et familieliv, er konventionerne overtrådt.

Hvis f.eks. en person, der er født her i landet og har boet her hele sin tid, vil gifte sig med en udlænding, og de ikke kan bo her, fordi man opgiver retskravet og ikke giver dem tilladelse til det, så de skal rejse til hans hjemland, hvor han imidlertid står til 5 års fængsel, fordi han, der aldrig har været i det land, ikke har aftjent sin værnepligt, er det i strid med konventionen. Derfor siger vi, at det er på kanten af konventionerne, hvis man opgiver retskravet.

Så vil jeg gerne tilføje en enkelt ting. Jeg ved ikke, hvor mange gange vi har hørt om disse luksusflygtninge, der kan betale 500 D-mark for at komme til Danmark. Jeg tror, at mange af os har læst de artikler, der har været om jødetransporterne i 1943, hvor der blev betalt 5.000 og 10.000 kr. for at komme over Øresund; det svarer til 50.000 kr. eller mere i dag. Det skal vi ikke bebrejde fiskerne. De har sat deres erhverv på spil, de har sat deres båd på spil, så ingen bebrejdelse. Vil man virkelig fra Det Konservative Folkepartis side sige, at der var tale om luksusflygtninge? Skulle vi have taget nogle andre? Skulle vi have sendt nogle andre? Skulle Sverige have taget nogle andre?

At en familie ved at sælge alle ejendele måske kan skrabe 500 D-mark sammen for at rejse, er dog vel ikke en forbrydelse, der skal betyde, at de ikke er egnede asylansøgere.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg skal ikke forlænge debatten meget, blot forebygge, at hr. Poul Nødgaard kan lave myter i dansk politik. Det er ukorrekt, når hr. Poul Nødgaard sagde, at hvis man sagde ja til Edinburgh-aftalen, ville arbejdsløshedsproblemet være løst.

Det, tilhængerne sagde, var, at forudsætningen for, at vi havde en chance for at gøre noget ved arbejdsløsheden, var, at der blev sagt ja, idet et nej ville føre til, at vi ikke kunne gøre noget, men ingen tilhængere har været så tåbelige at sige til hr. Poul Nødgaard, at man dagen efter ville se et voldsomt fald i arbejdsløsheden.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Fru Merethe Due Jensen har da ret i, at det ikke i sig selv tjener store formål at diskutere, hvem der nu er bedst til at nedbringe ventelister. Der er kun en eneste grund til, at jeg har trukket problemet frem, nemlig at hr. Frank Jensen stod her på talerstolen og på en meget traditionel socialdemokratisk vis forsøgte at fremstille det, som om Socialdemokraterne var de eneste, der ville gøre noget for børnefamilierne.

Det er derfor, at jeg har lagt denne dokumentation frem, der viser, at det er i de socialdemokratiske kommuner, problemerne er, og jeg er glad for, at hr. Frank Jensen har medgivet, at det forholder sig sådan. Kunne vi så ikke lade Socialdemokraterne løse det problem internt, så vi andre kunne diskutere en mere fremadrettet familiepolitik?

Hr. Frank Jensen spurgte, hvad Venstre vil. Det ligger meget klart, vi har sagt det mange gange og har fremsat forslag. Vi ønsker, at der skal være en reel valgfrihed for familierne mellem offentlige institutioner, offentlige pasningsordninger og private ordninger; vi ønsker ikke, at forældrene skal være tvunget ind i bestemte systemer. Det har vi oven i købet så sent som sidste år fremsat lovforslag om, men det er så typisk for debatten om socialpolitik og familiepolitik, at man ikke kan tillade sig at sætte kritiske spørgsmålstejn ved de eksisterende systemer, uden at Socialdemokraterne på sådan en rigtig betonmaner skal fremstille det, som om man er asocial, hvis man ikke lige hopper på den sædvanlige socialdemokratiske model med, at alting skal være store offentlige institutioner. Vi ønsker valgfrihed, vi ønsker at give forældrene valgmuligheder, og vi har forstået, at det er der også nogle regeringspartier, som egentlig gerne vil, men ikke kan få lov til for Socialdemokratiet.

Formanden:

Jeg vil gerne meddele, at jeg har sluttet talerlisten ved den sidst indtegnede korte bemærkning, så der kommer ikke flere på i denne omgang. Vi har foreløbig sat rekord med hensyn til korte bemærkninger. Jeg synes fortsat, det er yderst uhensigtsmæssigt at afvikle diskussionen på denne måde, og det er ikke i overensstemmelse med forretningsordenen for Folketinget.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Jeg lyttede meget til formanden og prøvede at holde mig tilbage, men jeg synes, det blev stadig sværere efter Socialdemokratiets bemærkninger om arbejdsløsheden, som Fremskridtspartiet er 100 pct. enig i er det største problem. Desværre er det jo sådan, at man sminker situationen fremover.

Det, jeg tænker på, er uddannelsesområdet, hvor regeringen nu efter min opfattelse ønsker at misbruge den helt groteske og sørgelige situation med flere end 350.000 arbejdsløse til at presse endnu flere ind i uddannelserne. Man må være opmærksom på, at det langtfra er alle, der ønsker en formel uddannelse, men det er, ligesom Socialdemokratiet har fået den holdning, at hvis man ikke har en formel uddannelse, er man mindreværdig her i samfundet. Det er man ikke efter Fremskridtspartiets opfattelse; alle er ligeværdige, uanset hvilken stand de tilhører i samfundet.

Regeringens formål er selvfølgelig blot at sætte folk på skolebænken, så de ikke registreres som ledige. Det er efter min opfattelse en virkelighedsflugt at tro, at ledighedskurven dermed knækkes. Det bliver ikke situationen, for hvor er arbejdet, når de kommer ud med uddannelserne? De har intet arbejde, og dér er problemet for Socialdemokratiet og regeringen. Jeg forstår godt, at Socialdemokratiet er meget opslugt af arbejdsløsheden, for efter opinionsundersøgelserne er der måske mange af ministrene, der senere vil komme til at stå i arbejdsløshedskøen.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal først sige, at jeg ikke har kaldt arbejdsministeren på talerstolen. Jeg bad hr.

Frank Jensen, Socialdemokratiets ordfører, om at svare mig, men jeg synes så til gengæld, at det var udmærket, at vi fik en besvarelse af arbejdsministeren.

Arbejdsministeren svingede sig op og talte om, at det var uanstændigt af SF at gå rundt og forklare, hvordan arbejdsmarkedsreformen hænger sammen. Jeg kan da fortælle, at det er der mange der er glade for at vi gør. Jeg indrømmer, at de beregninger, vi fik fra SiD i første omgang, viste sig ved nærmere gennemgang ikke at holde. Jeg har aldrig sagt, at der falder 16.000 ud, men jeg beder Folketinget og især Socialdemokraterne om at bemærke, at efter at vi havde fået ordene om, hvor uanstændige vi var i SF, sagde ministeren faktisk, at der ryger over 2.000 ud af systemet, og at der var sat 30 mio. kr. af til en indsats for dem. Det sidste ved vi godt, for vi var selv initiativtager til, at der blev gjort noget. Sandheden er, at i det øjeblik, de kommer over i det andet system, har de ikke genoptjeningsret på nogen som helst måde, og de falder ud af systemet og over på bistandssystemet. Arbejdsministeren kan ryste lige så meget på hovedet, som hun vil; jeg ved ikke, om det hjælper, men det forholder sig i hvert fald sådan, og det står i et svar fra arbejdsministeren dateret den 20. september 1993, som jeg står med i hånden.

Formanden:

Hr. Frank Jensen for den sidste korte bemærkning i denne omgang. Medlemmerne må forstå mig. Det er ikke hensigten, at hele debatten skal afvikles som korte bemærkninger efter den første ordfører. Det er ikke hensigten med Folketingets måde at behandle debatten efter forretningsordenen på.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg kan forstå, at Venstres ordfører går meget op i den kommunale geografi på pasningsområdet. Det er en kamp, vi er klar til at tage og gerne efter Venstres ordførertale.

Nu er det jo rigtigt, at Socialdemokratiet fylder meget i den kommunale verden. Det gør vi nu, og det vil vi også gøre efter kommunalvalget til november. Sidst vandt vi 25 borgmestre, det var flot, og de gør et kæmpearbejde derude for at leve op til den valgfrihed, som jeg kan forstå hr. Fogh Rasmussen er så optaget af.

[Frank Jensen]

Problemet er jo, at der ikke er valgfrihed i dag, og at der står 21.000 familier på ventelister. Nogle har ventet i flere år på at få en kommunal pasningsordning hos en kommunal dagplejemor eller i en børnehave; det er valgfriheden, der mangler.

Når hr. Fogh Rasmussen er så optaget af valgfriheden, må vi sige, at den har regeringen skabt, for de familier, som vælger, at den ene ægtefælle skal blive hjemme og passe egne børn, har regeringen i skattereformen tilsikret, at der sker fuld overførsel af personfradraget, ca. 29.000 kr. Der bliver fuld overførsel mellem ægtefæller af topskat og mellemskat ca. svarende til en ekstra indkomst i familien på 35.000 kr., således som jeg her til morgen har set det fremført som et ønske fra De Danske Husmoderforeninger.

Der er sikret fleksibilitet, og der er sikret, at der er alternative muligheder. Der mangler bare en pasningsgaranti for de forældre, som ønsker eller har brug for at få en kommunal pasningsordning.

Engell (KF):

Statsministeren brugte en stor del af sin åbningstale på ledighedsproblemet. Det er sandelig også på sin plads, for når mere end 800.000 mennesker i kortere eller længere tid er uden beskæftigelse, er der tale om et alvorligt menneskeligt og samfundsøkonomisk problem, men desværre er der ikke meget, som tyder på, at den nuværende regering evner at føre en økonomisk politik, som kan gøre et effektivt indhug i den alt for store ledighed – tværtimod.

Den tidligere tyske nationalbankdirektør, Pöhl, sagde engang, at der på denne jord kun findes seks eksperter i det nye europæiske valutasytem, nemlig tre, som forstår det, men ikke kan forklare det, og tre, der godt kan forklare det, men ikke forstår det. Præcis sådan forholder det sig med regeringens økonomiske politik. Statsministeren gjorde sig de braveste anstrengelser med en masse kønne ord og selv gode betragtninger om de skatte- og arbejdsmarkedsreformer, som regeringen gennemførte med sig selv før sommerferien.

Siden har regeringen forsøgt sig med politisk-økonomisk voodoo i håb om, at noget vil vise sig. Regeringen har jo stort set udtømt sine kræfter efter 9 måneders arbejde, og nu håber

den så på, at forbruget vil stige og ledigheden falde.

Kendsgerningen er imidlertid, at utrolig få har tillid til regeringens økonomiske politik, og regeringen formår ikke på en troværdig måde at forklare den enkelte borger i Danmark sammenhængen i sin økonomiske politik. Derfor skal man heller ikke gøre sig noget håb om, at vi inden for en overskuelig tid vil komme til at se positive resultater af regeringens økonomiske politik. Derimod er der en kolossal risiko for, at de solide resultater, som KV-regeringen efterlod i januar, bliver sat over styr. Inflationen var blandt de laveste i verden, overskuddet på betalingsbalancen havde bidt sig fast på et højt niveau, udlandsgælden faldt, og det samlede offentlige underskud var under kontrol.

Vi havde et stort problem dengang og har det i dag: arbejdsløsheden. I januar var der 333.800 fuldtidsledige, men hvordan er det gået siden?

Regeringen blev jo netop dannet med henblik på at få knækket ledighedskurven, og det seneste tal, vi har, og som er for juli måned 1993, viser en ledighed på 353.000, altså en stigning på næsten 20.000 under den nuværende regering. Ledigheden er højere end nogen sinde før!

Regeringens økonomiske politik som svar herpå kan bedst sammenlignes med en rouletteøkonomi, hvor indsatsen består af lige dele ufinansierede skattelettelser og nye offentlige udgifter.

Statsministeren har sagt, at den finanspolitiske lettelse, som bliver gennemført næste år, er på ca. 12 mia. kr., og at den skal være målrettet og midlertidig, men sandheden er, at der er åbnet for en finanspolitisk gavebod. Påstanden om, at det kun er midlertidigt, at man lader pengene strømme ud af statskassen, holder slet ikke. I åbningstalen blev der præsenteret en stribe initiativer, som også på udgiftssiden rækker flere år frem. Man binder sig til nye offentlige milliardudgifter i de kommende år, og ser vi på de seks hovedområder: ventetiden på sygehusene, handlingsplan for udstødte grupper, handlingsplan vedrørende plejehjem, børnepasningsordning, sociale problemer i boligområder, efteruddannelse, vil der formentlig være tale om øgede offentlige udgifter, i starten på omkring 5 mia. kr., over en årrække sti-

[Engell]

gende til 10-15 mia. kr. Det er projekter, som lyder sympatiske, men som vil dræne de offentlige kasser.

Statsministeren fortalte ikke med ét ord, hvor store udgifter der bliver tale om, eller hvorfra pengene skal komme. Der er lagt op til en eksplosion i de offentlige udgifter, som minder – må jeg desværre sige – om den uansvarlighed, der prægede socialdemokratiske regeringers virke igennem 1970'erne, hvor dansk økonomi blev et jammersminde. Dengang benyttede man sig af opskriften med øgede offentlige udgifter og en stærkt ekspanderende offentlig sektor, der skulle fungere som dynamo i økonomien. Dengang endte den danske samfundshusholdning i det rene morads, eller sagt på en anden måde: Vi blev ført ind i en stadig ondere cirkel med stigende offentlige udgifter, stigende underskud på statsfinanserne, stigende renteudgifter, større ledighed, pesimisme og opgivenesshed.

Hvorfor skulle den politik, som ikke virkede i 1970'erne, pludselig virke 20 år senere? Hvad er det, der er forandret så fundamentalt, at stigende offentlige udgifter og flere ansatte i den offentlige sektor skulle løse ledighedsproblemet i Danmark? Det skylder statsministeren et klart svar på.

Der skal ikke herske tvivl: Det Konservative Folkeparti vedkender sig et medansvar for det samfund, vi kender i dag, for vi har selv været med til at bygge det op. Men vi siger også ligeud, at samfundet på mange områder trænger til en reparation. Vi må have fat i nogle af de grundlæggende strukturproblemer, som er en hæmsko, hvis vi skal skabe ny vækst og fremgang og kunne møde fremtidens udfordringer.

Regeringens såkaldte reformer tager overhovedet ikke fat om disse grundlæggende problemer. Arbejdsmarkedsreformen er kosmetik, som alene fjerner ledige fra statistikken og bringer dem over i andre offentlige ordninger. Den oprydning i dagpengesystemet, som der er brug for, bliver der ikke taget fat på. Den ydelsesreform, som OECD, Det Økonomiske Råd, EF og stribevis af eksperter i årevis har peget på, er lagt nederst i regeringens skuffer.

Regeringens finanslovsforslag bygger på alle de aftaler, man har indgået med sig selv. I finanslovsforslaget lempes finanspolitikken af hensyn til beskæftigelsen, underskuddet på statsfinanserne øges, og styringen af de offentlige udgifter bliver kolossalt slækket.

Når vi derfor tager afstand fra en række elementer i regeringens finanslovsforslag, skyldes det først og fremmest, at vi ikke har tillid til, at den nuværende regering har kontrol over de offentlige udgifter. Vi har ikke tillid til, at regeringen har evne og vilje til at stramme udgiftspolitikken, hvis regeringens egne optimistiske prognoser om stigende økonomisk vækst slår fejl. Det tog os næsten 10 år at fjerne underskuddet på betalingsbalancen. Det vil også tage lang tid at knække ledighedskurven varigt, hvis man ikke skal spille hasard med dansk økonomi.

For Det Konservative Folkeparti er der fire vigtige mål: For det første vil vi overordnet føre en stram, håndfast økonomisk politik, som sikrer lav inflation, overskud på betalingsbalancen, balance på de offentlige budgetter og vækst i den private sektor og dermed et solidt grundlag for den danske krone.

For det andet ønsker vi en skattereform, som reelt sænker marginalsatten og det samlede skatte tryk, og som ikke pålægger erhvervslivet nye byrder. Vi vil styrke incitamenter til investering og opsparing. Regeringens skattereform er – trods statsministerens forsøg på den store salgstale forleden dag – en omlægning, hvor det, der lettes på gyngerne, tages ind igen på karrusellerne. For det tredje ønsker vi en rigtig dagpengereform og en reform for overførselsindkomsterne. Ydelsessiden kan ikke fredes. Grundlaget for en reel sænkning af skatte trykket kan kun tilvejebringes, hvis der også spares på de offentlige udgifter. Vi vil ikke slippe styringen af de offentlige udgifter, målsætningen om en stram offentlig udgiftspolitik skal fastholdes, og en nedbringelse af statsunderskuddet er af helt afgørende betydning.

For det fjerde ønsker vi en forbedring af erhvervslivets vilkår i stedet for det virvar af ordninger, regeringen har satset på. Varige arbejdspladser skabes jo kun i den private sektor. Det er her, en nedbringelse af ledigheden skal sikres.

Statsministeren omtalte i sin tale de mange handlingsplaner, udvalg og kommissioner, som i de kommende år skal kortlægge det ene og det andet problemområde. I sig selv er det et problem, at regeringen i stedet for at tilrettelægge en generel økonomisk politik, der kommer alle borgere og erhvervslivet til gode, væl-

[Engell]

ger at satse på udvalgte grupper. Det er i virkeligheden udtryk for en defensiv tankegang.

Selv Danmarks fremtid skal nu henlægges i en kommission. Hvad skal vi leve af om 5 år og om 10 år?, spurgte statsministeren retorisk i sin tale. Jeg forstår sådan set godt spørgsmålet, når man tænker på regeringens økonomiske politik, men svaret blæser i vinden, og kommissionen bliver vel nok klar engang – formentlig længe efter, at den nuværende statsminister er gået på pension.

På to væsentlige områder lagde statsministeren op til drøftelser med de kommunale organisationer og erhvervslivets parter. Det gælder spørgsmålet om en efteruddannelsesreform og en børnepasningsgaranti.

I Det Konservative Folkeparti er der ingen tvivl om, at vi i Danmark er nødt til at sikre en høj produktivitet og derfor et generelt højt uddannelsesniveau, hvis vi i fremtiden skal kunne bevare vores nuværende høje levestandard. Vi kan ikke, og vi skal ikke konkurrere alene på lønnen med de nye fremstormende økonomier i Sydøstasien og Østeuropa. Jeg synes, at erhvervsministerens seneste redegørelse indeholder mange spændende analyser, som der kan være grund til at vi tænker grundigt over, men vi skal også drage konklusioner.

Jeg vil hejse et advarselssignal, for dette, at der skal satses på uddannelse, er ikke ensbetydende med, at uddannelse er det eneste rigtige for alle de 1,3 mio. af arbejdsstyrken, som på nuværende tidspunkt ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse. For det første er det en kendsgerning, at der er nogle mennesker, som er mindre bogligt orienteret end andre. For det andet er det urealistisk at forestille sig, at man i tilstrækkeligt omfang vil være i stand til at efteruddanne mennesker, der har været på arbejdsmarkedet i 20 eller måske i 40 år, og som kun har en begrænset uddannelsesmæssig baggrund. Der skal på arbejdsmarkedet også være plads til mennesker, som ikke har lysten eller evnen til at sidde på skolebænken i mange år.

Uddannelsessystemet skal ikke bruges som en parkeringsplads. Vi ønsker en kvalitativ forbedring af uddannelsessystemet, og vi skal meget grundigt overveje kvantiteten, for det drejer sig ikke kun om at poste milliarder af kroner ud.

Også når det drejer sig om pasningsgarantien, er der tale om et helt ufinansieret stykke overbudspolitik, som vil medføre milliardudgifter.

Vi hilser med tilfredshed, at en række kommuner selv har gennemført væsentlige forbedringer i pasningsordningerne, men det må i allerførste række være et kommunalt ansvar. Hertil kommer, at regeringens forslag – for jeg går ud fra, at det er regeringens forslag – alvorligt diskriminerer de familier, som selv har valgt at passe deres børn.

Det Konservative Folkeparti er tilhænger af den størst mulige valgfrihed for borgerne, men det bør være en reel valgfrihed, som eksempelvis kan udvikles i pasningstilskud, der ydes af de enkelte kommuner.

Der bliver jo senere i Folketinget lejlighed til en grundig udenrigspolitisk debat. Den har længe været påkrævet, og den seneste uges begivenheder i Rusland og den fortsatte krig i det tidligere Jugoslavien vidner om et Europa, hvor murene nok er faldet og pigtråden rullet ind, men hvor vi ved at det ikke har løst problemerne. Friheden har heldigvis mange steder fået bedre vilkår, men stabiliteten er ikke blevet større.

Derfor er det afgørende, at dansk sikkerhedspolitik fortsat er fast forankret i et tæt samarbejde med vores europæiske og atlantiske partnere. Vi var med til at bryde murene ned, nu har vi også en forpligtelse til at medvirke til, at nyt kan bygges op. Krisen i Rusland stiller krav både til Danmark og til vores europæiske partnere om en hurtig og aktiv indsats.

Vi må derfor opfordre regeringen til stærkt at presse på for at få den partnerskabsaftale med Rusland på plads, som er en vigtig forudsætning for, at den økonomiske og sociale udvikling i landet kan styrkes. Vore krav er en støtte til de russiske demokrater, som vil gøre op med Sovjetunionens fortid, og som vil give det nye Rusland en plads i det europæiske samarbejde.

Vi har i Norden også specielle hensyn og forpligtelser at varetage. Vi glæder os over, at de tre undertrykte folk i Estland, Letland og Litauen har fået deres frihed, men de kæmper stadig på mange områder for at gøre denne frihed og selvstændighed reel. De sidste russiske tropper har forladt Litauen, men der står sta-

[Engell]

dig væk soldater i både Letland og Estland. Rusland har nok givet udtryk for en forhandlingsvilje, men de hurtige og umiddelbare tilbagebetrækninger, som Rusland har forpligtet sig til, går alt for langsomt. Her tror vi at der er brug for de nordiske landes stemmer og med langt større styrke end den, regeringen hidtil har været i stand til at præstere.

Statsministeren havde enkelte betragtninger om udlændingepolitikken; også her venter vi på betænkninger og udvalgsarbejder. Jeg skal nøjes med at sige, at Det Konservative Folkeparti klart ønsker, at der hurtigst muligt sker ændringer og opstramninger i vores nuværende lovgivning, og vi er selv rede til at fremsætte forslag herom.

Danmark har, som statsministeren ganske rigtigt sagde, nogle klare humanitære forpligtelser, og dem skal vi naturligvis leve op til. Men det nytter ikke i en verden i opbrud og med en befolkningsekspllosion i den tredje verden at acceptere, at det stop for indvandring, der har været gældende i Danmark i næsten 20 år, nu gennemhulles af alt for liberale familiesammenføringsregler og asylprocedurer og et system, som er bygget op i forhold til helt andre udfordringer.

Til sidst vil jeg gøre nogle politiske betragtninger. Det Konservative Folkeparti ønsker ikke at føre gold oppositionspolitik. Vi stemmer for finanslovsforslaget for 1994, men der skal ikke herske tvivl om, at vi er dybt kritiske over for dele af det foreliggende forslag. Vi har ganske enkelt ikke tillid til, at regeringen sætter Danmark på rette kurs.

Hvis regeringen på det økonomiske område er villig til at give os en reel indflydelse, går vi gerne i dialog. Men indtil videre har det været sådan, at regeringen har tromlet sin egen politik igennem, efter at den er blevet tilrettelagt bag lukkede døre som et hårfint kompromis mellem fire meget forskellige partier. Efterfølgende har man ikke haft nogen som helst bevægelsesfrihed i forhandlinger med andre af Folketingets partier. Man er sig selv nok og fører en blokpolitik, som er i klar modstrid med de seneste ti års politiske linie.

Jeg hæftede mig ved, at der ikke i statsministerens tale var noget som helst oplæg til politiske forhandlinger med andre end regeringen selv. Bevares, følger man regeringens interne kævl og strid, tyder det også på at være en gan-

ske krævende opgave for statsministeren, især i en regering, der har sit eget meget spinkle flertal, og hvor mandat nr. 88, 89 og 90 konstant er i stand til at udløse regeringskrise.

Efter regeringens sommermøde på Hærens Kursuscenter, Gurrehus, skulle man have forventet – også mødestedet taget i betragtning – en vis efterfølgende orden i rækkerne, men uenigheden, stridigheden og den uendelige larm fra regeringskontorerne er fortsat. Det skal jeg sådan set ikke blande mig i – det er og må selvfølgelig være statsministerens og regeringens ansvar, hvad ellers? – men jeg må til gengæld konstatere, at en statsminister, som vælger at basere sig på én stemmes flertal i Folketinget, og som lukker af for forhandlinger med andre, er en meget sårbar statsminister. Og en regering, som ikke formår at samle tillid og stabilitet omkring sig selv, er en regering, som ikke kan forvente, at der i Folketinget, i befolkningen eller i erhvervslivet skal være nogen som helst tillid til alle de planer, prognoser, vækstforudsigelser, forbrugsudvidelser, og hvad vi ellers har, som regeringen kommer med.

Vi har ganske enkelt en regering, som har valgt at satse ensidigt på sig selv og på sine egne kræfter. Det er et utrolig svagt udgangspunkt, når man tænker på de problemer og udfordringer, Danmark står over for i de kommende år, og når man tænker på regeringens svaghed.

Regeringen har valgt at sejle sin egen sø, men så må den også tage ansvaret. Anderledes kan det ikke være. Det, der er brug for, er nemlig en helt anden politik, en helt anden form for samarbejde og en helt anden regering.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil gerne begynde med at ønske Det Konservative Folkepartis politiske ordfører til lykke med to ting: For det første selvfølgelig fordi det er første gang, at hr. Engell optræder som politisk ordfører på denne talerstol i sådan enevældig majestæt, for det andet fordi hr. Engells tale her har en god chance for at vinde dagens pris som den mest underlødige. Det klarede hr. Engell allerede i de første par afsnit, nemlig i de afsnit, hvor ansvaret for ledigheden i dag blev lagt på den nuværende regering – den nuværende regering, som er 8 mæne-

[Peter Duetoft]

der gammel, og som arbejder med en finanslov udarbejdet af VK-regeringen og hr. Engell, og hvor vi har et forlig, som vi naturligvis ikke vil sprænge. På den baggrund er det lige stærkt nok at høre Det Konservative Folkepartis ordfører gå herop og sige, at den nye regering ikke har løst arbejdsløshedsproblemet.

Hr. Engell er måske ikke opmærksom på, at de to store reformer, regeringen faktisk har gennemført, endnu ikke er trådt i kraft, og alene det kunne tilsige, at man måske skulle vente nogen tid ind i næste år, før man begyndte at komme med så store og fine ord som dem, hr. Engell bruger her.

Endvidere må jeg gøre opmærksom på, at der ikke var logik i alt det, hr. Engell sagde. Hr. Engell hånedes statsministeren meget for udtalelserne om, at vi skulle diskutere, hvad vi skulle lave om 5 eller 10 år i Danmark. Men ca. et halvt minut efter sagde hr. Engell, at den erhvervspolitiske samordningsministers redegørelse om erhvervspolitikken var så udmærket. Det er jeg enig i at den er, men rent faktisk er hovedspørgsmålet i den redegørelse jo netop, hvad vi skal lave om 5 eller 10 år. Derfor fatter jeg ikke, at hr. Engell kan være så ked af, at statsministeren gentager den erhvervspolitiske minister.

Endelig må jeg sige, at jeg synes, det nærmer sig det utilbørlige, når man her siger, at der ikke er tillid til regeringens politik. Nej, hvem er det, der skaber den mistillid? Det er hr. Engell og hans kumpaner. Det er hr. Engell, som rejser land og rige rundt og fortæller, at man ikke kan tro en snus af det. Vi indrømmer blankt, at en del af regeringens politik forudsætter en optimisme og en tro på, at man godt kan bruge nogle flere penge, og den modvirker Venstre og De Konservative og i dag altså i første indlæg Det Konservative Folkeparti.

Min allersidste bemærkning skal bare være, at der da ikke er nogen, der ikke vil lave forlig med Det Konservative Folkeparti. Men et parti, som stemmer imod de fleste af de forslag, som det selv har fremsat, fordi man pludselig er i opposition i stedet for i regering, gider man ikke invitere ret mange gange.

Formanden:

Jeg beder hr. Duetoft være opmærksom på, at man kan opfatte udtrykket »kumpaner« forker-

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Hr. Peter Duetoft spæde, at hr. Engells tale måske ville få en pris. Jeg skal ikke gentage for hvad, men jeg vil ikke fælde nogen dom i den sag, før jeg har hørt det næste indlæg i debatten. (*Munterhed*).

Derudover vil jeg ligesom hr. Peter Duetoft byde hr. Engell velkommen som politisk ordfører for sit parti. Nu har hr. Engell jo indtaget en meget solid position, og jeg synes, at der, når jeg ser bort fra de små skæverter, som er kommenteret, måske var et ønske om fra Det Konservative Folkeparti at komme i forhandling med regeringen. Og det håber og tror jeg at regeringen lyttede sig til og tager imod.

Jeg kan nemlig ikke genkende et konservativt parti, der ikke skulle være forhandlingsvilligt. Jeg kan ikke genkende et konservativt parti, som vil tage afstand fra det, som den nugældende finanslov er udtryk for, og som også den næste, vi nu skal til at forhandle, bliver udtryk for for 80-90 pct.'s vedkommende. Det er nemlig alt sammen noget, som en tidligere konservativ finansminister har været med til at konstruere.

Det skuffer mig, når hr. Engell så entydigt lægger ansvaret på den nuværende regering, som immer væk kun har siddet i 8 måneder, for arbejdsløshedsproblemet. Jeg minder om, at den sidste prognose om arbejdsløsheden for 1993, som den forrige regering afleverede til Folketinget, stod på 305.000, men resultatet bliver 350.000. Dette er først og fremmest et ansvar, som også hr. Engell må tage på sig.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg vil gerne ligesom hr. Bilgrav-Nielsen ønske den konservative ordfører til lykke med det nye hverv. Jeg bemærkede, at der var nogle nye signaler – det er jo vigtigt at samle dem op under en åbningsdebat – nemlig at Det Konservative Folkeparti nu vil være de stemmer, der arbejder. Det er i hvert fald nyt i forhold til hele forårets forløb – bare tag skolereformen! Efter lange forhandlinger både under den gamle regering og under den nye regering valgte Det Konservative Folkeparti at bryde, ikke at være med i forliget, gik fra Venstre og gik fra regeringen, ønskede ikke at være med. Skatte-

[Frank Jensen]

reformen, arbejdsmarkedsreformen: ingen alternativer fra Det Konservative Folkeparti, ingen bud på, hvad partiet selv ønskede, når der skulle reformeres på disse områder.

Det sidste eksempel, vi har haft i perlerækken af områder, hvor Det Konservative Folkeparti valgte at blive i hængekøjen, var licensforliget. Her var der en aftale på plads med ordførerne, men alligevel valgte rorgængerne i den konservative gruppe at bryde.

Så hvis dette her skal opfattes som et nyt signal fra den konservative folketingsgruppe, skal det selvfølgelig hilses velkommen, men erfaringerne fra foråret er dårlige.

Jeg undrede mig over, at hr. Engell ikke tog hele boligområdet op. Det er jo noget, som den konservative gruppe var optaget af, da man selv havde regeringsansvaret, og med god grund, for i tusindvis af familier måtte gå på tvangsauktion, tusinder af familier havde ikke nogen tryghed i forhold til at kunne bevare deres bolig. På dette område er situationen i dag en anden. Kunne vi ikke få det frem i den konservative ordførertale, at der faktisk nu er sket en kraftig reduktion i antallet af tvangsauktioner? Familiernes økonomi og tryghed er blevet styrket under regeringen. Renten er faldet til den laveste i 30 år. Jeg efterlyser altså lidt anerkendelse fra Det Konservative Folkeparti af det, som familierne i deres hverdag er optaget af.

Jeg kan forstå, at Det Konservative Folkeparti er optaget af de offentlige udgifter. Derfor vil jeg gerne stille et konkret spørgsmål til hr. Engell: Er Det Konservative Folkeparti enig med Venstres ordfører i, at vi nu skal bryde ind i de aftaler, der er indgået på arbejdsmarkedet? At vi skal bryde ind i mindstelønnen og erstatte den med offentlige udgifter, øgede udbetalinger fra det offentlige, som vi netop har kunnet se i dagbladet Information, hvoraf det fremgår, at Venstre vil bryde de aftaler, der er indgået på arbejdsmarkedet?

Formanden:

Der er fortsat en taletid på 2 minutter under korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Engell (KF):

Jeg vil gerne sige til både hr. Bilgrav-Nielsen og hr. Peter Duetoft, at jeg er fuldstændig op-

mærksom på, at ansvaret for den ledighed, vi har i dag, kan deles mellem mange, herunder også den internationale udvikling. Der er ikke tale om, at Det Konservative Folkeparti eller jeg siger, at ansvaret for den arbejdsløshed, vi har i dag, alene må placeres hos den nuværende regering – selvfølgelig ikke.

Men det, regeringen har et ansvar for, er at tilrettelægge en økonomisk politik, som betyder, at der kan komme fremgang i beskæftigelsen og ny vækst. Det føler vi i den konservative gruppe ikke er tilstrækkelig overbevisende, og det er det, jeg har kritiseret regeringen for. Der er heller ikke meget i de tilkendegivelser, der kommer fra såvel erhvervsliv som vælgerbefolkning – det må vel også være gået op for hr. Peter Duetoft i betragtning af det parti, han repræsenterer – som giver indtryk af en større opbakning af, tillid til eller tro på regeringens politik.

Det, jeg peger på, er altså, at ansvaret kan deles af mange, men forpligtelsen til at føre en ordentlig, gennemtænkt, strategisk politik på det økonomiske, beskæftigelsesmæssige område påhviler nu først og fremmest en regering, ikke mindst en flertalsregering.

Endvidere var hr. Bilgrav-Nielsen og hr. Frank Jensen inde på spørgsmålet om de signaler, der kom fra min tale. Jeg vil gerne understrege, at Det Konservative Folkeparti gennem mange år, uanset om vi var i regering eller opposition, har været et parti, der ønskede indflydelse, der ønskede medansvar og ønskede resultater. Den holdning er fortsat vores. Men jeg må så også understrege, at medindflydelse og ansvar for os hænger nøje sammen, og her tænker jeg ikke bare på kommarer eller sidste øjeblik-forhandlinger i en regering, der har haft svært ved at holde sammen og derefter ikke kan give andet end kommaer til en opposition. Ansvar og indflydelse hænger sammen, og det vil det også gøre i den kommende samling for os.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det sidste fra Flemmingbøgerne er jeg fuldstændig enig med hr. Engell i, så det er ikke det, jeg vil kommentere. Men derimod undrer det mig lidt, når man hører hr. Frank Jensen og hr. Bilgrav-Nielsen.

[Holger K. Nielsen]

Når man hører hr. Bilgrav-Nielsen, får man det indtryk, at regeringen intet ansvar har for, at arbejdsløsheden faktisk er steget; det ligger helt uden for regeringens indflydelse, og det har ikke noget at gøre med regeringens politik.

Når man hører hr. Frank Jensen tale om rentefaldet, kan det nok være, at sagen stiller sig anderledes; så må vi nærmest få den opfattelse, at det er regeringens skyld, at renten faktisk er faldet. Hr. Frank Jensen siger jo: Jamen se! Efter at vi kom til, er renten faldet!

Jeg vil gerne høre, om man synes, den måde, de to ordførere her argumenterer på, hænger særlig godt sammen.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg er glad for, at SF's formand gav mig anledning til at få lov at tage det op igen, for det er nemlig et resultat, der er værd at lægge mærke til. Det er nemlig ikke sådan, at det danske renteniveau bare har fulgt det internationale renteniveau ned. Tværtimod er rentespændet, altså forskellen mellem den tyske rente og den danske rente, blevet kraftigt indsnævret her i løbet af foråret og sommeren. Og det er et klart tegn på, at der i de internationale markeder er tillid til den nuværende regerings økonomiske politik, for ellers ville udviklingen have været, at det danske renteniveau var gået op og forskellen mellem den tyske og danske rente var steget.

Der er sket det stik modsatte, og det er det, der gør, at man ude i familierne i dag har nogle helt anderledes mere optimistiske fremtidsudsigter, og vi skal arbejde for, som regeringen har lagt vægt på, at fastholde den ro, der er skabt omkring den danske valutakurs. Det er det, der kan trække Danmark ud af den pessimisme, den onde cirkel, som prægede tiden under KV-regeringen.

Jeg fik desværre ikke noget konkret svar fra den konservative ordfører på, om han er enig med sin arbejdsmarkedspolitiske ordfører, hr. Per Stig Møller, i betragtningerne i Information den anden dag om, at man skulle bryde ind i de kollektive overenskomster, bryde med mindstelønnen og erstatte den med offentlige ydelser, som hr. Fogh Rasmussen har foreslået det. Det er da interessant, om der her er et fælles fodslag i koordinationsudvalget mellem V og K eller der også her er en skarp skillelinie.

(Kort bemærkning).

Engell (KF):

Jeg beklager, at jeg ikke fik besvaret hr. Frank Jensens spørgsmål. Jeg har ikke læst det indlæg af Venstres ordfører, hr. Fogh Rasmussen, på samme måde som hr. Frank Jensen. Jeg kan sige, at det interview, der var i dagbladet Information med Det Konservative Folkepartis arbejdsmarkedspolitiske ordfører, gav udtryk for nogle fornuftige og rigtige holdninger. Men jeg synes ærlig talt ikke, at det tilkommer mig at gå ind i en diskussion på grundlag af oplysninger i en avis, som tilsyneladende ikke er korrekte.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Jeg vil gerne foranlediget af hr. Frank Jensens konstateringer, eller hvad man skal kalde det – altså at han mener, at han har regeringen som grundlag for, at renten er faldet i Danmark – stille følgende spørgsmål: Hvad konkret har regeringen gjort for at få rentefald? Det er nemlig noget, der normalt følger de andre kurser i verden. Hvilke konkrete tiltag har regeringen iværksat, som kan dokumentere hr. Frank Jensens påstand om, at det er denne regering, der er skyld i, at vi har fået rentefald?

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Jeg har ikke det fjerneste imod, at hr. Frank Jensen citerer fra, hvad jeg skriver i bøger – jeg er tværtimod begejstret over hr. Frank Jensens interesse for det – men jeg vil gerne have, hr. Frank Jensen så læser det korrekt. Jeg har på intet tidspunkt foreslået, at staten skulle gribe ind i løndannelsen eller i overenskomsterne.

Det, jeg som led i en debat om, hvordan vi kunne få nedbragt arbejdsløsheden, især for de udsatte grupper på arbejdsmarkedet, har været inde på, var, at arbejdsmarkedets parter selv burde aftale en mere fleksibel lønstruktur, burde aftale lønninger, som betyder, at folk kommer i beskæftigelse. Og, føjede jeg til, hvis det betyder, at der så er nogle, som får en for lav løn i forhold til det, vi vil anse for at være en rimelig levestandard, kunne det offentlige derefter fylde op med en offentlig ydelse.

Det var altså en socialt afbalanceret ordning, som kunne betyde, at de udsatte grupper

[Fogh Rasmussen]

på arbejdsmarkedet, som i dag stødes ud i arbejdsløshed på grund af den garanterede mindsteløn, kunne komme i beskæftigelse.

Jeg synes, vi igen ser et eksempel på, at vi er nogle, der prøver at rejse en debat om, hvordan vi kan gå nye veje for at skabe mere beskæftigelse i Danmark. Og straks der er nogen, der tillader sig at sætte kritiske spørgsmålstegn ved hele det etablerement, som hr. Frank Jensen og Socialdemokratiet repræsenterer, bliver man beskyldt for de værste ting: at være asocial, og jeg ved ikke hvad. Det er jo ikke muligt at føre en idépolitisk debat i Danmark på den måde, vil jeg gerne sige til hr. Frank Jensen.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Nu bliver vi nødt til at forske lidt i denne sag. Til Information i forgårs og i en bog skrevet af en journalist ved Information har hr. Fogh Rasmussen sagt, at Venstres næstformand og politiske ordfører, hr. Fogh Rasmussen, vil afskaffe den garanterede mindsteløn. Og derefter bliver der sagt, at Folketinget efterfølgende kan gå ind og supplere op med udbetaling af offentlige ydelser.

Det synspunkt bliver kraftigt imødegået af den konservative arbejdsmarkedspolitiske ordfører, som jeg kan se nu er i salen, og det forstår jeg godt, for det, hr. Fogh Rasmussen her gør, er at gribe ind i aftaler, der er lavet mellem 2 parter på arbejdsmarkedet – arbejdsgiverne og fagforeningerne – på helt god liberalistisk vis. Hvorfor skulle statsmagten komme og blande sig i det og derefter gå ind og fylde op med overførselsindkomster?

Her tror jeg, hr. Fogh Rasmussen har en dårlig sag, og derfor kan jeg godt forstå, at Det Konservative Folkeparti har taget skarpt afstand fra det. Det kan være, at vi kan få udlagt teksten af den konservative arbejdsmarkedspolitiske ordfører.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Ærligt talt, jeg synes, at det er for galt. Hr. Frank Jensen har tilsyneladende overhovedet ikke læst bogen. Jeg har ikke udtalt mig til Information. Information har citeret fra en bog, hvortil adskillige har bidraget. Når hr. Frank Jensen læser, hvad der står, så vil han se, at

det, jeg slår til lyd for, er, at arbejdsmarkedets parter selv træffer nogle fornuftige aftaler. Jeg har på intet tidspunkt foreslået, at staten skal gribe ind i overenskomsterne.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Det var jo interessant, at hr. Frank Jensen gik på talerstolen, men ikke besvarede mit spørgsmål: Hvad har regeringen konkret gjort for, at renten skulle falde i Danmark? Det vil jeg godt have svar på.

Formanden:

Hr. Frank Jensen har ordet for en kort bemærkning. Jeg beder dog om, at man lægger mærke til, at det her ikke længere er en debat imellem den konservative ordfører og salen.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Det er jo en larmende tavshed, der kommer fra de konservatives rækker. Vi stiller et enkelt spørgsmål: om den arbejdsmarkedspolitiske ordfører må have lov at tage ordet. Jeg kan se, at han står sammen med både gruppeformanden og den politiske ordfører. Jeg synes, at gruppeformanden for den konservative folketingsgruppe skal give den arbejdsmarkedspolitiske ordfører lov til at tage ordet i denne debat, for det er vigtigt for os; det er da fantastisk vigtigt for os at få at vide, om den konservative gruppe er enig med Venstres næstformand i et så væsentligt synspunkt, om man altså vil gå ind politisk med en målsætning om, at parterne skal tvinges til at nedsætte mindstelønnen, og at Folketinget efterfølgende skal supplere op med offentlige ydelser.

Det er da vigtigt for os, for det er jo helt afgørende for, hvordan samfundet skal udvikle sig. Jeg kan også forstå, at hr. Fogh Rasmussen efterlyser en idédebat. Jeg synes, at det er fantastisk vigtigt – for vores samfund har været bygget op omkring kollektive aftaler indgået af organisationer på arbejdsmarkedet – hvis hr. Fogh Rasmussen nu ønsker, at det system skal sættes ud af kraft, og at man politisk skal diktere, at mindstelønnen skal ned. Efterfølgende garanterer hr. Fogh Rasmussen, at for de grupper, som Folketinget finder skal have suppleret op med offentlige ydelser, skal man gøre det.

[Frank Jensen]

Jeg er enig med den konservative ordfører i, at man ikke i dag kan leve af en mindre mindsteløn end den, vi har; det er jo det budskab, der fremgår af interviewet i Information med den konservative arbejdsmarkedspolitiske ordfører, at hvis mindstelønnen sættes ned, kan man ikke leve af den. Det er et godt synspunkt. Det er det rigtige synspunkt. Derfor har frie organisationer forhandlet sig frem til en mindsteløn. Lad os nu få svar, hr. Engell, lad den arbejdsmarkedspolitiske ordfører for Det Konservative Folkeparti få lov til at tage ordet.

Formanden:

Jeg vil gerne for en ordens skyld gøre opmærksom på, at det ikke var min hensigt med mit indlæg at forlange, at nogen fra De Konservatives side skulle tage ordet – naturligvis ikke. Det var bare min mening i al stilfærdighed at gøre Folketingets medlemmer opmærksom på, at efter forretningsordenen bruges de korte bemærkninger efter en ordførers indlæg til at stille spørgsmål til denne ordfører og ikke til at føre diskussioner på tværs, sådan som man også i høj grad gjorde det under den forrige lange række af korte bemærkninger. Det var bare det lille pædagogiske indslag, jeg godt ville komme med.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Tak, hr. formand, og jeg er ganske enig med formanden i den belæring, der er givet til Folketinget.

Jeg vil sige til hr. Frank Jensen, at jeg er fuldkommen korrekt refereret i Information, og jeg konstaterer, at hr. Fogh Rasmussen har afvist hr. Frank Jensens udlægning, så der er ikke grund til at bruge mere tid under de korte bemærkninger på det.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15. Og det vil under det nye system komme til at fremgå af tavlen, hvornår mødet genoptages.

Mødet udsat kl. 12.05

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Fogh Rasmussen (V):

Da rødskovregeringen tiltrådte i januar, skete det med proklamationer om en ny start. Efter statsministerens åbningstale kan vi konstatere, at regeringen overhovedet ikke er kommet fra start. Det, der skulle være en stærk flertalsregering, fremstår i dag som en svag handlingsslammet regering, en regering præget af intern splid.

I stedet for at hanke op i sig selv har regeringens medlemmer så efterlyst Venstres politik. Det er selvfølgelig en smigrende interesse, navnlig når ønsket fremsættes af ministre, som tidligere har bedt Venstre stikke piben ind og holde lavere profil.

Nu er regeringens medlemmer vist nogle af de få her i landet, der ikke kender Venstres politik, men jeg repeterer den gerne, og jeg vil gøre det i nogle hovedpunkter.

For det første vil vi genskabe en markant og klar udenrigspolitisk linie. Vi ønsker en meget aktiv dansk indsats for at skabe ny dynamik i EF-samarbejdet. Også EF's engagement i at udvikle de gamle kommuniststater i Øst til frie markedsøkonomier bør være langt kraftigere.

Men regeringen stikker hovedet i busken, når det gælder Danmarks forhold til resten af Europa. I 1930'erne forholdt Danmark sig passivt til den europæiske udvikling. Vi førte en profilløs radikal udenrigspolitik under overskriften: Tilpasning. Regeringens manglende vilje til at erkende alvoren i den nuværende europæiske situation bringer mindelser frem om netop den periode, og det ville være farligt og naivt at tro, at historien fra 1930'erne ikke kan gentage sig. Det kan den meget vel, hvis vi ikke reagerer offensivt på de aktuelle kriser på Balkan, i de nye øst- og centraleuropæiske demokratier og i EF-samarbejdet.

Hvis ikke de nye demokratier i Øst- og Centraleuropa hurtigt kan demonstrere økonomiske og sociale fremskridt, risikerer vi alvorlige politiske tilbageslag, tilbageslag, som kan true sikkerheden og stabiliteten i hele Europa.

I den situation burde EF langt mere offensivt bidrage til udviklingen af demokrati og markedsøkonomi i Øst- og Centraleuropa, bl.a. med udvidet frihandel og støtte til investeringer. Det burde have været hovedpunktet under det danske EF-formandskab. Vi skulle have presset indrømmelser om markedsadgang ud af de modvillige EF-lande; men det

[Fogh Rasmussen]

skete ikke. Det er, som om regeringen hele tiden viger tilbage for at satse og for at tage de nødvendige konfrontationer.

Samlet er det vores konklusion, at regeringen fører strudsepolitik i Europaspørgsmålet. Denne evige frygt for at tage de åbne diskussioner er med til at skabe mistillid hos vælgerne over for politikerne.

For det andet vil vi arbejde ihærdigt på at skabe ægte arbejdspladser i de private virksomheder. Helt konkret bør vi aflaste de private virksomheder for betalinger til det offentlige, bl.a. ved at reducere de omkostninger, der er forbundet med ansættelse af medarbejdere. Kort sagt skal det være billigere af bruge arbejdskraft; men regeringen går den modsatte vej. Regeringen vil nu øge virksomhedernes omkostninger med nye såkaldt grønne afgifter.

Vi vil styrke det private initiativ, og vi vil bekæmpe fondssocialisme. Regeringen har gjort det sværere for private at spare kapital op i virksomhederne, samtidig med at Lønmodtagernes Dyrtdidsfond og andre store fonde er skattefrie af deres aktieinvesteringer. Venstre vil afskaffe de skatter på opsparing i erhvervslevet, som regeringen har indført, og vi vil i det hele taget lette mulighederne for privat kapitaldannelse.

Vi vil også ændre lovgivningen på en lang række områder, så det bliver mere attraktivt at starte og drive selvstændig virksomhed. Helt i sædvanlig socialdemokratisk ånd forbigik statsministeren de selvstændigt erhvervsdrivende i sin tale. Der var mange ord om de svage i samfundet, men intet om den nok mest trængte gruppe, nemlig de selvstændige. I det hele taget fører regeringen en renlivet socialdemokratisk politik, som betyder mindre privat og mere stat.

Det er fup, når regeringen siger, at den knækker ledighedskurven næste år. Det gør den ikke, tværtimod stiger ledigheden. Men det, regeringen gør, er, at den flytter 38.000 arbejdsløse over i andre kasser, nemlig til orlov, kunstige jobprojekter og til efterløn. De arbejdsløse bliver bare kaldt noget andet, og hokus pokus er de væk fra ledighedsstatistikken. Alle regeringens tilskud og udgifter til kunstig jobskabelse var langt bedre anvendt ved at gøre det billigere for virksomhederne at oprette ægte og sunde arbejdspladser.

For det tredje vil vi fjerne stigningen i de offentlige udgifter. Vi vil genindføre den stramme styring af de offentlige udgifter.

Statsministerens åbningstale indeholdt en alenlang liste over nye offentlige udgifter, og det spørgsmål, vi må stille, er: Hvor skal alle pengene komme fra? Hvis alle disse socialdemokratiske udgiftsønsker skal opfyldes, venter der borgerne en enorm skatteregning i de kommende år. I øjeblikket fosser pengene ud af statskassen. Statsministeren sagde flot, at i dag har vi råd til alle de nye udgifter. Det var det udtryk, statsministeren brugte: I dag har vi råd til de nye udgifter.

Vi ser altså det gamle billede. En borgerlig-liberal regering får styr på de offentlige finanser, og straks Socialdemokraterne sætter sig ind i ministerkontorerne, så ruller pengene ud den vej, hvorad ministrene kom ind, og de opnåede resultater bliver sat over styr.

Statsministeren sagde, at regeringen ikke ønsker en lånefinansieret forbrugsfest; men det er da nøjagtig, hvad regeringen sætter i gang, nemlig en lånefinansieret offentlig forbrugsfest. For hvert eneste af statsministerens løfter betyder ny offentlig gæld; statsministeren har nemlig ingen penge.

Regeringen tror tilsyneladende, at den kan købe sig vælgere med løfter om nye offentlige udgifter, og regeringen tror åbenbart, at den kan bestikke vælgerne med en skattelettelse i valgåret, men jeg er overbevist om, at vælgerne gennemskuer dette trick. Der er nemlig ingen, som tror på, at regeringen både kan sætte udgifterne op og skatterne ned. Det er simpelt hen utroværdigt. Alle ved, at der venter en kæmperegning, hvis regeringen får gennemført alle sine forslag.

Derfor vil beskæftigelsen heller ikke stige. Der sker kun det, at den offentlige sektor bliver større og den private sektor bliver mindre. Regeringens egne tal viser da også, at det er sådan, det vil gå. Ifølge regeringens egne tal vil der i løbet af blot 2 år blive 27.000 flere ansatte i det offentlige og 26.000 færre beskæftigede i den private sektor.

For det fjerde ønsker Venstre en stramning af udlændingelovgivningen. Jeg vil gerne understrege, at Venstre er parat til at hjælpe mennesker på flugt, så længe de har noget at flygte fra, men flygtninge skal være her midlertidigt og vende tilbage til deres hjemland, når situ-

[Fogh Rasmussen]

ationen tillader det. Vi ønsker også at ophæve retskravet på familiesammenføringer for indvandrere. Dette retskrav går langt ud over, hvad Danmark er forpligtet til efter internationale konventioner.

Disse stramninger har altid været Venstres politik. Også som regeringsparti arbejdede vi for disse stramninger, men vi var i en mindretalsregering, og Socialdemokratiet blokerede for stramninger.

Statsministeren har et klart troværdighedsproblem i udlændingepolitikken. Først blokerede Socialdemokratiet som oppositionsparti for de nødvendige stramninger. Dernæst pusede statsministeren sig op på Socialdemokratiets kongres og gav flygtningene skylden for regeringens dårlige meningsmålinger, og han lovede stramninger af udlændingeloven; men i statsministerens åbningstale var der intet om de stramninger. Det er helt utroværdigt.

Venstre ønsker stramninger af udlændingeloven, samtidig med at vi behandler de udlændinge, der er her, ordentligt.

For det femte vil Venstre have en stærkere indsats mod volden i vores samfund. Straffen for voldsforbrydelser bør sættes op, og afsøningen skal ske prompte. Vi finder det krænkende for såvel volds ofre som for den almindelige retsfølelse, at voldsmænd typisk kun får nogle få måneders fængsel for at slå et sagesløst menneske ned.

Straf alene gør det selvfølgelig ikke, der skal også en forebyggende indsats til, og ikke mindst familierpolitikken må spille en central rolle; men vi tror også, at hårdere og hurtigere straffe har en forebyggende virkning.

For det sjette vil vi arbejde for, at borgerne får størst mulig frihed og flest tænkelige valgmuligheder. Vi ønsker en ægte fornyelse af velfærdssamfundet. Større frihed og mere respekt for det enkelte menneske, det er nøgleord for os. Vi ønsker, at forældre skal have et reelt frit valg mellem forskellige pasningsordninger for deres børn, der skal være et reelt frit valg mellem forskellige skoler, og de ældre skal have valgfrihed mellem forskellige former for hjemmehjælp og anden service.

Jeg ved godt, at vore modstandere forsøger at bilde folk ind, at Venstre vil smadre det sociale system og overlade de svageste til sig selv. Det passer ikke. Vi ønsker et socialt system, hvor vi tager os af de svage i samfundet, og de,

der har et reelt behov for hjælp, skal selvfølgelig også have en anstændig ydelse fra det offentlige. Men liberal socialpolitik er også at give borgerne valgfrihed mellem forskellige ydelser og service. Liberal socialpolitik er også, at det altid skal kunne betale sig at arbejde frem for at hæve understøttelse. Det skal også altid kunne betale sig at spare op til sin alderdom, og derfor vil vi afvise enhver tanke om at skære i folkepensionen for dem, der bl.a. har privat pensionsopsparing ved siden af. Det undergraver lysten til at klare sig selv, når de, der sparer op i de aktive år, bliver straffet for det på deres gamle dage. Vi bør tværtimod belønne dem, der selv sparer op.

Jeg vil godt sige, at jeg synes, det er trist, hvis det ikke kan lade sig gøre at føre en idédebat om velfærdssystemets indretning uden at blive kaldt asocial. Jeg føler, at denne debat alt for længe har fået lov at køre på socialdemokratiske præmisser. De siger, at social bevidsthed alene måles på, hvor stor en offentlig sektor vi er parat til at acceptere. Vi anerkender ikke den målestok. Venstre føler et stærkt ansvar for de svageste i vores samfund, men vi vil ikke anerkende, at dette ansvar kun kan opfyldes ved at gøre statsapparatet større og større.

Et meget trist eksempel på, at det er umuligt at føre en perspektivrig og fremadrettet debat om en anden måde at indrette vores samfund på, en perspektivrig debat om, hvordan vi kan gå nye veje for at skabe nye arbejdspladser, var netop den måde, hvorpå den socialdemokratiske ordfører, hr. Frank Jensen, under formiddagens debat behandlede et forslag, som jeg har fremsat – et forslag, som går ud på, at f.eks. unge mennesker skal have mulighed for at komme i arbejde ved, at arbejdsmarkedets parter aftaler lønninger, der bevirker, at det er muligt for de unge og andre udsatte grupper på arbejdsmarkedet at få beskæftigelse.

Der er mange i det praktiske liv, som er klar over, at det, der gør, at unge mennesker, mennesker med kortvarig uddannelse og andre udsatte grupper på arbejdsmarkedet bliver stødt ud i ledighed, er det forhold, at arbejdsmarkedets parter – og især jo visse dele af fagbevægelsen – behårdt holder fast i, at alle skal have en garanteret mindsteløn, når de fylder 18 år. Alle ved, at nøjagtig det lønsystem driver unge mennesker ud i ledighed. Det er jo derfor, vi mange gange har slået til lyd for en ind-

[Fogh Rasmussen]

slusningsløn, fordi vi synes, at det ud fra et menneskeligt synspunkt er det allervigtigste, at de unge kommer i arbejde frem for at stille et krav om en mindsteløn, der fører til, at de bliver kastet ud i ledighed.

Men ikke engang den slags reformer er hr. Frank Jensen parat til at diskutere på et redeligt grundlag. Jeg må sige, at vi gang på gang oplever, at Socialdemokratiet er den virkelige bremseklovs på de fornyelser af vort samfund, der kunne bevirke, at der kom flere i beskæftigelse. Socialdemokratiet er den store betonklovs, som spærrer for fornyelse af velfærds-samfundet.

Lad mig runde dette af med en enkelt bemærkning om de parlamentariske spilleregler for den samling, vi nu går i gang med. Statsministeren ofrede kun en enkelt sætning på at indbyde Folketingets partier til samarbejde. Heller ikke på dette punkt lød statsministeren særlig helhjertet. Det skuffer os, men det overrasker os egentlig ikke, for statsministeren demonstrerer jo blot de nye spilleregler: Vi har en flertalsregering, den beslutter sin politik, og når først de fire partier har nået et kompromis, så er de ikke i stand til at give oppositionen nævneværdige indrømmelser.

Sådan er nu engang vilkårene, og vi kan egentlig dårligt bebrejde regeringen, at den bruger sit flertal, når den nu har det – eller hvis den har det – men så må den også indse, at den bliver mødt med klar og kontant opposition.

Samtidig er det konstruktiv opposition. Hvis regeringen indbyder til forhandling, så kommer vi, og vi kommer i den hensigt at søge indflydelse. Såfremt regeringen vil give os indrømmelser, kan vi også lave aftaler; men hvis regeringen vil spise os af med småting, skal den ikke regne med brede forlig. Hvis den førte politik drejer os i den forkerte retning, vil vi selvfølgelig ikke være med, så vil vi være frit stillet til at lave det om efter næste valg.

På regeringspartiernes vegne har den socialdemokratiske ordfører, hr. Frank Jensen, stillet et forslag om motiveret dagsorden, der jo sådan, når man læser ordene, kan betyde mange ting; den er sådan lidt ulden. At arbejdsløsheden er det største samfundsproblem, det kan vi ikke være uenige i, og at det er en trussel mod den enkeltes velfærd, det er jo også en konstatering, som vi er meget enige i. Så det er egentlig svært at blive klog på denne her dagsorden,

men vi må nok sige, at vi ikke synes, at regeringen fører en politik, der lever op til den. Og derfor vil jeg da gerne spørge statsministeren: Hvordan ser statsministeren på denne dagsorden? Vil statsministeren give udtryk for her fra Folketingets talerstol, at det er meget afgørende for regeringen at få denne dagsorden vedtaget?

Da dagsordenen i selve sit indhold og som ordene skal læses er ulden, så er det jo det politiske, der ligger i dagsordenen, der bliver det afgørende, og derfor er det interessant for os at få afdækket, hvorledes statsministeren ser på denne dagsorden. Er det meget afgørende for statsministeren, at den bliver vedtaget?

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

For at lette forhandlingerne for formanden har hr. Frank Jensen og jeg aftalt en vis arbejdsdeling i denne omgang.

Jeg vil gerne anføre et par betragtninger til hr. Fogh Rasmussens indlægs første afsnit om Europapolitikken. Det var umådelig interessant, hvad hr. Fogh Rasmussen sagde, specielt på den baggrund, han har som Venstres ordfører, som ordfører for det parti, der indtil for otte måneder siden havde udenrigsministerposten i Danmark.

Jeg gør opmærksom på, at på det første topmøde, som fandt sted her i Danmark i juni i år efter afstemningen den 18. maj, blev der faktisk vedtaget en ny aktiv østpolitik. Grundlaget blev lagt for en sådan på topmødet. Perspektiverne for, hvad der skal være grundlag for Østlandes optagelse i EF, blev klargjort, der blev aftalt konsultationer, og der blev skabt bedre adgang for de østeuropæiske lande til det europæiske marked. At lede disse forhandlinger var en opgave, den danske regering som nylig indsat måtte påtage sig.

Samtidig skulle den nye danske regering føre Danmark godt igennem en ny folkeafstemning, som jo var blevet nødvendig, fordi specielt den forrige udenrigsminister havde ødelagt stemningen omkring den første afstemning i juni 1992. Dette resultat kom fint i hus 18. maj.

Hvad har vi oplevet siden? Det er her, jeg synes, at perspektivet i hr. Fogh Rasmussens tale bliver meget interessant. Hvad har Venstre egentlig bidraget med i den europæiske diskussion siden da? Kun med noget, der kan

[Bilgrav-Nielsen]

ødelægge fremdriften. Den tidligere udenrigsminister har gjort sig til talsmand for, at nu skal man i Europa endelig begynde at diskutere nye institutioner, en anden måde at samarbejde på, en anden vægtfordeling mellem landenes stemmer i samarbejdet, alt imens der skal forhandles om optagelse af nye medlemslande. Hvis ikke det er ødelæggende for operationen med optagelse af nye medlemslande, så ved jeg ikke, hvad det er.

Jeg synes ærlig talt, at Venstres resultater i det europæiske felt ikke taler for, at man puster sig op i den grad, som tilfældet var her.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg forstod på Venstres ordfører, at Venstre gerne ville have et nyt image som et socialt parti. Hvis Venstre vil indtage den plads i det politiske spektrum, indbyder vi da gerne hertil.

Men jeg kan forstå, at Venstres ordfører har lidt problemer med dagbladet Information. Derfor er vi nødt til at afprøve, om bladet refererer korrekt. Jeg vil citere fra Information den 11. august – og her drejer det sig altså om Venstres sociale profil:

»Jeg anerkender ikke de subjektive rettigheder: f.eks. ret til bolig, ret til arbejde eller ret til en bestemt mindsteydelse fra det offentlige. For den slags rettigheder kan jo ikke opfyldes uden at krænke andres rettigheder ved at tage noget fra dem.«

Det er jo ret interessant at høre, at Venstre her faktisk siger, at man vil afskaffe skatten, fordi man kun kan lave udligning i et samfund, hvis man krænker andres rettigheder.

Nu må vi have at vide: Vil Venstre have, at borgerne i vores samfund har nogle mindstet rettigheder, som vi fastsætter, fordi vi har en markedsøkonomi? Og mener Venstre, at det er nødvendigt, hvis man skal tage brodden ud af de konsekvenser, som markedsøkonomien medfører, at man har nogle rettigheder i samfundet, som lovgivningsmagten anerkender?

Hvis vi skal have den holdningsmæssige debat, må vi også have at vide, om hr. Fogh Rasmussen vil dementere sin udtalelse.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg er fuldstændig enig med hr. Fogh Ras-

mussen i, at vi skal have en idédebat i samfundet. Der er grund til at takke hr. Fogh Rasmussen for, at han så klart giver udtryk for, hvad han står for, og hvad Venstre står for.

Men så synes jeg heller ikke, han skal blive så fornærmet og brokke sig, når han bliver kaldt asocial. Jeg mener, det er det, der er kernen i hr. Fogh Rasmussens budskab: socialdarwinisme, hvor de stærkeste overlever på bekostning af de svageste. Det er jo simpelt hen kernen i det budskab, hr. Fogh Rasmussen forsøger at lancere i sit nye felttog.

Hr. Fogh Rasmussen gør meget ud af fornyelse af velfærdsstaten, og jeg er også enig i udgangspunktet. Naturligvis skal vi have en debat om velfærdsstaten, men hvor meget fornyelse er der i hr. Fogh Rasmussens betragtning?

Det skal kunne betale sig at arbejde, siger hr. Fogh Rasmussen. Det er dog vistnok en temmelig gammel borgerlig, konservativ påstand, at det skal kunne betale sig at arbejde. Javist skal det kunne betale sig at arbejde, men kunne hr. Fogh Rasmussen så ikke fortælle befolkningen, hvor arbejdspladserne skal komme fra? Det er jo dér, vi har problemet i øjeblikket. Problemet er, at der ikke er arbejdspladser nok. Derfor er det hul snak, når hr. Fogh Rasmussen siger, at det skal kunne betale sig at arbejde, og det er udtryk for ren vankundighed, når han hævder, at der er tale om nytænkning i forhold til velfærdsstaten.

Det samme gælder mindstelønnen: at man ikke længere skal have en mindsteløn, at de 18-årige ikke længere skal have krav på at have den løn, der gælder for de voksne på arbejdsmarkedet. Jamen igen, det er da et gammelt krav, hr. Fogh Rasmussen. Hvad har det at gøre med fornyelse af velfærdsstaten?

Sandheden er jo, at den fornyelse af velfærdsstaten, hr. Fogh Rasmussen plæderer for, er en ældgammel ultraliberalistisk politik, som vi har hørt om mange gange før. Det har intet at gøre med fornyelse.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Den bog, jeg står med i hånden her, har spillet en vis rolle i formiddagens debat. »Kan de knække kurven?«, hedder den. Den er såmænd også meget spændende, fordi den giver et vist overblik over, hvad partierne mener om

[Jes Lunde]

arbejdsløsheden. Og hr. Fogh Rasmussen får ganske rigtigt sagt mange forfærdelige ting i bogen om, at den rå liberalisme nok skal løse alle problemerne.

Men jeg synes egentlig selv, at det mest afslørende bidrag i bogen er det, der er kommet fra Socialdemokratiets side. Finansministeren er blevet interviewet, og finansministeren bliver spurgt, om denne regering nu også kan knække kurven. Svaret er, at det ikke er en så ambitiøs opgave, når man er oppe på 350.000 ledige. Jeg er enig, det er ikke særlig ambitiøst. Jeg synes alligevel, det er afslørende, at finansministeren siger, at regeringens politik ikke er særlig ambitiøs. Jeg synes også, det er mere rimeligt at kalde den sølle. Det er simpelt hen for lidt at have som ambitionsniveau, at man bare lige nøjagtig skal knække arbejdsløshedskurven, så den måske falder fra 350.000 til 345.000. Er det selverkendelse, finansministeren her slap ud, og kan vi vente, at regeringen vil lægge politikken om og droppe det alt for beskedne mål bare at knække kurven?

Kan vi ikke snart få regeringen til at komme med en politik, som indebærer, at vi for alvor får arbejdsløsheden bragt ned – meget – i 1994? Jeg synes, det er dét, vi skylder de arbejdsløse, det er dét, vi skylder vælgerne: at vise, at dette Folketing kan noget. Kan vi ikke få et bidrag til det fra Socialdemokratiets side, nu da det har erkendt, at dets eget ambitionsniveau er meget, meget lavt?

(Kort bemærkning).

Merethe Due Jensen (KRF):

Hr. Fogh Rasmussen var så venlig at ride op, hvad Venstre står for, og der var da mange ord og mange løfter.

Jeg vil gerne igen spørge, om valgfriheden gælder de hjemmearbejdende med børn, eller skal jeg forstå Venstres politiske ordfører sådan, at valgfriheden kun gælder valgfrihed i institutionsform? Jeg vil gerne bede hr. Fogh Rasmussen om at uddybe det lidt mere.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det er til hr. Bilgrav-Nielsen, som på ægte harmdirrende manér omtalte udenrigspolitikken. Hr. Bilgrav-Nielsen langede ud efter den tidligere udenrigsminister. Jeg kan måske godt

være meget enig med hr. Bilgrav-Nielsen i, at der er faldet nogle udtalelser, som jeg i hvert fald ikke sympatiserer med.

Men så føler jeg trang til at sige til hr. Bilgrav-Nielsen: Hvad om man fra Det Radikale Venstres side tog fat i sin egen udenrigsminister, den nuværende udenrigsminister? Jeg synes sandelig nok, at det er et af de emner, der har været megen polemik om på det seneste, nemlig det, at den nuværende udenrigsminister på et pressemøde i FN siger, at der skal være plads til EF i Sikkerhedsrådet. Det synes jeg var en udtalelse, som hr. Bilgrav-Nielsen burde gå langt mere op i end i, hvad den forhenværende udenrigsminister har sagt.

Jeg synes, det er meget afgørende for den aftale, som Det Radikale Venstre altså også indgik, nemlig Edinburgh-afgørelsen. Hvorfor i alverden kan man dog kun gå op i, hvad den forhenværende udenrigsminister – som jo i hvert fald har et meget markant ståsted – har sagt, hvad angår udenrigspolitikken? Jeg er uenig med ham, men den nuværende udenrigsminister burde have stået for en helt anden holdning. Det synes jeg hr. Bilgrav-Nielsen i stedet for burde have omtalt.

Finansministeren (Lykketoft):

Det er ikke for at inspirere til at tro, at jeg vil tage ordet ved en hvilken som helst lejlighed i denne debat, men jeg vil bare gerne sige til hr. Jes Lunde med hensyn til det citatfusk, han forsøgte sig med lige før, at regeringens ambitionsniveau er langt, langt mere vidtrækkende end det at knække kurven.

Det eneste spørgsmål, der svares på i det citat, hr. Jes Lunde gav sig af med at viderebringe her, er, om det er en overkommelig opgave i 1994 at knække kurven. Og det mener jeg er en opgave, som er overskuelig, og som vil lykkes med den økonomiske politik, der er tilrettelagt, de reformer, der er gennemført, og med den finanslov, der er foreslået. Men det er fuldstændig grotesk deraf at slutte, at så vil denne regering holde op med at arbejde, så har man ikke flere ambitioner.

Det, der er vores ambition, er allerede nu at tilrettelægge grundlaget for en fremadskridende bæredygtig vækst i dansk økonomi og beskæftigelse, der i løbet af dette årti igen kan bringe os ned i retning af noget, vi kan kalde fuld beskæftigelse. Det tror jeg også vil lykkes,

[Finansministeren]

hvis vi får arbejdsroen til det, hvis vi får styrken til det. Og det kan hr. Jes Lunde jo bidrage til.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Indimellem må man undre sig over, hvad det er, man skal lægge øren til; det er meget.

Hr. Fogh Rasmussen stod her for et øjeblik siden og sagde om flygtninge, at de skal sendes hjem, når der er blevet ro i deres land. Når man har været ordfører på dette område, er det temmelig utroligt at høre på, når man tænker på, at den daværende regering i mere end 3 år sad overhørig, at et flertal i Folketinget havde pålagt den at udarbejde repatrieringsordninger på linie med, hvad en lang, lang række andre lande i Europa har gjort. For det er utopi at forestille sig, at folk, der har været længe et sted, uden videre skal kunne tage hjem til et land, f.eks. til Chile, hvor der strømmer hundredtusindvis af mennesker tilbage, uden at de får hjælp til det.

Faktisk kom den daværende statsminister – jeg ved ikke, om det var for skade – til på et tidspunkt at udtrykke, at han faktisk syntes, det var en overordentlig fornuftig idé at give flygtninge økonomisk støtte. Og jeg må jo konstatere, at det må være Venstre, der blokerede, så der ikke skete noget på disse områder. Det var også en Venstreminister, der skulle have udarbejdet forslaget, men vi så det aldrig. Så jeg synes, det er en – for at sige det mildt – noget hyklerisk bemærkning fra hr. Fogh Rasmussens side.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal afholde mig fra boganmeldelser og til gengæld stille hr. Fogh Rasmussen et par spørgsmål.

Men først vil jeg gerne sige, at også jeg hører til dem, der synes, det er godt med nogle klare, rene budskaber, der er til at finde ud af, hvis de vel at mærke er til at finde ud af.

Der står en vis klarhed om Venstres politik i denne tid, det kan vi jo se i alle gallup'erne. Derfor synes jeg også, det er umådelig vigtigt at grave bare et lille spadestik længere ned i dét, der bliver sagt. For det er da rigtigt, at det er forfærdeligt med den store arbejdsløshed –

meget forfærdeligt. Hr. Fogh Rasmussen står her og siger, at man bare flytter rundt fra det ene sted til det andet på statistikkerne over de arbejdsløse, og hr. Fogh Rasmussen nævner så efterlønsordningen og orlovsordningerne, som jo i hvert fald i antal betyder, at der er godt og vel 100.000 på efterløn, og der er i øjeblikket ca. 11.000 – hvis tallet ikke er steget, siden jeg så det sidst – på disse sabbatordninger, orlovsordninger, rotationsordninger, som vi kalder dem.

Vil hr. Fogh Rasmussen fortælle os: Mener hr. Fogh Rasmussen, at vi skal afskaffe efterlønsordningen? Mener hr. Fogh Rasmussen, at vi skal afskaffe de rotationsordninger, som vi fik indført som forsøg under den tidligere regering? Og hvad skal vi så stille op med de mennesker? Skal vi bare lægge dem til de 350.000 arbejdsløse, så der i stedet er 471.000 arbejdsløse, så opgaven kan blive så meget sværere for den siddende regering? Er det det, der er meningen med det, der bliver sagt? Eller hvad er meningen?

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Først en lille personlig ting: Der blev sagt et eller andet om, at den tidligere udenrigsminister havde været med til at ødelægge Europa-sagen her i Danmark. Det vil jeg gerne protestere imod. Som en af den tidligere udenrigsministers trofaste medkæmpere vil jeg gerne takke for et umådelig godt samarbejde.

At den tidligere udenrigsminister og jeg ikke kunne gøre indtryk på de vælgere, der hørte hjemme et helt andet sted og derfor stemte nej, var ikke vores skyld. Vi gjorde vores bedste, og hr. Ellemann-Jensen gjorde sit bedste, ligesom også den nuværende statsminister gjorde sit bedste.

Men lad os ikke forklejne nogen af dem, der medvirkede dengang, for jeg synes, vi alle sammen gjorde det godt. Og må jeg så sige, at mit indtryk fra EF er, at den nye udenrigsminister bestræber sig meget på at følge i den forrige udenrigsministers fodspor. Men det er klart, at en ny mand savner en lang række fortrin, som én, der har været med i mange år og gjort det godt og fået mange gode bekendtskaber, har.

Så vil jeg gerne tilkendegive min totale uenighed med dem, der gerne vil have en idé-debat herinde. Jeg tror, vi har fået nok i dag i

[Erhard Jakobsen]

hvert fald. Skal vi virkelig igen til at diskutere Marx og Adam Smith? For det er jo dét, vi gør. Det er dette gamle vedhæng. Til side! Det er spild af Folketingets tid. Skriv bøger ad heksenfeldt til! Det gør ingenting, for dem kan man lade være med at læse. Men det er forfærdeligt, at Folketinget spilder sin tid.

Hvis enkelte regeringsmedlemmer måtte se ud til at være lidt for lidt ambitiøse i deres krav til arbejdsløshedens afskaffelse, vil jeg gerne påtage mig medansvaret for det. Centrum-Demokraterne har i årevis sagt: Der er kun ét parti i Folketinget, der ikke er i stand til at afskaffe arbejdsløsheden, det er Centrum-Demokraterne. Nu har vi heldigvis fået følgesvendene, der også erkender, at det er ikke noget, man går hen og afskaffer ved at vedtage nogle love her. Der kan gøres en indsats, og jeg har fuld tillid til, at vi er på rette spor.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Jeg tror ikke, at hr. Bilgrav-Nielsen var opstået som politisk fænomen, dengang Piet Hein skrev sit berømte gruk om polemik, men jeg skal love for, at hr. Bilgrav-Nielsen i sit politiske virke har taget ved lære af det, for der er jo ingen, der som hr. Bilgrav-Nielsen forstår i sin polemik at bruge det probate trick at dutte folk en mening på, hvis vanvid alle kan forstå.

Jeg må sige til hr. Bilgrav-Nielsens beskrivelse af de synspunkter, jeg har været fremme med om den aktuelle Europadebat, at dem har jeg svært ved at genkende. Det, jeg har peget på, er, at konsekvensen af, at vi nu i bred enighed siger, at vi skal udvide EF hurtigst muligt, vi skal se at få de nye demokratier i Øst- og Centraleuropa med hurtigst muligt, er, at så bliver vi nødt til at diskutere, hvordan man reformerer EF's institutioner. I den forbindelse opstår diskussionen om balancen imellem store og små lande. Den kan vi ikke udskyde til engang sidst i 1990'erne; den diskussion er aktuel nu, og jeg har så tilladt mig at pege på, at små lande, heriblandt Danmark, selvfølgelig har en interesse i at sikre, at små lande fortsat er med i Kommissionen og andre steder. Men samtidig har vi også en interesse i at sikre, at de store lande ikke føler, at Fællesskabet udvikler sig til de små landes tyranni, sådan at de store lande begynder at etablere samarbejde uden om EF. Det ville være dybt skadeligt for

os. Jeg har peget på, at den diskussion kan vi ikke gemme. Selvfølgelig er det ubekvemt at føre den, samtidig med at der er udvidelsesforhandlinger. Så må vi få de lande, der ønsker optagelse, med i diskussionen, men vi kan ikke udskyde den, fordi der er lande, som presser på.

Derfor var det, at hr. Fogh Rasmussen bebrejdede regeringen, at den i denne sag stikker hovedet i busken som strudsen og ikke vil diskutere det, der i stigende grad er et brændende problem i resten af Europa. Det er opfordringen fra Venstre, at vi tager den debat i stedet for strudsepolitikken, som jo også er den, statsministeren har valgt, da hans udenrigsminister i New York kom med det synspunkt, at som udviklingen har været, ville det være naturligt også at se på FN's Sikkerhedsråd. Jeg venter spændt på statsministerens betragtninger over det emne, så vi kan vende tilbage til det senere i debatten.

Så vil jeg støtte udenrigsministeren; det skal man altid gøre, når man overfalder af sin statsminister. (*Munterhed*).

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Også jeg har undret mig lidt over hr. Fogh Rasmussens indlæg om regeringens EF-politik, et indlæg, som han skulle bruge som dokumentation for, som han formulerede det, »at regeringen står svagt og handlingslammet«.

Jeg synes, at hr. Fogh Rasmussen helt overser, at denne regering har sat spørgsmålet om en koordineret europæisk indsats i bekæmpelsen af arbejdsløsheden på dagsordenen, at økonomiministeren med megen energi har maset på for at få et fælles EF-oplæg, og at økonomiministeren har holdt de andre EF-lande i ørerne, når de ikke er kommet med deres oplæg.

Hvis Venstre virkelig mener noget med, at vi skal kunne skabe bedre beskæftigelsesvilkår, også i Danmark, må man gøre sig klart, at det kommer til at foregå i et koordineret vesteuropæisk samarbejde. Men det havde hr. Fogh Rasmussen overhovedet ingen bemærkninger til. De initiativer, der er taget på det område, havde han kun hån og tavshed tilovers for, og netop derfor er den dagsorden, der er foreslået af Socialdemokratiets politiske ordfører hr. Frank Jensen, så vigtig, fordi den endnu en

[Klaus Hækkerup]

gang fastholder det. Når der står, »at regeringen i sin økonomiske politik giver bekæmpelsen af arbejdsløsheden højeste prioritet«, er det selvfølgelig højeste prioritet både her i Danmark og i det internationale samarbejde. Det er den eneste måde, vi virkelig kan få knækket kurven på. Det er ærgerligt, det er synd, det er trist, at Venstre overhovedet ikke har blik for eller vil være med i den politik.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg har endnu tre korte bemærkninger på listen, og jeg skønner, at de korte bemærkninger i denne omgang nærmer sig sin afslutning, idet jeg igen minder om, at vi har en række partiordførere, der endnu ikke har haft ordet i debatten.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Finansministeren kan ikke så godt lide udtrykket »knække kurven« længere. Det synes jeg er i orden, men det er jo altså regeringen, der har fundet på udtrykket, det er regeringen selv, der har valgt det som overskrift for sin politik, at den ville knække kurven. Hvis den nu har opdaget, at det ikke er så godt et slogan, fordi det opfattes lidt fattigt, synes jeg, det er udmærket.

Det, vi så har at vente på, er, at man også ændrer politikken, for situationen er jo den, at den finanslov, man har fremsat, kun lægger op til lige nøjagtigt at knække kurven. Det, man lægger op til, er, at man måske i bedste fald, hvis betingelserne er opfyldt, kan få arbejdsløsheden nedbragt fra 350.000 til 330.000 næste år, og det er altså for os at se for sølle.

Så har vi i dag fået at vide fra hr. Fogh Rasmussens side, at den rå liberalisme er løsningen på alle problemerne, og det er jo svært at tro på. Hvis man kigger sig omkring i verden, er det meget svært at se, at det er den løsningsmodel, der har sejret nogen som helst steder. Der, hvor man har forsøgt, hos Thatcher, hos Reagan, er det jo gået værre; der har man fået forværret krisen ved at kaste sig ud i de liberale løsninger.

Men jeg er meget uenig med hr. Erhard Jakobsen, som siger, at vi ikke må diskutere sådan noget. Jeg synes, det er helt udmærket at få at vide i dag, at hr. Fogh Rasmussen ligger til højre for Adam Smith; så har vi andre noget

at spille op imod, så kan befolkningen se, hvad alternativerne er. Når Venstre går så meget frem i meningsmålingerne i øjeblikket, synes jeg da, det er helt udmærket, at de nytilkomne vælgere får besked på, hvad det er for en politik, de kommer til at støtte, hvis de stemmer dér til sin tid, at det er den rå liberalisme, Venstre tror på, og så må en vis herre tage de bagerste. Det bliver effekten af det, hvis Venstre får magt, som det ser ud til i øjeblikket. Når billederne kommer tydeligt nok frem, tror jeg, at folk vil vige tilbage for det, så jeg vil bare heppe på hr. Fogh Rasmussen. Lad os få mere af den slags!

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jamen der er vist ingen, der er uenige med den tidligere udenrigsminister om, at der er behov for at drøfte de fremtidige institutioner omkring magtfordelingen i EF. Det, det drejer sig om, er, hvorvidt man skal kaste sig ud i den debat lige nu, hvor der er alvorligere og væsentligere optagelsesforhandlinger i gang med andre lande. Mange har ment, at det var ubejlejligt, og når jeg har haft lyst til at nævne det her i dag, skyldes det jo hr. Fogh Rasmussens indlæg, der så kraftigt kritiserer den nuværende regerings måde at håndtere udenrigspolitikken på. Og hr. Ellemann-Jensen gentager det og kalder det for strudsepolitik. Vi ved, at hr. Erhard Jakobsen og hr. Ellemann-Jensen har en meget fælles holdning og også havde det forud for EF-afstemningen i 1992.

Det nytter ikke noget at skjule, at det var denne meget aktivistiske, proeuropæiske visionspolitik, som de to herrer stod for, der var årsag til, at mange blev betænkelige og spurgte: Hvor ender vi? Derfor var det nødvendigt, at Socialdemokratiet, SF og Det Radikale Venstre skabte et nyt grundlag. Det var i øvrigt ved den lejlighed, at hr. Poul Schlüter sagde, at det vist var bedst, at regeringen holdt sig væk fra dette grundlæggende arbejde. Jeg synes, man skulle indrømme, at det var nødvendigt, og så skulle man anerkende det arbejde, regeringen har gjort indtil nu for at sikre Danmarks plads i det europæiske samarbejde; det har den gjort fortrinligt.

Så forstår jeg det i øvrigt godt og må anerkende, at når den tidligere udenrigsminister siger, at der er grund til at støtte en udenrigsmini-

[Bilgrav-Nielsen]

nister, der bliver korrigeret af sin statsminister, så ved den tidligere udenrigsminister, hvad han taler om. (*Munterhed*).

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Hr. Erhard Jakobsen har meget ret i, at det ikke virker så forfærdelig troværdigt, når politikere slynger om sig med store forkromede planer om beskæftigelse for så og så mange tusinder eller løfter om, at man vil knække arbejdsløhedskurven eller den slags ting. Men jeg tror nu på den anden side nok, at det er rigtigt at sige, at vi som politikere har en pligt til også at tænke i nye baner for at få nedbragt den alt for store ledighed, vi har. Og hvad man end mener om bøger, så er det i hvert fald vigtigt, at man citerer rigtigt fra dem. Og for nu at få gjort en ende på den skindebat, som hr. Frank Jensen har rejst, vil jeg gerne citere, hvad det rent faktisk er, jeg har skrevet.

Jeg har skrevet, at det, der er gået galt, er, at dele af fagbevægelsen har anset det for sin opgave at føre socialpolitik. Prisen har været, at den har kastet mange af sine medlemmer ud i ledighed. Hardy Hansen og andre skal lære, at de ikke skal føre socialpolitik, de skal føre lønpolitik, der går ud på at få deres medlemmer i arbejde. Hvis vi politikere så bagefter synes, at der er nogle mennesker, der ikke får en indkomst, som svarer til, hvad vi anser for socialt rimeligt, er det en politisk opgave at fylde op med en ydelse. Den skal selvfølgelig være indrettet sådan, at det altid kan betale sig at gøre en ekstra indsats.

Dette er omdisret af et forslag til, hvad fagbevægelsen, hvad arbejdsmarkedets parter kunne gøre for at få flere i arbejde, og samtidig er det en understregning af, at vi vedstår et socialt ansvar over for dem, som har en meget lav indkomst. Det er et oplæg til en klar deling mellem, hvad der er arbejdsmarkedets parter ansvar, og hvad der er vores ansvar som politikere.

Jeg er altså nødt til at gentage, at det er trist, at det ikke kan lade sig gøre at rejse den slags debatter, uden at det straks skal skrives ud, som om det er asocialt. Her er der taget hensyn til det sociale, at der ikke er nogen, der skal lide social nød på grund af en for lav indkomst; det er ikke et oplæg til, at statsmagten skal gribe ind i bestående overenskomster. Det

er et forslag til, hvad arbejdsmarkedets parter selv kunne gøre for at få flere i beskæftigelse, og et forslag til, hvad vi politikere så kan gøre for at sikre en retfærdig social balance.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Den arbejdsdeling er vi helt enige i, hr. Fogh Rasmussen, fuldstændig. Men Venstres synspunkt bliver betydelig mindre klart, når man så læser interviewet med hr. Fogh Rasmussen den 11. august i Information, for hvis det er rigtigt, at Venstre har det synspunkt, at det er arbejdsmarkedets parter, der forhandler løn og arbejdsforhold, og at politikerne derefter ser på, hvor det så er, de skal afbøde konsekvenserne af den rå markedsøkonomi, hvorfor siger hr. Fogh Rasmussen så, at han ikke anerkender de subjektive rettigheder, f.eks. retten til en bolig, retten til et arbejde eller retten til bestemte mindsteydelser fra det offentlige, for »den slags rettigheder kan jo ikke opfyldes uden at krænke andres rettigheder ved at tage noget fra dem«?

Dette citat bliver hr. Fogh Rasmussen jo nødt til også at dementere, hvis det er sådan, at den arbejdsdeling, som hr. Fogh Rasmussen lige har advokeret for, skal eksistere. Kunne vi ikke få klarhed over, hvem der har ansvaret for at sikre menneskers mindsterettigheder i samfundet, således at der ikke er nogen, der går fuldstændig til grunde i vort samfund? Det er jo ikke et ansvar, hr. Fogh Rasmussen ønsker at placere hos arbejdsmarkedets parter, kunne jeg forstå før, eller er det? Svaret blæser i vinden. Det, der står i Information, er klar tale, men talen er ikke blevet mere klar af de indlæg, hr. Fogh Rasmussen er kommet med her i dag.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Det var hr. Fogh Rasmussens bemærkninger om det vigtige i at citere rigtigt, der fik mig til at gå på Folketingets talerstol. Både i hr. Fogh Rasmussens ordførertale nu og i formiddags anfører hr. Fogh Rasmussen det vigtige i, at der er et reelt frit valg på børnepasningsområdet. Han fremhæver en Venstre-ledet kommune, Holstebro, i modsætning til visse socialdemokratisk ledede kommuner. Det er nu så som

[Kristen Touborg]

så med det reelle valg også i Holstebro. Under formiddagens debat blev det oplyst af hr. Fogh Rasmussen, at der ikke var nogen venteliste på børnepasningsområdet i Holstebro. Det er ikke korrekt. Jeg har talt med forvaltningen i Holstebro, og dér oplyser man, at forholdene dér er sådan, at ingen må miste arbejde på grund af manglende muligheder for børnepasning. Man har altså en prioriteret venteliste på ca. 300 i Holstebro. Det vil sige, at når det f.eks. drejer sig om arbejdsløse eller tilfælde, hvor kun den ene part er på arbejdsmarkedet, prioriterer man ventelisten.

På trods af, at der er Venstrestyre i Holstebro, er der altså ikke nær så gode forhold, som det er beskrevet af hr. Fogh Rasmussen. Det er altså en begrænset valgfrihed, man har også dér. Jeg håber, at der er mere hold i Venstres øvrige oplysninger, end der var i denne.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Jes Lunde har ordet for en kort bemærkning, og herefter er nyindtegningen til korte bemærkninger i denne omgang slut.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Når Venstre vil til at vise sociale hensyn, er der altid grund til at spidse ører. Det, der er problemet, er, at det, som hr. Fogh Rasmussen står og lover nu: at Venstre gerne vil sikre, at folk ikke kommer ned under en vis minimumsindkomst, jo er i modstrid med, hvad Venstre har gjort op igennem 1980'erne. Her har vi oplevet Venstre i regering skære ned i de menneskers indkomster, der kun havde arbejdsløshedsdagpengene at leve af, og som havde en indkomst på 120.000 kr. Dagpengene blev skåret ned. Der var mennesker, der skulle leve af bistandshjælp, og som fik bistandshjælpen skåret ned. Der var også mennesker, der havde en lille indkomst ved at have et deltidsarbejde og så supplerende dagpenge ved siden af. Hvad gjorde Venstre? Man fjernede de supplerende dagpenge.

Derfor er det svært at forestille sig, hvad det er for et niveau, Venstre vil sikre en minimumsindkomst på, når alle de grupper i vort samfund, vi kan komme i tanker om, som har lave indkomster, ved Venstres hjælp har fået deres indkomster skåret yderligere ned. Så jeg vil gerne bede hr. Fogh Rasmussen om at

konkretisere det. Hvad er det for et niveau, vi snakker om? Hvad er det, Venstre vil sikre? Det må jo være noget, der ligger under både dagpenge og bistandshjælp, siden man har skåret de menneskers indkomster ned hele vejen igennem 1980'erne.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Fogh Rasmussen har ordet for en kort bemærkning. Derefter er det hr. Holger K. Nielsen i talerrækken.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Nu er vi kommet dertil, at hr. Frank Jensen ikke har andet end en hel masse aviscitater at slå om sig med. Jeg tror, at vi kan runde den debat af med at sige til hr. Frank Jensen, at det altid er klogt at holde sig til det, som den, man diskuterer med, rent faktisk har skrevet – det er bl.a. derfor, man skriver bøger – og det synes jeg at hr. Frank Jensen med fordel kunne gøre ved at læse det, der faktisk står.

Til hr. Kristen Touborg vil jeg sige: Til lykke med jomfrutalen! Det bliver den nu ikke rigtigere af. Jeg har baseret mine oplysninger på en opgørelse fra Pædagogisk Medhjælperforbund, som jeg har her, og som jeg vil give hr. Kristen Touborg, og jeg må nok sige, at når det forbund siger, at Holstebro Kommune ikke har nogen venteliste, så fæster jeg betydelig lid til det. Heraf fremgår det klart, at der ikke er nogen på venteliste. Det er dér, jeg har mine oplysninger fra, og den statistik vil jeg selvfølgelig gerne overbringe hr. Kristen Touborg.

Holger K. Nielsen (SF):

Midt i en dyster international situation kan vi glæde os over, at Israels anerkendelse af PLO og aftalen om palæstinensisk selvstyre kan blive begyndelsen til en ny og fredelig udvikling i Mellemøsten.

Men vi skal ikke glemme, at aftalen blev forhandlet igennem af to parter, som havde et meget ulige styrkeforhold: en stærk israelsk regering over for et svækket PLO og en palæstinensisk befolkning, som i årevis har været udsat for en brutal israelsk undertrykkelse. Arafat og PLO har taget et modigt skridt gennem aftalen, men deres problem er, at de er helt afhængige af den positive vilje fra israelsk side og af økonomisk støtte udefra.

[Holger K. Nielsen]

Vi er tilfredse med, at Danmark er gået i spidsen med økonomisk støtte til palæstinerne. Men det er også vigtigt, at der til stadighed lægges pres på Israel, således at undertrykkelsen af menneskerettighederne på Vestbredden stoppes og en positiv fredsproces kommer i gang.

Hvor der er lys i mørket i Mellemøsten, så sænker mørket sig over Østeuropa. Det jugoslaviske barbari vil tilsyneladende ingen ende tage, og den måde, vi i Vesteuropa håndterer flygtningeproblemet på, er en ren skandale. Også Danmark har del i denne skandale. EF's anerkendelsespolitik har en stor del af skylden for den jugoslaviske tragedie, og de forskellige tiltag og trusler har ikke hjulpet – tværtimod!

Det er slemt i Jugoslavien; det kan blive lige så slemt i Kaukasus og andre steder i Østeuropa. Der er ingen patentløsninger på disse problemer, men vigtigt er at få defineret en økonomisk sikkerhedspolitik, hvor vi af hensyn til vor fælles sikkerhed iværksætter en bedre økonomisk hjælp til Østeuropa.

Som bekendt vandt Jeltsin magtkampen i Rusland, og tilsyneladende holder han fast i løftet om parlamentsvalg til december. Der er grund til kritik af dele af Jeltsins økonomiske politik, som i Rusland har medført enorme økonomiske uligheder, social armod og opblomstring af en forbrydermafia, som snildt kan måle sig med den italienske. Og der kan bestemt sættes spørgsmålstejn ved Jeltsins evne til at formidle det, Det Radikale Venstre kalder et bredt samarbejde. Han er ikke for ingenting selv opdraget i det stalinistiske system, ligesom mange af hans folk er det. Men det ville alligevel have været katastrofalt, hvis demokratiseringsprocessen var stoppet. Der skal holdes et rigtigt parlamentsvalg, og det er her vigtigt, at der bliver fairness for alle parter.

Ledetråden for den danske politik bør være demokratiseringsprocessen og ikke, om det er Jeltsin, som står i spidsen for Rusland. Og den russiske befolkning må selv kunne bestemme, om den ønsker Gajdars ekstreme liberalisme eller en mere menneskelig økonomi. Også den danske regering har et ansvar for at følge processen tæt, og hvis Jeltsin ikke overholder de demokratiske spilleregler, må den reagere.

Begivenhederne i Rusland markerer en ny udvikling i en proces, som har fundet sted siden 1989, en proces, hvor den internationale

politiske geografi forandrer sig fundamentalt. I den sammenhæng er det også naturligt at diskutere, hvordan FN fungerer. FN har i de senere år fået en mere aktiv rolle som konfliktløser. Dette medfører naturligt nok en række spørgsmål. Fungerer FN effektivt nok? Og bør organisationen tilføres flere ressourcer?

Det er også naturligt at inddrage sammensætningen af Sikkerhedsrådet. Hvad der var en stormagt i 1945, behøver ikke nødvendigvis at være det i dag. Denne debat skal vi have, og lad os tage den – også i lyset af, hvor de nye konfliktområder ligger. Men det er totalt forfjet at bringe EF-udviklingen ind i denne debat, som udenrigsministeren kom for skade at gøre det i New York. FN er et samarbejde mellem stater. EF's fælles udenrigspolitik er et mellemstatsligt samarbejde, hvad der bekræftes i Maastricht-traktaten og i Edinburgh-aftalen.

Lad mig samtidig gøre opmærksom på, at Danmark gennem Edinburgh-aftalen har et klart forbehold over for EF's forsvarsdimension. Medmindre EF-samarbejdet ændres radikalt i overstatslig retning, har denne tanke ikke megen mening, og det er præcis en sådan udvikling i overstatslig retning, det nationale kompromis skal forhindre.

Det er derfor, SF har lagt vægt på, at det nationale kompromis skal være en ny og langsigtet dansk EF-politik. Som bekendt stod syv partier i sin tid bag det nationale kompromis, men når man hører reaktionerne fra Venstre og De Konservative og regeringspartiet CD, kan man kun få det indtryk, at deres støtte dengang var taktisk bestemt, at de aldrig et sekund reelt har stået bag det nationale kompromis, at det med andre ord var svindel og humbug, fup og fiduser, når de i skrift stod bag formuleringen om, at der var tale om en ny og langsigtet dansk EF-politik. Det siger noget om de pågældende partiers politiske troværdighed. Jeg er tilfreds med, at Socialdemokratiet og statsministeren så klart har tilkendegivet, at de fortsat står bag det nationale kompromis. Men jeg kan garantere, at SF nidkært vil følge med i, om regeringen og dens ministre også lever op til den nye danske EF-politik.

Vi opfatter os selv som vagthund i forhold til, at Danmark ikke bliver involveret i et Europas Forenede Stater, men at vi i stedet arbejder for et åbent og fleksibelt europæisk samarbejde.

[Holger K. Nielsen]

I den forbindelse vil vi holde regeringen fast på, at den skal bruge de nye åbenhedsregler maksimalt. Reglerne om åbenhed er skuffende, men giver alligevel visse muligheder, som skal udnyttes.

Det her er jo statsministerens første åbnings-tale, og man kan ikke sige, at han har haft det nemt i de sidste otte måneder. Der blev dannet en flertalsregering i januar, og så skulle alt i teorien være klart og enkelt, men det har det unægtelig ikke været.

Det er illustrerende, at hvor adskillige ministre fortsat lever livet anonymt, så kender ethvert barn her i landet fru Merethe Due Jensen og fru Bente Juncker og på det sidste også fru Inger Stilling Pedersen.

Den interne opposition i regeringen er stærk. Den er blevet så stærk, at den helt overskygger ikke blot partiet Venstres interne opposition i Schlüter-epoken, men også statsministerens mange ord om sammenhold. Og hvis jeg skal være helt ærlig, så tror jeg ikke, at det sidste ord fra fru Merethe Due Jensen, fru Bente Juncker og fru Inger Stilling Pedersen er sagt.

Når regeringens interne opposition er så stærk, har det forbindelse med, at dens flertal konstant er vaklende, og det hænger fundamentalt sammen med, at regeringen er en kunstig størrelse. Den er en teoretisk skrivebordskonstruktion, som er dannet udelukkende af taktiske årsager. Socialdemokratiet ønsker at fastholde regeringsmagten efter næste valg og mener så, at det er klogest at tage en højredrejning. CD's begrundelse er også taktisk. Formålet med at gå ind i regeringen var at holde SF uden for indflydelse.

Med et udgangspunkt, der er så Christiansborgtaktisk, kan det ikke undre, at der hverken er glød eller engagement i regeringssamarbejdet, og det kan ikke undre, at statsministerens åbningsstale var så tam, som tilfældet var.

Jeg tror, den socialdemokratiske højredrejning er uklog. Al denne Christiansborgtaktik kan blive for meget. Hvad der er brug for, er en indholdsmæssig fornyelse. Den har vi ikke fået. Vi venter fortsat på det systemskifte, som mange af os – også mange socialdemokrater – forventede efter Schlüter-epoken.

CD's begrundelse for at gå ind i regeringen er så sølle og så ynkelig, at den fortjener at blive forbigået i tavshed. Men den viser lidt om et

parti, der er blottet for politisk indhold, og som ikke har skyggen af positive visioner for samfundets videre udvikling.

Men det skal så også stå helt klart, at når hele begrundelsen for denne regerings dannelse hviler på, at SF skal holdes uden for indflydelse, kan man ikke forvente, at vi vil være parlamentarisk grundlag for en fortsættelse af regeringen efter næste valg.

Som bekendt er vi heller ikke en del af regeringens parlamentariske grundlag i øjeblikket. På forsiden af Berlingske Tidende kan man i dag læse i en overskrift, at »SF holder hånden over Nyrup«. Jeg føler nok trang til at præcisere tingene lidt her, for det tror jeg er vigtigt, ikke mindst for statsministeren:

SF vil under ingen omstændigheder give carte blanche til hvad som helst, denne regering kommer med, hvis den mister sit flertal i Folketinget. SF vil ikke være leverandør af gratis stemmer, hvis regeringen får parlamentariske vanskeligheder, men vi er altid parate til at indgå i forhandling med regeringen. Det har vi været i forhold til tidligere regeringer; det er vi også i forhold til denne regering. Så under forudsætning af, at vi får indflydelse, er vi til enhver tid parate til at tage en snak med regeringen, men vi er ikke leverandør af gratis stemmer til nogen regering i dette land.

Jeg er enig med statsministeren i, at arbejdsløsheden er vort største problem. Men det er karakteristisk, at statsministerens betragtninger om arbejdsløsheden i høj grad er tilbageskuende. Det er skattereformen og arbejdsmarkedsreformen, der skal trække læsset i bekæmpelsen af arbejdsløsheden, og så håber statsministeren på, at de mange boligejere, som i øjeblikket omprioriterer, vil gå i gang med et større privatforbrug.

Man føler sig næsten hensat til starten af 1960'erne, når man hører statsministeren opfordre til større privatforbrug – de gode gamle dage, hvor ingen havde i tankerne, at vi står over for nogle gevaldige problemer med vort miljø. Og når statsministeren i sin åbningsstale siger, at vi ikke skal i gang med den store forbrugsfest, melder der sig et spørgsmål: Hvad i himlens navn er det så, regeringen ønsker?

Statsministeren kan jo ikke åbne munden, uden at han begynder at opfordre folk til at forøge deres forbrug. Under krydsforhøret med statsministeren i tirsdags i en af tv-kan-

[Holger K. Nielsen]

lerne var der et intelligent spørgsmål, nemlig følgende: Ville statsministeren blive glad, hvis nu alle danskerne tog imod hans opfordringer og udskiftede deres bil – til skade for betalingsbalancen og uden nogen nævneværdig beskæftigelseeffekt? Det kan nok være, at der kom ild i munden, da statsministeren skulle besvare det spørgsmål, for lige præcis her ligger det ømme punkt. Beskæftigelsesvirkningen af skattelettelser er langt mindre, end hvis den finanspolitiske lempelse foregår målrettet, f.eks. ved at forbedre den kommunale service.

I den nuværende situation er det fornuftigt at lempe finanspolitikken – her er der ingen kritik fra os – men der er så sandelig forskel på, hvordan det gøres, og skattelettelserne i skatte-reformen har en dårlig beskæftigelsesvirkning, og der er fortsat tale om en reform, der socialt virker skævt, hvor de rige får enorme skattelettelser og de fattige i bedste fald små skattelettelser og i værste fald direkte forringelser af deres situation.

Og der er ingen sammenhæng mellem statsministerens udmærkede teoretiske betragtninger om miljø og bæredygtig vækst og så den faktiske økonomiske politik, som er den helt traditionelle økonomiske vækst. Hvornår kommer det ind i regeringskontorerne, at miljøpolitik, grøn omstilling, ikke er noget, der blot skal tages frem ved festlige lejligheder, men noget, der skal indgå som en integreret del af den økonomiske politik?

O.k., ret skal være ret, der er af og til lyspunkter: Når miljøministeren reagerer offensivt over for kommissær Bangemann med hensyn til retten til at gå foran med beskyttelsen af ozonlaget, er vi 100 pct. enige. Men denne holdning, hvor miljøet kommer først, er jo i stik modstrid med industriministerens adfærd i sidste uge, da han i et forsvar for de røde pølser og de danske landbrugsinteresser tabte alt på gulvet. Han tabte både til miljøet og til landbruget.

Vi vil fortsætte kampen imod Øresundsforbindelsen. Den er både økonomisk og miljømæssigt en katastrofe. Vi har med interesse bemærket, at hr. Bilgrav-Nielsen har støttet vor kritik. Vi håber så, at hr. Bilgrav-Nielsen også vil holde fast, når vi nærmer os målsnoren.

Før åbningstalen var det et slagnummer, at der skal gennemføres en børnepasningsgaranti. Vi er helt enige i et sådant forslag; vi har

faktisk stillet det i de to sidste samlinger. Men vi blev skuffet: Planerne er helt uforpligtende, for man *håber* bare på en aftale med kommunerne engang næste år. Ærgerligt nok, for der er behov for at gøre en reel indsats allerede nu i forhold til de ca. 20.000 børn, som i dag står på venteliste – også for at gøre noget ved arbejdsløsheden.

Fru Inger Stilling Pedersen truer med at vælte regeringen på dette spørgsmål, men sagen er for vigtig til partitaktik. Børnefamiliernes situation skal forbedres, og der skal findes en løsning på pladsproblemerne. Derfor er vi villige til at forhandle med regeringen om børnefamiliernes vilkår og de store ventelister.

Statsministerens bemærkninger om flygtninge og indvandrere bar præg af omtanke, og vi er tilfredse med, at han så klart har sat Hvidovres borgmester på plads i denne sag. Godt nok, men det er jo altså i stik modstrid med hele retorikken på den socialdemokratiske kongres. Her kan det nok være at der blev lagt i kakkelloven til indvandrerne, og man forstod på Socialdemokratiet, at ikke mindst de tyrkiske indvandrere var problemet. Tonen var ubehagelig, bar præg af taktik op til kommunalvalget. SF vil ikke deltage i hetzen mod indvandrere og flygtninge op til kommunalvalget.

Der er opstået en stigende kritik af arbejdsmarkedsreformen, og det er berettiget. Den løser ingen af de grundlæggende problemer. Den forhindrer ikke, at tusinder vil ryge ud af dagpengesystemet. Konsekvensen vil være frygtelig for mange af de mennesker. Arbejdsmarkedsreformen er skrivebordsarbejde. Taler man med folk i kommunerne, får man at vide, at de står over for en næsten umulig opgave. Der vil ske det, at man vil fjerne en række ordinære job for at give plads for et discountarbejdsmarked, hvor arbejdsløse i realiteten arbejder for deres dagpenge i en begrænset periode.

Løsningen er på enhver måde utilfredsstillende. Der er reelt tale om en fortsættelse af den tankegang, som kaldes aktivering – det er dette frygtelige socialpædagogiske udtryk! Men de arbejdsløse ønsker ikke socialpædagogisk aktivering; de ønsker rigtige, ordinære job. Det er det, de arbejdsløse ønsker, og det er ufatteligt, at man ikke i stedet giver kommunerne økonomisk mulighed for at skabe ordinære job inden for den kommunale service.

[Holger K. Nielsen]

Regeringen og ikke mindst arbejdsministeren ryster arrogant på hovedet ad den del af fagbevægelsen, som har kritiseret den nye arbejdsmarkedsreform. Vi forstår i SF udmærket kritikken. Også for SF er arbejdsløsheden det største problem, men vi har et noget højere ambitionsniveau end regeringen. Først og fremmest kan vi ikke se, hvordan arbejdsløsheden bekæmpes, medmindre vi er villige til at fordele arbejdet bedre. Med den nye teknologi ser vi en udvikling, hvor økonomisk vækst ikke nødvendigvis giver flere job, hvortil kommer, at krisen for vort miljø sætter grænser for, hvor stor væksten kan være.

En nedsættelse af arbejdstiden skal på dagsordenen igen, og her skal vi have en fordomsfri debat, som det faktisk blev forsøgt fra LO-formandens side. Alle ideer om en bedre fordeling af arbejdet skal diskuteres seriøst, og det vil vi bidrage til. Det gælder også en forbedring af orlovsordningerne; det gælder en afspadsering af overarbejdet, ikke mindst i den offentlige sektor; det gælder det dobbeltarbejde, som bliver mere og mere udpræget, f.eks. på chaufførområdet. For nogle år siden var arbejdsministeren meget aktiv i kritikken af dobbeltarbejde. Hvor er hun henne nu? I forhandlingerne om finansloven vil SF stille krav om, at bekæmpelsen af arbejdsløsheden bliver langt mere ambitiøs, end tilfældet er i regeringens forslag.

Sommerens politiske debat var ikke udpræget frugtbar. Der var dog én undtagelse, nemlig da den socialdemokratiske ordfører, hr. Frank Jensen, sagde, at debatten om økonomisk demokrati må på bordet igen. Endelig en socialdemokrat, som vedkender sig at være socialdemokrat, tænkte man

Men glæden blev kort. Efter hidsige meldinger fra CD og de kristelige stak hr. Frank Jensen piben ind igen, og han fik ingen hjælp fra den øvrige socialdemokratiske ledelse. Reaktionen var larmende tavshed. Hvorfor dog det? Er der ikke som aldrig før brug for en demokratisering af arbejdslivet? Viser de mange skandaler i erhverslivet og virksomhedslukningerne ikke, at der nu er brug for en debat om, hvorfor demokratiet stopper ved fabriksporten? Vist gør de så. Også denne debat vil vi rejse.

I den valgkamp, som nu reelt er indledt, er der lagt op til en kamp om velfærdsstaten.

Med ikke mindst hr. Fogh Rasmussens klare meldinger ved vi, hvad partiet Venstre vil. Venstre vil skabe en natvægterstat, hvor kun det aller mest nødvendige skal varetages af det offentlige. For Venstre og hr. Fogh Rasmussen er det udtryk for slavenatur, at man modtager offentlige ydelser. Man forstår, at det gælder arbejdsløse og bistandsmodtagere.

Men tillad mig følgende spørgsmål til hr. Fogh Rasmussen: Får også landmændene en slavenatur, når de modtager i milliarder af kroner årligt fra EF-kassen? Det kunne jeg godt tænke mig at få et svar på.

Fronterne omkring velfærdsstaten er trukket klart op, og ingen skal være i tvivl om, hvor vi står: Vi vil forsvare de solidariske og kollektive goder. Vi er imod Venstres privatiseringsideologi, hvor kun de stærkeste overlever.

Men det skal så også siges, at der er brug for en debat om demokratiet i den offentlige sektor. Der er brug for en debat om det, vi har kaldt »mere samfund, mindre stat«. Vi har ikke noget imod, at brugerne og de ansatte får mere indflydelse på bekostning af politikere og embedsmænd. Men vi vil ikke acceptere, at de frie markeds kræfter slippes løs på et område, hvor der skal løses solidariske opgaver. Det duer markeds kræfterne ikke til, og der er brug for bedre samordning, så vi kommer væk fra den kassetænkning, der er så katastrofal.

Men alt i alt er det arbejdsløsheden, der er det vigtigste problem, og i den sammenhæng skal SF fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag, der kan nedbringe arbejdsløsheden markant i 1994 gennem – en bedre fordeling af arbejdet, – løsning af offentlige serviceopgaver, – omstilling til et økologisk bæredygtigt samfund, – en markant øget uddannelsesindsats, samt forslag, der sikrer, at ingen arbejdsløshedsforsikrede, der opfylder deres pligter, kan miste dagpengereetten.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i debatten.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil gerne sige til SF's formand, at der hverken var fup eller svindel i det nationale kompromis. CD lagde under forhandlingerne om EF-kompromiset hele tiden vægt på, at den 2. juni ikke havde ændret vores holdning til EF. Vi mener stadig væk, at et stærkt samarbejde mellem EF-landene er nødvendigt for Europa. Vi ønsker stadig væk et stærkere Europa-Parlament. Vi ønsker stadig væk, at en del af den sociale politik osv. i forbindelse med social dumping bliver afgjort i EF. Det lagde vi heller ikke skjul på i det nationale kompromis. Vi indgik en aftale om fire særpunkter, fire punkter, som Danmark skulle stå uden for.

Men jeg tror også, at hr. Holger K. Nielsen vil indrømme mig, at under disse forhandlinger blev vi ved og ved med at sige – i øvrigt sammen med Venstres repræsentanter: Dette kan ikke binde os i debatten; vi må gå ud og kæmpe for de synspunkter, vi har. Men befolkningen har den garanti, at ingen ændring kan ske uden en folkeafstemning. Det var handelen.

I den forbindelse vil jeg godt sige til hr. Holger K. Nielsen, at jeg udmærket husker fra forhandlingerne, hvordan SF forsøgte at binde munden på os andre ved at sige: Disse spørgsmål må aldrig nogen sinde blive rejst mere. Den købte vi ikke, og det ved hr. Holger K. Nielsen også. Garantien lå alene i folkeafstemningen, men den dag det lykkes Venstre og CD at få overbevist et flertal i befolkningen om, at vi skal opgive disse særregler, stiller vi forslag om det, og så kommer det her i salen. Og så håber vi også at dette flertal vil vise sig ved en folkeafstemning.

Det er sådan, det nationale kompromis hænger sammen. Så der er overhovedet ikke noget humbug eller noget i den forbindelse. Vi står ved, hvad vi aftalte. Vi kæmper for det, vi tror på, men har aftalen vedrørende folkeafstemningen. Sådan hænger tingene sammen.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg synes, at hr. Holger K. Nielsen holdt en fortrinlig tale, og jeg vil gerne på et enkelt punkt, hvor vi traditionelt er ret enige med SF, stille et par spørgsmål, nemlig vedrørende den fortsatte udvikling af FN.

Det er jo en lykkelig ting, at det er kommet dertil, at FN er blevet mere efterspurgt som en krigsforebyggende og konfliktforebyggende faktor i verdenspolitikken. Det har undret mig, at Socialistisk Folkeparti ikke har villet tage de nye skridt, der skal tages for virkelig at få FN anbragt i den nye position, i den nye rolle, nemlig også at udstyre FN med muligheden for at anvende militær magt, hvis man skønner det nødvendigt for at kunne videreudvikle fredsprocessen. Jeg tror, det er en diskussion, som vi bliver nødt til at tage. Jeg spørger, for jeg kender den jo. Vi har selv ført den, vi er kommet til en afklaring, og vi er ikke i tvivl: Vi bør gøre det, vi skal gøre det. Ellers vender vi hurtigt tilbage til, at andre grupperinger og organisationer igen tilriver sig magten.

Men jeg hører gerne, hvor langt SF er kommet i sine overvejelser.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg synes, der var mange spændende tanker i SF's tale i dag. Jeg var lidt ked af, at SF's formand ikke anerkendte, at der er sket et kolossalt, et totalt kursskifte i debatten om arbejdsløshed og de arbejdsløses vilkår med regeringens dannelse den 25. januar.

Den gamle debat, som VK-partierne førte om, at problemet var, at dagpengeniveauet var for højt – det skulle sættes ned, for at vi kunne skabe nye job – den debat er slut. Den finder nu kun sted i forbindelse med bogudgivelser på et eller andet forlag, hvor Venstres ordfører får lov til at udgive sine skrifter. Den sker ikke længere i form af betænkninger og bidrag fra et flertal her i Folketinget eller i form af betænkninger fra ministerierne. Den debat er stoppet, og det, det drejer sig om nu, er at skabe reelle job.

Arbejdsmarkedsreformen er et kolossalt skifte i den gamle arbejdsmarkedspolitik. Tilbudene skal nu gives, så de passer til den enkelte lediges behov. Vi skal forbedre de lediges livskvalitet i den periode, hvor der ikke er brug for dem på arbejdsmarkedet, og vi skal sørge for, at der kommer flere job. Derfor har regeringen – ud over arbejdsmarkedsreformen – givet nye muligheder for at forbedre den kommunale service, både inden for ældreområdet med en refusion på 50 pct. ved serviceudvidelser og inden for daginstitutionsområdet med

[Frank Jensen]

30 pct.s refusion, når det drejer sig om meransættelser for at passe børnene.

Jeg forstår ikke, hvorfor SF's formand ikke brugte anledningen til at sige: Jamen de takter er SF også enig i. Lad os få den reelle debat om, hvad der er gennemført, og hvad perspektivet er på længere sigt. Det tror jeg også ville tjene SF's interesser.

(Kort bemærkning).

Merethe Due Jensen (KRF):

Blot lige en kommentar til hr. Holger K. Nielsen. Det ville da være kedeligt, hvis man ikke hørte mere til mig – specielt i dag, hvor det er første gang, jeg får lov til at være med i en debat – så jeg kan altså ikke love ikke at sige noget mere. Men så vil jeg sige, at når det drejer sig om regeringssamarbejdet, er det altså langt bedre end sit rygte. Vi er fire forskellige partier, og deres holdninger er velkendt her i salen.

Men jeg er da også glad for, at hr. Holger K. Nielsen melder så klart ud om pasningsgarantien. Jeg vil dog alligevel advare imod, at man skulle falde for fristelsen med hensyn til et fodaftryk fra SF. Det vil blive meget, meget dyrt.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det er efterhånden svært at finde ud af, når man skal på talerstolen, hvem der egentlig er ven og fjende i det her parlament.

Men jeg vil godt gå lidt tilbage til det nationale kompromis, hvor hr. Bilgrav-Nielsen bliver ved med at gå herop og forsvare udenrigsministerens udtalelser. Så må jeg sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at statsministeren har jo taget afstand fra dem – jamen det kan ikke nytte noget, hr. Bilgrav-Nielsen ryster på hovedet, så må hr. Bilgrav-Nielsen komme herop og være polemisk, som hr. Bilgrav-Nielsen plejer at være, hvad der er meget underholdende – men hr. Bilgrav-Nielsen bør jo notere, at statsministeren faktisk har sat sin udenrigsminister på plads.

Også på dette område er der utrolig stor usikkerhed om, hvad regeringen egentlig mener. Er Det Radikale Venstre egentlig enig med udenrigsministeren, som åbenbart ikke er enig med statsministeren i dette spørgsmål? Jeg synes, det fortjener en forklaring, og jeg

kan da godt forstå, hvis Socialistisk Folkeparti er lidt sur over den behandling, de har fået fra regeringen.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Frank Jensen holdt en tale om det store kursskifte, der er sket i dansk politik, men jeg tror desværre ikke, det er den fornemmelse, befolkningen har. Det er ikke det, vi mærker, når vi kommer rundt til møderne, den her store begejstring og entusiasme, fordi der nu virkelig er sket noget på Christiansborg, tværtimod. Fornemmelsen ude omkring er, at der ikke er sket så meget.

Men når hr. Frank Jensen nu insisterer på, at der er sket et skifte – at det er en helt anden indstilling til f.eks. de arbejdsløse, som præger den nye regering – vil jeg da gerne spørge hr. Frank Jensen, om han kan stemme for den dagsorden, SF har fremsat her i dag, og som siger, at de arbejdsløse, som opfylder alle deres pligter og tager imod alle de tilbud, de skal tage imod, ikke må kunne ryge ud af dagpengesystemet. Kan hr. Frank Jensen støtte det?

Hvis regeringen kan stemme for det, er jeg enig i, at der faktisk er sket noget på det punkt. Så betyder det, så vidt jeg kan vurdere, at SF's dagsorden ville være den, der kunne samle det bredeste flertal og derfor bør sættes først til afstemning. Så jeg synes faktisk, det ville være meget vigtigt at få at vide, om hr. Frank Jensen kan støtte SF's dagsorden på det punkt.

Hvis regeringen, når det kommer til stykket, virkelig vil skabe et nybrud i behandlingen af de arbejdsløse, er det et meget vigtigt punkt at sætte ind på. Det værste problem, de arbejdsløse står i overhovedet, er nemlig, at de kan ryge nedenunder af systemet, som det er i dag. Kan vi få lukket det hul?

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Ja, da vi erfaringsmæssigt ved, at det er meget svært at svare på mange ordføreres korte bemærkninger, tillader jeg mig at gå herop og svare på en kort bemærkning fra hr. Frank Jensen.

I SF er vi enige med regeringen i, at der er sket noget af et sporskifte. Vi har ikke, som hr. Frank Jensen rigtigt påpegede, de diskussio-

[Lilli Gyldenkilde]

ner, som vi har haft nu i så mange, mange år, og jeg tror også, det har sammenhæng med, at selv i den borgerlige side af Folketinget er man helt klar over, at man ikke løser arbejdsløshedsproblemet ved at forarme de arbejdsløse, for ellers ville man jo have fortsat den diskussion. Det gør man heldigvis ikke mere, undtagen som sagt i bøger.

Men når hr. Frank Jensen efterlyser nye diskussioner om arbejdsløshed og om at få skabt nogle flere job, vil jeg sige: Jamen det er også ualmindelig nødvendigt, at vi gør det, for selv om jeg nu har rost, er det en betinget ros. Det, vi er på vej ud i – og det vil garanteret komme i de kommende år – er et system, hvor vi vil få en masse kommunale ridefogder, som skal sidde og fortælle, hvad folk kan blive beskæftiget med i de forløb, de skal ud i. Det vil ske, hvis vi ikke er umådelig påpasselige, og det er jo at lande i en grøft, hvor vi absolut ikke må lande, vil jeg sige.

Jeg håber, at Socialdemokratiets ordfører på disse områder ligesom jeg får mange henvendelser i øjeblikket om, hvordan folk føler sig umyndiggjort i et system, hvor de bare bliver anvist til et hvilket som helst arbejde, og hvis de ikke tager det, bliver deres dagpenge, henholdsvis bistandshjælp, taget fra dem. Vi skal være meget påpasselige i vores fornyede diskussioner, så det bliver rigtige arbejdspladser, vi får skabt, og ikke en hob af kommunale ridefogder.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Når man hører hr. Peter Duetoft omtale EF-politikken, må jeg sige, at så har man ligesom svært ved at fastholde roen. Der er hos hr. Peter Duetoft tale om en dobbeltmoral, om en form for politisk troværdighed, som kommer ganske meget bag på mig, og derfor vil jeg stå ved, at det var løgn og bedrag, humbug og svindel, når CD stod bag det nationale kompromis.

Der var ikke blot tale om 4 punkter, som vi midlertidigt skulle stå uden for, hr. Peter Duetoft. Der var tale om en række konkrete ændringer af EF-samarbejdet, og det står tindrende klart, at der er tale om en ny og langsigtet dansk EF-politik. Det kan hr. Peter Duetoft ikke løbe fra, men han forsøger på det, han har hele tiden ført dobbelttale på dette område.

Jeg synes, det er forargeligt, at man gang på gang skal opleve det, ikke mindst fordi der er tale om et regeringsparti. Hr. Peter Duetoft er ikke nogen hr. hvem som helst i denne sag. Han er formand for Nævnet og ordfører på området for regeringspartiet CD. Så jeg vil godt have statsministeren til at tage helt klart afstand fra den fortolkning, hr. Peter Duetoft kom med, af det nationale kompromis, at det skulle forstås på den meget begrænsede måde, som hr. Peter Duetoft gav udtryk for.

Så til hr. Bilgrav-Nielsen. Vi vil godt diskutere FN, hr. Bilgrav-Nielsen, også at FN får en stærkere rolle i konfliktløsningerne. Vi er ikke uvillige til at diskutere FN's rolle i fredsbevarende militæraktioner, det er en debat, vi har haft adskillige gange. Der er også grund til andre diskussioner om f.eks. Sikkerhedsrådets sammensætning og generalforsamlingens rolle; jeg tror, der er grundlag, behov for en meget grundig diskussion omkring FN.

Vi har ikke alle patentløsninger, vi er stadig væk selv i en afklaringsfase. Vi håber meget, at vi kan få en fornuftig diskussion, også med Det Radikale Venstre, om en styrkelse af FN, som vi tror vil være meget afgørende for den fremtidige internationale udvikling.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Ja, det kan være problematisk at skulle kommentere en dagsorden, vi ikke har fået omdelt i salen endnu. Men efter hukommelsen var der mange gode elementer i SF's dagsorden, elementer eller en politik, der allerede er ført ud i virkelighedens verden: forbedring af orlovsreformen, øget beskæftigelsesindsats på serviceområderne i kommunerne, alt det vi kender, og som får virkning fra den 1. januar.

Det er jo et af hovedproblemerne, hr. Jes Lunde – og det erkender jeg – at der uden for dette hus er en stor forventning. Man har ikke rigtig mærket reformerne endnu, fordi de først træder i kraft den 1. januar. Sådan er det jo med store reformer, der bliver vedtaget om sommeren. Der skal laves bekendtgørelser, som skal træde i kraft på et tidspunkt, her altså den 1. januar 1994. Jeg er sikker på, at når vi når frem til det tidspunkt, hvor reformerne træder i kraft, vil der være en afklaring, så de derude, der har brug for de nye muligheder, kender deres rettigheder og deres pligter.

[Frank Jensen]

Så siger hr. Jes Lunde, og i SF's dagsorden står der til sidst, at vi må sikre, at ingen kan falde ud af dagpengesystemet, hvis de lever op til kravene om at være til rådighed. Det, som reformen gør, er, at den løser det fundamentale problem, at hvis man rykker jobtilbudet frem i dag, forkorter man længden af den periode, man kan være på dagpenge. Reformen sikrer de ledige en garanti for minimalt 7 år på dagpenge med uddannelsesaktiviteter i langt større omfang, aktiviteter, der forbedrer deres muligheder for at holde sig fast på et arbejdsmarked, hvor regeringen samtidig giver et spark til økonomien for at få aktiviteter i gang, skabe muligheder for reelle job, som de arbejdsløse gerne vil have.

Vi ved, at når vi i øjeblikket har en stor ledighed og et underskud på de offentlige finanser, er det konjunkturbestemt. Derfor skal konjunkturerne ændres, og der er efterhånden, hr. Jes Lunde, gode tegn på, at det også vil ske. Tag bare Jyske Banks cheføkonom, der i begyndelsen af ugen sagde, at nu er lagrene og den overkapacitet, man har haft, brugt op, nu skal man til at have flere ansatte.

Vi håber og tror, at vi med dette initiativ sikrer, at ingen, der står til rådighed for arbejdsmarkedet den 1. juli 1995, vil ryge ud af dagpengesystemet. Det er den satsning, regeringen har gjort.

Formanden:

Taletiden er fortsat højst 2 minutter.

(Kort bemærkning).

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Så vil jeg bestræbe mig på, hr. formand, at gøre det ganske kort.

Jeg vil gerne sige til fru Merethe Due Jensen, som fraråder sin regering at lytte til SF med hensyn til forslag om børnepasningsgaranti, at det er ganske korrekt, at SF i dag har fremsat et forslag om garanti for børnepasning som det første forslag i denne folketingssamling. Vores beregning er, at det vil medføre en omkostning på 1 mia. kr. det første år, og jeg vil bare i al stilfærdighed sige til fru Merethe Due Jensen, at Danmarks Statistik har beregnet, hvad fru Inger Stilling Pedersens krav om penge til forældre for pasning af egne børn vil koste. Det bliver 1,8 mia. kr. på årsbasis.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Som CD'er er det altid dejligt at blive skældt ud af en SF'er, i dette tilfælde af hr. Holger K. Nielsen, i EF-spørgsmål. Så kan man da se, at der er forskel på vores målsætning, og det er dejligt.

Men jeg må sige, at der er ingen dobbeltmoral i CD's holdning. Der er ikke et eneste ord i al lyrikken i det nationale kompromis, vi ikke kan skrive under på, men jeg er ret sikker på, at SF og CD vil have to forskellige praktiske løsninger, når målet skal nås.

Lad os tage spørgsmålet om demokratiet. Vi er enige om, at der skal mere demokrati i EF. Men hr. Holger K. Nielsen vil løse det ved en masse arbejde gennem de nationale parlamenter, og hvad ved jeg, mens CD vil løse det via Europa-Parlamentet. Det er da en væsentlig forskel i den praktiske udformning. Men målet er naturligvis det samme, og der står intet i det nationale kompromis, der gør, at vi ikke kan have en forskellig fortolkning her.

Det, der var det vigtige for befolkningen, var de 4 undtagelser, som også CD står bag. Vi vil gerne have dem ophævet så hurtigt som muligt, men har lovet, at det først vil ske efter en folkeafstemning. Det sagde vi, før aftalen blev indgået, det har vi sagt under valgkampen, og vi gentager i dag, at det er dét, det drejer sig om, disse 4 handlingsområder. Så kan man diskutere, hvor kloge de 4 undtagelser er, og hvor længe vi kan beholde dem, for verden ændrer sig altså. Men det er jo så den politiske kamp, vi skal føre.

Jeg mener ikke, hr. Holger K. Nielsen har noget som helst belæg for at hævde, at vi har dobbeltmoral. Vi siger det samme i dag, som vi sagde, før vi indgik aftalen, og derfor må jeg sige, at ethvert ord i det nationale kompromis kan CD også være med i, og så har SF og vi altså nogle divergenser.

Hvis vi tager sådan noget som åbenhed, er vi langt mere enige – det er klart – i den praktiske udformning osv., så lad os bare diskutere praktik. Men lad være med at gå rundt og påstå, at det er dobbeltmoral og fup. Det er det ikke, befolkningen vidste, hvad den fik, og den vidste for CD's vedkommende, at vi ville gøre, hvad vi kunne for at få ophævet undtagelserne hurtigst muligt, men ved hjælp af en folkeafstemning.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jamen jeg er da enig med hr. Frank Jensen i, at regeringen gør nogle ting med hensyn til offentlig service, orlovsordninger osv. Det er ting, vi har støttet, og nogle af tingene er oven i købet vedtaget for lang tid siden efter forslag fra os, så jeg er enig i, at der sker noget. Og jeg deler fuldstændig hr. Frank Jensens håb om, at når vi får mere gang i økonomien, kan det bevirke, at der ikke falder nogle langtidsledige ud.

Vi spørger bare os selv om i SF, hvorfor vi skal spille hasard med de langtidsledige som dem, der skal bære risikoen. Det er da godt, hvis der ikke falder langtidsledige ud, fordi vi får mere gang i økonomien. Men så længe der består en risiko for dem, hvorfor så ikke sikre dem? Hvorfor er det ikke vores opgave at sørge for, at der ikke er huller i sikkerhedsnettet? Og kommer det så slet ikke i anvendelse, er det helt fint.

Men jeg forstår ikke, hvorfor hr. Frank Jensen kun vil bygge på håbet og vil sige: Vi tror ikke, at der falder langtidsledige ud, men falder de ud, er der ingen hjælp at hente hos Socialdemokratiet. Det synes jeg er synd. Jeg synes, at regeringen i stedet for burde tage vores dagsorden og sige: Ja, nu laver vi et sikkerhedsnet, som der ikke er nogen huller i, og samtidig gør vi så alt, hvad vi kan for, at det skal gå så godt, at der slet ikke er nogen, der kommer ned i nærheden af sikkerhedsnettet. Det synes jeg ville være en fair politik.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jamen hr. Peter Duetoft, det nationale kompromis er mere end de 4 undtagelser. Det er da en række betragtninger om, hvordan vi opfatter EF's udvikling.

Og om demokratiet fremgår det klart, at det er de nationale parlamenters demokrati, der skal styrkes. Det fremgår klart, og derfor kan hr. Peter Duetoft da ikke stå og sige, at det bare er et spørgsmål om 4 undtagelser, som man kan få væk på et eller andet tidspunkt. Der er tale om en ny dansk EF-politik, hvor vi går imod den unionsudvikling, der fører frem til Europas Forenede Stater, og jeg synes, at hr. Peter Duetoft må erkende, at det var den pris,

CD måtte betale for at gå ind i det nationale kompromis, så vi fik et nyt grundlag for folkeafstemningen den 18. maj.

Men o.k., sådan er der så meget. Man kan løbe fra en aftale dagen efter, at man har indgået den. Det har vi set før, men jeg synes ikke, at det øger den politiske troværdighed hos et parti som CD, og jeg forventer stadig, at statsministeren vil tage afstand fra den måde, hr. Peter Duetoft og CD fortolker det nationale kompromis på.

Formanden:

Jeg vil godt sige, at jeg finder efterhånden, at tiden nærmer sig, hvor jeg med rimelighed kan sige, at der ikke bliver ret mange flere korte bemærkninger med formandens tilslutning – og så bliver der jo ingen.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg er glad for, at det nu er lykkedes at komme til en fælles forståelse mellem SF og regeringspartierne om, at arbejdsmarkedsreformen har mange rigtige, positive elementer i sig. Det er godt, for så er vi ved at komme dertil, hvor vi kan begynde at diskutere reelt og også give reel information til de ledige, som er meget afhængige af, at vi får lavet noget, der indvirker konstruktivt på deres muligheder.

Hr. Jes Lunde siger, at vi må sikre os, at vi har et forsikringssystem, som man ikke kan falde ud af, og hvor der ikke er nogen muligheder for at sige, at det kommer an på en vurdering, om det er i det arbejdsmarkedspolitiske system, man kan hjælpe de mennesker med at forbedre mulighederne for at fastholde grebet i arbejdsmarkedet. Jeg mener faktisk, at mulighederne ligger i, at kommunerne og de private virksomheder i langt, langt højere grad, end vi har set indtil nu, vil benytte de nye orlovsordninger til at lave egentlige efteruddannelsesprogrammer for medarbejderne. Hvis vi kan sikre, at bare 10 pct. af den del af arbejdsstyrken, der er i job i dag, kommer på løbende efteruddannelse, har vi skabt så mange nye job, at ingen efter en ledighedsperiode på 7 år eller 9 år ikke er i stand til at få et job og genoptjene deres dagpenget. Det er i det perspektiv, SF og andre, der i øjeblikket er kritiske over for arbejdsmarkedsreformen, skal se tingene. Vi er altså gået fra at have en garanteret dagpenge-

[Frank Jensen]

periode på 30 måneder, hvorefter man skulle genoptjene dagpengereetten, til at have en 7-årig periode, hvor man kender sine rettigheder og sine betingelser. Det er her, de store forandringer for de ledige ligger.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg må gentage over for hr. Holger K. Nielsen: Vi er ikke løbet fra nogen aftale, CD står stadig væk bag det nationale kompromis. Men jeg må sige til hr. Holger K. Nielsen, at det er meget at forlange, at CD skal deponere sine fortolkninger af partiets EF-politik i hr. Holger K. Niensens lomme. Det er der ikke tale om, og det har der aldrig været tale om. CD har friheden til at fortolke det nationale kompromis, nøjagtig som vi ønsker, og vi har sagt før den danske folkeafstemning, hvordan vi opfatter det nationale kompromis.

Hr. Holger K. Nielsen må altså undskylde, at hans forsøg på at binde os alle sammen på mund og hånd, før aftalen blev indgået, blev afvist. Aftalen var klar, det eneste, der bandt, var, at man skulle have folkeafstemning, hvis de 4 særordninger skulle ophæves; og om al lyrikken er det klart, at her kunne partierne bag det nationale kompromis have forskellige fortolkninger af, hvordan man når det mål, der er skitseret i kompromiset. Hr. Holger K. Nielsen må altså undskylde, men vi er et selvstændigt parti. Tro det eller lad være!

Pia Kjærsgaard (FP):

Ved starten af dette folketingsår må jeg konstatere, at Danmark desværre hverken har den regering, som befolkningen fortjener eller ønsker. Og ikke nok med det. Vi har 24 ministre, der fører hver sin politik, og vi har også en regering, der er økonomisk uansvarlig, hvilket statsministerens åbningstale er et tydeligt bevis på.

Der var såmænd mange gode intentioner i åbningstalen. Problemet er bare, at alle løfterne ligger helt uden for realiteternes verden, og derfor må man næsten betragte talen som et fantasifoster, ja, vel noget i retning af en ønskeseddel til jul fra et barn, der ikke kan finde ud af, hvad tingene koster.

I åbningstalen lovede statsministeren guld og grønne skove. Der var faktisk ingen grænser for gaveboden, der omfatter elementer som

nedbringelse af ledigheden, børnepasningsgaranti, forbedrede forhold for de ældre, mere gang i efteruddannelsen og bedre miljøforhold. Mange nævnt, men ingen glemt – langt flere ting kunne nævnes, men de her er nok nogle af de vigtigste. Konsekvensen af dem er bare, at milliarderne vil rulle ud af statskassen. Hvem i alverden skal betale gildet? Skal der optages nye milliardlån i udlandet, eller har regeringen lumske bagtanker om at dreje skatteskruen endnu en gang, når det viser sig, at dens økonomiske politik ikke kan hænge sammen? Det vil jeg godt have et klart svar på.

Statsministerens åbningstale bar også i udpræget grad præg af desperation og en tilsyneladende naiv tro på, at regeringen bare kan tale sig ud af problemerne. Regeringen sætter de sørgelige rester af sin personlige prestige ind på, at der nok snart vil komme et eller andet opsving; det er jo lige om hjørnet – det har det været i mange år – og så skal det nok gå alt sammen. Imens lover regeringen befolkningen det ene efter det andet i et fattigt håb om at kunne overleve efter næste valg.

Hvis det værst tænkelige skulle ske, nemlig at vi har den samme statsminister ved juletid næste år, vil vælgerne blive præsenteret for regningen i form af øgede skatter og afgifter; det vil jeg godt garantere for. Det drejer sig derfor om at komme af med den nuværende, socialistisk ledede regering så hurtigt som muligt. Der vil desværre ikke ske det fald i ledigheden, som regeringen forventer; tværtimod vil der ske en stigning, fordi man pålægger det private erhvervsliv yderligere byrder. Det er utroligt, at regeringen ikke for længst har indset disse helt elementære ting. Men o.k., vi har stadig væk at gøre med en socialistisk ledet regering, og så kan man jo forvente sig hvad som helst.

Egentlig havde jeg håbet, at det var lykkedes for regeringens 3 små partier at få sat bare et enkelt eller to fingeraftryk på åbningstalen, men desværre brast håbet. Åbningstalen er renlivet socialdemokratisk politik, men det er vel også derfor, der nu igen er uenighed i regeringspartierne. Hele sommeren har vi oplevet stor ballade og uenighed i regeringen; det kunne man faktisk godt holde en hel tale om. Et alvorligt eksempel på uenigheden er udenrigsministerens sololøb i FN om Sikkerhedsrådets sammensætning. Her er udenrigsministeren på

[Pia Kjærsgaard]

vild flugt fra Edinburgh-afgørelsen, hvor der bl.a. står, at det overstatslige princip ikke finder anvendelse, det udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde er et mellemstatsligt samarbejde. Udenrigsministerens udtalelser harmonerer overhovedet ikke med afgørelsen i Edinburgh og det, som de danske vælgere sagde ja til ved afstemningen om EF-unionen, og derfor er det meget påkrævet i dag med en forklaring og en uddybning fra udenrigsministeren vedrørende de udtalelser. Og det nytter altså ikke at komme med bortforklaringer og mere eller mindre private opfattelser. Når udenrigsministeren rejser rundt i verden, må man naturligvis forvente, at han udtaler sig offentligt i embeds medfør og ikke som privatperson.

Men det var jo bare en af balladesagerne; andre drejede sig om lukkeloven og børnepasningsgarantien. Hver dag har efterhånden sin uenighed, og man må efterhånden spørge sig selv, om der overhovedet er noget, denne regering kan blive enig med sig selv om – ud over altså at blive siddende for enhver pris til december 1994.

Nu skal man jo heller ikke være helt uretfærdig, for regeringen har kunnet blive enig med sig selv om at fremsætte et finanslovforslag, der på papiret udviser et dundrende underskud på 56 mia. kr. Men desværre er der indbygget en række fiksfakserier i forslaget, hvilket betyder, at det reelle underskud faktisk bliver 100 mia. kr. Ja, vi har så sandelig fået en socialistisk ledet regering, hvis adelsmærke åbenbart skal være, at de kommende generationer skal betale regningen for den nuværende ødselhed. Det er intet mindre end en skandale og et klokkeklart bevis på, at regeringen totalt mangler økonomisk ansvarlighed. Regeringen prøver nemlig ikke engang at spare; den øger tværtimod udgifterne og har således helt givet op.

Et af eksemplerne på, hvor man kan forvente stærkt stigende udgifter, er bl.a. på udlændingeområdet. En rapport fra et udvalg under Finansministeriets Budgetdepartement beviser dette. Ifølge udvalget bliver udgifterne til flygtninge i år på ca. 6 mia. kr., men om 4 år vil udgifterne have rundet 13 mia. kr., hvis der ikke strammes op, og hvis ikke tilstrømningen af udlændinge til Danmark aftager. Udvalget har også beregnet, hvad en flygtningefamilie med to voksne og tre børn vil koste samfundet over

en periode på 11 år, hvis de to voksne ikke kommer i arbejde. Udgiften er 3,7 mio. kr. fordelt på kontanthjælp, børnetilskud, boligsikring, daginstitution, undervisning m.v., og hvis disse udlændinge ikke får arbejde, fortsætter udgifterne med at stige.

De iskolde kendsgerninger er jo, at udgiften på de 3,7 mio. kr. næsten svarer til 1.000 kr. om dagen, og det er kun for én familie. Der er tusinder i samme situation, som danske skatteydere skal forsørge.

Det er ikke noget under, at vi har verdens højeste skattetryk og en efterhånden helt umulig gældskyld, men det er åbenbart regeringens politik, at danskerne via skatteåget og for lånte midler skal rende rundt og lege socialkontor for hele verden.

Derfor blev jeg også positivt overrasket, da statsministeren på et tidspunkt udtalte sig til fordel for stramminger i vores udlændingepolitik. I et enkelt øjeblik optimisme troede jeg virkelig, at statsministeren var kommet til fornuft og havde indset situationens alvor, men også her blev jeg skuffet. Straks var der igen ballade i regeringen, idet viceministeren talte sin chef offentligt imod. Statsministeren faldt lynhurtigt ned som et lam, og siden har vi ikke hørt mere om den sag fra statsministerens side. Dog er det lykkedes for statsministeren at blive uvenner med partifæller, der fuldt berettiget har gjort opmærksom på udlændingeproblemerne. Statsministeren har ligeud sagt, at han ikke ønsker sådanne borgmestre et godt kommunalvalg. Det tror jeg såmænd heller ikke at Socialdemokratiet får alligevel.

Men det har jeg en forventning om at Fremskridtspartiet får. Flere og flere danskere får nemlig øjnene op for, at vor udlændingepolitik er den eneste rigtige. Derfor kan man lige så godt vælge den ægte vare frem for alle mulige plagiater. Vi er nederst på stemmesedlen, men forrest i oprydningen.

Jamen er det da ikke herligt og fantastisk, som denne regering strides og kævles i al offentlighed, så vælgerne rigtigt kan se, hvor uenig, hvor udelig og hvor håbløs den er? Meningsmålingerne taler deres tydelige sprog herom, men et gammelt ordsprog siger jo også, at når krybben er tom, bides hestene. Det er præcis, hvad vi er vidner til i øjeblikket.

Regeringen er i fuld gang med at sætte vel-færdssamfundet over styr ikke blot på grund af

[Pia Kjærsgaard]

gældsætningspolitikken, men også fordi dens politik er, at det offentlige skal blande sig i stadig flere forhold, og fordi den reelt ikke har styr på noget som helst.

Berlingske Tidende har i den senere tid haft nogle artikler om velfærdsstaten, der er nyttig læsning. De bekræfter, hvad Fremskridtspartiet har sagt i årevis, nemlig at det dalrer derudad på bedste beskud med den konsekvens, at det økonomiske opsving udebliver. Det kan ikke nytte noget, at der bliver færre og færre, der skal betale til flere og flere. Så vil det jo gå præcis sådan, at de, der virkelig har hjælp behov, faktisk ikke får de penge og den hjælp fra samfundet, som de har behov for. Der må en helt anderledes politik til.

I Fremskridtspartiet vil vi gå i spidsen for at bevare et godt velfærdssamfund. Desværre er det i krise i dag på grund af en fuldstændig fejlslagen politik. Vi har, siden vi kom i Folketinget i 1973, konstant, vedholdende og ordholdende påpeget konsekvenserne af forkert lovgivning, og som årene er gået, har det hver gang vist sig, at vi har fået ret. I stedet for at tage fat på nødvendige privatiseringer har regeringen hele sommeren haft travlt med at beskyldte Fremskridtspartiet for at være et asocialt parti. Kendsgerningerne viser det modsatte. Jeg vil gerne nævne et par eksempler.

Fremskridtspartiet stemte imod betalingen for hjemmehjælp. Fremskridtspartiet stemte imod og gennemtvang samtidig, at kommunerne tilbagebetale penge, der var opkrævet for midlertidigt ophold på plejehjem. Fremskridtspartiet stemte imod reduktionen af varnehjælp for pensionisterne. Fremskridtspartiet foreslog, at Den Sociale Pensionsfonds midler skulle gå til pensionsformål og ikke til statskassen. Fremskridtspartiet foreslog, at lejeværdien af egen bolig skulle aftrappes over 2 år for pensionister. Fremskridtspartiet har foreslået at nedbringe ventelisterne til sygehusene til højst 3 måneder. Fremskridtspartiet har som det eneste parti foreslået at hæve folkepensionen markant, og hver evig eneste gang der har været tumult – for det har der jo også været i regeringen vedrørende folkepensionens grundbeløb – har vi været dem, der er gået i brechen for pensionisterne og har sagt: Det kan man under ingen omstændigheder være bekendt at skære ned på; tværtimod bør vi naturligvis sikre vore folkepensionister.

Er disse forslag så at føre asocial politik? Nej, naturligvis er de ikke det. Forslagene er udtryk for, at vi har en dyb social forståelse og også ønsker at hjælpe pensionisterne og de svage grupper i samfundet, grupper, som har krav på en værdig og tryk alderdom efter et langt livs slid og slæb. Desværre har regeringen tilsyneladende ingen som helst forståelse herfor. Det har de i praksis vist, når man har skullet stemme om forslagene.

Der skal andre boller på suppen end regeringens taburetklisterpolitik, hvis Danmark skal bringes ud af uføret. Midlerne er der, det drejer sig jo blot om at prioritere.

Vi mener, at der skal ske betydelige og ganske omfattende privatiseringer. Det offentlige skal holde sig fra al indblanding i produktion, og så skal der kæles betydelig mere for det private erhvervsliv. Virksomhedernes omkostninger skal sættes markant ned, og de skal befries for en lang række af de snærende bånd i form af love og cirkulærer, som de i dag er bastet og bundet af. Vi skal have hævet det skattefri bundfradrag til 60.000 kr., og vi skal have fjernet en lang række helt overflødige udgifter på en lang række områder. Sker dette, vil der igen i Danmark komme optimisme, arbejdsglæde og dynamik, og ledigheden vil blive nedbragt markant.

Det er naturligt, at der under en åbningsdebat som den i dag bliver fokuseret meget på arbejdsløsheden. Faktisk synes jeg, at det er pinligt, at politikere år efter år efter år taler om, hvordan arbejdsløsheden kan nedbringes på hver deres måde, uden at der afgørende og markant bliver grebet ind, sådan at vi får afhjulpet den arbejdsløshed. Efterhånden tror jeg, at det i vælgerne ører lyder utrolig hult, når man blot står og taler og ikke rigtig gør noget ved problemerne.

En udtalelse på åbningsdagen, som undrede mig meget – nu kan jeg se, at arbejdsministeren er til stede – var den socialdemokratiske arbejdsministers udtalelse til TV-Avisen om, at det faktisk ikke påvirkede hende, at der var en demonstration på slotspladsen. Men jeg vil gerne sige til arbejdsministeren, at det påvirkede mig, og det bør påvirke enhver politiker, som har et ansvar for denne befolkning. Jeg synes, det var en arrogant udtalelse, og jeg fatter ikke, hvordan en socialdemokratisk arbejdsminister kan komme af sted med sådan en udtalelse. Jeg synes, det var pinligt.

[Pia Kjærsgaard]

Jeg synes, det påvirker én, når borgere gerne vil vise, at de er utilfredse med deres politikere. De er utilfredse med denne laden-stå-til. De er utilfredse med, at de politikere, som de har afgivet deres stemme på, ikke arbejder til fordel for dem; i samme øjeblik de bliver sat på ministertaburetterne, er det, som om tingene er blevet ligegyldige. Det kan jeg godt forstå at man er utilfreds med.

Indimellem kunne man godt tænke sig, at der var lidt mere oprør i befolkningen, i stedet for at den, som man måske kan opfatte det, nærmest er blevet opgivende over, at denne regerings og så mange års fejlslagen politik nu kommer så katastrofalt til udtryk. Vi kan ganske enkelt ikke være bekendt, at vi har et samfund, hvor der ikke er langt flere, der arbejder i produktionserhverv, end tilfældet er.

Men så skal vi altså også føre en helt anden og langt, langt mere offensiv politik. Vi skal gå ud og vise, hvad vi står for, og vi skal sige, hvor vi mener at man reelt burde forandre det danske samfund. Vi skal ikke, hver evig eneste gang der kommer en ideologisk debat, affærdige den med, at man ikke kan tillade sig at diskutere ideologi. Naturligvis kan man det. Ethvert politisk parti burde have et ideologisk ståsted og så vidt muligt forsøge at få det ført igennem. Hvis ikke politikere skal diskutere ideologi, hvem skal så?

Men jeg tror, det kræver en ny regering, der vil føre en anden politik, som ikke er uenig, og som ikke går fra krise til krise. Det er dræbende kedsommeligt konstant at høre politikere, der er uenige, specielt når det er inden for den samme regering. Derfor er det faktisk nødvendigt med et folketingsvalg. I modsat fald vil vi spille et helt folketingsår på at føre valgkamp, en lang, træls, opslidende valgkamp, som ikke tjener befolkningens bedste. Vælgerne vil finde det ganske og aldeles uforståeligt. Derfor er mit råd til statsministeren – altså er rigtigt. Det drejer sig altså om, at hvad 500 mennesker stiller sig op nede på slotspladsen og råber om, det skal

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Herved fik vi så afklaret, at det, som nogle har kritiseret Fremskridtspartiet for – nemlig at være populist – altså er rigtigt. Det drejer sig altså om, at hvad 500 mennesker stiller sig op nede på slotspladsen og råber om, det skal

man følge herinde. Hvad så med de 5 millioner andre mennesker, der befinder sig andre steder i Danmark, og som måske betragter beslutningerne som rigtige? De skal altså ikke have nogen indflydelse?

Jeg er meget glad for, at fru Pia Kjærsgaard sagde det, som fru Pia Kjærsgaard sagde, for det viser den afstand, der er i alt fald mellem CD's og Fremskridtspartiets opfattelse af demokrati. Vi tror faktisk på, at det er vælgerne, der skal sættes højest. Og vi tror faktisk på, at når vælgerne har valgt nogle repræsentanter til Folketinget, så er det dem, der skal træffe beslutningerne ud fra deres overbevisning, og er vælgerne så utilfredse med det, kan politikerne blive smidt ud ved næste valg.

Men hvad nogle tilfældige mennesker runder rundt med røde eller grønne eller gule faner og råber nede på slotspladsen, skal i hvert fald ikke få indflydelse på, hvad der foregår herinde, for så er vi ude i det rene anarki. Men det er jo nærmest også grundtanken i det meste af Fremskridtspartiets politik.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg er overhovedet ikke arrogant i forhold til mennesker, der bruger deres grundlovssikrede ret til at demonstrere herude foran Folketinget. Men når jeg bliver spurgt, om det giver anledning til revision af arbejdsmarkedsreformen og jeg siger, at den demonstration ikke påvirker mig, hænger det jo sammen med, at det var en meget blandet demonstration. Det var en demonstration af Christianialisten med Kong Neptun i spidsen. Det var fru Tove Fergos hjemmearbejdende husmødre – som jeg i øvrigt har meget respekt for, men som ikke har noget med arbejdsmarkedsreformen at gøre. Det var Folkebevægelsen for Frigivelse af Hash, og det var den folkebevægelse, som har overskriften »Stop Øresundsbroen«. Og så var der nogle ganske få SiD-afdelinger, der udgør en meget lille del af den samlede fagbevægelse, som i øvrigt er glad for arbejdsmarkedsreformen.

Det er baggrunden for, at jeg sagde: Nej, de fem organisationer, som samlet har 500-600 mennesker bag sig, får ikke mig til at revidere arbejdsmarkedsreformen, som jeg synes er god, og som giver de ledige mange nye muligheder. Den giver mulighed for orlov, giver mulighed for uddannelse, giver mulighed for sab-

[Arbejdsministeren]

bat og giver mulighed for jobtræning, som fører til varig beskæftigelse.

Det er baggrunden for, at jeg tilsyneladende har formuleret mig på en måde, som har virket arrogant; men det ligger mig faktisk meget fjernt.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg er faktisk glad for, at ministeren trak sin udtalelse tilbage. Det var sådan, jeg opfattede det; ministeren var jo ude på tynd is.

Jeg er også glad for, at ministeren – i modsætning til hr. Peter Duetoft – sagde, at man har lov at bruge sin grundlovssikrede ret til lovlige demonstrationer; men det er hr. Peter Duetoft åbenbart også imod. Hvis det er at være kommunist, så ved jeg snart ikke. Men det er jo helt konsekvent: Hver gang man siger noget fra Fremskridtspartiets side, føler hr. Peter Duetoft anledning til at gå imod. Det er også i orden, men jeg må så sige til hr. Peter Duetoft, at hvis ikke folk mellem folketingsvalgene skulle have lov at lufte deres utilfredshed, hvor var vi så henne?

Hr. Peter Duetoft siger, at man bare kan vælge de rette repræsentanter. Det har hr. Peter Duetoft ret i, og det tror jeg faktisk er ved at gå op for den danske befolkning, uden at jeg skal skære det yderligere ud i pap.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Det er jo ikke noget nyt, når CD her i folketingsalen gang på gang kommer med den samme floskel om, at når vi nu har haft et valg, så har vælgerne bestemt, og så må vi bare køre derudad.

Det er på en måde rigtigt, men når det drejer sig om større beslutninger, har Fremskridtspartiet altid haft den holdning og har fortsat den holdning, at hvis der er noget, der kan gå ud over pengepungen, skatter osv., skal borgerne også høres ved folkeafstemninger. Det ved hr. Peter Duetoft udmærket fra de forslag, vi gang på gang har fremsat herinde. Jeg kan bare nævne Øresundsforbindelsen, Storebæltsforbindelsen i sin tid, osv.

Det er ting, som er med til at øge skattetryk i dette land. Når borgerne ikke ønsker det, skal de ikke have det, og det er derfor, vi foreslår flere folkeafstemninger.

Det er ganske fornuftigt, at vi har disse folkeafstemninger, for dermed føler medborgerne et engagement i det politiske billede frem for bare at sige: Nu har vi jo valgt nogle folk. Selv om alle undersøgelser viser, at befolkningen f.eks. ønsker en stramning af flygtningepolitikken, siger man bare: Jamen vi er nu engang valgt, og vi må sidde herinde, til vi ønsker at udskrive folketingsvalg næste gang.

Vi har i dag en regering, som ikke har den baggrund i befolkningen, som den burde have. Det er bare et eksempel, der viser, at her burde man have visket tavlen ren og spurgt vælgerne, inden man startede på en frisk. Det er jo ingen hemmelighed, at CD afviser både SF og Fremskridtspartiet. CD gør selv alt for at blive i regering, så de kan bevare ministerposter – overflødige ministerposter, for den sags skyld, erhvervsamordningsminister osv. Det er typiske eksempler på, at man bare holder os ude – SF og andre partier, som man ikke bryder sig om. Gudskelov er det sådan, at opinionsundersøgelserne nu viser, at næste gang holder vælgerne nok CD ude. Så er det problem løst.

Formanden:

Hr. Peter Duetoft for en kort bemærkning. Jeg har også på fornemmelsen, at der ikke rigtig er basis for flere korte bemærkninger i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Der er en helt naturlig forklaring på, at det ofte er en CD'er, der går op og siger imod, når fru Pia Kjærsgaard åbner munden. Der er nemlig uendelig langt fra Fremskridtspartiet til CD. Og det har vi ikke så meget imod.

Men jeg må bede fru Pia Kjærsgaard høre efter, hvad jeg siger, og da det jo ikke lykkedes denne gang, så bagefter læse i Folketingstidende, hvad det faktisk var, jeg sagde.

Jeg sagde intet om, at mennesker ikke skulle have lov til at udnytte deres grundlovssikrede ret til at demonstrere. Det har de lov til, lige så meget som fru Pia Kjærsgaard synes. Jeg har ingen problemer med det. Nej, det, jeg anfægtede, var, at folketingsmedlemmer skulle kigge ud af vinduet og se, hvem der nu holdt demonstration, og så derefter skulle afgøre, hvad de ville stemme herinde i salen.

[Peter Duetoft]

CD afviser demonstrationsdemokrati, og vi afviser gallupdemokrati. Vi afviser, at politikere er folk, der skal rende rundt og lede efter populære standpunkter og så tage dem. Vi efterlyser politikere, der faktisk mener noget og står ved det, de mener, og kæmper for det, og kæmper for det i en valgkamp. Så kan de blive valgt, eller de kan ikke blive valgt; det er vælgerne, der afgør det. Men det andet vil give et underlig sammenrodet anarkistyre i dette land, og det er det, Fremskridtspartiet øjensynlig er ude på.

Så vil jeg sige til hr. Jan Kørpe Christensen, at CD som bekendt ikke er tilhænger af flere folkeafstemninger. Det er vi ikke, fordi vi også dér tror, at det at tage enkeltsager frem til folkeafstemning trækker tingene ud af helheden og dermed skaber en politik, der ikke er konsekvent. Det kan man jo også se i andre lande, f.eks. i Schweiz, der har haft ganske mange problemer med det.

Vi har en klar demokratiopfattelse: Vi tror på det repræsentative demokrati. Vi tror, at vælgerne har valgt nogle medlemmer til dette Ting, og at det er de medlemmer, der skal træffe beslutningerne, indtil vælgerne sætter nogle nye herind.

Formanden:

Fru Pia Kjærsgaard for den sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Nu synes jeg nok, det er hr. Peter Duetoft, der vender tingene på hovedet. Det er ikke sådan, at man skal kigge ud af vinduet og se, hvem der demonstrerer, og så rette sig efter det, aldeles ikke. Men det, denne regering gør, er at sidde advarsler fra befolkningen overhørig, og det vil jeg advare imod. Regeringen er arrogant over for den danske befolkning, og her er mit råd igen: Hvis man er så meget imod folkeafstemninger, så lad os få udskrevet det folketingsvalg. Det kunne hr. Peter Duetoft måske også påvirke sin statsminister til at gøre.

Hr. Peter Duetoft er meget imod folkeafstemninger. Det har vi lagt mærke til tidligere på dagen, for de folkeafstemninger, som hr. Peter Duetoft og Centrum-Demokraterne ikke rigtig kunne lide den 2. juni og den 18. maj, er man jo bedøvende ligeglad med. Man er bedø-

vende ligeglad med Edinburgh-afgørelsen. Fremskridtspartiet havde ikke lod og del i den, men debatten i dag har jo netop vist, at man er fuldstændig ligeglad med, hvad befolkningen egentlig troede den sagde ja til, og nu kører man bare derudad.

Men prøv engang at fornemme stemningen hos den store del af befolkningen, som i dag føler sig afmægtig over den politik, der bliver ført, afmægtig over, at vi har en flok politikere, som ikke er i stand til at løse det meget, meget store problem, som efterhånden rammer snart sagt hver eneste familie i Danmark. Man burde i virkeligheden sige: Nu er det nok, nu finder vi os ikke i det mere! Vi kan ikke acceptere, at vi år efter år skal mærke, at arbejdsløsheden vokser og politikerne alene taler om problemet, men ikke ønsker at gøre noget ved det, fordi de ikke selv har det inde på deres egen krop!

Hvis blot politikerne prøvede at sætte sig i den situation, som masser af familier er i i dag. Prøv engang, hvordan tingenes tilstand er for mange, mange mennesker. Det er det, jeg så gerne vil råbe op om, i stedet for den nedladende og arrogante holdning, som jeg i allerhøjeste grad synes hr. Peter Duetoft giver udtryk for.

Formanden:

Hr. Peter Duetoft i ordførerrækken.

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil for tredje gang i dag ønske hr. Engell til lykke med det mulige parlamentariske grundlag, der ligger i Fremskridtspartiet. Jeg vil betragte det med nogen forundring, hvis en regering på noget som helst tidspunkt kan bygge på et parlamentarisk grundlag, der indeholder et parti med de synspunkter, som fru Pia Kjærsgaard netop nu har fremført. Jeg synes, det er i orden, at man kæmper for dem, men jeg tror, man både hos Venstre og De Konservative skal overveje, om der i al bragesnakken om VKZ-samarbejdet overhovedet er noget grundlag med udgangspunkt i det demokratiske system, som fru Pia Kjærsgaard har.

Herefter vil jeg gerne sige tak til statsministeren for en god åbningstale. Måske er der nogle her i salen, der har lidt problemer med at vænne sig til at være i opposition; derfor taler de så meget om lammelse osv. Men det er jo en

[Peter Duetoft]

kendsgerning, at denne regering har været mere handlekraftig i de otte måneder, den har siddet, end VK-regeringen var i de sidste år. Regeringen her har fået gennemført skattereformen, vi har fået gennemført arbejdsmarkedsreformen, og for at tage et tredje eksempel var det altså denne regering, der – ved hjælp af et heldigvis bredt flertal i Folketinget – fik truffet beslutningen om at sende tropper til Bosnien i forbindelse med den ulykkelige konflikt i det tidligere Jugoslavien.

Denne handlekraft viste sig jo også i statsministerens tale, for jeg har den opfattelse, at statsministerens tale var en meget offensiv åbningstale. Statsministeren gik nemlig ikke ind og diskuterede, om vi har råd til et velfærdssamfund. Nej, statsministeren diskuterede, *hvordan* vi har råd til et velfærdssamfund, og deri ligger en væsentlig forskel. Det første er defensivt, det andet er fremadrettet. Man har den opfattelse, at velfærdssamfundet skal eksistere og naturligvis fungere videre.

CD's mål er og har i de 20 år, vi nu har eksisteret, altid været at være de snusfornuftige og ikkeideologiske i Folketinget. Derfor har vi også vendt os imod det, når eksempelvis ØD og angreb på arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet er blevet draget frem i debatten. På samme måde har vi vendt os kraftigt imod liberalismens krav om en uhæmmet fri handel og alles kamp mod alle. Vi vil stadig væk kæmpe mod det synspunkt, som også nogle i denne sal har skrevet i bøger, nemlig at mennesket primært skal være egoistisk, og at det ledes af denne egoisme. Efter CD's opfattelse er det nødvendigt, at mennesker viser solidaritet og medmenneskelighed. Den del af diskussionen er der ingen tvivl om hvor CD er placeret i.

Vi mener, at et af hovedordene i den politiske debat må være ordet anstændighed. Det bør være et nøgleord i det danske samfund. Det er et nøgleord, når det drejer sig om, hvordan vi behandler de udstødte grupper, det er et nøgleord, når vi drøfter ledigheden og en realistisk mulighed for at hjælpe de mennesker, der er blevet ramt af denne tragedie, og det er et realistisk og godt ord, når vi skal leve op til vort internationale ansvar, hvad enten det drejer sig om kampen mod etniske udrensninger i Bosnien, eller det er en ordentlig behandling af flygtninge og indvandrere i Danmark.

Denne holdning, anstændighed, vil jeg hverken tage monopol på eller noget andet, men sige, at jeg håber, den præger det store flertal i Folketinget, og det må selvfølgelig få nogle konsekvenser.

Derfor er det godt, at regeringen nu kommer med planer vedrørende de udstødte. Når disse planer, specielt planerne for de psykisk syge, er fremlagt, vil jeg gerne opfordre regeringen til at fortsætte med at diskutere byrdefordelingen og ansvaret mellem kommuner og amter. Desværre har vi jo specielt i forbindelse med de psykisk syge set, at mange kommuner ikke har levet op til deres forpligtelser med hensyn til at skabe alternativer til indlæggelse. Samtidig har amterne skåret ned på deres antal af sengepladser, og denne sammenblanding af tingene har medført adskillige menneskelige tragedier rundt om i kommunerne. Derfor kan det godt være, vi på et tidspunkt bliver nødt til at diskutere, om ikke også kommunerne skal betale, hvis de har mennesker liggende unødvendigt længe på de psykiatriske hospitaler, fordi de ikke har iværksat den sociale opfølgning i kommunerne; det vil i virkeligheden sige den samme ordning som den, man har i forbindelse med de ældre. Det kunne CD godt tænke sig at den kommende plan blev udbygget med eller fulgt op af.

Det er også vigtigt at indse, at ledigheden ikke kan løses på traditionel måde. Jeg synes, det må være træls for de fleste, der lytter til denne debat, at blive ved med at høre på, at nu gør vi bare sådan, og så kommer der så og så mange tusinde mennesker i arbejde; store arbejdsvælgelser, som i hvert fald dele af oppositionen jo da også har haft i dag.

Vi må have en effektivisering af orlovs- og sabbatordningerne, vi må lette nogle af de stive regler, og vi må f.eks. fastslå, at førtidspensionister, der kun kan arbejde 20 timer om ugen, fordi de er syge af andre grunde, også skal have mulighed for jobtilbud og mulighed for uddannelses tilbud. I dag er der faktisk et hul i lovgivningen på dette område.

Når jeg specielt tager denne detalje frem, er det, fordi det i dag betyder, at et menneske, der har sin førtidspension og har været i arbejde i de 20 timer, som vedkommende er i stand til at arbejde for sin sygdom, pludselig falder ud af systemet. Der må det vel være muligt at finde en løsning, men indtil videre har det, ved jeg,

[Peter Duetoft]

også under den gamle regering været en diskussion mellem socialministeren og arbejdsministeren om, hvem der egentlig skulle tage sig af det. Jeg håber, vi kan nå at få en afklaring af det. Det må være begrænset, hvor mange mennesker der kun må arbejde f.eks. 20 timer, og som så bliver arbejdsledige, men det er ulykkeligt for dem, der bliver ramt.

Vores internationale forpligtelse skal vi som sagt leve op til i forbindelse med flygtninge og indvandrere. I stedet for at diskutere et forholdsvis lille antal familiesammenføringer og gøre det til hovedspørgsmålet i debatten, var det måske en idé at tage fat på nogle af de mere konkrete problemer, der er i forbindelse med flygtninge og indvandrere, og det er forhåbentlig også det, regeringen vil gøre, når nu byudvalgets udspil kommer.

Det er selvfølgelig et problem med de kriminelle asylsøgere, der er i landet, når det drejer sig om grov kriminalitet. Man må også rejse spørgsmålet, om det er helt logisk f.eks. at anbringe grupper, der slås mod hinanden og udrenser hinanden i det tidligere Jugoslavien, i samme asylcenter. Og man kan også rejse spørgsmålet om visdommen i at anbringe en række asylcentre i nogle af de meget belastede dele af de forskellige byer. Jeg tror, at både Kalundborg og Fredericia kan tale med om, hvordan det er, hvis man anbringer dem i byens værtshusvarter: så har man næsten bedt om problemer.

Men så lad os tage den diskussion i stedet for at tage diskussionen om, hvor vidt der nu er kommet 93 forældre over 60 år her til landet, eller om det skulle have været 75 i stedet for. Det er en træls diskussion, og det er en unødvendig diskussion, for tallene er i dag så små – måske endda for små i forhold til det, der bliver påstået i debatten.

Derfor er det heller ikke korrekt, når nogle påstår, at politikere ikke vil diskutere flygtninge og indvandrere. Jo, vi vil gerne diskutere flygtninge og indvandrere. Det er et vigtigt problem, og det er en vigtig kamp for forståelsen af, at vi også har en forpligtelse over for de mennesker. Det, nogle af os reagerer på, er, at man trækker enkelt eksempler frem eller forvrænger proportionerne og begynder at diskutere problemer, der i virkeligheden er uendelig små, på bekostning af nogle af disse praktiske problemer, der i dagligdagen kan være langt større.

Lad os derfor koncentrere os om de problemer, der virkelig er, i stedet for at diskutere det andet. Men jeg ved da godt, at propagandistisk lyder det bedre, når man herfra kan gå ud og sige: Nu skal vi have stop for familiesammenføringerne. Den er selvfølgelig lettere at sælge end en diskussion om, hvorvidt man skal anbringe asylcentre i én bydel eller i en anden.

Det er også vigtigt at sige, at indvandrer- og flygtningepolitikken ikke må være isoleret. En del af problemerne er jo opstået, fordi de er blandet sammen med danske sociale problemer; måske er det endda den vigtigste del af denne problematik. Når man f.eks. siger: Nu er der en asylansøger eller en indvandrer, der har begået noget vold, og så skal man se vedkommende på gaden næste dag! Jamen herregud, det er jo det samme, der sker med en dansker. Det har jo været et problem, at den, der har været udsat for vold, kan møde voldsmanden på gaden dagen efter. Derfor er CD meget glad for det udspil, der kommer fra regeringen i forbindelse med voldspakken. Her tager man netop fat på, at der i befolkningen naturligt må rejse sig et spørgsmål om rimeligheden i, at man kan møde sin voldsmand på gaden dagen efter.

Men det er ikke noget, der er specielt for indvandrere eller flygtninge; det er et generelt problem, og sådan er det selvfølgelig med flere af disse ting.

En sidste myte om indvandrere og flygtninge, jeg godt vil røre ved, er påstanden om, at de truer den danske kultur. Det er dog noget af det mest fantastiske, der kan siges. Der er kun én gruppe i Danmark, der truer den danske kultur, og det er danskerne selv. Hvis vi glemmer vores historie, vores sprog, vores musik og vores kulturelle baggrund, er den i fare, men ikke, hvis vi selv tror på den og holder fast i den. Så er den danske kultur bestemt nøjagtig lige så stærk, som alle andre landes kulturer er.

Derfor er det vigtigt både kulturpolitisk og folkeligt at lave en moralsk oprustning i ordets bedste betydning af den danske kultur. Lad os give danskheden selvtilliden tilbage. Lad os sige, at den danske kultur altså er god nok, at vi også kan bibringe andre noget, og at vi er stærke nok til at klare os i konkurrencen med de andre. Det budskab er vigtigt, fordi det både har ødelagt vores EF-debat og vores fremmed- og indvandrerdebat, at man var så bange for,

[Peter Duetoft]

hvad de ville tage fra os. Lad os dog tro lidt på os selv.

Som jeg startede med at sige, var der vel to søjler i regeringens udspil og i statsministerens åbningstale, men der var ingen diskussion om, at velfærdssamfundet skulle fungere videre, måske i en moderniseret stil, men at det velfærdssamfund, som vi kender i dag, skulle udgøre hovedlinierne. Spørgsmålet var selvfølgelig så, hvordan vi får råd til det, og det har erhvervsredegørelsen, som jo heldigvis af hvervslivet og også af ordførere i dag er blevet rost, givet et meget godt bud på.

Det er en kendsgerning, at ulandene, Østeuropa og Det Fjerde Østen kan konkurrere med os på et lønniveau, et arbejdsmiljøniveau og et miljøniveau, som ingen i Danmark ville acceptere. Derfor er det vigtigt ikke at tro på den devise, som nogle enkelte i erhvervsorganisationerne desværre ofte i de sidste dage er kommet med, nemlig at hvis vi bare sætter erhvervslivets omkostninger ned, klarer vi den konkurrence. Det er noget sludder, når timelønningerne i nogle af de lande, vi taler om, er nede på 5, 10, 15 kr. Er der nogen, der drømmer om, at de danske timelønninger skulle komme i nærheden af bare to tredjedele af det?

Nej, det, der skal til, er det, der ligger i erhvervsredegørelsen: Vi skal koncentrere os om det, vi er gode til, styrke forskningen og udnytte den offentlige ekspertise bedre. Det er regeringens udspil, og i den forbindelse glæder vi os specielt meget over, at den gamle kamp mellem offentligt og privat er opgivet i regeringens udspil og i statsministerens åbningstale. Det offentlige og det private kan gå hånd i hånd, de er ikke fjender, og der er ekspertise i det offentlige, som naturligt skal udnyttes sammen med det private. Vi glæder os over, at hele den gamle ideologiske bragesnak om, at de skal bekæmpe hinanden, og at de bremser hinanden, og hvad ved jeg, er færdig.

Jeg skal ikke gå nærmere ind på hele diskussionen om servicesamfundet osv., men det er også vejen frem for at få flere i arbejde. Den gammeldags løsning af arbejdsløshedsproblemet er der ingen der længere tror på, og grunden til, at man år efter år kunne holde taler her om at løse arbejdsløshedsproblemet, var, at man i gamle dage alene troede på omkostningssiden. Nu er der altså mere linie i det, og

vi har for første gang i næsten to årtier fået en erhvervspolitik.

Jeg ser i pressen, at nogle undrer sig over, hvad det er for nogle ministre, CD har fået, men netop med udgangspunkt i erhvervsredegørelsen og den omstilling af det danske samfund, som også statsministeren lægger op til, må jeg sige, at i CD er vi faktisk ret godt tilfredse med de emner, vi har fået.

En erhvervspolitisk samordningsminister har erhvervslivet faktisk ønsket længe for at få en form for tjek på lovgivningen og sætte den dynamik ind, der er i erhvervsredegørelsen. En forskningsminister er noget af det vigtigste på et tidspunkt, hvor det bl.a. er forskningen og teknologiudviklingen, der skal sikre, at vi kan klare os i konkurrencen. Turismen er med til, at nogle dele af landet overhovedet kan overleve, og dermed er en turistminister vel heller ikke helt uvæsentlig. Endelig er det med de kulturelle synspunkter, jeg før gav udtryk for, vigtigt, at der også er et selvstændigt kirkeministerium i Danmark, og at vi også tager den del af den danske kultur alvorligt.

Jeg vil sige til statsministeren, at vi bestemt ikke har nogen problemer, som der er nogle i aviserne, der antyder; vi er rimelig godt tilfredse. I det hele taget må jeg konstatere, at CD vel aldrig har haft så megen indflydelse, som vi rent faktisk har haft i denne regering. Jeg vil godt give 10 eksempler:

Lejeværdiens nedsættelse og omprioriteringen af lånene.

Regeringens understregning af, at EF skal spille en central rolle i Europa.

Regeringens understregning af, at NATO skal spille en central rolle i Europa.

Udspillet om en stærkere indsats over for vold.

Indsatsen for en fair behandling af de fremmede.

En stærkere indsats for de psykisk syge.

En folkeskolereform, der understreger, at skolens opgave er at lære folk noget.

En satsning på, at man skal bruge andre midler end de traditionelle for at løse arbejdsløshedsproblemet.

En generelt uideologisk regeringslinje.

En understregning af, at væksten i samfundet er nødvendig.

Det er toptilisten, hvor alt svarer til CD's synspunkter i de sidste 10-15 år, så vi har ikke

[Peter Duetoft]

noget at skamme os over ved at være i den regering.

Jeg kan forstå på debatten, at man i dag ikke lægger så megen vægt på udenrigspolitikken, fordi vi lidt senere på måneden får en generaldebat om den, så jeg skal bare slutte med nogle korte bemærkninger om den.

For CD er vores EF-medlemskab stadig væk det centrale punkt i dansk udenrigspolitik, og jeg vil gerne igen understrege, at CD naturligvis står bag det nationale kompromis, men at vi altså har frihed til at fortolke kompromiset på den måde, som vi opfattede det, og således som vi sagde inden folkeafstemningen. Vi står ved de fire undtagelser, indtil en folkeafstemning har kunnet ændre dem i Danmark. Jeg har ikke lagt skjul på og gør det heller ikke nu, at CD gerne ville gå længere.

Vi vil gerne styrke Europa-Parlamentet, men jeg vil alligevel gøre den enkelte bemærkning mere, at regeringen nok har ret, når den i øjeblikket advarer andre lande i EF mod hovedkuldts at lave traktatændringer. For at sige det meget firkantet har vi brug for et par succes historier i EF, for at befolkningen kan forstå, at samarbejdet er så nødvendigt, at den styrkelse af samarbejdet, som CD går ind for, også er nødvendig. Man er ligesom nødt til nu at vise, at der er en fælles udenrigspolitik, gøres en fælles indsats mod arbejdsløsheden osv., og derfor må det rigtige være at sige, som romerne i sin tid sagde: Skynd dig langsomt! Målet er CD ikke i tvivl om, men vi ønsker at koble det sammen med disse historier, som bestemt også vil vise, at EF er nødvendigt; alternativet ville være et blodigt og totalt ukonkurrencedygtigt Europa.

Om det tidligere Jugoslavien vil jeg bare understrege, at CD synes, det er godt, at Danmark er med. Der er ingen, der må forledes til at tro, at det var en let beslutning at sende tropper derned. Vi ved, hvad omkostningerne kunne blive, men alternativet ville være, at man accepterede etniske udrensninger, og at diktaturer og tyranniske stater kunne gøre, hvad de ville.

Det er måske lidt synd, at FN – ikke af ond vilje, men fordi systemet er tungt – er lidt for ineffektivt. Selv om vi ikke ville kunne få et flertal i Folketinget for det, ville CD gerne have, at man på længere sigt skulle overveje at stille tropper mere direkte under FN's ledelse,

sådan at man ikke skulle bruge måneder på at diskutere, om et land skulle sende tropper til FN-aktioner, men at Sikkerhedsrådet havde mulighed for at træffe den beslutning med øjeblikkelig virkning. En af de pinlige ting med Jugoslavien er f.eks., at fra FN traf beslutningen om de sikre zoner, gik der måneder, før nogen overhovedet begyndte at tage dem alvorligt, ja, allerede få dage efter beslutningen var truffet, begyndte lande, der havde foreslået den løsning, faktisk selv at trække i land.

Der er ikke mindre brug for et forsvar i dag end før. Det kan godt være, at vi skal omstille det danske forsvar sådan, at det bliver mere i stand til at deltage i internationale opgaver, men jeg vil godt understrege, at for CD er der intet i vores sikkerhedspolitiske situation, der tilsiger, at der skal være besparelser på forsvaret. Vi mener faktisk, at budgetnedskæringer nu ville være en dårlig idé.

Om FN's Sikkerhedsråd skal jeg gøre udenrigsministeren den bjørnetjeneste at fortælle, at jeg faktisk var enig i de strøtanker, som udenrigsministeren er kommet med, men til dem, der er så dybt forargede over, hvad udenrigsministeren sagde i New York, må jeg sige, at det vel ikke er forbudt at tænke langsigtet, fordi man bliver minister; en minister har dog også lov til at deltage i den mere abstrakte del af debatten.

Vi mener, at det er vigtigt, at vi sætter mere ind på at hjælpe Østlandene. Om det, der er sket i Moskva i de seneste dage, vil jeg sige, at det i alt fald har været et chok, men at det er vigtigt, at vi støtter handelen med Østeuropa, at vi sender observatører til valget derovre, og at vi får noget mere styr på de nukleare og de kemiske våben, der er i Rusland.

Vi er nødt til at tage hul på diskussionen om NATO's udvidelse, og jeg vil da godt opfordre udenrigsministeren til at presse på, for at Polen, Ungarn, Tjekkiet og Slovakiet hurtigt kan blive medlemmer af NATO, selvfølgelig i en takt, der ikke generer Rusland, men de må have den sikkerhedsgaranti, der ligger i et NATO-medlemskab, og det er de selv meget indstillede på.

Alt i alt er der nok at tage fat på. Regeringen har en klar linie og et klart udspil. CD klager ikke over den øgede indflydelse, vi har fået, og vi er parat til at bære videre og til at starte valgkampen allerede i dag, hvis V og KF ønsker

[Peter Duetoft]

det, men jeg vil godt slutte med at opfordre Venstre og De Konservative til ikke at gøre det kommende år til én lang valgkamp. Jeg ved godt, at man kan være fristet til det, og at man måske synes, det kunne være meget rart på den måde at lave en enten eller-politik, men CD mener nu stadig væk, at brede flertal er bedst, og at en lang række af de store forlig bør bæres igennem af et bredt flertal af partier. Derfor var vi skuffede over, at V og KF ikke ville være med i skattereformen, selv om mange af forslagene var den gamle regerings; vi håber i det kommende år at få bredere opbakning til konkrete ting. Jeg forlanger ikke, at V og KF skal stille sig op og rose regeringen, men de kunne jo i dagligdagen være med til at gøre tingene gode.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Peter Duetoft brugte et stort afsnit af sin tale til at glæde sig over al den indflydelse, CD har haft. Så er det ærgerligt, at vælgerne ikke påskønner det mere, men det er der måske en forklaring på.

Et af de afsnit, hvor hr. Peter Duetoft som sædvanlig bevægede sig ud på tynd is, var diskussionen om udlændinge, indvandrere og flygtninge. Hr. Peter Duetoft sagde, at CD nu var træt af at høre på alle enkeltteksemplerne og af, at der skulle føres dansk flygtninge- og indvandrerpolitik ud fra enkeltteksempler.

Fremskridtspartiet har lige præcis gennem alle årene søgt at få både den folkelige og Folketingets forståelse for at lave generelle ændringer, men når man skal dokumentere, at der er noget galt, når bl.a. hr. Peter Duetoft nægter at tro på, hvordan det er ude i virkeligheden, er man nødt til at bruge nogle eksempler.

Vi har nu en regering, som har været bedre til at give os de statistiske facts, end den tidligere regering var, men der er stadig væk ingen, der tør lægge de samlede omkostninger for kommuner, amter osv. sammen, og når en hr. Vesselbo tillader sig at gøre det, bliver han nærmest lynchet, så hr. Peter Duetoft bliver nødt til at acceptere, at der altså er et regnskab, der skal gøres op, hvis man skal have en fair debat, og hvis man skal slippe for enkeltteksemplerne. Men enkeltteksemplerne er der, og de vil blive ved med at være der, indtil der er nogen, der tør gøre det, der er nødvendigt,

nemlig at lægge sammen, så vi har den fælles sum at tage stilling til.

Hr. Peter Duetoft pralede lidt af regeringens erhvervspolitiske redegørelse. Vi kan kun sige, at de eksempler, der allerede er på, at det offentlige har eksperimenteret med at lege erhvervsvirksomhed, skræmmer. Nu har vi også energiministeren til stede, så han kan passende lytte efter. Hvad skete der, da et elselskab skulle drive erhvervsvirksomhed? Det gik så galt, som det overhovedet kunne! Derfor må man erkende, at allerede det kæmpeafsnit i den erhvervspolitiske redegørelse er totalt forældet, for virkeligheden har vist, at sådan noget ikke kan lade sig gøre, uden at det får nogle meget uheldige økonomiske virkninger.

(Kort bemærkning).

Anne Birgitte Lundholt (KF):

Jeg skal til gengæld love, at det bliver en kort bemærkning, for det er kun af hensyn til de historiske kendsgerninger foranlediget af hr. Peter Duetofts bemærkninger i indledningen om regeringsalternativet og dets eventuelle parlamentariske grundlag, at jeg gerne vil bede hr. Peter Duetoft bekræfte, at Centrum-Demokraterne i en ganske lang årrække inden for en overskuelig fortid har befundet sig i en regering, som baserede sig på et parlamentarisk grundlag, der omfattede Fremskridtspartiet.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Det sidste har jeg jo vanskeligt ved at benægte. Til gengæld må jeg understrege, at vi på det tidspunkt gjorde alt for, at Fremskridtspartiet ikke skulle have nogen indflydelse, og det er ikke lige den tone, der er kommet på det sidste, hvor det hedder, at man skal forhandle regeringsgrundlag, og hvad ved jeg; der er altså en væsentlig forskel.

Vi har nøjagtig samme holdning til Fremskridtspartiet, som vi har til SF: Vores opgave er at lede samfundet et andet sted hen, end fløjpartierne ønsker, og derfor ønsker jeg da held og lykke til Det Konservative Folkeparti med projektet. Det, der undrede mig, var, at det meget klare syn på demokratiet, som fru Pia Kjærsgaard var fremme med, må gøre det lidt vanskeligt at indgå aftaler, for man ved aldrig rigtig, hvilke aftaler man har, hvis 500

[Peter Duetoft]

mennesker skulle stille sig op uden for Folketinget i morgen og sige noget andet end det, man har indgået aftale om i dag; så holder den nok ikke.

Må jeg godt sige til hr. Kim Behnke, at jeg intet har imod enkeltteksempler, men at jeg har et problem, når enkeltteksempler pludselig bliver udtrykt, som om de var det generelle, og det er jo det, der har været sagen i flygtningediskussionen. Jeg er sikker på, at jeg drager land og rige rundt og diskuterer flygtninge lige så meget som hr. Kim Behnke, og der findes altså vandrehistorier. Én i Skagen har oplevet sådan og sådan, og pludselig bliver det til, at alle gør sådan, og det er det, vi protesterer mod. Naturligvis skal der da i enhver diskussion være enkeltteksempler, men man må sætte dem i et rimeligt forhold til virkeligheden.

Om virksomhederne må jeg sige, at jeg ikke benægter, at man selvfølgelig kan nævne dårlige eksempler. Sådan er det jo næsten alle steder, men det er f.eks. en kendsgerning, at Københavns Amtsråd netop har oprettet 30 forskerstillinger i vores sygehussystem, bl.a. af hensyn til medicinalindustrien i Københavnsområdet. Det var i øvrigt et meget bredt flertal i det pågældende amtsråd, der støttede den tanke, og det er da den rigtige måde at gøre det på. Man har altså noget ekspertise og nogle muligheder i det offentlige system, som en industrigren i det pågældende område kan have stor interesse i, og den slags samarbejde er efter vores opfattelse godt.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Ja, og hvis ikke Københavns Amt havde investeret 280 mio. kr. i Hafnia, havde der været lidt flere penge til forskerstillinger.

Der findes altså ingen eksempler på, at det er gået godt for offentlige virksomheder, der har troet, at de skulle drive erhvervsvirksomhed. Der findes nogle eksempler, hvor man forsøger at skjule kendsgerningerne ved den måde, man afrapporterer på, den måde, man budgetterer på, og den måde, man får sine penge fremskaffet på. Men uanset hvor dybt man graver, og det viser sig også i den erhvervspolitiske redegørelse – ministeren har tilsyneladende pålagt embedsmændene at komme med nogle eksempler – er der ingen eksempler på, at det er gået godt, når det

offentlige går ind og driver privat erhvervsvirksomhed. Der er kun eksempler på, at det har kostet skatteyderne enorme summer, eller at de i andre tilfælde er blevet tvangstilsluttet, hvad enten det så er til strøm, fjernvarme, gas, eller hvad der er af andre offentlige forsyninger. Det går galt hver eneste gang, og det gør det selvfølgelig, fordi politikere og embedsmænd ikke er valgt og ansat til at drive erhvervsvirksomhed, men til nogle helt andre opgaver. Det er derfor, jeg beder hr. Peter Duetoft om i stedet for kun at stå her og rose den erhvervspolitiske redegørelse så dog at erkende, at en tredjedel af den bog, nemlig den del om, at det offentlige i stigende grad skal integreres i det private, allerede er forældet af virkeligheden!

Lad mig så sige om eksemplerne på udlændingeområdet, at vi som oppositionsparti, der ikke har flere tusinde mennesker i statsadministrationen til at bakke os op i vores arbejde, er i den situation, at når vi skal foretage nogle skøn og sandsynliggøre nogle ting, er vi nødt til at gå ud og tage nogle lakmusprøver på virkeligheden. Andet har vi ikke at holde os til, for man f.eks. fra en regerings side gør det, som hr. Peter Duetoft også vil, nemlig får de generelle betragtninger trukket frem.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Det er vist første gang, jeg har oplevet, at hr. Kim Behnke og jeg har en fælles interesse i udlændingebatten. Jeg er bestemt også tilhænger af, at alle facts kommer på bordet, og jeg er ret overbevist om, at det vil aflive en lang række af de myter, som bl.a. Fremskridtspartiet forsøger at føre frem. Så lad os endelig gøre det! Jeg synes f.eks., at det har været et stort fremskridt, at indenrigsministeren er begyndt at komme med løbende tal for, hvor mange der faktisk kommer her til landet, sådan at vi kan vurdere det i stedet for de dér hundredtusindvis af mennesker, som nogle render rundt og siger i flygtningebatten.

Til gengæld må jeg sige til hr. Kim Behnke, at jeg synes, at hr. Kim Behnke har skyklapper på, for jeg talte ikke om, at det offentlige skulle drive erhvervsvirksomhed. Jeg ved, det er ønsketænkning for hr. Kim Behnke, at jeg skulle sige det, så han kunne angribe for fuld udblæsning, men det var ikke det, jeg sagde. Jeg sag-

[Peter Duetoft]

de, at der skal være et tæt samarbejde mellem det offentlige og det private, således at dér, hvor det offentlige har ekspertise, viden og apparatur, der kan bruges, kan et samarbejde med erhvervslivet være med til at skubbe på. Det betyder forskning, og at det måske kan være med til at skabe en række strukturer. Jeg har aldrig talt for, at det offentlige skulle drive erhvervsvirksomhed. Det er ikke det, der ligger i det, men at de private virksomheder skal have mulighed for at udnytte al den viden og ekspertise, der ligger i det offentlige. Det er alt for sølle at køre det i to helt adskilte kasser, for i det danske samfund har vi en masse viden og en masse opsparede gode ting, vi kan bruge til at sætte gang i erhvervslivet. Vi beder bare om, at man lader være med at lave sådanne vandtætte skotter.

I øvrigt vil jeg godt understrege, at jeg stadig væk mener, at erhvervsredegørelsen, og det vil sige alle dens sider, faktisk er ret god.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Det er da spændende at høre hr. Peter Duetoft sige fra denne talerstol, at han ikke er interesseret i, at det offentlige driver erhvervsvirksomhed. I de seneste avisartikler kan vi altså se, at hans partifælle Mimi Jakobsen meget gerne vil have smeltet de offentlige og private – ja, det står i dagspressen i dag – erhvervsvirksomheder sammen.

I det sydsjællandske er der i øjeblikket et stort oprør, fordi et kæmpe millionunderskud på grund af elselskabets gartnerivirksomhed skal betales af de almindelige brugere. Det er ganske urimeligt, at det offentlige skal have lov til at gøre den slags ting, og at det så skal være brugerne, der skal betale underskuddet, fordi man har lavet unfair konkurrence for det private erhvervsliv.

Formanden:

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at hr. Peter Duetofts partifælle er samordningsminister, ikke »Mimi Jakobsen«.

Kirsten Madsen (FP):

Hun er da partifælle.

Formanden:

Jeg diskuterer ikke med medlemmerne.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Nu er det altid rart, når ord følges af handling. I hr. Peter Duetofts tilfælde er problemet, at det egentlig er handlingerne, der har været der først, og så kommer ordene bagefter. Hr. Peter Duetoft har med sin stemmeafgivning i Folketinget stemt for en ændring af lovgivningen, sådan at danske kommuner kan putte penge i private aktieselskaber som f.eks., da Københavns Amt investerede 280 mio. kr. i et selskab, der hedder Hafnia. Det gik jo ikke så godt!

Hr. Peter Duetoft har også med sin stemmeafgivning givet tilslutning til, at det ikke bare er SEAS-elselskabet, der skal kunne eksperimentere med tomatdyrkning og andre ting, men at faktisk resten af landets elselskaber skal kunne konkurrere med elinstallatører, eksportere til den store verden osv.

Det er ikke nok, at hr. Peter Duetoft i dag siger, at hr. Peter Duetoft er modstander af det. Afstemningerne i sidste og forrige folketingsamling har vist, at hr. Peter Duetoft, når det kommer til de konkrete love, har en anden holdning end den, han mundtligt giver udtryk for her i dag.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Hr. Peter Duetoft talte om erhvervsredegørelsen, og jeg vil gerne sige, at ingen under nogen omstændigheder kan være imod, at det offentlige og det private viden går sammen til fordel for samfundet. Det er vi helt fuldstændig enige om, men stregen imellem, hvordan det skal gøres, går ved, om det offentlige skal eje det private, eller om det offentlige skal servicere det private. Jeg tror ikke, vi kan blive spor uenige om, at det offentlige skal hjælpe det private i det omfang, det kan, og måske også meget mere, end det gør i dag. I alle andre tilfælde, hvor det offentlige enten er ude alene eller som indflydelseshaver eller ejer af det private, giver det nogle problemer, og jeg tror, at vi bliver nødt til allerede nu at bede om en rapportering om alle de tilfælde, hvor det offentlige har forsøgt at sælge den ekspertise, det har. Det har vi jo gjort i flere år, bl.a. har jeg hørt noget om, at vi har været i Afrika og forsøge at sælge skattesystemer og sådan noget.

[Kai Dige Bach]

Vi må stille en række spørgsmål for at finde ud af, hvordan disse sikkert meget geniale eksportideer er gået, for det vil jo have en stor indflydelse på, om vi bagefter kan gå ind for, at private med den risiko, der ligger for at tabe penge på det, skal gå ind og sælge det offentlige viden og den offentlige sektors erfaring i det hele taget.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil godt sige til hr. Kai Dige Bach, at det synes jeg bestemt man skulle gøre, dels fordi man så kan se, hvor det er gået godt og lære af det, men også, fordi man kan være med til at standse de steder, hvor det er gået galt.

Så vil jeg godt sige til hr. Kim Behnke, at mig bekendt var jeg med til at lægge ganske snævre rammer for, hvornår man kunne gå ind i de sideordnede aktiviteter. Det er jo ikke bare sådan, at et selskab kan vedtage at gøre det; Elprisudvalget osv. skal være indblandet, før den pågældende virksomhed gør det, og der skal altså være tale om nogle sammenhængende aktiviteter. Så jeg mener faktisk, at jeg ved at lægge de snævre grænser i handling levede op til mit synspunkt.

Men lad os tage den diskussion i forbindelse med erhvervsredegørelsen. Jeg går da ud fra, at erhvervsredegørelsen vil danne grundlag for den erhvervspolitiske debat, vi nu skal have. Det er jo bl.a. en erhvervspolitik overhovedet, som vi har savnet hos den gamle regering; nu er der jo da i alt fald et grundlag at diskutere ud fra.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Vi kan da konstatere på dette tidspunkt i debatten, at der ikke kom en ideologisk diskussion om det danske samfunds indretning. Der har været tilløb til det, idet nogle har ment, at med bogen om minimalstaten var der nu endelig lagt op til, at vi fik en principdrøftelse om udviklingen af det danske samfund. Vi får den ikke i dag, skønner jeg, selv om vi kunne nå det endnu, men det tyder ikke på det, fordi hovedaktøren i denne diskussion ikke har villet følge sin bog op. Det er sådan set trist, og jeg spørger mig selv, hvornår vi så får debatten.

Når hovedaktøren ikke har villet følge debatten op i dag, tager jeg det som et udtryk for, at han ikke selv finder, at bogen er egnet som

grundlag for en sådan debat. Hvis jeg har ret i det, er det en erkendelse, som vi måske ikke havde forventet. Jeg kan have uret, og debatten kan komme, men bogen om minimalstaten må man anse for at være en bog, der er skrevet som et modstykke til en tid, der er forsvundet, til nogle regimer, som er forsvundet i og med, at Muren faldt i Europa. Det er i hvert fald en bog, som i sit grundlag opererer i et felt, der ligger langt forud for 1901, da parlamentarismen blev en anerkendt styreform her i landet, og jeg har det sådan med bogen, at jo længere jeg er kommet i læsningen af den, jo mere overbevist bliver jeg om, at det var en rigtig beslutning. Det Radikale Venstre traf i 1905. (*Munterhed*).

Hvad er det, man stiller krav om i denne bog? Jeg vil godt opholde mig ved et par ting. Det er en absolutisme, som er helt, helt uanvendelig og helt umulig at basere et samfund på; alene indledningens krav om, at frihedsbegrebet er noget absolut og ubetinget, og at man kun handler moralsk, hvis man handler i fuldkommen frihed. Jeg har tænkt og tænkt, muligvis kunne forfatteren hjælpe mig med at tænke lidt videre. Hvad er det, der her tales om? Er der noget menneske overhovedet, som ville have denne absolutte frihed? Jeg kan kun komme i tanker om ét menneske, der i en kort periode kan tænkes at have haft denne absolutte frihed, nemlig Adam i den korte tid, han var alene. (*Munterhed*). For det er sådan, at i og med, at jeg og du ikke er alene, har vi ikke denne absolutte frihed. Det fører i bogen om minimalstaten til, at »ingen skal tvinge det enkelte menneske til mod dets egen vilje at afstå nogen del af det udbytte, det har kunnet erhverve sig«. Der er mange gode citater, og det her er centralt. Jeg havde regnet med, at forfatteren var absolut, som bogen er det, og i dag ville have præsenteret dette som Venstres nye idégrundlag.

Derfor havde jeg regnet med, at forfatteren i fuld overensstemmelse med denne absolutisme ville have sagt: Vi må afskaffe værnepligten, for det er jo et krav til, et indgreb over for det frie menneske, vi må afskaffe undervisningspligten, vi må afskaffe skattepligten.

Jeg har gerne villet indlede med en kommentar til denne utopiske bog, som jeg skønner ikke får nogen som helst betydning for debatten om, hvordan vi skal udvikle det danske

[Bilgrav-Nielsen]

samfund, for der er ingen basis for at føre den diskussion på det niveau.

Der er derimod basis for at drøfte, hvordan vi skal videreudvikle det socialliberale samfund, som det danske samfund er. Vi Radikale synes, at der er meget at udvikle endnu. Vi er derfor glade for den måde, som åbningstalen drøfter dette med videreførelsen af vort fælles samfund på, og vi mener, at de emner, der er sat op i åbningsredegørelsen om at forny vort samfund, er helt rigtige.

Jeg synes i det hele taget, at det, i betragtning af at regeringen har siddet i 8 måneder, egentlig er et fantastisk flot resultat, som statsministeren i åbningstalen har kunnet fremvise. Enhver kan huske – det er fordelen ved, at det kun er 8 måneder siden, at regeringen blev etableret – hvad der blev sagt, da vi havde debatten om åbningsredegørelsen. Oppositionen dengang spåede, at alle disse gode ideer om skattereform og arbejdsmarkedsreform og indsatsen over for de ledige – nyaktivering, bedre uddannelser – kunne man nok ikke blive enige om – i hvert fald ikke en skattereform. Nu er den gennemført, og det er en skattereform, som for 90 pct.s vedkommende svarer til det, som den tidligere regering adskillige gange forsøgte at komme igennem med, og som i høj grad er et svar på den aktivitetsfremme, som ikke mindst hr. Engell har efterlyst i dag.

Derfor er vi selvfølgelig fuld af forundring over, at dette skulle forkastes af oppositionen, og vi kan godt forstå, at der langt ud i borgerlige aviser har været en efterlysning af en mere aktiv deltagelse fra De Konservative og Venstre i den nye politik.

Vi har så i dag lyttet meget spændt til, om der skulle være nye bud. Specielt har vi interesseret os her i sommerens løb for, hvad Vens- tres bud ville være. Der var intet nyt under solen. Der var kun kritik af det, der er foreslået, uanset, som jeg før sagde, at det meget langt hen ad vejen svarer til, hvad de to partier tidligere har præsenteret som væsentlige opgaver.

Jeg må derfor takke statsministeren og regeringen for en god åbningsredegørelse. Det er vist den 25., jeg har hørt, og jeg mener – selv om det jo er den sidste og nemmeste at huske – at det var den bedste. Det var ærlig mands gode tale. Det er jo ikke dårligt at kunne sige det i en tid, hvor der sådan lines op på sidelinien med nye kandidater til den høje post i samfun-

det. Det var ærlig mands gode tale. Den skal nok stå distancen. Talen var god både i det, der er dens fortid, nemlig de første otte måneder, og i det, der er det fremtidige udblik i talen.

Jeg vil gerne runde af med det, som jeg her giver benævnelsen: fortiden – de første otte måneder. Det var egentlig fantastisk, at dette regeringsgrundlag med de krævende opgaver såsom skattereform, arbejdsmarkedsreform og alt det øvrige kunne gennemføres i en tid, hvor en helt ny regering med nye ministre skulle overtage opgaven at være formand for EF, samtidig med at man skulle sikre, at Danmark kom godt igennem folkeafstemningen den 18. maj. Det er egentlig fantastisk, at det er gået så godt. Jeg synes, der er grund til endnu en gang at kippe med flaget for det forløb, vi har set, på baggrund af – og det har vi været inde på tidligere, så det skal jeg ikke komme tilbage til – de store problemer, der forelå, da regeringen tog over, netop på EF-området.

Det, der er fremtiden, og som vi nu skal koncentrere os om, er naturligvis at få de reformer, der er sat i søen, til at virke. Det er at få fat i en række af de udestående problemer, vi har i vort samfund, og det er dem, som vi kalder de udstødte, det er dem, som har det svært i de systemer, vi nu har bygget op. Vi er nødt til hele tiden at forny disse systemer. Der er en handlingsplan på vej om disse sindslidende og de ensomme, og der er taget initiativer til, at ventelisterne til sygehusene bliver reduceret, og der tages initiativ til, at de ældre får bedre muligheder for at afgøre, om de er i stand til at forblive i eget hjem, eller om de har brug for plejehjem. Endelig er der nu også taget nye initiativer til at styrke indsatsen i forbindelse med børnepasningen, og det skal naturligvis være et fleksibelt system, man taler om; det siger statsministeren også i sin redegørelse.

Alle disse ting er nødvendige. Det er et ken- detegn for et veludviklet socialliberalt samfund, at det interesserer sig for og gør noget for de mennesker, der ikke er i stand til selv at sikre sig mod sygdom og den slags ting. Det skal ikke være sådan, at man er henvist til andres godgørelse – den kan være udmærket som supplement – og det skal ikke være sådan, at man er henvist til privat forsikring. Hvem ville i dag, hvis vi bare går en smule ned i indkomst- klasserne, være i stand til fuldt at forsikre sig f.eks. mod sygdom?

[Blilgrav-Nielsen]

Alt dette er nødvendigt og godt stof for en regering som den, vi nu har. Det kendetegner den, at den har disse områder på dagsordenen og vil gøre en indsats på dem.

Flygtningediskussionen skal jeg ikke gøre meget ved i dag, for vi ved jo nu, at der kommer en rapport i morgen, som vil opremse en lang række initiativer, regeringen agter at tage.

Vi er i Det Radikale Venstre meget tilfreds med, at vi har fået denne diskussion. Vi ville have startet den på et andet grundlag, end det skete, men vi er tilfreds med, at det er endt dér, hvor det nu er endt. Og det ender jo altså kort sagt med, at vi strammer os an til på en lang række felter at gøre det arbejde, vi er nødt til at gøre – af humanitære grunde, af medmenneskelige grunde – endnu bedre, end vi har gjort indtil nu. Det er i kort formulering det, som opgaven kommer til at gå ud på.

Der er også rejst diskussion nu om det samfund, vi går i møde. Hvad skal vi beskæftige os med, spurgte statsministeren i sin redegørelse. Det vil man gerne oven på den fine erhvervsredegørelse nu gøre en indsats for at få afklaret yderligere. Og det må siges at være en væsentlig opgave. Der er jo intet, der har givet os større problemer – også i spørgsmålet om at bevare en rimelig høj beskæftigelse – end at vi har været for lidt forberedt på den udvikling, der er kommet til os. Det er gået så hurtigt, at det har været svært for os at tilpasse vort samfund til den udvikling. Derfor er det en fantastisk vigtig opgave, og vi hilser det meget velkommen, at regeringen tager fat på dette spørgsmål.

Man kan altid diskutere, om man skal nøjes med at koncentrere sig om det, man er god til. Jeg synes, man skal gøre mange ting. Man skal koncentrere sig om at blive bedre til det, man er god til, og om at blive god til det, man ikke er god til, osv. Det gælder stort set en klar afdekning af alle de muligheder, vi måtte have. Og der kan være mange muligheder, vi slet ikke i dag har fået øje på. Så det er et virkelig godt initiativ.

Derudover har regeringen jo gjort det klart, at der er en række aktiviteter med hensyn til energi, miljø og trafik, der skal følges op. Der er i den nuværende regerings tid sket en klar opstramning på disse felter. Det er vi meget tilfreds med. Vi tror, det er absolut nødvendigt, at vi gør det af miljømæssige årsager, men også

fordi det måske er her, at en af de allerstørste nicher, kunne vi kalde det, ligger for Danmark. Vi har allerede konstateret, at det at være foran i forureningsbekæmpelsen, er noget, der udvikler en teknologi, som er salgbar.

Vi er meget tilfreds med miljøministerens pressen på i EF for at få de andre lande til at acceptere miljøafgifterne. CO₂-afgiften er jo stadig på dagsordenen i EF-sammenhæng, og nu tyder det på, at man er ved at få formuleret sig frem til et kompromis, der kan betyde en start. Det var jo et emne, vi havde meget diskussion om her i landet i sin tid, da vi gennemførte den danske CO₂-afgift. Det var da godt, vi gjorde det, for nu kan jeg se af de statistikker, der foreligger fra diskussionerne i EF, at Danmark faktisk om ikke er det førende, så et af de førende – ubehageligt førende – lande, hvad angår udledning af CO₂ pr. indbygger. Så det var da godt, at vi erkendte dette ubehagelige forhold og gjorde en indsats for at afhjælpe det; ellers ville vores tale til de andre lande ikke have haft nogen som helst vægt.

Trafikplanen har vi længe efterlyst. Den er nu godt på vej. Der vil for første gang og for alvor blive taget miljøhensyn i de trafikplaner, der lægges op til. Og der vil i øvrigt i al lovgivning, som det fremgik af regeringsgrundlaget »En ny start«, og som det kan ses af lovgivningen, være indarbejdet de nødvendige miljøvurderinger, inden forslagene bliver præsenteret her i Folketinget.

Et andet emne, der er stort og væsentligt, er udenrigspolitikken og sikkerhedspolitikken – den ny verdensorden, kunne man kalde den. Den får sin egen debat om nogle uger eller dage, og jeg skal derfor ikke gøre nogen lang historie ud af den, men jeg vil gerne konstatere følgende: I 40 år samlede vi os og enedes om at satse på, at Muren skulle falde. Da den så faldt, var vi rådvilde, næsten magtesløse over for det, der skete. Nu er det tiden at gøre noget ved de forhold, som er en kendsgerning i kølvandet af Murens fald – ja, man kunne næsten sige, at vi stod i læ af denne mur igennem en række år.

Nu er situationen gudskelov forandret, og nu er det vigtigt, at Danmark, EF-landene og FN for alvor går ind i den sag. Og det kommer til at koste de rige samfund noget – måske endda en hel del. Det er den nye sikkerhedspolitik, den forebyggende sikkerhedspolitik, og vi er i

[Blilgrav-Nielsen]

Det Radikale Venstre meget tilfreds med, at også dette emne har en god plads i statsministerens redegørelse.

Det er FN, der er sat i fokus nu, og derfor er det vigtigt, at vi tager en fri og åben debat om, hvordan vi kan styrke FN. Jeg er ikke i tvivl om, at der er stor enighed om målet. For Det Radikale Venstre er det afgørende, at Sikkerhedsrådet bliver omdannet og får et indhold, der svarer til nutidens krav.

Det er også afgørende for os – det er jeg nødt til at sige, selv om det er en selvfølge og alle ved, det er en selvfølge, men nogen har alligevel rejst tvivl – at Edinburgh-aftalen og den danske folkeafstemning den 18. maj fuldt ud respekteres, naturligvis.

Det er inden for disse rammer, at vi nu frit og åbent skal diskutere, hvorledes vi kan styrke Sikkerhedsrådet og generalsekretærens stilling, hvorledes den danske regering kan lægge sig i spidsen for en tiltrængt afbureaukratisering og effektivisering af hele FN-systemet.

Det er jo afgørende for, at systemet ikke kolliderer under de store og nye opgaver, som systemet får. Det Radikale Venstre var tidligere på året gennem en for os – og jeg tror for de fleste partier – meget vanskelig, meget vigtig diskussion om at stille styrker til rådighed for FN.

Vi var ikke i tvivl, vi kom til en klar konklusion: Danmark skal være med. Også når FN anmoder om at kunne sætte styrker ind for at forebygge, at krige opstår, og for at få krige og konflikter, der er i gang, stoppet. Det er en dobbelt opgave, som er ny – også ny for os at tage stilling til – men vi har altid været bevidste om, at dette var nødvendigt. Det er forudset i FN-grundlaget, og Det Radikale Venstre har forudset det i sit sikkerhedspolitiske program.

Vi står nu over for et nyt år, og det er jo et vigtigt år, fordi det skal sluttes med et folketingsvalg. Jeg synes, at den tale statsministeren holdt, viste, at det regeringsgrundlag, der blev skabt i sin tid, og som nu for en stor dels vedkommende i sit konkrete indhold er gennemført, nu videreudvikles af regeringen. Det er helt indlysende, at der i dette grundlag og i den åbningstale, vi nu har set, er opgaver, der rækker ud over også næste valgdag. Og for Det Radikale Venstres vedkommende er der ikke tvivl om, at linierne ligger her for det politiske arbejde, Det Radikale Venstre skal udøve også efter næste valgdag.

Merethe Due Jensen (KRF):

Det er dybt beklageligt, at vi igen skal konstatere, at arbejdsløsheden er katastrofalt stor. Den tidligere og den nuværende regering kan ikke løse arbejdsløshedsproblemet ved politiske snuptag. Det eneste, vi kan, er at skabe nogle bedre rammer for det erhvervsliv, som skal skabe flere arbejdspladser.

Kristeligt Folkeparti konstaterer med tilfredshed, at regeringen klart erkender, at det altså ikke nytter at løse arbejdsløshedsproblemet ved blot at udvide den offentlige sektor.

Nye arbejdspladser skabes primært i den private sektor. Derfor skal der fra Kristeligt Folkeparti lyde en opfordring til regeringen om for alvor at tage fat på de mange områder, den erhvervspolitiske redegørelse fokuserede på.

Det er helt nødvendigt at tænke visionært og bryde med nogle af de holdninger og traditioner, som kan virke paralyserende i stedet for at sætte skub i en dynamisk proces. Jeg siger ikke, at vi skal acceptere, at vi har 350.000 arbejdsløse, men jeg tror, at vi realistisk set må acceptere, at vi ikke kan opnå fuld beskæftigelse inden for en overskuelig periode.

Det er derfor vigtigt, som arbejdsmarkedsreformen også lægger op til, at der sker en rotation på arbejdsmarkedet, således at det ikke er de samme mennesker, der er ledige hele tiden.

Kristeligt Folkeparti vil fortsat arbejde på, at der gives mulighed for variable og fleksible arbejdstider og dermed valgmuligheder for den enkelte. Det giver plads til flere på arbejdsmarkedet.

Vi bør også se på, hvilke muligheder vi har for at fastholde velfærdssamfundet, til trods for at en stor del af os ikke skal regne med at få et lønnet job, fra vi er færdige med en uddannelse, til vi skal pensioneres.

Det fremsatte finanslovsforslag viser med al tydelighed, at finansieringen af velfærdsstaten Danmark med et underskud på næsten 56 mia. kr. ikke kan fortsætte i det uendelige. Der må allerede nu tænkes i nye baner, og det er mit indtryk, at regeringen også er villig til dette. Alene forslaget om at sætte skub i den private service er et tydeligt tegn på vilje til forandring, til at bryde med traditionelle fordomme.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sende det signal til regeringen, at Kristeligt Folkeparti hele tiden vil påse, at den økonomiske ud-

[Mørethe Due Jensen]

vikling ikke kører af sporet. Vi er enige i, at en finanspolitisk lempelse er nødvendig for at få gang i hjulene, men det forudsætter også, at medicinen virker og patienten ikke blot overlever, men får fornyet kraft og styrke til at skabe vækst og udvikling.

Kristeligt Folkeparti ser gerne, at dansk erhvervsliv får overskud til at forny sig med investeringer i nye arbejdspladser, så statens udgifter til dagpenge formindskes betydeligt.

I søndags var der en meget interessant artikel i Berlingske Tidende om velfærdsstaten Danmark. På spørgsmålet om, hvorvidt døds-klokkerne ringer over velfærdsstaten, udtalte professor Ole P. Kristensen:

»Nej, døds-klokkerne ringer ikke, men vi står i en valgsituation. Vi kan vælge at køre videre på den gammeldags stive og ufleksible facon. Så vil vi bevæge os ned ad en sliske velfærds-mæssigt, politisk og socialt. Omvendt kan vi ved at opføre os fornuftigt køre den anden vej, men det kommer ikke af sig selv.«

Jeg er overbevist om, at denne regering vil opføre sig fornuftigt og vise vilje til at ændre forholdene sådan, at vi ikke sætter velfærdsstaten over styr. Kristeligt Folkeparti vil gerne være garant herfor, men jeg tror, at alle fire regeringspartier vil hjælpe os hermed.

I samme artikel i Berlingske Tidende den 3. oktober diskuterer eksperterne bl.a. de såkaldte velfærdsydelser. Her siger amternes og kommunernes forskningschef, Nils Groes, bl.a.:

»Vi bliver nødt til at reducere overførselsindkomsterne til de velbærgede og give pengene til dem, der virkelig har behov for dem.«

Kristeligt Folkeparti er villig til at se på, om der kan ændres i systemet under hensyntagen til de svageste grupper. Hvis påstanden er rigtig, nemlig at dagpengesystemet er arbejdsløshedsskabende – og det har aldrig været meningen, at de svageste skal mishandles – vil vi være åbne for ændringer. Når alle har krav på f.eks. dagpenge uanset familieindkomster og udgifter, bliver der selvfølgelig ikke råd til virkelig at hjælpe dem, der har behov. De svage bliver fastholdt i systemet og får svært ved at bryde den onde cirkel, og de stærke kan glæde sig over, at de ikke bliver svækket.

Jeg vil gerne opfordre regeringen til for alvor at tage fat på tabuerne og fastlægge en ny linie, der kan sikre, at velfærdsstaten Danmark fortsat er et velfærdssamfund også ved årtusindskiftet.

Men det er til gengæld vigtigt, at de af os, der kan få et job, ikke forhindres deri på grund af problemer med børnepasning, boligforhold, transportforhold osv.

Jeg synes, at den pasningsgaranti, som statsministeren og kommunerne formodentlig vil udstede, er et eksempel på, at regeringen vil skabe gode rammer for de familier, som kan komme i arbejde, men jeg vil samtidig understrege, at vi ikke må glemme alle de familier, som har valgt selv at passe deres børn ved, at en af forældrene har valgt arbejdsmarkedet fra og nedsat deres indtjening og forbrug i børnenes opvækstperiode. Den hjemmearbejdende far eller mor giver plads til, at en anden kan komme ud på arbejdsmarkedet, og det bør vi som politikere ikke glemme. Værdien af arbejdet, hvad enten det foregår på arbejdsmarkedet eller i hjemmene, skal værdsættes lige højt.

Et af de områder, der var indeholdt i »En ny start«, nemlig forældreorlov, er blevet netop den succes, som vi havde ventet i Kristeligt Folkeparti. Set i lyset af, at denne mulighed fortsætter, er pasningsgarantien et godt supplement til de familier, der har mulighed for at gøre sig gældende på arbejdsmarkedet.

Orlov til uddannelse er et andet vigtigt element, som jeg håber også vil opnå stor succes, og jeg vil appellere til arbejdsgiverne om at sikre, at også denne ordning bliver det. I det fremtidige service- og informationsfund er det netop uddannelse, der bliver nøgleordet. Alt forandres i rivende hast, og kun ved et fortsat uddannelsesforløb er vi i stand til at følge med i denne udvikling.

Uddannelse giver samtidig motivation i tilværelsen, og det er vigtigt, at uddannelse ikke kun forbindes med de yngre generationer, men fastholdes i hele ens livsforløb og i alle uddannelser, uanset om det er mellemuddannede eller lavtuddannede. Man bliver aldrig for gammel til uddannelse.

Men lysten til uddannelse lægges allerede i folkeskolen. Den nye folkeskolereform har mange gode elementer i sig. Holdningsmæssigt havde jeg gerne set den lidt mere klar, men jeg vil gerne fremhæve nogle af de gode elementer i loven, og ét af dem er familiekundskab, som Kristeligt Folkeparti fik med. Det er utrolig vigtigt for at få velfærdssamfundet til at virke, at vi lægger vægt på familien som et af de mest stabile elementer i samfundet, herunder at go-

[Merethe Due Jensen]

re børnene bevidst om deres kulturelle ståsted. Når man kender sit eget ståsted, har man lettere ved at forstå de fremmede og de udstødte og dermed vise den forståelse for andre og yde den hjælp, som et velfærdssamfund er forpligtet til.

Jeg tror, at det syn, som mange har på de fremmede, vil forandre sig, hvis vi i hjemmene og i skolerne bliver mere bevidst om vor egen kristne kultur. Jeg vil ønske, at vi her i Folketinget vedkender os vore rødder til kristendommen, og at vi, som statsministeren var inde på i sin åbningstale om holdninger, sætter klare aftryk af vore holdninger til en samfundsindretning med respekt for demokrati og menneskerettigheder. Vi er ikke blot et samfund, der bygger på humanisme; vi bygger på kristendommen. Og når man taler om en rig dansk kultur, er kristendommen en væsentlig del heraf. Og i den kultur ligger implicit også hensynet til miljøet.

Jeg skal i den forbindelse nævne, at vi glæder os til, bl.a. ved hjælp af høringen den 1. november, at få afklaret forholdene i forbindelse med ansvar, ret og straf på miljøområdet.

Men hensynet til økonomien og ikke mindst udnyttelsen af vore ressourcer ligger os meget på sinde. Allerede i regeringsgrundlaget blev det slået fast, at det er en hovedopgave at følge energiplanlægningen »Energi 2000« op, og den målsætning om en reduktion af energiforbruget og den miljøbelastning, som er en følge heraf, skal naturligvis fastholdes og forfølges.

En væsentlig sidegevinst af en fremsynet dansk energipolitik er bl.a., at den knowhow, dansk energiteknologi udvikler, dels kan bidrage til en øget eksport af knowhow og teknologi, dels medvirke til udviklingen af en mere effektiv energisektor både herhjemme og i udlandet, ikke mindst i Østeuropa.

Statsministeren var i sin åbningstale inde på problemerne for bl.a. vore psykisk syge medborgere. Jeg er glad for de bemærkninger. Vi har en gruppe medborgere, som ofte bliver overset og ikke mindst overladt til sig selv – personer, hvis handicap ikke nødvendigvis er synligt, men kan være endog meget stort.

Vi i Kristeligt Folkeparti ser med stor forventning frem til, at vi i denne regering fremlægger en konkret handlingsplan, der skal hjælpe de udstødte og de sindslidende. Her er der virkelig et behov, der skal dækkes, hvilket jeg håber får bred tilslutning i Folketinget.

Meget af det, der foregår i Folketinget, koncentrerer sig om de store internationale og nationale begivenheder. Tingene hænger nøje sammen. Vi lever i et internationaliseret samfund, hvor oplysninger om begivenheder i Somalia, eks-Jugoslavien og Rusland kommer hurtigere frem – ja, næsten før vi ved, hvad der sker i vores egen fødeby. Jeg ved mere om, hvad der sker ude i den store verden, end hvad der sker i min fødeby, Nexø, på Bornholm.

Men det må ikke få os til at glemme udviklingen i landdistrikterne. Landdistrikterne står mange steder over for en vanskelig omstilling, hvor det er et problem at fastholde service og arbejdspladser. Her har regeringen og Folketinget et fælles ansvar for at tage hensyn til lokalmiljøet.

Men det fælles ansvar har også et globalt sigte. Det er uoverskueligt og måske også uoverkommeligt. Men det, som vores lille nation kan gøre, skal vi gøre. Gennem vort EF-medlemskab, som blev cementeret ved afstemningen om Maastricht-traktaten og Edinburgh-afgørelsen bør vi være fortalere for solidaritet med Østeuropa.

Vi bør både for vores egen skyld og for Østeuropas skyld arbejde for, at EF åbner sine markeder for Østeuropa. En hurtig overgang til frihandel mellem Vest- og Østeuropa er det bedste middel til vækst og stabilitet. Vi vil samtidig pege på, at frihandelen også kommer til at omfatte den tredje verden i et større omfang, ligesom det er vigtigt for væksten i verdenshandelen generelt, at vi får en snarlig afslutning af GATT-forhandlingerne.

Om samarbejdet i regeringen vil jeg gerne i denne forbindelse fremhæve det gode samarbejde, som er etableret mellem boligministeren og socialministeren om at udvikle en plan, som har til formål at sikre bedre forhold for vores ældre medborgere. Vi mener, at det er yderst vigtigt, at de ældre får dækket deres plejebehov, uanset hvilken bolig de besidder. Der er virkelig behov for flere moderne plejehjemspladser med en størrelse og en beliggenhed, der passer til de ældres behov. Men det er vigtigt at understrege, at de fysiske behov må suppleres med psykisk stimulans. Kristeligt Folkeparti konstaterer derfor med tilfredshed, at det samarbejde, som pågår mellem socialministeren og boligministeren, snart udmøntes i en konkret handlingsplan til gavn og glæde for vores ældre medborgere.

[Merethe Due Jensen]

De svage grupper i samfundet er ikke kun de ældre, de syge og de fattige; det er også de svigtede børn. Jeg vil i den forbindelse minde om de mange børn ude i den tredje verden, som mishandles og udnyttes seksuelt, primært af mennesker fra den vestlige verden. Det er Kristeligt Folkepartis håb, at Folketinget i den kommende samling vil vurdere, om vi i tilstrækkelig grad lever op til FN's menneskerettighedserklæring om børns vilkår i verden. Kristeligt Folkeparti føler helt klart, at der er behov for en stramning, når det drejer sig om at være i besiddelse af børneporno.

Jeg vil i den forbindelse nævne, at det glæder os, at regeringen i lovkataloget lod fremsætte et lovforslag om videovold. Det har Kristeligt Folkeparti ønsket længe.

Afslutningsvis vil jeg sige, at åbningstalen var præget af megen medmenneskelig forståelse, og det er vi i Kristeligt Folkeparti meget glade for. Vi må som politikere aldrig glemme at tage vort udgangspunkt i det enkelte menneske. Respekten for individet – både det svage individ og minoriteterne, der ikke kan føre deres egen sag, eller dem, der udsættes for ligestyldighed eller direkte foragt – må vi aldrig glemme.

Vi må heller ikke glemme, at vi ikke blot har et ansvar for vores egen lille andedam, men er en lille del af en global sammenhæng. Derfor har vi et ansvar for den tredje verden, for undertrykkelse, overgreb, hungersnød osv. Opgaverne er store, undertiden uoverskuelige og uoverkommelige, men vi må aldrig svigte ved at undlade at gøre det lidet, vi trods alt har mulighed for.

Kristeligt Folkeparti vedkender sig ansvaret for regeringssamarbejdet. Resultaterne er store og tilfredsstillende, og det er vort håb, at flere resultater vil vise sig i den nye samling. Vi er meget bevidst om, at regeringen består af fire selvstændige partier, som har indgået et forpligtende samarbejde. Det vil vi leve helt og fuldt op til i den kommende samling til trods for al mudderkastning fra oppositionen.

Men det vil være rigtig, rigtig godt, om V og K i den kommende samling ville vise lidt større samarbejdsvilje og vise vælgerne, at de borgerlige stemmer også kan bruges konstruktivt i stedet for destruktivt. Vis nu, hvad I duer til! Opgaverne er for store og tiden for kort til destruktivt arbejde.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det er jo altid interessant at høre fru Merethe Due Jensen give udtryk for regeringspartiet Kristeligt Folkepartis politiske opfattelser, og der er jo altid mange emner, som man efterfølgende kan diskutere.

Lad mig her tage fat på én ting, og det var fru Merethe Due Jensens temmelig mange betragtninger om velfærdsstaten. Det fyldte jo en del i talen fra Kristeligt Folkeparti. Jeg kunne forstå, at et af problemerne for fru Merethe Due Jensen og Kristeligt Folkeparti er overførselsindkomsterne; de er for høje. Jeg kan også forstå, at Kristeligt Folkeparti kører med i den debat om, at velfærdsstaten er alt for dyr og overførselsindkomsterne er alt for store, som nu bliver kørt i dele af den borgerlige presse.

I den sammenhæng er det jo interessant, at det seneste forsøg på at relancere energien i regeringen går på, at man vil gå til valg på en parole om det sociale flertal. Der er ikke meget, der tyder på, at regeringen har et flertal efter næste valg, men derfor kan man da godt forsøge at lancere parolen allerede nu: »Det sociale flertal«.

Jeg vil godt høre hr. Frank Jensen eller måske statsministeren, om det, når man nu hører fru Merethe Due Jensens mange betragtninger om velfærdsstaten, og at overførselsindkomsterne er for høje, stadig væk giver mening at forsøge at gå samlet til valg på en parole om det sociale flertal. Det vil jeg godt have et ærligt svar på, eksempelvis fra hr. Frank Jensen.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Det allerstørste problem for velfærdssamfundet er ikke satsernes niveauer. Sådan hørte jeg det heller ikke formuleret af Kristeligt Folkepartis ordfører. Jeg hørte det formuleret, som det også var i den socialdemokratiske ordførertale, som jeg holdt, at det allerstørste problem er det store antal mennesker, der i dag holdes udenfor og placeres på passiv forsørgelse.

Det er dér, truslen mod velfærdssamfundet er, det er derfor, vi skal have sat mere aktivitet i gang i samfundet både af hensyn til at øge vores produktion og forbedre vores konkurrenceevne, men samtidig også for at reducere

[Frank Jensen]

underskuddet på de offentlige finanser. Det er den sammenhæng, det er den logik, der præger den nye regering, i modsætning til tidligere, hvor det gik ud på at beskære overførselsindkomsternes niveauer, forringe mulighederne for den enkelte familie. Det er dér, kursskiftet er sket.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det var et overraskende svar fra en Socialdemokrat, at satsernes niveauer er fuldstændig ligegyldige. Jeg tror da, at mange dagpenge-modtagere, modtagere af sygedagpenge og bistandsmodtagere vil være meget interesseret i at høre og få en diskussion med hr. Frank Jensen om, at det problem tilsyneladende er fuldstændig ligegyldigt.

Læg mærke til, at fru Merethe Due Jensen sagde, at overførselsindkomsternes niveau var for højt. Hun kører med på den debat, der nu er rejst af en række økonomer, senest i Berlingske Tidende i søndags.

Jeg spurgte så: Kan man virkelig på den baggrund hævde, at man vil gå til valg på en parole om det sociale flertal? I den sammenhæng kommer det bestemt bag på mig, at hr. Frank Jensen tilsyneladende er fuldstændig ligeglad med, hvor meget bistandsmodtagere får i hjælp, og hvor meget sygedagpengemodtagere får. Han siger, at satsernes niveauer er fuldstændig ligegyldige. Det kommer meget bag på mig.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Det må være det fremskredne tidspunkt på dagen, der har gjort, at SF's formand efterhånden er blevet lidt træt i øregangene.

Det, jeg sagde, var, at det, som er blevet hævdet er et problem for velfærdssamfundet af borgerlige økonomer, er, at niveauerne var for høje. Og så sagde jeg: Det er ikke niveauerne, der er problemet, problemet er, at der er for mange mennesker, der bliver placeret på passiv forsørgelse og bliver holdt uden for samfundets aktive engagement. Derfor må vi stoppe debatten om niveauerne som værende problemet. Problemet er, at alt for mange mennesker bliver placeret på passiv forsørgelse, sådan som vi jo også blev enige om det under debatten i formiddags.

Jeg forstår simpelt hen ikke, at hr. Holger K. Nielsen nu forsøger at så tvivl om, hvorvidt regeringens fundament er at værne og udbygge velfærdssamfundet og fastholde, at vi skal sørge for, at mennesker bliver trukket ud af passiv forsørgelse og bliver sat i aktiv beskæftigelse, bliver sat i uddannelse. Så lad nu være med at forsøge at fremmane nogle spøgelse eller påstå en uenighed, som ikke er der.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Men jeg spurgte jo, om der var enighed mellem hr. Frank Jensen og fru Merethe Due Jensen om niveauerne. Fru Merethe Due Jensens tale kunne da ikke forstås anderledes, end at Kristeligt Folkeparti mener, at det her med niveauerne for overførselsindkomsterne er et problem, og derfor spurgte jeg: Kan man på den baggrund gå samlet til valg? Det vil regeringen jo, har jeg forstået. Man vil gå samlet til valg på en parole om det sociale flertal. Giver det mening?

Når jeg nu hører hr. Frank Jensen her i anden omgang, må jeg drage den konklusion, at det ingen mening giver. Der er tilsyneladende dyb uenighed mellem hr. Frank Jensen og fru Merethe Due Jensen i det spørgsmål, og jeg er da meget tilfreds med i det mindste at få det afklaret.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg tror, hr. Holger K. Nielsen kender det regeringsgrundlag, som foreligger: »En ny start«. Det er det, der holder de 4 partier sammen, det, der lægger linien for denne regering.

Jeg har ikke hørt fra kristelige ordførere, at der skulle være tale om, at man skulle gå ind og reducere efterlønssatsen, dagpengesatsen eller kontanthjælpen. Jeg har ikke hørt det. Jeg har ikke hørt det rejst som et konkret ønske eller krav fra Kristeligt Folkeparti.

Derfor henholder jeg mig til det, vi er enige om, og det er, at det ikke er niveauerne for overførselsindkomsterne, der er problemet for velfærdssamfundet, men det er det store antal, som desværre holdes udenfor i dag på grund af en alt for stor arbejdsløshed. Det er det, der er kerneproblemet. Og dér troede jeg faktisk, at SF og vi havde en fælles forståelse, men det har jeg måske taget fejl af.

(Kort bemærkning).

Merethe Due Jensen (KRF):

For det første vil jeg sige, at det er lidt underligt, som hr. Holger K. Nielsen blander tingene sammen. Jeg vil godt lige citere, hvad jeg sagde: »Kristeligt Folkeparti er villig til at se på, om der kan ændres i systemet under hensyntagen til de svageste grupper« – under hensyntagen til de svageste grupper!

Atli Dam (S):

Hr. formand! På grund af en alvorlig økonomisk krise er Færøerne fortsat i fokus, desværre i dag på en helt anderledes ubehagelig, sørgelig og negativ baggrund end for få år siden, en baggrund, der desværre sløres af en ud over alle grænser usaglig mediedækning, der forperster et traditionelt godt forhold imellem to folk, forstærker krisen, forringer Færøernes kreditværdighed og til dels hindrer rationelle og rimelige tiltag til genopretning af Færøernes økonomi.

Det er derfor positivt, at der nu udfoldes bestræbelser på at give beslutningstagere vedrørende denne krise et bredere spektrum af informationer, der mere eksakt klargør årsager og virkninger i udviklingen, og som kan gøre det muligt at tænke fremover mod varige og holdbare løsninger.

Det høje Tings Politisk-Økonomiske Udvalg har just aflagt et studiebesøg på Færøerne og skulle stå væsentlig bedre rustet til behandling af de forslag til aftaler, som regeringen og landsstyret måtte kunne forhandle sig frem til at foreslå.

Som enkeltpersoner vil medlemmerne således også – såfremt de ønsker det, og det tvivler jeg ikke om – kunne bidrage til at uddybe problematikken, korrigere vildfarelser og svare igen på de vildeste overdrivelser.

Vi har haft et forklaringsproblem i forbindelse med de meget komplekse forhold, som krisen hviler på eller er genereret ud fra. At afhjælpe dette har tilsyneladende ringe nyhedsværdi, er besværligt og kræver research, analyse, kvalifikationer og arbejdsindsats. Desværre synes spalteplass og sendetid at være så kostbare ressourcer, at underholdningsværdien og sensationsjagten prioriteres højere end oplysnings- og objektivitetshensynet. Det er ikke blevet bedre af, at enkelte politikere har slået politisk plat på den færøske krise og end-

da har været i stand til at trække positivt tænkende og seriøse mennesker rundt i manegen.

Den megen uro og usaglighed har kostet Færøerne dyrt. Den har påført os unødvendige ekstra omkostninger i kraft af ophævelse af lånearrangementer, der skulle have løbet længere, og opsigelse af løbende driftskreditter, der kunne have finansieret indkøb af fisk fra f.eks. Rusland til erstatning for den reducerede fangst i hjemlige farvande.

I juli måned blev der således oplagt adskillige tusind tons god, men billig russisk fisk på Færøerne, og i alt kunne man vel have indkøbt en 20.000-25.000 t torsk, men på grund af manglende finansiering måtte denne reeksporteres til Canada for en billig pris, hvor den så er forarbejdet til et konkurrerende element på vore i øvrigt trængte markeder.

Det, som det derfor nu drejer sig om, er at få skabt ro specielt i den finansielle sektor, så vi får tid til at færdigbearbejde de aftaler mellem Danmarks regering og Færøernes landsstyre, der kan sikre længere tid til afvikling af gælden og dermed afkortelse af krisens varighed.

Den vægnende erkendelse af, at det er nødvendigt at studere problemerne nøjere, som PØ-udvalgets rejse vel er et udtryk for, er derfor glædelig.

I går kom der yderligere en rapport vedrørende problematikken fra et af statsministeren nedsat udvalg til undersøgelse af mulighederne for genopretning af Færøernes økonomi. Personlig er jeg glad for rapporten, ikke fordi jeg kan tilslutte mig dens forslag umiddelbart – dem vil jeg naturligvis være med til at behandle og diskutere – men fordi den fylder langt mere, end hvad der hidtil har foreligget i debatten, idet den langt mere nuanceret fortæller om årsagerne til krisen.

Der er derfor håb om, at vi nu måske kan slippe for de forenklede råb om uansvarlighed, vildt overforbrug, kaos i forvaltningen og udnyttelse af overførselsindtægter fra Danmark. Disse råb har tilsyneladende haft til formål at korsfæste de 38 færøske politikere, der bemande Lagting og landsstyre. Vi har naturligvis et stort ansvar, men der er så mange elementer og samfundsområder – ikke mindst i den finansielle sektor, der er ret ustyrbar – der sammen med udefra kommende konjunkturfænomener har bevirket krisen. Denne forenklede konklusion og ansvarsplacering er derfor ikke dækkende.

[Atli Dam]

Eksempelvis nævner rapporten, at årsagen ikke alene skal søges i overinvesteringer i 1980'erne, selv om sådanne har bidraget væsentligt. Heller ikke er det overfiskning af de lokale bestande alene, der er årsagen, idet der er væsentlige biologiske årsager til, at fiskens gang, migrationen, er ændret, årsager, der også har fjernet torsken fra Labrador, Newfoundland, Canada og Island, og det er selvfølgelig ikke færøsk tilbageholdenhed i Barentshavet, der gør, at dette nu myldrer af uforudsete årsklasser af fisk. Endvidere påpeger rapporten, at priserne på fiskeprodukter det sidste par år er faldet til det laveste niveau i adskillige år.

Disse to sidste faktorer, fald i fangstmængden på ca. 40 pct. med deraf følgende fald i beskæftigelsen og prisfald på 30 pct., måtte uomgængeligt udløse kriseeffekter i en monoøkonomi som den færøske. Den er jo totalt enstrengt, idet al anden aktivitet er afhængig af fiskeriet.

Da dette nu blev kombineret med et totalt sammenbrud, konkurs i banksektoren, så måtte det gå, som det gik. Den samme udvikling med kuttere, der går på tvangsauktion, og fiskefabrikker, der lukker, ses også i Danmark, men her, hvor denne erhvervsgren bidrager med en mindre procentdel til bruttonationalproduktet, mærkes det ikke på samme måde. På Færøerne er bruttonationalproduktet faldet med 30-40 pct. på rekordtid. Fiskerierhvervet er alle steder i verden et af de mest konjunkturfølsomme, så hvorfor skulle det være anderledes på Færøerne?

I oktober i fjor valgte regeringen og landstyre at løse bankernes krise ved at vælte store byrder over på den færøske skatteborger, selv om denne politik i forbindelse med bankkrak i Danmark åbenbart har været utænkkelig hidtil, idet pengesektoren selv må løse sine problemer, bl.a. med hjælp fra specielle pengetanke.

I Norge, Sverige og Finland, der har været inde i den samme finansielle karrusel, der har kørt i mange lande, inklusive Danmark, har regeringerne pumpet hundredvis af milliarder i bankerne.

Personlig kunne jeg i oktober have ønsket nogle bankløse dage eller uger, hvor vi analyserede tingene og fandt en mindre ensidig løsning, der bl.a. belastede den samlede danske bank- og realkreditsektor noget mere end nu, idet disse så sandelig har optrådt som en inte-

greret del af det færøske marked, specielt under udlånsstopet i 1980'erne, men svaret var kort og godt: Åbner bankerne ikke i morgen, så åbner de aldrig igen.

Vi står derfor nu med en ekstra forpligtelse til at finde en sagligt forsvarlig og holdbar langtidsløsning. Hertil kan en yderligere rapport, der afgives af et færøsk ekspertudvalg i dag eller i morgen, måske også bidrage.

Statsministeren siger i sin åbningsredegørelse, at vi må se på den færøske finanslov og se på, hvilke tiltag og stramninger der nu kan foretages. Det er vi naturligvis med på, vi vil se på alle disse ting, men der er nogle af dem, der vil have en effekt, som er fuldstændig ødelæggende, og som måske kan tvinge det færøske samfund i knæ, hvis man ikke vælger dem hensigtsmæssigt.

Der bliver talt om at gennemføre en kriseskat på 10 pct. Der har jeg lyst til at sige, at en sådan kriseskat allerede er gennemført i fjor vedrørende lønindkomster med det resultat, at beskatningen af lønindkomst på Færøerne er 10 pct. højere end i Danmark.

Så taler man om at udbygge denne kriseskat som en slags kopskat med det måske sympatiske sigte, at man vil tilbagetage nogle af de gevinster, som enkelte færinger har haft under højkonjunkturen i 1980'erne. Det kan der være noget om, men jeg er alvorligt bange for, at det bliver et meget kompliceret foretagende. For det første er det meget betænkeligt at beskatte med tilbagevirkende kraft, og jeg er bange for, at det bliver meget vanskeligt at finde disse indtægter. De er sandsynligvis brugt, og skal man lægge lønindtægterne til grund, vil en stor del af dem, der netop har tjent mest, blive fri for at betale, fordi det er dem, der har haft mulighed for at afskrive eller for at rentespekulere imod landskassen, der har haft de største indtægter. Og vi ved, at 2-3 mia. kr. har været inde i spillet imod det offentlige i form af spekulation i vores specielle rentebeskatningsordning.

Som sagt vil vi se på det, men vi vil være meget ømme over for effekter, der vil bevirke yderligere fraflytning fra Færøerne. Det demografiske billede tegner allerede sådan, at alt for mange erhvervsaktive flytter fra Færøerne, og alt for mange gamle og unge bliver tilbage at forsørge for de få, der kan være arbejdsaktive.

Der er områder på Færøerne, som ikke har været under beskatning på samme måde som i

[Atli Dam]

Danmark. Vi har f.eks. ikke formueskat, ejendomsskat, lejeværdi af egen bolig osv. Nogle af disse ting kan man måske på længere sigt få et vist provenu ud af, men så bliver man nødt til at gennemføre det på en helt speciel måde for Færøerne, der er ulig fra, hvad der er gældende i Danmark. F.eks. har det danske skattesystem et bundfradrag på godt 3 mio. kr. for ægtepar og godt og vel 1½ mio. kr. for enlige, f.eks. husejere, kapitalbesiddere i det hele taget, og hvis man skal have det bundfradrag på Færøerne, er jeg bange for, at provenuet ikke dækker udgifterne til opbygning af et vurderingsystem osv. Og lejeværdi af egen bolig har jeg forstået er et instrument til at udligne uligheder mellem husejere og lejere, og det har vi for så vidt ikke brug for på Færøerne, hvor vi kun har meget få lejere.

Så jeg er bange for, at det er så som så med det mulige provenu, idet lønmodtagerne som sagt betaler en højere skat, og sammen med de højere udgifter til bolig på Færøerne er de allerede så hårdt plaget, at vi fremmer fraflytningen fra Færøerne, og det er betænkeligt.

Jeg sagde, at vi har en forpligtelse til at finde en løsning, der i så høj grad som muligt er skånsom over for dem, der ligesom er noget mere uskyldige i det, der er sket, ikke har haft den store indflydelse på udviklingen, nemlig de almindelige lønmodtagere, selv om de har haft gavn af udviklingen i 1980'erne.

Vi har taget medicinen nu i 4 år. Det har bevirket, at vi er kommet ind i en spiral, hvor det kun går nedad. Skal vi have vendt den udvikling, så må vi have reduceret ledigheden fra de 20 pct., som vi har for tiden, ned mod 6-8 pct., nøjagtig den samme problemstilling som i Danmark, hvor man mener, at alle problemer vil være løst, hvis man får reduceret ledigheden fra 10-12 pct. til 8 pct.

Vi er som Danmark også afhængige af, at kampen mod arbejdsløsheden sker på internationalt plan. Vi har også derfor brug for, at den smålighed, som jeg så tit har påvist at EF udviser over for omverdenen, og den isolation, som EF omgiver sig med, brydes, og jeg håber, at regeringen vil kunne hjælpe os med dette, idet vi naturligvis ikke kan ændre en smule i EF-markedet.

Derfor beder jeg som sagt om, at man nu giver sig tid til sagligt at debattere en løsning og ser bort fra forstyrrende elementer, som skyder sig op i debatten i det danske samfund.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Det var dog en usædvanlig mildhed, der havde lagt sig over hr. Atli Dams stemmeføring i dag. Det var dog også en usædvanlig stærk nedtoning af de meninger, hr. Atli Dam havde om den nyligt udkomne rapport og anvisningerne heri. Det er jo kun et par dage siden, at hr. Atli Dam tordnede i Radioavisen om morgenen og sagde, at man ikke skulle stramme den færøske finanslov, man skulle udvide den for at skabe beskæftigelse. Men her i Folketinget må vi sandelig glæde os over, at der er kommet nye toner også fra hr. Atli Dam, og man skal også glæde sig over, at det er første gang, tror jeg, at jeg har hørt hr. Atli Dam tale om de uskyldige, nemlig de almindelige færingere. Det synes jeg er nye toner, som vi skal notere os.

Så vil jeg gerne sige til hr. Atli Dam, at de påstande om, at der har været usaglige oplysninger, at der har været slået politisk plat, eller at der har været skabt uro, nok mest hører hjemme i hr. Atli Dams politiske verdensbillede, i hvert fald ikke i den færøske befolknings; det fremgår af hr. Atli Dams egen partiavis.

Men jeg vil gerne sige til hr. Atli Dam, at for at gøre noget effektivt, for at standse denne døds spiral og få Færøerne ud af denne gælds-fælde, er det nødvendigt, at man får gjort op med fortiden. Jeg kunne derfor tænke mig at stille hr. Atli Dam et spørgsmål. En tredjedel af Lagtingets medlemmer mener, at det ville være rigtigt, at der blev foretaget en dommerundersøgelse af, hvad det er, der er sket på Færøerne. Det kunne være rart for Folketingets medlemmer at høre hr. Atli Dams mening om den sag.

(Kort bemærkning).

Atli Dam (S):

Hvis fru Kirsten Jacobsen har bemærket en nedtoning i min stemmeføring, kan det måske bero på, at jeg i dag talte før fru Kirsten Jacobsen. Jeg har overhovedet ikke tordnet i den danske radio. At fru Kirsten Jacobsen var rasende forleden morgen i den danske radio, skyldtes en saglig og forholdsvis moderat kommentar fra mig til denne rapport forleden dag, og jeg har ikke ændret min opfattelse af, at når vi har fået løst disse problemer – regeringen

[Atli Dam]

har givet tilsagn om refinansiering, og rapporten taler om et 20-årigt serielån – er det piskende nødvendigt, hvad der også lå i det, jeg sagde om nødvendigheden af at formindske arbejdsløsheden, at vi får nogle midler til aktivitets-skabende foranstaltninger. Det har jeg ikke ændret mening om. Hvad fru Kirsten Jacobsen vil udlægge som den færøske befolknings mening, må stå for hendes egen regning. Jeg er i hvert fald ikke enig.

Lad mig sige med hensyn til en eventuel dommerundersøgelse af, hvad der måtte være foregået i 1980'erne, at i et demokrati må det ikke være sådan, at man anklager, bare fordi der råbes »giv os Barabbas«, eller at enhver, der har noget at udsætte eller indvende, er velkommen til at indgive anmeldelse. Ting, der er betænkelige, skal naturligvis undersøges, men vi skal ikke have dommerundersøgelser bare for dommerundersøgelseernes skyld. Vi har jo haft mange undersøgelser, vi har fortsat mange undersøgelser, og Lagtinget har sendt adskillige sager til undersøgelse eller i hvert fald til forundersøgelse hos politimyndigheden, så det system fungerer udmærket. Vi skal ikke have en dommerundersøgelse, bare fordi fru Kirsten Jacobsen mener, at det er godt, og at det kan glede den færøske befolkning op.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Grunden til, at jeg blev rasende forleden dag i den danske radioavis, var, at jeg talte efter hr. Atli Dam. Grunden var, at jeg lige havde hørt hr. Atli Dam fortælle den undrende danske befolkning om, hvordan man skulle udvide forbruget på Færøerne, hvordan man skulle fortsætte med vej- og tunnelbyggeri. Derfor blev jeg rasende.

Så vil jeg gerne sige til hr. Atli Dam, at det er rigtigt, at enhver kan indgive anmeldelser, og det sker jo også i stor stil på Færøerne. Det er ikke så længe siden, at der blev indgivet én mod hr. Atli Dam. Men hvad sker der med dem? Det så vi med al ønskelig tydelighed demonstreret i går i landsretten i København. Et forhold om overbelåning af nogle skibe, som det skete i Svendborg på Fyn, skaffede fængselsstraf til de involverede parter. Hvad sker der i den færøske sag? Man frikender hele bundtet. Og hvorfor gør man det? Jo, man si-

ger, at man kan ikke bedrage nogle, der godt vidste, at de blev bedraget. Det er konklusionen af den dom.

Og så vil jeg sige til hr. Atli Dam, at det jo ikke kun er mig, der ønsker en dommerundersøgelse. Jeg sagde lige før, og jeg vil gerne gentage det: En tredjedel af det færøske Lagting har rent faktisk sagt ja til, at man foretager en dommerundersøgelse, og det må jo betyde, at der er andre end mig, der mener, at der er foregået noget, som ikke tåler dagens lys. I Danmark er det helt normalt, når der sker sådan noget som det, der er sket på Færøerne, at man foretager den slags undersøgelser. Og da det er sket for danske penge, ville det også nok være på sin plads, at man gjorde det. Vi har foretaget kommissionsundersøgelser i Danmark med langt, langt mindre alvorligt indhold end det, der er sket på Færøerne gennem de sidste 10, 12, 14 år.

(Kort bemærkning).

Atli Dam (S):

Fru Kirsten Jacobsen har ikke hørt mig i den danske radio i forgårs. Der må være tale om, at hun har hørt mig citeret.

Forholdet om overbelåning af skibe på Færøerne er jo en sag, som kører ved retten, og det er ikke op til mig at blande mig i det, ej heller at diskutere dom eller præmisser her. Jeg udlægger ikke dommen på samme måde, som fru Kirsten Jacobsen. Den siger kort og godt, at tvivlen om effektiviteten i dokumentationen af egenkapital skal komme de tiltalte til gode, og derfor er de blevet frikendt.

Vi har som sagt sendt adskillige sager til politiet. Vi sendte alle byggesagerne vedrørende fragtskibe til politiet i 1985 og fik dem tilbage med besked om at indgive konkrete anmeldelser. Det var vi ikke i stand til, og derfor måtte vi benytte skattevæsenet til at undersøge disse ting. Og det er helt klart, at Atli Dam som privatperson og også som politiker kan blive udsat for alle de undersøgelser, som politiet nu måtte ønske, og dem har de også haft rig mulighed for at foretage.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg er enig med hr. Atli Dam i, at hvis en sag foregår ved retten, skal man ikke drøfte den og

[Kirsten Jacobsen]

i hvert fald ikke i Folketinget. Men når der er faldet dom i en sag, kan man glimrende drøfte den dom, der er afsagt. Når man oven i købet kommer ud for, at der bliver afsagt to så vidt forskellige domme i to helt ens sager og den eneste forskel er, at den ene sag er foretaget på Færøerne og den anden i Svendborg på Fyn, må man som dansk medlem af dette parlament undre sig.

Og det var ikke mig, hr. Atli Dam, som fortolkede loven, nej, det skete, da den danske offentlige anklager i sagen udlagde teksten, da hr. Rørdam i fjernsynet fortalte den danske befolkning, at teknisk kunne der ikke være tale om bedrageri, når de bedragne godt vidste, at de blev bedraget, og i øvrigt stiltiende så på. Så det er den offentlige anklagers udlægning og ikke min.

Hr. Atli Dam mener ikke, at der skal foretages en undersøgelse. Så må vi andre jo spørge: Hvorfor vil hr. Atli Dam ikke som en tredjedel af Lagtingets medlemmer have undersøgt, hvad der er foregået, mens hr. Atli Dam havde ansvaret? Er det, fordi hr. Atli Dam godt ved, hvad der vil komme frem? For hvis hr. Atli Dam ikke havde noget at frygte, ville hr. Atli Dam naturligvis som den moralske og ansvarlige person, han er, sige: Naturligvis, lad os få en kommissionsdomstol. Det har masser af danske ministre været udsat for.

(Kort bemærkning).

Atli Dam (S):

Nej, fru Kirsten Jacobsen, netop fordi Atli Dam er en ansvarlig person og ikke hopper på sådan en vogn, der ikke har et sagligt mål, har jeg ryggrad til at sige: Lad os få de undersøgelser, som der er mulighed for i et demokratisk samfund. Og jeg kan gøre det, fordi jeg er 100 pct. overbevist om, at hvis der havde foreligget ting, som Atli Dam kunne hænges op på, var det allerede kommet frem for længst. Der er gjort adskillige forsøg, men i de 23 år, jeg har deltaget i færøsk politik, er det aldrig lykkedes. Der har været adskillige fru Kirsten Jacobsen'er efter mig før.

Breckmann (KF):

Hr. formand. Hvis Danmarks økonomiske billede ikke er malet i lyse farver, som statsministeren sagde i åbningstalen, så er Færøernes

billede nærmest malet i sort. Han forudsagde, at den nødvendige tilpasning af den færøske økonomi ville blive smertefuld, og at man vil tilskynde til gennemførelse af budgetforbedrende foranstaltninger, samt at det skulle drøftes, hvordan genopretningen kan gennemføres. Meget brede vendinger – og jeg har mine forhåbninger, selv om jeg også har bange anelser.

Hvordan er det så gået på Færøerne forud for den nuværende krise? Jo, forløbet ser nogenlunde sådan ud: I perioden 1983-87, altså i 5 år, kom Færøerne for første gang siden krigen op på samme disponible indkomst pr. indbygger som i Danmark, men kun i kraft af meget gode fiskefangster og priser i de 5 år samt et meget højt lånefinansieret investeringsniveau, der var 2-3 gange højere end det danske. Dermed fik færingerne en infrastruktur, der ligner Danmarks, men dog hverken mere eller mindre, siger Peter Andersen-rapporten.

Men siden 1988 er den disponible færøske bruttonationalindkomst faldet helt ned til 70 pct. af Danmarks pr. indbygger. Låntagerne i 1980'erne var færøsk erhvervsliv, landsstyre og kommuner – alle med landsstyrets tilladelse og mange med landsstyrets garanti. Långiverne var danske kreditforeninger og danske pengeinstitutter gennem færøske banker, hvoraf den ene var danskejet.

Danske byggevirksomheder i dusinvis, håndværkere og specialarbejdere i tusindvis arbejdede på Færøerne dengang. De sendte deres fortjenester hened igen, medens Færøerne sad tilbage med lånegælden.

I valgperioden 1985-89 eksploderede gældsætningen, ja, den næsten tredobledes fra ca. 3 mia. kr. til 8 mia. kr. i samlet udenlandsgæld, og det var, da det socialistiske landsstyre sad med det hovedmål at holde Folkeflokken uden for al politisk indflydelse. Det lykkedes også, men med uheldige følger for Færøerne. I denne socialismens landsstyreperiode forøgedes eksportværdien kun med 300 mio. kr. årligt, medens de offentlige udgifter forøgedes med 1.000 mio. kr. Det står fast.

Efter Folkeflokken genindtræden i landsstyret i 1989 er der ikke givet landsstyret landskassegarantier. Handels- og betalingsbalancen er vendt fra under- til overskud. Lagtingets budget er reduceret ca. 800 mio. kr. årligt, hvilket svarer til 80 mia. efter dansk målestok.

[Breckmann]

Men den indkomstpoltiske stramning i 1989 var for hård. Lige meget hvilket land man lever i, er det nemlig en brøler at stramme indkomstpoltisk under en lavkonjunktur. Opbremsningen i den økonomiske aktivitet medførte en sammentrækning i erhvervenes økonomi og dermed en relativ vækst i den offentlige økonomi. Budgetoverskuddet i 1980'erne blev afløst af 500 mio. kr. i årlige underskud fra og med 1989.

Jeg advarede dengang og advarer stadig imod, at disse underskud fortsætter – lige til man holder op med at fastholde de politiske forudsætninger, der sammen med lave fangstmængder og lave fiskepriser er årsagen til Færøernes elendighed.

Lånene udeblev og ophørte med at løfte aktivitetsniveauet efter 1988, men den voksende eksportværdi på ca. 25 pct. holdt dog hjulene i gang fra 1989 til 1991, men i 1992 faldt eksportværdien ca. 10 pct. Dette sammen med det høje skattetryk i et fejlagtigt skattepoltisk forsøg på at formindske budgetunderskuddet førte til bankernes insolvens for et år siden, da udlandsgælden allerede i katastrofal grad var flyttet fra privat til offentlig regi.

Nu er importværdien så bombet tilbage til først i 1980'erne i løbende priser. Fra 1991 til i år er eksportværdien faldet 25 pct. Arbejdsløsheden er over 20 pct. og stigende, medens 8 til 9 pct. af befolkningen er flygtet.

For at citere Statsministeriets genopretningsudvalg, det såkaldte Peter Andersen-udvalg, er tilbagegangen i den færøske økonomi fra 1989 til 1993 formentlig uden sidestykke i den vestlige verden i nyere tid. Det vil sige, at man vistnok skal til Bosnien for at finde en parallel til Færøernes økonomiske stilling nu, selv om vores svindende befolkning heldigvis ikke er faldet, men flygtet. Som om den konjunktur- og fangstbestemte nedtur ikke er slem nok, kommer dertil også udlandsgælden, der som sagt især er blevet stiftet i de ulykkelige år i 1980'erne, da Folkeflokket ikke sad i landstytret, og som nu truer med at knuse os og tynge Danmark.

Det er blevet så populært at kritisere den borgerlige regering, der sad før denne, for, at den skal have ignoreret Statsministeriets rådgivende udvalgs advarsler med hensyn til Færøerne, men samtlige danske regeringer har lige siden 1948 respekteret Færøernes selvbestem-

melsesret ifølge hjemmestyreløven, og derudover husker jeg ganske godt, at den tidligere statsminister, hr. Poul Schlüter, har sendt 2 breve – ikke 1 – til hr. Atli Dam, hvori han advarede imod tingenes gang på Færøerne.

Jeg har selv her fra talerstolen og fra Færøerne afvist meget af det farlige vrøvl, som udvalget vedrørende Færøerne – og dette udvalg består jo af traditionelle keynesianske økonomer – manede til, nemlig mere skat, mere told, større offentlige indtægter og mindre fiskeriindsats. Det er jo en fandango af forstokket vanesnak fra universiteternes elfenbenstårne, en vanetænkning, der stammer fra socialdemokratismens velmagtsdage i Danmark og på Færøerne. Det kan ikke bruges hverken i Danmark eller på Færøerne. Som om det dengang bedre end nu var muligt på et så ensidigt grundlag som fiskerierhvervet at opretholde et så stort offentligt forbrug på Færøerne med for høje skatter og så højt et omkostningsniveau med de af skatterne påtvungne løsninger! Det var nødvendigt at subsidiere fiskeriet dengang, at støtte det med en slags krykker, hvis det skulle orke at bære den opsvulmede offentlige overkrop.

For nylig begyndte mange at ønske, at man lagde fiskeriet under fri markedstugt. Man sparkede støttekrykkerne væk under overbygningen, så hele den invaliderede tyksak faldt på gulvet, og dér ligger nu den færøske bygning og vælter. Men de offentligt ansatte interesseorganisationer nægter kategorisk at gå på slankekur. Nu har man så forsøgt at stable patienten op på et monopolistisk treben, der kaldes Føroya Fiskavirking, der skal bære den stadig ikke afmagrede offentlige overbygning.

Det er denne dobbelte trussel, en faldende indtjening og en knusende offentlig gæld, der må håndteres rigtigt for at redde Færøerne.

Men derudover trues Færøernes fremtid også fra andre sider, f.eks. af de danske bankinteressers hårdhændethed. Denne hårdhændethed imod Færøerne synes at have som hovedmål at dræne den færøske økonomi for dens sidste midler for at dække danske kreditors overbelåning i 1980'erne. For nok gjorde Færøerne sig skyldige i gældsætning og er blevet rigeligt straffet herfor, men den anden part i sagen, danske og andre udenlandske kreditorer, er ligeledes skyldige ved at have givet disse risikofyldte lån, som de nu kun bøder minimalt

[Breckmann]

for. Landsstyrets lallende holdning under Tummas Arabos motto, at vi må bøje os for kreditorernes krav, har ført til en udblødning af vor økonomi og har næsten fuldt ud dækket de kreditorer, som ikke bærer deres del af risikobelåningen i 1980'erne.

Vækker det ikke undren, at der siden i fjor er hensat, afskrevet og lånt i alt 5 mia. kr. til den færøske økonomis banksektor? Færøerne har som bekendt kun et disponibelt BNP på 5 mia. kr. årligt, men samtidig med, at vi har lånt 5 mia. kr., er vor udlandsgæld kun faldet 700 mio. kr. eller en syvendedel af disse hensættelser og står stadig på næsten 8 mia. kr.

Hvor bliver de penge af, som Danmark bevilger Færøerne i krisehjælp, bliver jeg ofte spurgt hernede. Ja, det kan man sagtens spørge om, men man er næsten nødt til at svare, at det nytter intet at give en patient den ene blodtransfusion efter den anden, hvis man ikke standser blødningen først. Hullerne er i landskassen, som lækker 500 mio. kr. i budgetunderskud årligt, og den nu monopoliserede bank for Færøerne, som rager landskassens danske kriselån til sig og sender dem direkte tilbage til Danmark, hvor de fyldes i dårlige lånehuller hos Den Danske Bank og kreditforingerne.

Og ofrene for denne lånepolitik er de færøske skatteydere, som får alle de danske kriselån bundet som gældens møllesten om halsen, hidtil i alt ca. 5,7 mia. kr. inklusive kommunernes gæld.

Jeg henstiller til regeringen om at gribe ind og fjerne Richard Mikkelsens bankregime fra Færøerne. Denne danske bankjuntas opførsel imod Færøerne minder mest om lignelsen i Mattæusevangeliet, hvor den ene gældbundne tjener får sine 100.000 talenter – der svarer til titals millioner i dagspriser – eftergivet af sin herre, men som smider sin egen skyldner i gælds fængsel for usle 10 dinarer – svarende til en halvtreds i dag.

Som jeg har forudsagt gang på gang fra Folketingets talerstol og på skrift: Hvis landsstyre og regering ikke ændrer forudsætningerne for Færøernes tiltagende krise, kan den kun blive værre. Jeg påpegede, at landsstyret igen og igen ville bede om flere hundrede millioner kroner i kriselån. Jeg spåede sidste vinter, at først ville bankernes fjerde prioritet i boligmassen blive hensat til afskrivning. Dernæst

ville den offentligt støttede huslånefond med 800 mio. kr. i tredje prioritet blive truet, og jeg advarede endda om, at første prioritet, som sparekasserne sidder med, kommer til at stå for skud og bliver nedvurderet, da fraflytningen har gjort store dele af Færøernes boligmasse værdiløs i handel ogandel.

Husker man de advarsler – de enten er gået eller vil gå i opfyldelse – eller fortsætter man med at skubbe virkeligheden fra sig og stædigt holde fast på vrangforestillingerne? Nægter man stadig at ændre de forudsætninger, der har ført Færøerne i uføre og gør, at krisen forværres, nemlig ikke kun gældsætningen, men det store offentlige forbrug på Færøerne?

Klodsetheden, hvormed man hjemme og her forsøger at løse vore problemer, har blandt nogle færinger avlet en teori om sammensværgelse, en teori om, at stærke kræfter bevidst forsøger at afmagte og affolke Færøerne, så der hverken er politisk vilje eller befolkningsgrundlag tilbage på Færøerne, hvis olieudvindingen bliver aktuel om nogle år. Så ejer danske interessekræfter eller EF Færøernes undergrund og naturrigdomme. Dette er endnu ikke min personlige overbevisning, men mange færinger fristes til at have den.

Finanstilsynet mødte i fjor op på Færøerne med krav, der væltede Sjóvinnubankin, mens Föroya Banki slap med en håndsækning fra Den Danske Bank, der lovede fuld støtte. Senere sprang Den Danske Bank fra sit ansvar over for det færøske samfund, som man havde tjent mange penge på og stadig indkasserer mange penge fra. Jeg anbefaler, at Den Danske Banks salg af Föroya Bankis aktier til landsstyret grundigt undersøges af en kompetent kommission for at stadfæste, om Finanstilsynet har vurderet Föroya Bankis aktieværdi for højt og dermed skabt falske præmisser for salget.

Det, der skete på 1980'ernes lånemarked, var på mange måder lasteligt. Men det, der er foregået efter 6. oktober i fjor, især det, der er sket i sommer, er forkasteligt. Milliarder af færøske skatteborgergaranterede lån fra Danmark gennem landsstyret og til de færøske banker har ikke fået tid til at blive lunkne på Færøerne, før de tilbagesendes til danske kreditorer. Det har drænet og på ny gældbundet den færøske økonomi for milliarder. Lige siden begyndelsen af dette år har undskyldnin-

[Breckmann]

gen for den fortræd, som bankerne har gjort fiskeindustrien og dens beskæftigede, været, at det var et forsøg på en fælles gældssanering, der skulle sikre 400 mio. kr. i kreditforeningers og bankers finansieringslån. Men denne såkaldte sikring af 400 mio. kr. har kostet milliarder, der er fosset og fosser ud af Færøerne, ned i det danske banksystems huller – hundredvis af millioner kroner i tabte midler og dermed muligheder for Færøerne. Jeg henstiller til regeringen at undersøge denne uhyggelige læka-ge i det færøske pengesystem.

En trussel mod Færøernes fremtid er den mangelfulde markedsaftale, vi har med EF, med kvoter og loft på nogle få hundrede eller tusinde tons fisk, hvorefter færøsk fiskeeksport bærer den fulde EF-told. Denne aftale kan ikke fortsætte uden negativ virkning på vor eksportudsigt og dermed hele vores fremtid. Jeg beder regeringen overveje, hvordan den kan lægge hele Danmarks EF-medlemskabs vægt og en form for vetoret bag Færøernes kommende forhandlinger om en fri og uhæmmet adgang til EF's marked for vore fiskeprodukter. Alt andet er uholdbart for vor overlevelse. Jeg erindrer om Isle of Mans frihandelsaftale med EF gennem United Kingdoms medlemskab.

Men den største trussel mod Færøernes eksistens er dog genopretningsudvalgets rapport fra i forgårs, den såkaldte Peter Andersen-rapport. Dens medlemmer synes helt afsporet, hvis ikke, ja, så i hvert fald politisk gale. IMF's, regeringens og selvbestaldte færøske krav om skatteforhøjelser for at dække landskassens underskud har kun ført til større budgetunderskud. Alligevel fremturer udvalget med nye krav om, ja, hold jer fast: En kriseskate, der skal betales, ikke efter indkomst, men efter alder. Så det vil sige, at de, der er mellem 40 og 60, skal betale mest i skat, og de, der er under 20, og som skulle have de bedste kræfter, skal betale mindst.

Der anbefales en ejendomsskat til trods for en nedskrivning af alle boligværdier på grund af en fejlslået dansk bankpolitik på Færøerne, og en formueskat, selv om alle formuer er ved at blive inddraget af banker og af det offentlige, så bankernes balancer rasler ned og landskassens indtægt formindskes. Det foreslås også, at der skal betales lejeværdi af egen bolig i et samfund med en befolkning, der overhove-

det ikke bor til leje. Og der foreslås en forhøjet renteskat, op til 40 pct., der æder den sidste rest af det færøske kapitalgrundlag, som er nødvendigt for os, op.

Jeg kan fortælle Folketinget, at den offentlige gøgeunge på Færøerne for længst har skubbet de andre unger, nemlig erhvervslivets virksomheder, ud af den færøske økonomis rede.

Peter Andersen-rapporten sigter mod en skattejagt på folk, der er mistænkt for at have nydt godt af højkonjunkturen i 1980'erne. Kopskatten skal som sagt ikke betales efter indtægt, men efter, hvor gammel man er.

Jeg har til bevidstløshed gentaget – og jeg har brugt hele mit politiske liv til at slå til lyd for det – at folk som skatteborgere ændrer adfærd og skattetænkning under forskelligt skatetryk. Jeg har sagt gang på gang, at det offentlige er problemet, ikke løsningen. Hvorfor nægter især venstreorienterede at forstå almindelig fornuft? Det skulle ikke kræve mere end en hønseforstand at fatte, at et for højt skatetryk ikke giver mere, men mindre provenu i landskassen. Al erfaring taler for, at budgetunderskuddet forøges ved, at man forhøjer skatetrykket.

Jeg tillader mig at påvise, at i 1980'erne sænkede ca. 25 lande fra Mauritius til USA og Storbritannien, ja endog Island, deres marginals-katter, og i alle tilfælde førte dette til større provenu, mindre budgetunderskud, lavere inflation og rente og bedre konkurrenceevne, større eksport osv. Dette er også gældende for Færøernes økonomi.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Hr. Breckmann kom med nogle bemærkninger om de danske långivere, de danske kreditforeninger og bankerne, hvoraf én var dansk. Jeg medgiver hr. Breckmann, at den udlånspolitik, der blev drevet, var fuldstændig uansvarlig.

Men jeg er nødt til at spørge hr. Breckmann: Er det ikke sådan, at bestyrelserne og bestyrelsesformændene i de pågældende banker var færøske? Og er det ikke sådan, at den ene bestyrelsesformand oven i købet var medlem af hr. Breckmanns parti?

Nu er det jo også sådan med lån, at lån ikke er noget, man påtvinger folk. Så der er altså

[Kirsten Jacobsen]

nogle, der har modtaget lånene. At det er forkert, kan vi være enige om. Det er bakspejlspolitik. Men jeg er enig med hr. Breckmann i, at den underlige operation – hvis man kan kalde den det – der skete i forbindelse med Investeringsfondens overtagelse af aktiemajoriteten i de to banker, kræver en undersøgelse. Efter som Finanstilsynet jo er lukket land selv for danske politikere, vil jeg gerne tilslutte mig hr. Breckmanns ønske om, at det bliver grundigt undersøgt.

Det er helt, helt stjerneklart, at Den Danske Bank startede med at eje 85 pct. af ingenting, nemlig aktiemajoriteten i Föroyar Banki, og så havde den gældsforpligtelser og garantier på et par milliarder kroner. Nu ejer den to gange 30 pct. af ingenting, men nu har den ingen gældsforpligtelser, for det har den danske stat og de danske skatteydere. Det er direkte statstilskud til en privatdrevet dansk bank. Det er grunden til, at Den Danske Bank kunne vise et halvårsregnskab med et overskud på 500 mio. kr. Så kan man jo synes, det er moralsk eller ej. Der er jeg helt enig med hr. Breckmann.

(Kort bemærkning).

Breckmann (KF):

Til fru Kirsten Jacobsen: Jo, det er rigtigt, at mange af direktørerne samt bestyrelserne i de færøske banker i 1980'erne var færing. Men det er kun den ene side af sagen, hvis man vil tage et risikobetonet lån. I samtlige danske banker var der danske direktører og i kreditforeningerne ligesådan, og de er vel lige så skyldige, hvis der har været tabsrisici, som ikke har kunnet indfries. Men jeg tror ikke, man fra Den Danske Banks side behøver at være nervøs, for sådan som det nu går, får de danske låneinstitutter deres lån tilbage med rentes rente.

Og det er ikke den danske skatteyder, der hænger på de landskassegaranterede lån; det er den færøske skatteyder, der ikke engang ser, at de penge kommer tilbage til Færøerne. De drejer lige rundt på en tallerken på én nat, og så er de tilbage i København. Og mens den færøske gæld stiger og stiger, så hjælper det ikke en døjt på den gamle udlandsgæld på 8 mia. kr., der stadig står fast.

Jeg vil understrege en gang til, at det er godt at få en accept fra fru Kirsten Jacobsens side

om, at det er nødvendigt at undersøge Finanstilsynets habilitet og oprigtighed, da man besluttede og faktisk medvirkede til, at Den Danske Banks aktier i Föroyar Banki skulle sælges til det færøske landsstyre, for der var falske præmisser. Der var en absolut falsk værdiurdering af de aktier. Men dermed slap Den Danske Bank, der måske har en stærk indflydelse og en stor stjerne hos Finanstilsynet, meget nemt fra sine forpligtelser på Færøerne og fra sit ansvar.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg tror, det er første gang, at jeg har været så enig med hr. Breckmann, og det vil jeg da gerne gentage: Det er jeg! Det er kritisabelt, det er meget, meget kritisabelt.

Lad mig lige sige en anden ting: De mange af skatteborgerne surt erhvervede penge, som vi nu har sendt til Færøerne, skulle man vel tro har hjulpet færingerne. Nej, der er ikke én færing, der har fået det bedre. Der er nogle kreditforeninger, som har fået nogle penge indfriet, og der er nogle banker, som har fået nogle afdrag, og der er nogle udenlandske investorer, som har fået nogle penge, som de ellers ikke ville have fået. Derfor er jeg enig med hr. Breckmann: Det var et meget godt billede at anvende, at de lige vender på en tallerken i Tórshavn.

Og så vil jeg godt sige, at det kan ikke nytte noget, man taler om fremtiden eller laver forslag om fremtiden, eller at vi bliver ved med at sende penge til hjælp, før man har gjort op med fortiden. Det er meningsløst at diskutere, om man skal reetablere en virksomhed, hvis det er sådan, at man skal tilføre virksomheden ny ansvarlig kapital, fordi den gamle bestyrelse har sat det hele over styr. Så ville der ikke findes ét fornuftigt menneske i Danmark, der ville betro den samme bestyrelse de nye midler. Men det er det, man gør herinde i Folketinget, og det er det, Danmark gør ved ikke at sige til det færøske landsstyre: Der skal udskrives nyvalg til Lagtinget; det er et krav, vi stiller til jer. Hvis I ikke gennemfører det, får I ikke nogen penge. Så ville der komme en udskiftning af de færøske politikere i overensstemmelse med de ønsker, den færøske befolkning har.

[Kirsten Jacobsen]

Når man ser på tallene – men det kan jo ikke nytte noget i en kort bemærkning – så taler de deres tydelige sprog. Som en meget højstående færøsk mand fra administrationen, som blev pensioneret for to år siden, skrev i Week-endavisen for to uger siden: Det, der er brug for, er myndig og kyndig hjælp fra Danmark, og det drejer sig ikke om penge.

(Kort bemærkning).

Breckmann (KF):

Hr. formand! Jeg må sige, at jeg også kendte den mand, som fru Kirsten Jacobsen refererede til, dengang han arbejdede i administrationen. Og jeg må sige, at han har ændret sig gevaldigt siden dengang; han havde helt andre anskuelser som offentligt ansat.

Det er glædeligt, at fru Kirsten Jacobsen er ved at forstå Færøerne i en anderledes sammenhæng, end de kaotiske udfald for nogle måneder siden og helt op til dette sidste besøg på Færøerne i hvert fald syntes at betyde. Men jeg er bange for, at det bliver vælgerne, der kommer til at bestemme, hvordan det næste Lagting og landsstyre ser ud. Og den valgproces, som vi er vant til på Færøerne, må gå sin gang, og vælgerne skal nok få en chance for at bestemme, hvem de synes bør fortsætte i politik og hvem ikke.

Men Peter Andersen-udvalget har ikke forstået meget om Færøernes genopretning. Det anbefaler faktisk en nedbrydning ved højere skattetryk, og hvis denne rapport implementeres, er det dødsdommen over Færøerne, som vi har kendt vort elskede land. Udvalget accepterer nemlig en fortsat stor ledighed og endda en udvandring, og denne fremtidsudsigt er alle færingers inderligt imod.

Hvor mange mennesker kan Færøernes fiskebestande brødføde, spørger nogle. Svaret er meget afhængigt af, hvor meget det koster at forarbejde fisken til eksport, og hvor forældet den er. For 40-50 kr. i timeløn føder fisken i hvert fald dobbelt så mange mennesker som for 80-90 kr. i timen, og hellere lav løn med lav skat end høj løn med høj skat. Færøernes største problem er et omkostningsniveau, som hverken en madvareindustri på Færøerne eller andre steder kan tåle.

Formanden:

Jeg vil godt give den orientering, at det er

hensigten at holde en times pause omkring klokken halv syv. Det præcise tidspunkt afhænger lidt af, hvor langt vi kommer i debatten, men det er altså omkring klokken halv syv og en times pause.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Der er ikke nogen forskel på det, jeg har sagt om den færøske bankkrise før, og det, jeg har sagt i dag. Der er ikke nogen forskel på, hvad jeg mente der var i vejen for tre måneder siden eller den sorte 6. oktober, og hvad jeg mener i dag.

Jeg mener, at hovedansvaret ligger hos en uansvarlig politisk ledelse på Færøerne. De danske regeringer, både denne og den tidligere, har været medansvarlige ved ikke at sige fra. Dernæst fortsætter man også i dette års finanslov med et uansvarligt overforbrug, som der ikke er råd til med den krise, som Færøerne er i.

Men det behøver jo ikke at betyde, at jeg ikke kan være enig i den anskuelse, som hr. Breckmann har med hensyn til monopoliseringen af fiskeindustrien. Det er jo fuldstændig forrykt at tænke sig, at en fiskerivirksomhed, som har det godt, og som har overskud, bliver tvunget ind i denne centralistiske ordning med en trussel om, at ellers bliver kassekreditten sagt op på mandag. At vi skal bruge danske penge til at hjælpe dem, der er i nød, er i orden. Men at vi skal tvinge nogle, der ikke har behov for det, er fuldstændig hul i hovedet, men det gør man! Man sender en fin telefaks med følgende ordlyd: Hvis I ikke skriver under på papirerne, er jeres kassekredit opsagt på mandag! Og det kan man gøre, fordi man har et bankmonopol.

(Kort bemærkning).

Breckmann (KF):

Der er to ting at gøre på Færøerne bortset fra at sælge filetfabrikkerne væk fra monopol-selskabet:

For det første er det fuldstændig uacceptabelt, at man i 1993, efter at Berlinmuren er faldet, nu på Færøerne skal lægge en jernring omkring hele vores hovederhverv i et fordækt forsøg fra bankernes side på at sikre sig renter dette århundrede ud med pant i fiskeressour-

[Breckmann]

cerne fra Fiskasølans hold i et forsøg på at undgå fri konkurrence i køb og salg af fisk og fra de færøske kollektivisternes hold i landsstyret, der nu har mulighed – bedre mulighed end nogen sinde før – for at drive planøkonomi og uddele penge til deres egne vælgere fra dette monopolselskab.

Der næst må vi indkapsle den samlede færøske udlandsgæld og afdrage den over bloktilskuddet i et serielån, som det også er foreslået af Peter Andersen-udvalget. Det synes jeg i hvert fald selv er en god idé, og dér har vi så oplevet, at en blind høne også kan finde korn.

Det er vigtigt, at denne udlandsgæld afdrages fast. Færøerne må ikke længere få lov til – heller ikke af os selv – at optage offentlige udlandslån. Det må være færdigt. Vi må komme af med den vældige gæld, der truer med at vælte ned over os som et sneeskred og knuse os alle sammen.

Men det allervigtigste er, at vi får nedbragt det færøske omkostningsniveau både i erhvervsregi og i offentligt regi.

Finn Lynge (S):

Statsministeren sagde i sin åbningstale i forgårs, at Grønlands økonomiske problemer bunder i, at der i disse år er én og kun én naturressource, som er i stand til at kaste noget af sig, nemlig rejerne. Derudover må landets økonomi hvile på det årlige bloktilskud fra den danske stat.

I øvrigt sagde statsministeren, at det derfor i Grønland er nødvendigt at satse bredt og tænke langt. Der skal nye typer erhverv til. Der skal tænkes i en bred vifte af muligheder fremover, sagde han.

Alt dette er så sandt, som det er sagt. Landets hidtidige ressourcer har svigtet – den ene efter den anden – eller holder en pause i deres afkast. Torsken på bankerne er stort set forsvundet. De kendte, tilgængelige og lønsomme mineraler er sluppet op. Sælskindene, der ligger i stakke og stabler i tusindvis, er blevet usælgelige næsten alle vegne uden for Danmark. Det er sandelig ikke nemt at have med at gøre.

Samtidig er det også de år, hvor det nye Grønlands meget målrettede uddannelsespolitik begynder at give pote. Der er efterhånden rigtig mange særdeles veluddannede og dygtige unge grønlændere, som nu er parate til at

vende tilbage til de hjemlige klipper fra et mangeårigt studieophold i Danmark eller i udlandet. Men hvad skal de lave? Jo, statsministeren har ret: Der skal nye typer erhverv til, og der skal tænkes i en bred vifte af muligheder fremover.

Mulighederne er der jo. Det er trods alt kun en ringe del af landets mineralske potentiel, der er blevet kortlagt i detaljer hidtil. Det er utænkeligt, at der ikke skulle være noget, som det kan lønne sig at gå efter. Der er jo hele tiden rapporter om det ene og det andet, som dukker op under geologernes hakker: zink, sølv, olie, gas, guld. Det er der alt sammen. Vi skal bare have sat fingeren på de forekomster, som ikke blot er der, men som også er tilgængelige og markedsøkonomisk interessante.

Også vand er som bekendt et mineral. Der er et enormt, nærmest grænseløst, vandkraftpotentiel i Grønland. Det har vi jo altid vidst. Vi har bare ikke haft mulighed for så at sige at tage hul på det. Det er ved at ændre sig nu.

Det store vandkraftværk i Buksefjorden ved Nuuk leverer nu store mængder af billig elektricitet og giver næring ikke bare til byens lys- og varmebehov, men nok så meget til fantasien. Hvad kan så stort et elkraftforråd bruges til i årene fremover? Hvad med alle de mange andre steder i Grønland, der teknisk set indbyder til lignende investeringer?

Jo, mulighederne er der. Der skal såmænd nok komme gang i tingene i Grønland. Det er kun et spørgsmål om tid og langsigtede investeringer. Den højtsigtende uddannelsespolitik er en sådan investering.

Som det er både Tinget og regeringen bekendt, har Grønlands landsstyre siden 1988 ført en meget stram økonomisk politik, som ikke giver albuerum for alle de investeringsbehov, som vi vitterlig har. Jeg skal derfor benytte denne lejlighed til at appellere om, at man fra dansk side hjælper os til nytænkning inden for det finansielle. Vi har gennem de senere år gjort gode erfaringer med forskellige former for samarbejde med store danske virksomheder, og det er en linie, vi gerne ser fortsat, ligesom vi også mener, at det må være i den danske stats interesse, at Grønland bliver mere økonomisk selvårent og dermed mindre afhængigt af bloktilskud.

Som sagerne rent faktisk står, kan der ikke være nogen tvivl om prioriteringen. Det er i

[Finn Lynge]

disse år tvingende nødvendigt at blive ved med at satse på fiskeriet. Det er der ingen vej uden om. Det er trods alt landets hovederhverv, og det må stå i forgrunden, når det gælder brainstorming, og når det gælder langtidsplanlægning.

Derfor er det også af overordnet vigtighed, at den nyforhandling af den 10-årige EF-fiskeriaftale, som vi nu står over for, får en god og fornuftig afslutning i løbet af 1994. Jeg ved, at Grønlands hjemmestyre ser frem til samarbejdet med regeringen i denne sag. Forhandlingerne med EF om en fiskeriaftale var af afgørende betydning for Grønland i 1984 og blev dengang ført med fremragende dygtighed af de danske forhandlere. Situationen i dag er på en del punkter en lidt anden, men vigtigheden af de forestående forhandlinger er den samme som for 10 år siden, og det solide sammenhold og den gode ånd de danske og de grønlandske forhandlere imellem har heller ikke ændret sig. Det bliver en spændende sag at følge.

Grønland er mulighedernes og fremtidens land, og samtidig er det traditionens land. Lige så sikkert som højteknologien har en fremtid i det arktiske og fiskeriet vil være det bærende erhverv i al den fremtid, vi kan tillade os at planlægge for, lige så sikkert er det, at en væsentlig del af befolkningen til stadighed vil have sit udkomme ved sælfangst og hvalfangst.

Hvalerne! Ak ja. Der er de mennesker, som mener, at hvis der ikke er hvaler nok, skal man lade være med at fange dem, for de må hverken udryddes eller så meget som trues af udryddelse. De mennesker, der mener sådan, er vi fuldstændig enige med. Så er der dem, der desuden mener, at hvaler ligesom alle andre velsmagende dyr bør kunne udnyttes, hvis der i øvrigt er nok af dem og det sker på et bæredygtigt grundlag. Og de mennesker er vi også helt enige med. Og endelig er der dem, der mener, at selv om der er hvaler nok og man kan foretage en bæredygtig fangst og alle kontrolmekanismerne er på plads og pålidelige og der er en klar tradition og et påviseligt behov for hvalkød, må man alligevel ikke fange hvalerne. De mennesker, der mener sådan, er vi fuldstændig uenige med. Grønland står nemlig 100 pct. bag det brundtlandske bæredygtighedsprincip og den danske regerings handlingsplan af 1988 for miljø og udvikling. Naturen skal kunne bruges, hvad enten det gælder rejer,

rennsdyr, moskusokser eller hvaler. Det skal bare ske fornuftigt.

Det har da været en fornøjelse at høre fra medlemmerne af Folketingets Grønlandsudvalg, hvor mange hvaler de har set i de grønlandske farvande under deres rejse deroppe i sommer. Det skal da også siges, at det altid er en glæde for os at se, hvordan rigsmyndighederne i IWC-sammenhæng, altså Den Internationale Hvalfangstkommission, slutter op om det grønlandske kvotebehov.

Vi er ganske klar over, at denne sag har vide perspektiver. Det er ikke kun et snævert grønlandsk anliggende. Der er verden rundt henved 300 millioner mennesker i mere end 70 forskellige lande, der lever spredt som små og store grupper af oprindelige folk, mennesker, der lever i direkte afhængighed af naturens ressourcer, det være sig planter, fisk, havpattedyr eller landdyr. Der er en vågnende forståelse for, at også disse mennesker har deres rimelige ønsker og forventninger.

Et eksempel på denne vågnende forståelse er ILO-konvention 169 om de oprindelige folks rettigheder, som Danmark nu snart bør ratificere. Det ville være smukt og rigtigt, om dette skete i forbindelse med den debat, vi skal have her i Tinget i slutningen af november om den danske fjerdeverdenspolitik.

Nu vi er ved udenrigsanliggenderne, er der tre ting, som må nævnes. Det er for det første et fremskridt af betydning, at Grønland har fået en fast plads i den danske delegation til FN's generalforsamling. Nu er der så blevet etableret en mulighed for, at Grønlands stemme bliver hørt af verdenssamfundet. Grønlands stemme har også lydt og er blevet hørt under verdenskonferencen om menneskerettigheder i Wien i juni, da landsstyremedlem for sociale anliggender, Henriette Rasmussen, talte til forsamlingen fra den danske regerings bæk. Samtidig var det et eksempel på en ny type samarbejde mellem de grønlandske myndigheder og den danske regering.

Endelig skal det nævnes, at indeværende kalenderår også har set afslutningen på den mangeårige strid om afgrænsningen til havs mellem Grønland og den norske ishavsø Jan Mayen. Atter en gang er et østgrønlandsk anliggende havnet ved Den Internationale Domstol i Haag. Første gang var jo for 60 år siden. Og atter en gang har en sådan sag efter en stærk

[Finn Lyngø]

indsats fra dansk side fundet en rimelig og tilfredsstillende afslutning.

På indenrigssiden er det med tilfredshed, at vi har mærket os justitsministerens initiativ til at se nærmere på det grønlandske retsvæsen og på problemerne i forbindelse med en eventuel overflytning af dette myndighedsområde fra Danmark til Grønland. Det grønlandske retsvæsen er baseret på lovgivning, som nu trods alt er 40-50 år gammel, og som derfor har sit udspring i et ganske anderledes samfund end det, vi ser i dag. Der forestår et meget stort kulegravningsarbejde, som vi ser frem til med stor interesse.

Som nævnt for et øjeblik siden har det været en glæde for os at modtage Folketingets Grønlandsudvalg i sommer, og det har været en fornøjelse for os at kunne være vært for det store arktiske miljøpolitiske møde i Nuuk i september måned, hvor ministre fra alle otte arktiske lande deltog, og hvor de cirkumpolare NGO'er blev accepteret som medspillere. I den forbindelse skal jeg ikke undlade at nævne, at miljøministeren gjorde det godt. Hans holdning og hans indsats på det møde har været til endog meget stor gavn og støtte for alt, hvad vi i Grønland anser for en rimelig og sund arktisk miljøpolitik. Endelig skal det siges, at det har været en særlig glæde for Grønland i denne sommer at modtage statsministeren på officielt besøg.

Det er kun rimeligt, at man fra denne talerstol lægger mærke til og lægger vægt på, hvad der sker af kommunikation mellem Grønland og Danmark, og jeg vil derfor gerne her slutte med et lille hjertesuk eller, om man vil, et fromt ønske: Måtte flybilletpriserne finde et rimeligt leje, så enhver almindelig borger i rigsfællesskabet får mulighed for at komme frem og tilbage og dyrke begge disse udmærkede lande, som Danmark og Grønland er!

Steenholdt (V):

Først vil jeg udtrykke min taknemlighed over, at så mange folketingsmedlemmer, ministre og embedsmænd har vist deres interesse for det grønlandske samfund ved at besøge Grønland i løbet af sommeren. De har talt med kommunalbestyrelses-, landstings- og landsstyremedlemmer. Selvfølgelig håber vi, at de har fået et indtryk af de grønlandske problemer og er parate til at give deres mening til

kende om, hvordan samarbejdet mellem de to lande kan forbedres økonomisk og politisk. I den forbindelse vil jeg også rette en tak til forsvaret, da det har stillet inspektionsskibene til rådighed, således at delegationsrejserne kunne realiseres uden gene for den grønlandske trafik.

Jeg vil ikke skjule, at jeg er meget skuffet over statsministerens minibemærkning om Grønland i forbindelse med åbningstalen. Det er ikke nok at sige, at Grønlands økonomiske vanskeligheder ikke er så store, men det er respektfuldt, at statsministeren respekterer det hjemmestyrende Grønland. Men han burde dog en gang imellem som minister for Grønland lufte sine tanker om, hvordan Danmark kan komme ind i billedet for at afhjælpe de efterhånden meget store økonomiske vanskeligheder, der er deroppe.

Ved Folketingets afslutningsdebat i foråret fremsatte jeg nogle kritiske bemærkninger over for Justitsministeriet. Justitsministeren har været meget imødekommende over for mig, og det takker jeg for, men der er stadig væk nogle sager, som jeg holder øje med, da de endnu ikke er afsluttet. En af dem vedrører Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som Danmark har underskrevet og inkorporeret i den danske lovgivning, som ikke gælder for Grønland. Hvorfor gør den ikke det? Danmark kan ikke så nemt frigøre sig fra sin internationale forpligtelse bare ved at overgive problemet til Grønlands hjemmestyre.

En anden sag, som justitsministeren må give en nærmere forklaring på over for mig og Landstinget, er: FN-konventionen om Jordens oprindelige folk, som blev forhandlet færdig i FN's arbejdsorganisation, ILO, allerede i 1989, er ikke ratificeret af Danmark, selv om bl.a. Norge har gjort det. Justitsministeren skylder Grønlands Landsting og landsstyre en forklaring på, hvorfor Danmark tøver med at ratificere konventionen. Hvis justitsministeren ikke vil besvare spørgsmålet i dag fra Folketingets talerstol, agter jeg skriftligt at stille spørgsmål om emnet til justitsministeren.

Jeg var ikke venlig over for min kollega hr. Rosing, da han gav sin afgørende stemme til regeringens skattereform i foråret. Hvad har han fået ud af det? Det er stadig væk uvist.

Landstinget har i enighed besluttet, at råstofforvaltningens kontor skal flyttes til Grøn-

[Steenholdt]

land. Jeg savner stadig væk regeringens reaktion på dette ønske. De socialdemokratiske medlemmer af udvalget vedrørende råstofforvaltningen har under deres oppositionstid støttet dette ønske. Har den nuværende energiminister fra Kristeligt Folkeparti påvirket Socialdemokraterne til at skifte mening? Og hvad er den nuværende regerings mening om råstofforvaltningens kontors eventuelle flytning til Grønland? Det vil jeg gerne spørge den nuværende energiminister om.

Jeg har den mening, at skattereformen har negativ virkning på de grønlandske virksomheder. Grønlandske virksomheder vil altid have et handicap ved, at transportomkostningerne til og fra Grønland er en meget stor belastning. Hvad virksomhedernes øvrige omkostninger angår, vil der være en vis sammenhæng mellem det danske og det grønlandske lønniveau og øvrige omkostningsniveau. Derfor spiller det en rolle for Grønlands økonomi, hvilken politik den danske regering fører for at formindske virksomhedernes omkostningsniveau, ligesom det har betydning, at virksomhederne kender virkningerne af deres dispositioner. Den nære sammenhæng mellem grønlandske og danske virksomheder medfører, at også en skattereform som den, der netop er blevet gennemført ved hjælp af min kollegas stemme, på mange måder får uoverskuelige følger for erhvervslivets dispositioner. Dermed har det negativ indvirkning på det grønlandske erhvervslivs afsætningsmuligheder på det danske hjemmemarked og for den sags skyld også de grønlandske indkøbsmuligheder i Danmark.

Jeg har tidligere sagt her i salen, at den danske økonomi er en slags lokomotiv inden for rigsfællesskabet og kan trække den grønlandske økonomi i gang. Danmarks og Grønlands økonomiske forhold og handelsveje er knyttet så tæt til hinanden, at Grønland er afhængig af den danske regerings erhvervspolitik.

Jeg hilser det meget velkommen, at den nuværende regering taler meget om at skabe mere beskæftigelse og stigende forbrug. Gode konjunkturer i Danmark med større vareefterspørgsel kunne bidrage til at hjælpe nye grønlandske virksomheder på fode ved at skaffe afsætningsmuligheder for en del af de grønlandske virksomheders produktion.

Vi savner også fra grønlandsk side i uhyggelig grad resultater fra den danske regering. Programmerklæringer fra vores landsstyre og nu fra den danske regering er ikke nok. Jeg mener, at den siddende danske regering har forsømt at omsætte ord til handling og resultater – til skade ikke kun for Danmark, men også i uhyggelig grad for Færøerne og Grønland.

Det nationale grønlandske luftfartsselskab, Grønlandsfly, har til opgave at forsyne det grønlandske samfund med livsvigtig transport, da der ofte ikke findes andre transportmuligheder. Grønlandsfly er internationalt anerkendt for sin evne til at opretholde en sikker og regelmæssig trafikforsyning under ekstreme klimatiske forhold. Grønlandsfly må på denne baggrund betragtes som et yderst effektivt drevet luftfartsselskab. Alligevel må man konstatere, at det er meget dyrt at flyve i Grønland. Denne livsvigtige trafikform er så kostbar for menigmand, at mange ikke har råd til at købe den. Det er ikke en nyhed for den danske trafikminister, men som vanligt mangler vi her at omsætte ord til handling.

Grønlandsfly opererer ikke med et stort overskud. Det er tværtimod overladt til det grønlandske hjemmestyre ved direkte tilskud eller store infrastrukturinvesteringer at støtte Grønlandsfly. Det er for det første nødvendigt, da selskabet dækker det enorme grønlandske område med et meget lille kundeunderlag. Grønlands størrelse er et geografisk faktum, og kun en langsigtet turismeudvikling kan skabe en ændring af markedsgrundlaget for Grønlandsfly.

Men for det andet – og dette kan der gøres noget ved – må det konstateres, at den eneste reelle overskudsgivende flyaktivitet, der er i Grønland, sidder SAS på. SAS, som er medejer af Grønlandsfly, sørger ved sit reelle monopol på ruten mellem Sdr. Strømfjord og København – selv om dette formelt blev ophævet i 1985 – for, at det grønlandske trafiksystem må kæmpe videre med store vanskeligheder og meget ringe udviklingsmuligheder. Bedre økonomisk samarbejde mellem SAS og Grønlandsfly må drøftes snarest. SAS kan ikke fortsat sidde alene på den overskudsgivende Atlantrafik. Det virker direkte blokerende for indtjeningen og udviklingen på et område, der er af vital interesse for indbyggerne i Grønland.

[Steenholdt]

Jeg vil derfor gerne spørge trafikministeren, hvornår han vil tage initiativ til at ændre den urimelige fordeling af henholdsvis trafikken i Grønland og trafikken til og fra Grønland.

Den økonomisk uheldige situation på Færøerne har været samtaleemne i danske og udenlandske aviser på godt og ondt. Sådanne økonomiske situationer kan opstå i de lande, hvis erhvervsgrundlag udelukkende er baseret på havets levende ressourcer. Hvad vores erhvervsgrundlag, fiskeriet, angår, har færingerne været foregangsmænd ikke mindst for vores fiskere. Vi har al mulig grund til at takke det færøske folk for dets gode indsats for Grønlands erhvervsliv. Vi har været nødt til at slå bremserne i, da den færøske økonomi bliver værre. Må jeg citere statsministeren: »Nej, Grønlands økonomiske vanskeligheder er ikke så tunge.« Efter min mening kunne statsministeren ellers have tilføjet tre små ord, nemlig: Men det kommer.

Vores fiskeriaftale med EF skal genforhandles i 1994. Jeg vil i den forbindelse bede den danske regering om at stille al mulig ekspertise til rådighed for Grønlands landsstyre, da det er landsstyret selv, der skal føre forhandlingerne med EF. Den danske regering må forud for forhandlingerne gøre sin indflydelse gældende over for Fællesskaberne, så Grønland trods ikkemedlemskab kan få en ny acceptabel fiskeriaftale. Det beløb, som Grønland får fra Fællesskaberne, er et uundværligt supplement til Grønlands samfundsøkonomi, som i dag stort set alene baseres på rejefiskeri og bloktilskuddet fra staten.

Det var for os en stor glæde, da Nordisk Råd arrangerede en international parlamentarikerkonference om den arktiske region i Reykjavik. Dernæst var der en konference i Nuuk, hvor embedsmænd, ambassadører og miljøministre fra otte arktiske lande holdt konference om det arktiske miljø. Disse konferencer gav os, som lever i arktiske områder, et håb for fremtiden.

Jeg vil gøre mine folketingskollegaer fra forskellige partier opmærksom på, at der nu findes et slutdokument, som kaldes Nuuk-deklarationen, en deklARATION, som fortæller, hvad man bør gøre i fremtiden for at undgå forurening i de arktiske områder. I den forbindelse opfordrer jeg den danske regering til at fortsætte med sine bestræbelser på at stoppe al

dumpning af radioaktivt materiale i havet, herunder også såkaldt lavradioaktivt materiale.

Også ved dette nye folketingsårs begyndelse ønsker vores parti, Atassut, at tilkendegive, at vi fortsat vil arbejde for styrkelsen af rigsfællesskabet og for, at rigsfællesskabet stadig skal hvile på intentionerne bag hjemmestyrets indførelse. Derfor vil vi arbejde for, at det gode forhold skal fortsætte, og vi vil til stadighed være på vagt over for initiativer, som kan forårsage, at forholdet inden for rigsfællesskabet bliver anstrengt, og kan betyde, at Grønland begynder at fjerne sig fra Danmark. Det vil vi ikke være med til.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Hr. Steenholdt omtalte bl.a. de socialdemokratiske fællesrådsmedlemmers holdning til spørgsmålet om den geografiske placering af råstofforvaltningen og stillede i den forbindelse også spørgsmål til energiministeren. Jeg synes ikke, det er rimeligt at lade energiministeren svare på det spørgsmål, som drejer sig om hr. Steenholdts syn på, hvad Socialdemokratiet mener og ikke mener.

Jeg skal for klarheds skyld sige, at vi gerne vil frabede os overfortolkning af, hvad der er blevet sagt af et enkelt medlem af Fællesrådet. Vi har set tilstrækkelig mange gange, at man har refereret til et bestemt synspunkt og tillagt det en betydning, som jeg vil sige er en overfortolkning.

Socialdemokratiet har ikke noget særstandpunkt i den sag. Vi havde det ikke i forhold til den tidligere regerings håndtering af sagen og den aftale, der var truffet mellem den tidligere regering og Grønlands landsstyre, og vi har heller ikke noget særstandpunkt i forhold til den måde, den nuværende regering håndterer den sag på.

Dermed mener jeg at der er sagt alt, hvad der overhovedet kan siges om Socialdemokratiets holdning i den sag.

(Kort bemærkning).

Steenholdt (V):

Jeg har været medlem af råstofforvaltningen i adskillige år og er det stadig væk i dag. I forbindelse med regeringsskiftet har vi også talt sammen i den grønlandske delegation. Det, jeg

[Steenholdt]

har hørt fra vores nuværende formand, kan nærmest fortolkes således: Den afgåede regering var bedre i forbindelse med det, vi talte om, sammenlignet med den nye. Det er derfor, jeg kan sige, at der i hvert fald ikke er tale om overfortolkning, som den sidste taler beskylder mig for. Det er realiteterne, jeg siger frem.

Netop derfor ønsker jeg, at ministeren kan komme på talerstolen og svare på mit spørgsmål: Hvad er regeringens holdning i dag i forbindelse med råstofforvaltningens kontors flytning til Nuuk? Det svar venter vi på. Det er Landstingets enige beslutning. Det hører vi aldrig noget om fra den siddende regering.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 19.30. Og jeg vil gerne oplyse, at den, der først får ordet, er udenrigsministeren.

Mødet udsat kl. 18.19

Mødet genoptaget kl. 19.30

Forhandlingen genoptoges.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Imod sædvane har jeg anmodet om at få ordet på dette tidspunkt, før talerrækken er udtømt. Det skyldes, at jeg skal rejse til Wien i aften.

Hr. Fogh Rasmussen gjorde nogle betragtninger om Østpolitikken. Jeg er glad for, at Østpolitikken kommer ind i debatten, for det er et centralt tema.

Hr. Fogh Rasmussen fandt, at regeringen havde gjort for lidt, og jeg vil derfor gerne beskæftige mig lidt med, hvad der faktisk er sket på Østpolitikens område. Nu er hr. Fogh Rasmussen jo ikke medlem af Markedsudvalget eller Udenrigspolitisk Nævn og har måske derfor ikke den samme tilgang til oplysninger som andre, for hr. Fogh Rasmussens indlæg må hvile på misforståelser.

Det Europæiske Råds møde i København blev en stor begivenhed netop for den europæiske Østpolitik. Det var ved den lejlighed, Det Europæiske Råd besluttede, at »De associerede lande i Central- og Østeuropa, som måtte ønske det, kan blive medlemmer af Den Euro-

pæiske Union. Tiltrædelse vil finde sted, så snart et associeret land er i stand til at påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab og opfylder de givne økonomiske og politiske betingelser.«

Det hedder videre i Københavnererklæringen, at Det Europæiske Råd var enig om, at »Det fremtidige samarbejde med de associerede lande skal udformes med henblik på medlemskab, som nu er det fastsatte mål.«

Dette er et meget stort skridt i den europæiske Østpolitik. Det er et skridt, der er blevet modtaget med glæde og tilfredshed for ikke at sige taknemlighed i de østeuropæiske lande. Det betyder nemlig, at de ved, at de er velkomne, den dag de opfylder betingelserne. Vi har tændt lys for enden af tunnelen for de central- og østeuropæiske lande. De ved, at når de er igennem deres omstillingsproces, har fået skabt stabil demokrati og en fungerende markedsøkonomi, så kan de blive medlemmer.

Hr. Fogh Rasmussen burde have mulighed for hyppigt at tale med de politiske ledelser i de central- og østeuropæiske lande. Så ville han få at vide, med hvilken stor tilfredshed de central- og østeuropæiske lande hilste den vedtagelse på Københavnmødet. Det er nemlig udtryk for, at de central- og østeuropæiske lande hører til i vor kreds for alvor.

Det andet, der blev vedtaget af betydning for de central- og østeuropæiske lande, er en intensiveret og udvidet dialog. Det er vedtaget, at da disse lande jo nu har medlemskab som mål – og det er vi enige om – så er der god mening i at påbegynde en intensiveret politisk dialog med dem om udenrigspolitiske anliggender.

Det første sådanne dialogmøde fandt sted under det danske formandskab den 8. marts i år i Bruxelles. I sidste uge var der på ny såkaldt intensiveret politisk dialog mellem EF og Visegrad-landene om centrale politiske spørgsmål. Det er en proces, der også i praksis dokumenterer, at vi tager deres politiske råd til os alvorligt, og også dokumenterer, at de selvfølgelig på deres side er interesseret i at høre, hvad vi har at sige til dem.

Endelig for det sidste vedtog Københavns-mødet at øge Fællesskabets bestræbelser for at åbne sine markeder og bekræftede her de beslutninger, som Udenrigsministerrådet havde truffet den 8. juni. Der er her tale om, at man i

[Udenrigsministeren]

betydeligt omfang fremskynder de indrømmelser, som de central- og østeuropæiske lande kan få på det handelsmæssige område på de europæiske markeder.

Jeg erkender, at den tilgang til vore markeder, som vi i dag tilbyder de central- og østeuropæiske lande, ikke er tilstrækkelig. Den danske regering er klar til at gå videre, og jeg mener, at vi fra dansk side skal interessere os overmåde stærkt for at komme videre med hensyn til øget markedsadgang, fordi kun øget markedsadgang kan give de central- og østeuropæiske lande en virkelig chance for også i praksis at omstille deres økonomier til markedsøkonomi. Hvis ikke de får mulighed for at sælge på vore markeder, har de ikke mulighed for at finansiere de indkøb af højteknologi og viden, som de har brug for at købe hos os for at få deres egne økonomier i gang.

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at det er den danske regerings opfattelse, at vi skal gå langt, og at vi skal gå hurtigt frem i retning af bedre markedsadgang på de europæiske områder. Det er ikke Danmark, der her er blokerende. Der er andre lande inden for EF-kredsen, som har reservationer og peger på, at der er følsomme områder på tekstilområdet, landbrugsområdet, stålområdet, hvor de europæiske økonomier har vanskeligheder selv, og hvor man derfor fra nogens side beskytter sektorinteresserne.

Jeg mener her, at det er vigtigt at anlægge et overordnet synspunkt og sige, at det politiske og økonomiske er af central betydning, at de får øget markedsadgang, og regeringen er klar til at gå den vej.

For så vidt angår Rusland førte topmødet i København til en beslutning om at tilbyde Rusland at holde regelmæssige konsultationer på det højeste niveau. Det forventes, at det første af topmøderne mellem den russiske præsident, formanden for Kommissionen og formanden for Ministerrådet vil finde sted i november i år i Bruxelles.

Jeg tør godt konkludere, at Københavnstopmødets beslutninger på Østpolitikens område er en milepæl i udviklingen og kommer til at få betydning i ganske mange år.

Hr. Ellemann-Jensen beskæftigede sig med EF's udvidelse. Også det er jo et vigtigt tema. Grundlaget er her Lissabonerklæringen fra juni 1992. Konklusionerne fra Lissabonmødet

fra juni 1992 siger: »Det Europæiske Råd er enig om, at en udvidelse med EFTA-landene er mulig på grundlag af unionstraktatens bestemmelser om institutionerne og de dertil knyttede erklæringer.« Og på topmødet i København hed det: »Det Europæiske Råd er fast besluttet på at nå målet om, at den første udvidelse af Den Europæiske Union skal ske senest den 1. januar 1995 i overensstemmelse med de retningslinier, der blev udstukket på Det Europæiske Råd i Lissabon og Edinburgh.«

Med andre ord: Vi er enige om, at en udvidelse med EFTA-landene er mulig på grundlag af unionstraktatens bestemmelser om institutionerne. Det er regeringens holdning. Det er muligt, og sådan bør det være.

Det er ikke strudsepolitik, som hr. Ellemann-Jensen omtalte det. Det er ikke strudsepolitik at holde fast ved det grundlag, der er aftalt mellem 12 lande i Lissabon og bekræftet i København. Det er ikke strudseri at holde godt fast i det, som ydermere jo er selve grundlaget for EFTA-landenes ansøgning om medlemskab, nemlig at der ikke skal ske fundamentale forandringer i institutionerne.

Efter min opfattelse ville vi svigte bl.a. de nordiske ansøgerlande, hvis vi ikke holdt fast i det, som har været grundlaget hele tiden, nemlig at de kan blive medlemmer uden fundamentale forandringer i institutionerne. Det er rigtigt, at der er lande blandt de store, som allerede nu ønsker at fravige Lissabonbeslutningen. Der har været tanker fremme i nogle lande blandt de store om, at ikke alle lande skulle have et medlem af Kommissionen. Det er ikke et forslag, regeringen er tilhænger af. Jeg glæder mig over, at hr. Ellemann-Jensen i dag har sagt, at det heller ikke er Venstres opfattelse, at det skal være sådan.

Det er der gode grunde til. Når alle lande bør have et medlem af Kommissionen, er det jo ikke for at råde over en bureaukratstilling mere, men fordi det er vigtigt, at der sidder repræsentanter, der kender til forholdene i samtlige medlemslande rundt om bordet, når Kommissionen, som har retten til at stille forslag, udarbejder sine forslag. Derfor er dette med, at alle medlemslande råder over et medlem af Kommissionen, ikke en uvæsentlig biting, men et led i den fine institutionelle balance, som eksisterer inden for EF.

[Udenrigsministeren]

Der har også fra nogle af de store landes side været forslag fremme om, at man skulle rokke ved ligestillingen mellem medlemslandene med hensyn til at bestride formandsposten inden for EF. Det er regeringen ikke tilhænger af. Vi finder ikke, at der bør være forskel på store og små lande i adgangen til at bestride formandsposten.

Jeg mener slet ikke, der er basis for en påstand om, at vi driver strudsepolitik. Vi holder fast ved den politik, som er aftalt i Lissabon i juni 1992 af den tidligere regering og bekræftet under den nuværende regering i København i juni 1993.

Foran ligger så regeringskonferencen i 1996. Det fremgår af Maastricht-aftalen, at der holdes en regeringskonference i 1996, eller skal vi sige: Der indledes en regeringskonference i 1996, hvor mange emner kan bringes på bane. Før den kommende regeringskonference har vi i allerhøjeste grad brug for intens debat om, i hvilken retning Danmark skal trække samarbejdet, hvilke forslag vi eventuelt selv skal fremsætte, hvordan vi skal ændre samarbejdet for at gøre det så gennemsigtigt og demokratisk som muligt, og hvorledes vi skal ændre samarbejdet for at rumme de central- og østeuropæiske lande, som opfylder betingelserne for medlemskab.

Det er en helt central debat, som regeringen kun har interesse i at føre. Vi vil indbyde til debat om det, og jeg håber også, at det nu nedsatte EF-råd kan være en hjælp til at stimulere en folkelig dansk debat om, hvorledes vi skal forsøge at påvirke den regeringskonference, der kommer.

Jeg skal gøre et par betragtninger om FN's Sikkerhedsråd. Jeg vil gerne citere fra åbnings-talen: »Efter afslutningen af den kolde krig står FN med nye muligheder. FN må derfor reformeres, bureaukratiet formindskes, og der må tilføres de nødvendige ressourcer. I FN's Sikkerhedsråd må ulandene repræsenteres stærkere og de permanente medlemmer afspejle den reelle indflydelse i verden.«

Det er retningslinien for regeringens politik og for mig, og jeg er glad for, at debatten om Sikkerhedsrådet nu ser ud til at få noget luft under vingerne. Det er en vigtig diskussion, for intet er vigtigere for opretholdelsen af fred og sikkerhed, end at FN's Sikkerhedsråd helt og fuldt kan spille sin rolle.

Jeg vil gøre en enkelt betragtning gældende om forholdet mellem EF og Sikkerhedsrådet, for jeg er bange for, at der er noget, der måske er undgået visse folketingsmedlemmers opmærksomhed, nemlig det, som faktisk står i Maastricht-traktaten om dette spørgsmål. Der står i artikel J.5, stk. 4: ». . . De Medlemsstater, der også er medlemmer af De Forenede Nationers Sikkerhedsråd, rådfører sig med hinanden og holder de øvrige Medlemsstater fuldt ud underrettet. De Medlemsstater, der er faste medlemmer af Sikkerhedsrådet, forsvare i udøvelsen af deres funktion Unionens holdninger og interesser, uden at dette dog berører det ansvar, der påhviler dem i medfør af De Forenede Nationers Pagt.«

Maastricht-traktaten skaber en forbindelse mellem EF-Unionen og Sikkerhedsrådet, og det synes jeg vi skal lægge til grund, for det er nu engang kendsgerningerne.

Det nationale kompromis – eller det, der senere kom til at hedde Danmark i Europa – er regeringen og jeg som udenrigsminister stærkt forpligtet af og var i sin tid da heller ikke uden indflydelse på dets udformning. Det er ikke mærkeligt, at vi må være forpligtet af det og skal respektere det, for det var grundlaget for folkeafstemningen.

Hr. Peter Duetoft gjorde nogle bemærkninger om NATO. Den 10. januar 1994 finder et topmøde om den fremtidige NATO-politik sted. Der er enighed i NATO-kredsen om, at tiden ikke er til optagelse af nye medlemmer, men til meget nøje at vurdere og analysere den fremtidige europæiske sikkerhedsstruktur eller -arkitektur. Det er ikke nogen særlig enkel sag, men det er vigtigt, at diskussionen om den fremtidige europæiske sikkerhedsstruktur starter nu.

Regeringen vil gerne bidrage til denne debat i samlings forløb. Der er allerede på nuværende tidspunkt fastsat to store udenrigspolitiske debatter. Der bliver i slutningen af oktober en debat om regeringens redegørelse om perspektiverne for dansk udenrigspolitik frem mod år 2000, hvor især FN-spørgsmålet vil spille en dominerende rolle. Vi får her en mulighed for i fuldt mål at vende tilbage til bl.a. spørgsmålet om Sikkerhedsrådets sammensætning. Dernæst er det regeringens hensigt at søge afholdt en europapolitisk debat forud for det europæiske topmøde i december.

[Udenrigsministeren]

Regeringen har en stærk interesse i, at der vedvarende føres en bred politisk debat om vores udenrigspolitik og vores politik inden for EF. Vi bør holde den folkelige interesse for disse anliggender meget højt og ikke et øjeblik glemme erfaringerne fra den 2. juni 1992, som var, at Folketinget havde truffet nogle beslutninger, der ikke var folkelig opbakning til. Derfor er debatten væsentlig, og regeringen vil helt og fuldt engagere sig i den.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Udenrigsministeren har ret, når han peger på, at Lissabon-erklæringen fra juni 1992 fastslog, at den udvidelse, der forhandles af EF med de 4 EFTA-lande, kan ske »inden for de nuværende institutionelle rammer«.

Det er en formulering, jeg husker godt. Jeg kæmpede selv hårdt for at få den igennem; det var svært, men det var en vigtig formulering. Det, vi bare er nødt til at erkende, er, at verden har ændret sig en del siden juni 1992. Når udenrigsministeren derfor, som vi lige har hørt, siger, at det, der blev besluttet dengang, er regeringens holdning, og at det ikke er strudsepolitik at holde fast i, hvad der er aftalt, er jeg nødt til at sige til udenrigsministeren, at det er strudsepolitik at sige, at det, man i en fortid har besluttet, kan der slet ikke ændres på, og at man ikke deltager i diskussionen. Det er strudsepolitik, når der rent faktisk er rejst sådan en diskussion af andre medlemslande. Når vi selv burde se, at hvis vi mener det alvorligt, at vi hurtigt vil have de øst- og centraleuropæiske lande med i EF og også gerne hurtigere, end de kan opfylde alle de betingelser, som de jo aldrig vil kunne opfylde, hvis ikke de først når at blive medlemmer – det er jo en pkt. 22-situation, man etablerer – er det strudsepolitik, hvis vi ikke er villige til at gå ind i en diskussion, som er vigtig for andre lande. Det er dér, vi anklager regeringen for strudsepolitik.

Det må vel også have strejft udenrigsministeren, at verden har forandret sig. Hvordan skal man ellers forklare de forstandige bemærkninger, udenrigsministeren kom med i New York, hvor han pegede på, at som led i den reform af FN's Sikkerhedsråd, vi alle kan se er nødvendig, kunne man overveje, om ikke EF skulle indtræde. Det er for øvrigt overhove-

det ikke i strid med det nationale kompromis, og derfor undrer jeg mig over, at statsministeren overfaldt udenrigsministeren for den forstandige betragtning, og jeg venter med spænding på at høre statsministerens forklaring på, hvad der lå bag.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg tror, det er vigtigt at slå fast, at der ingen folkeretlig relation er mellem EF og FN's Sikkerhedsråd, men som udenrigsministeren omtalte, er der mellem EF's medlemmer af Sikkerhedsrådet og de øvrige EF-lande en intern relation, lige så vel som der er det på alle andre områder i udenrigspolitikken. Det fremgår også af de overordnede betragtninger, som indleder det pågældende kapitel i Maastricht-traktaten.

Relationen mellem EF-staterne på det udenrigspolitiske område er baseret på enstemmighed, og for at kunne udarbejde og fastlægge en fælles holdning skal der være enstemmighed; allerede det skaber nogle problemer. Jeg kiggede efter i generalforsamlingens afstemninger. Der stemmes ikke om så forfærdelig meget mere, men af de 70-80 afstemninger, som fandt sted, stemte EF-staterne forskelligt i 29 tilfælde, og for at have en fælles holdning skal der altså være enstemmighed. Det er egentlig det afgørende, for dermed er der nemlig tale om et mellemstatsligt samarbejde. Et mellemstatsligt samarbejde kan ikke konstituere en stat, og det ligger i sagens natur, at det kun er stater, som kan have sæde i FN's Sikkerhedsråd. Når udenrigsministeren derfor er kommet til at sige – jeg bruger bevidst den formulering – at EF kunne komme ind i stedet for England og Frankrig, er det enten udtryk for noget, der ikke kan lade sig gøre, eller at EF skal blive til en stat, der er værdig til at sidde i Sikkerhedsrådet, for dér sidder kun stater.

Det er derfor, udenrigsministerens udtalelse vakte opmærksomhed og blev modsagt fra forskellig side. Jeg vil meget stærkt advare imod, at man opretholder den idé om EF ind i Sikkerhedsrådet. Jeg har også lagt mærke til, at den ikke er blevet gentaget her; det er jeg tilfreds med, og jeg håber, at den er blevet aflivet.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Jeg har kun et enkelt spørgsmål til udenrigsministeren, og det lyder i sin enkelthed: Hvornår har central- og østeuropæiske landes regeringer udtrykt begejstring over topmødet i København?

Jeg har set alle mulige reaktioner, f.eks. at man har trukket på skulderen, men jeg har aldrig set begejstring udtrykt. Det, der er sagen, er, at man har ønsket en tidsramme for forhandling om medlemskab, og man har i København fået nogle kriterier, som man 100 gange før har hørt skal opfyldes, før et medlemskab bliver en realitet. Men hvornår har man udtrykt begejstring?

Dertil kommer også den økonomiske virkning af aftalen, og jeg har i hvert fald på polske beregninger forstået, at aftalen betyder højst 155 mio. dollar lettelse om året over 5 år. I øjeblikket har Polen et underskud på 1 mia. ecu om året i samhandelen med EF. Hvornår har Polen f.eks. udtrykt begejstring over Københavntopmødets økonomiske konsekvenser? Jeg har som sagt set reaktioner, hvor man synes at have trukket på skulderen og sagt o.k., men jeg har aldrig set begejstring. Men der må være en eller anden erklæring, som udenrigsministeren kan henvise til.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg synes nu heller ikke, at udenrigsministeren skal få lov at slippe så let, så jeg vil godt spørge udenrigsministeren: Hvordan kan ministerens ønske om, at EF bliver repræsenteret i FN på en af de permanente pladser i Sikkerhedsrådet, forenes med Edinburgh-afgørelsen, der jo netop om den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik fremhæver, at det overstatslige princip ikke finder anvendelse, at det udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde er et mellemstatsligt samarbejde, og at den fælles politik skal udformes i Rådet i enstemmighed?

Det synes jeg at udenrigsministeren er forpligtet til at forklare. Vi har oplevet, at statsministeren har måttet tage afstand i medierne fra sin udenrigsminister, men udenrigsministeren bør én gang for alle sige, hvad det egentlig var, der lå bag hans udtalelser.

Ifølge Politiken den 29. september i år har udenrigsministeren på et pressemøde i FN bl.a. udtalt: »Personligt mener jeg i øvrigt, at

det vil være en naturlig følge af Maastricht-aftalen, at EF bliver repræsenteret på en af de permanente pladser. Men det vil næppe fremme reformerne at fremsætte et sådant forslag endnu.«

Hvad er det så, ministeren mener? Udtalelsen harmonerer bestemt ikke med Edinburgh-afgørelsens afsnit om udenrigs- og sikkerhedspolitik, der netop fremhæver, at udenrigspolitikken ikke har overstatslig karakter, men består af et mellemstatsligt samarbejde, og at beslutningerne i Rådet skal ske ved enstemmighed.

»Kom nu med et klart svar!« vil jeg sige til udenrigsministeren. Jeg synes faktisk, at den vigtige sag, som Danmarks befolkning også den 18. maj i år stemte om, fortjener et klokkeklart svar fra Danmarks udenrigsminister.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Lad mig allerførst sige – som det også er fremgået – at regeringen og jeg i allerhøjeste grad agter at deltage i debatten om disse ting. Det er ikke det, der står os imellem, for jeg mener, at vi har brug for at stimulere debatten og høre mange synspunkter.

Men situationen er jo en helt anden, end vi har været ude for før. 7 af 12 medlemslande er enige om, at man skal stå på Lissabon-erklæringens grund, og da nu hr. Ellemann-Jensen så gerne vil diskutere og bruger udtrykket strudsepolitik, vil jeg bede hr. Ellemann-Jensen om at komme ud af busken.

På hvilke punkter er det, at Venstre og hr. Ellemann-Jensen ønsker at fravige Lissabon-erklæringens grundlag, som også er det grundlag, som de fire EFTA-lande har ansøgt om medlemskab på? Hvor er det, det skal ændres?

Hr. Ellemann-Jensen har sagt, at det ikke er det dér med Kommissionen. Men hvad er det så for punkter, hvor hr. Ellemann-Jensen støtter de store landes ønsker om forandringer i denne omgang?

At forandringer vil komme på længere sigt og kan komme på tale i forbindelse med en regeringskonference i 1996, er indlysende, og i den forbindelse har vi brug for at få afklaret, hvad der skal være den danske indsats under en sådan regeringskonference. Men på nuværende tidspunkt skylder hr. Ellemann-Jensen svar på, hvor det er, vi skal fravige det grundlag, som er lagt under den tidligere regering,

[Udenrigsministeren]

under den tidligere udenrigsminister, og bekræftet af denne regering, og som er det grundlag, de øvrige nordiske lande søger medlemskab på. Mit hovedanliggende i denne sag er sådan set, at hvis vi skal bære os fornuftigt ad over for ansøgerlandene, kan vi ikke ændre grundlaget, efter at ansøgningsforhandlingerne er kommet i gang.

Til hr. Riishøj vil jeg sige, at også jeg finder, at den økonomiske del af markedsåbningen burde forbedres, og det har jeg nøje gjort rede for. Den politiske del af aftalen derimod – vil jeg gerne fastholde over for hr. Riishøj – er blevet modtaget med stor tilfredshed i de central- og østeuropæiske lande.

Til fru Pia Kjærsgaard har jeg ikke mere at tilføje. Jeg har givet et klart svar på det, som fru Pia Kjærsgaard har spurgt om, og henholder mig til det svar, jeg gav i første omgang.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Udenrigsministeren vil vide, hvor Venstre gerne vil have lavet ændringer i – skal vi bare kalde tingene ved deres rette navn – den nuværende magtbalance mellem store og små lande, og mit svar er: Vi så helst ingen ændringer overhovedet! Men som udenrigsministeren også pegede på, ved vi, at der vil ske noget på et tidspunkt, og dér er min pointe så, at den diskussion bør vi hurtigst muligt gå ind i, for hvis vi venter, risikerer vi ikke at få indflydelse på tingene. Vi ved, at da Danmark, England og Irland i sin tid kom ind, skete der ændringer, f.eks. i fordelingen af stemmerne. Det ved vi der ikke behøver at ske nu, når de nordiske lande og Østrig kommer ind, men vi ved, at det vil ske, når de øst- og centraleuropæiske lande kommer ind. Hvis vi derfor ikke skal risikere at udskyde optagelsen af de lande mere end højst nødvendigt, er vi nødt til at gå ind i en konstruktiv diskussion i EF-kredsen om disse spørgsmål tidligere, end vi havde håbet. Det er ubekvem. Jeg vil også gerne se tingene blive, som de var, for det er nu engang så trygt, men jeg vil hellere tage en diskussion i ordentlig tid end komme for sent og risikere ikke at få indflydelse, og det risikerer man, hvis man fører denne strudsepolitik og siger, at tingene i hvert fald indtil videre skal forblive, som de er.

Så er jeg meget skuffet over, at udenrigsministeren ikke gik i rette med hr. Gert Petersen,

der stod her som en forstenet talsmand for, at tingene skal blive, som de var, og at de store lande bare skal bevare deres indflydelse i FN's Sikkerhedsråd. Hvis udenrigsministerens fremragende tanke om en EF-repræsentation skulle nyde fremme, kunne det netop indgå i en reform af Sikkerhedsrådet, sådan at FN, der jo i stigende grad samarbejder med regionale organisationer, herunder EF, Den Europæiske Union, gav disse regionale organisationer mulighed for at være repræsenteret i Sikkerhedsrådet. Dermed ville udenrigsministerens tanke være i fuld overensstemmelse med sådan en reform. Det er én mulighed blandt mange, men jeg må sige til hr. Gert Petersen, at man er nødt til at tænke lidt nyt for at komme videre frem i verden.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg er glad for her efter dette indlæg at kunne konstatere, at vi er enige om strudsepolitikken, så der altså ikke i forbindelse med regeringskonferencen i 1996 skal tilstræbes ændringer i det grundlag, vi hidtil har arbejdet på. Det synes jeg er godt. Lad os konstatere dét, og lad os så koncentrere vores kræfter om at diskutere igennem, hvor vi skal lægge vores lod i vægtskålen ved regeringskonferencen i 1996. Det er det centrale emne, og vi indbyder Folketingets partier til at deltage i en sådan diskussion, ligesom vi ser frem til, at EF-Rådet også kan medvirke til at belyse denne vigtige sag.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Den påstand, at jeg bare har lyst til at lade tingene være, som de er, skal ikke stå uimodsagt. Jeg har sandelig lyst til at se mangt og meget forandret, og det gælder også FN og FN's Sikkerhedsråd.

Det er da helt indlysende, at som verden har forandret sig, er FN's Sikkerhedsråd ikke længere ordentligt repræsentativt. Men til de nye ideer: Hvordan bliver de europæiske lande som helhed bedre repræsenteret? Hvad med de store asiatiske og latinamerikanske stater osv.? Skal vetoet opretholdes, eller kan den udvandes? Hører begrebet permanente medlemmer hjemme i vor tid? Der er nok at tage fat på, uden at man skal få så – undskyld, at jeg siger det – forskruede, nye ideer, såsom

[Gert Petersen]

at EF skal gøres til en statsdannelse, eller – og det var så den, hr. Ellemann-Jensen kom med – at de regionale organisationer, altså ikke statsdannelse, skal have sæde i FN's Sikkerhedsråd. Den er spændende; for det vil altså sige, at ASEAN-landene kunne få sæde som ASEAN-lande, CSCE skulle måske også have sæde, Organisationen Afrikanske Stater osv. Der åbner sig mange muligheder, og hvis man virkelig vil skabe kaos, er der altså nogle veje her.

Vist skal vi tænke nyt, men det er ikke alt nyt, som er klogt.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg ved ikke, hvordan den radikale udenrigsminister føler det, når han bliver fremhævet for sine fremragende tanker af Venstres formand og i øvrigt også tidligere på dagen af CD's politiske ordfører, men jeg synes stadig væk, at der kræves en uddybning: Hvis EF i fællesskab skal stille med et medlem til FN's Sikkerhedsråd, må det altså kræves, at EF's repræsentant ikke udtaler sig på noget som helst overstatsligt organs vegne, men alene på de enkelte EF-medlemmers vegne, og at der er enstemmighed i alle EF-landene om det aktuelle emne.

Det kræver altså en uddybning fra udenrigsministerens side, og jeg synes ikke, at ministeren skal få lov at slippe så nemt om ved det, som det er min opfattelse at ministeren har gjort i dag. Hvordan føles det for en radikal udenrigsminister at blive rost af Venstres formand for fremragende tanker om Europapolitikken?

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Hvis en struds stikker hovedet langt nok ned under busken, kan den risikere at få jord i ørerne, og det er måske forklaringen på, at udenrigsministeren så aldeles misforstod, hvad det var, jeg sagde før, for jeg fatter ikke, hvordan udenrigsministeren kunne få det ud af mine bemærkninger, at alt bare skal blive, som det er, indtil vi skal begynde at diskutere tingene i 1996.

Jeg synes, man er nødt til at gøre udenrigsministeren opmærksom på, at verden ændrer

sig uhyggelig hurtigt for øjeblikket. Det troede jeg udenrigsministeren var klar over, for hvordan skulle han ellers være nået frem til den tanke i New York om EF-repræsentationen i FN's Sikkerhedsråd. Det er jo noget, der netop vil forudsætte en meget stærkere samordning af udenrigs- og sikkerhedspolitikken i EF, end vi ser i dag, og det er også et af de emner, som vi ved er på bordet sammen med de institutionelle ændringer, som er nødvendige for en hurtig udvidelse af EF.

Alle disse ting er blevet stadig mere presserende, ikke mindst på grund af den svaghed, EF har vist over for det tidligere Jugoslavien. Jamen alt det har vist, hvor stort et behov der er for at tage en alvorlig diskussion om, hvordan man kan udvide EF, udbrede den garanti, som ligger i at være medlem af EF, og hvordan man kan styrke den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Jeg må sige til udenrigsministeren, at det ikke er noget, der kan vente til 1996. Verden forandrer sig for vores øjne netop nu, og det er nu, diskussionen føres, så jeg kan anbefale, at man får hovedet op af busken og deltager aktivt i den.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg kan bekræfte over for hr. Ellemann-Jensen, at verden ændrer sig (*munterhed*) – endda meget hurtigt. Det er en helt præcis betragtning, og den er jeg enig i.

Det, vi her diskuterer, er institutionelle ændringer i EF-samarbejdet, og det er regeringens politik, at der ikke skal ske institutionelle ændringer som følge af EFTA-landenes optagelse. Det var også den tidligere udenrigsministers og den tidligere regerings politik, og den står vi fast på, fordi EFTA-landene har ansøgt på det grundlag, og hvis vi ændrer på det, lægger vi en bombe under de nordiske landes optagelsesforhandlinger med EF. Det fornemmede jeg at vi i virkeligheden var enige om, og det er jeg glad for, og jeg synes også, at det er et godt signal at give de øvrige nordiske lande.

Formanden:

Så fortsætter vi i den række af talere fra første omgang, som endnu ikke har haft ordet.

Søren Hansen (S):

Det er bedre at gå et skridt foran end at halte to skridt bagud. I de sidste mange år, i hvert

[Søren Hansen]

fald hvis 10½ år er mange, har kulturpolitikken haltet. Vi har måttet hive, og vi har måttet hale for at forhindre planlagte nedskæringer og besparelser. Holdningen har vel nærmest været den, at hvis man har kunnet forhale en forbedring, der ville skabe nye muligheder, havde man gjort en god gerning.

Nu er der lagt en ny kurs. Nu bliver der flere muligheder for kvaliteten, for eliten, for de skabende kunstnere, for formidlingen af kunsten og kulturen. Nu vover vi et øje og prøver at bryde isen både i Folketinget og i befolkningen. En aktiv kulturpolitik skal først og fremmest sikre den kunstneriske frihed, kunstnerne skal have reelle og ordentlige arbejdsvilkår, og det mål nærmer vi os ganske kraftigt med den mærkbare forøgelse, der sker af Statens Kunstfond.

En aktiv kulturpolitik skal også sikre, at så mange som muligt får oplevelsen og fornøjelsen af kunstnernes arbejde, deres bøger, deres musik, teater, billeder osv. Derfor 185 mio. kr. ekstra til kunsten og kulturen og ganske mange nye millioner af kroner fra tips- og lottomidlerne, derfor en ny musiklov, derfor bibliotekslov, derfor en fortsættelse af Kulturfonden, hvor professionelle kunstnere og amatører i fællesskab kan virke.

Det bogmanuskript, der bliver skrevet i ensomhed på et kvistværelse eller ved en computer, bliver til beskæftigelse for masser af mennesker. Det gør komponistens færdige nodeblad også, nemlig for dirigenten, orkestermusikkerne, anmelderne, koncertsalens personale osv., og så giver det oplevelser til alle dem, der gider at lytte og at se.

Når vi står i en situation, hvor vi mangler både beskæftigelse og gode oplevelser, er det faktisk fantastisk dejligt, at der er nogle, der sørger for begge dele. Til gengæld er det bagvendt, at det netop er dem, der skaber forudsætningerne for oplevelserne og beskæftigelsen, der får det ringeste udbytte. Det prøver vi nu at rette op på ved forøgelsen af Kunstfondens midler.

Hvad er det, der binder et folk sammen? Hvad er det, der giver et folk selvtillid til at møde folk fra andre kulturer og med andre kulturer? Det er folkets egen kultur. Det er deres egne bøger, deres sange – det er kulturarven. Vi bliver bedre i vores samspil med andre mennesker, hvis vi ved, hvem vi selv er, hvis vi kender vores egen identitet.

Folketinget har netop i dag fået en henvendelse fra Dansk Kunstnerråd. Den viser, at kulturlivet hele vejen rundt presser på, fordi det buldrer med ideer og med lyst til at virke. Vi har ikke råd til det hele og i hvert fald ikke på én gang. Nu tager vi et gevaldigt tag i den rigtige retning, og det er godt, og så skal vi søge løsninger på de næste mange områder. Det gælder kulturarven i vores muld og vores ler, det gælder filmen, og det gælder mange andre områder. Godt, at vi tager et tag nu – flere må nødvendigvis følge efter.

Enhver krone, der sættes af til kunsten og til kulturen, skal anvendes efter sit formål. Det er ikke ligegyldigt, hvordan kulturkronerne bevilges. Den meget kraftige nedgang, vi har oplevet i de sidste ganske mange år på bibliotekerens område, på indkøbet af bøger, i form af forringede åbningstider, færre filialer, færre bogbusser, færre bibliotekarer osv., har sin forklaring i bloktilskudsformen. Her ser vi resultatet af en finansieringsmodel, som ikke sikrer, at bogpenge bliver til bøger. Det er skidt, og det skal kommunerne vide. Her har vi oven i købet at gøre med et fundamentalt område på kultursiden.

Bibliotekerne er ikke bare dødelige, det er også en murske – ja, det er grundstenen i dansk kulturpolitik. Vi skal finde veje, hvor kulturkronerne bliver til kultur, og hvor kunstkronerne bliver til kunst, og gerne på en sådan måde, at pengene kan yngle på deres vej mod målet og trække andre kroner med sig fra det private, fra kommunerne, fra fonde osv.

Det er, som om der er nogen, der er bange for noget. Her i salen er det mere træghed end entusiasme, der har båret kulturpolitikken. Man kunne næsten fristes til at spørge: Hvad er det, I er bange for? For provokationen? Uden den går vi i stå. For udgifterne? Den frygt holder ikke. De allerfleste kulturkroner kaster masser af fold af sig – også masser af fold til statskassen. En kulturkrone er godt givet ud. Den giver oplevelser, den giver beskæftigelse, den giver selvværd, og den giver glæde. Vi skal sørge for at få vores kulturpolitik presset derind, hvor omdrejningspunktet i samfundsmeknikken findes.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg vil begynde med at sige, at det jo altid er

[Pernille Frahm]

en fornøjelse at høre hr. Søren Hansen tale om kulturen. En stor entusiasme og en stor velvilje er der, men jeg håber, at den velvilje så også følges op, således at det tidligere socialdemokratiske løfte om at forøge kulturbudgetterne med 50 pct. snart vil blive opfyldt i praksis.

Jeg vil også minde om, at vi har nogle småproblemer foran os: Vi har en bibliotekslov, som vi skal behandle i næste uge, hvor man nu med hr. Søren Hansens partis velvilje vil til at indføre muligheden for at tage betaling på bibliotekerne, eller hvor man i hvert fald ikke har tænkt sig at afskaffe muligheden for at kræve betaling for at låne andet end bøger på landets biblioteker. Der skal nok komme andre ting undervejs, men med den entusiasme, hr. Søren Hansen lægger for dagen, er jeg sikker på, at vi nok skal finde ud af noget sammen til fælles bedste på kulturområdet.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

»SF vil redde Nyrups pladsgaranti«. Sådan har en overskrift lydt i dagspressen, og det er rigtigt, at SF ønsker en børnepasningsgaranti. Vi har faktisk foreslået en sådan to gange, men den er blevet stemt ned bl.a. af Socialdemokratiet senest her i foråret 1993.

Jeg vil gerne med dette indlæg understrege, at SF's forudsætning for i givet fald at stemme for en pladsgaranti er, at den bliver lavet ordentligt, og for at undgå misforståelser vil jeg yderligere understrege, at det er en holdning, der er fuldstændig enighed om i SF. Det kan godt være, at det er en ordentlig pladsgaranti, statsministeren har i tankerne. Omvendt kan man frygte, at regeringen lægger op til en discountløsning, der vil gå ud over børnene og gøre forældrene utrygge. Det er ikke til at vide, for vi har ikke fået konkret indhold, men blot de få ord i åbningstalen.

De få ord rejser nogle spørgsmål. For det første: Hvor skal pengene komme fra? Enhver ved, at kommunernes økonomiske situation er meget presset. En pladsgaranti kræver, at de får tilført penge. Anlægsudgifterne kan klares gennem adgang til lån, men driftsudgifter samt renter og afdrag på lån må i et eller andet omfang dækkes ind gennem statstilskud. Og de 200 mio. kr., der er sat af til formålet, forslår i den forbindelse som 10 g oksekød i en gang millionbøf til en børnefamilie.

Vi går ud fra, at regeringen har en løsning på det problem. Vi har jo en finansminister, der ved, at man ikke kan bruge nationalproduktet to gange, og som derfor med garanti også ved, at kommunerne ikke kan bruge deres indtægter to gange.

Et andet spørgsmål til og problem ved statsministerens pladsgaranti er, at den først skal gælde fra barnets 1-års-fødselsdag. I SF er vi sådan set enige i, at babyer på et halvt år er vel små til at sende i vuggestue eller dagpleje. SF ønsker længere barselorlov. Nu kunne det se ud, som om regeringen vil tvinge forældrene til at tage et halvt års forældreorlov i forlængelse af den regulære barselorlov. På den måde har regeringen reelt forlænget barselorloven, men på kun 80 pct. dagpenge, hvor alle hidtidige forlængelser af barselorloven er sket med fulde dagpenge. Skal 1-års-grænsen accepteres, må satsen i forældreorloven op på fulde dagpenge.

Men 1-års-grænsen giver et problem til. Vi ved, at næsten al forældreorlov tages af kvinder. I SF har vi længe ment, at der måtte gøres noget alvorligt for at få mændene til at tage del i babypasningen. Derfor vil vi foretrække en regulær forlængelse af barselorloven indrettet på den måde, at f.eks. tre måneder af perioden kun kan bruges af fædrene. Det ville være et stort skridt i retning af reel ligestilling på området. Naturligvis skal enlige mødre have ret til hele orlovsperioden.

Et tredje punkt er, at den tidsplan, regeringen lægger op til, er tordnende urimelig. Alle rede i foråret burde regeringen have gennemført en pladsgaranti enten i Folketinget eller under forhandlingerne med kommunerne, sådan som SF lagde op til under den folketingsdebat, vi tog initiativ til om disse forhandlinger.

Nu tages garantien op, men på en sådan måde, at der ikke sker noget som helst i syv måneder. Så kommer der forhandlinger, der drejer sig om 1995, og så er der faktisk gået to år med en såkaldt ny kurs, uden at der er sket noget som helst ude i virkelighedens verden. Det er den slags, der sikrer en regering mod at blive genvalgt.

Faktisk betyder regeringens tidsplan, at nogle kommuner kan være tilbageholdende med at etablere nye pasningspladser i 1994, for regeringen har tidligere i hvert fald luftet tanker om tilskud, der kun skulle gives til kommuner

[Hanne Thanning Jacobsen]

med ventelister, og ikke til dem, der havde løst problemet. Bliver det også den nye model – og det er jo altså ikke til at vide – er det kommunaløkonomisk en god om end kynisk fidus at holde lidt igen med udbygningen i 1994. Det er for dårligt.

SF går ind for en pladsgaranti, men vi vil naturligvis have indflydelse på dens udformning. Derfor vil vi opfordre regeringen til en forhandling herom snarest. Bl.a. ønsker vi at drøfte, hvordan vi får sat skub i nogle initiativer nu. Det må bl.a. sikres, at ingen kommuner, der bygger ud i 1994, mister tilskudsmuligheder, at kommunerne kan låne til nybygning af daginstitutioner i 1994, og endelig som det sidste og ikke mindst vigtige at de fornødne pædagoguddannelsesinitiativer sættes i gang.

Formanden:

Inden jeg giver ordet til den næste taler, vil jeg gerne give udtryk for den opfattelse, at støjniveauet langsomt er blevet for højt, og at der er for mange samtaler.

Jan Køpke Christensen (FP):

I statsministerens åbningsstale var der jo ingen grænser for løfterne om de milde gaver, regeringen gav mildt vil dele ud, som vi har hørt mange gange i dag. Det var i den forbindelse svært at undgå at tænke på, at det er et valgår, vi befinder os i, og at det derfor måske ikke er så underligt, at regeringen vil dele gaver ud netop i år.

Under opremsningen af denne storsindede gaveregn blev det bl.a. bebudet, at regeringen har aftalt med amterne, at der skal gøres en indsats med det klare mål, som det så nydeligt var formuleret, kan man sige, at ingen skal vente mere end tre måneder på behandling.

Det er i grunden fantastisk: Nu har vi haft debat i alle de timer i dag, og noget af det mest fundamentale i dette land er, at sundheden er optimal, men alligevel har ikke én ordfører været inde på sundhedspolitikken og slet ikke med det store problem, vi har i dag med ventelisterne, bortset fra Fremskridtspartiets ordfører, fru Pia Kjærsgaard.

Regeringen har aftalt, at der skal ske en indsats med et klart mål, siger man. Ja, det lyder jo meget godt, lidt uldent måske, men pænt, og som man kan forvente af en socialdemokratisk ledet regering, men i øvrigt fuldstændig intet-

sigende, som man jo også kan forvente af en socialdemokratisk ledet regering, der ikke taler med guld, men med uld i munden.

Der skal ikke gøres noget reelt og virkningsfuldt ud af at afskaffe ventelisterne. Der skal kun gøres en indsats, siger man, men ikke tages nogen lovinitiativer. Dette understreges i den skriftlige del af statsministerens redegørelse. Regeringen vil ikke fremsætte reelle forslag om at afskaffe disse uhyrlige ventelister til hospitalerne.

Må jeg i den forbindelse minde om, at man i Socialdemokratiet var meget aktiv med hensyn til at tale om borgernes rettigheder, da partiet var i opposition. I borgernes rettigheder indgik også en ret til behandling på sygehus. Morsomt nok var alt tankegods direkte kopieret fra den konservative regering i England. Det er måske også grunden til, at dette glamourøse program ikke skal gennemføres nu, hvor vi har en socialdemokratisk regering.

Sundhedsministeren har ved flere lejligheder nævnt, at ventetiden på behandlinger og operationer først skal afvikles i 1995 ned til de tre måneder. Der er efter min opfattelse intet, der giver anledning til at tro, at dette her skulle være sandt. Det viser, at regeringen overhovedet ikke ønsker at tage fat om det, der er så fundamentalt her i samfundet, nemlig sygehusbehandlinger.

Disse ventelister giver efter Fremskridtspartiets opfattelse alt for store omkostninger. De udgifter, der opstår som følge af ventelister, fremkaldes af lægebesøg, medicin, hjemmehjælp, hjemmesygepleje, sygedagpenge, konthjælp, rekreation, arbejdsløshedsdagpenge, f.eks. som følge af tabt arbejdsevne eller på grund af nyansættelse i den tidligere stilling. Jeg kunne nævne flere eksempler, men der er ingen tvivl om, at de udsagn, der er kommet fra Socialdemokratiet, da partiet var i opposition, viser, at man er klar over, at disse ventelister er alt for omkostningsskabende. Udgifterne til unødige sygedagpenge – alene på grund af ventelister – var i 1990 ca. 700 mio. kr.

Dette er beregnet af Socialforskningsinstituttet, der i 1991 publicerede en rapport med titlen »Langvarig sygdom, problemer og konsekvenser«. Rapporten påpegede, at det er sandsynligt, at der årlig forekommer ca. 350.000 unødige dagpengeuger på grund af forsinkelser i behandlingssystemet.

[Jan Kørpe Christensen]

Hvis det antages, at det ugentlige dagpengebeløb på 2.000 kr. udgør udgiften til unødige dagpengeuger på grund af forsinkelser i behandlingssystemet, medfører det en udgift på ca. 700 mio. kr. årlig.

Jeg vil gerne spørge statsministeren, om man vil leve op til det, man i sin tid fremkom med i opposition, nemlig at der nu ikke bare skulle gennemføres forhandlinger med amterne, men at man her og nu ville sætte amterne kniven for struben, rent ud sagt.

Jeg synes, det er horribelt over for de mennesker, der går med smerter i 1-2 år – det gælder f.eks. ved hofteoperationer, som vi har hørt om – at der ikke også snart sker noget på området. Man kan her høre bl.a. hr. Søren Hansen udtale, at kulturen skal blomstre, at den skal have penge – ja, at den bare skal have alt, hvad den ønsker. Jamen vi taler om alle andre områder. Ventelister til daginstitutioner er også absolut et vigtigt område, men hele fundamentet for vort samfund er naturligvis, at sundheden er optimal. Hvis det både efter de udsagn, der er kommet fra Socialdemokratiet tidligere, og dem, vi har fremført siden 1988, kan dokumenteres, at en nedbringelse af ventelisterne til maksimalt 3 måneder er samfundsøkonomisk en fordel for os, må vi forlange af regeringen, at man tager fat om nældens rod og ikke bare ad forhandlingens vej henstiller til amterne at gøre noget, men tvinger dem til det.

Samtidig hører vi amterne sige: Jamen all right, vi skal nok gøre, hvad vi kan, men så skal vi have tilført flere økonomiske midler. Når det samfundsøkonomisk samlet set vil medføre besparelser, må de sygedagpenge, som kommunerne fremover sparer, efter vores opfattelse trækkes fra andre steder i bloktilskuddet til kommunerne.

Derfor skal man lade være med bare at sige: Selvfølgelig skal I da have de ekstra millioner, som I nu kræver for at få afviklet ventelisterne. Vi må naturligvis sige, at det samfundsøkonomisk vil være en besparelse – det viser alle beregninger – og derfor vil jeg gerne spørge statsministeren, da spørgsmålet jo ikke har været bragt på bane tidligere i dag, om man nu ikke vil være så venlig simpelt hen at sætte amterne kniven for struben og sige, at nu er grænsen nået for, hvad vi kan acceptere af ventelister i dette land.

Fremskridtspartiet vil i hvert fald gøre, hvad vi kan for at få disse ventelister afviklet hurtigst muligt.

Et andet spørgsmål inden for sundhedspolitikken er, som vi også kunne se her til aften kl. 18 i TV-avisen, at sundhedsministeren nu går ud og siger, at det er slut med de høje medicinpriser. Vi er ganske enige med sundhedsministeren i, at medicinpriserne er for høje i Danmark, men der er heller ingen tvivl om, at det, man skal gøre, som bl.a. Konkurrencerådet har påpeget, og som Fremskridtspartiet gang på gang har påpeget, er at liberalisere området, så der kan komme en reel konkurrence på medicinområdet, således at vi kan få et fornuftigt leje med hensyn til priserne til gavn for både samfundet, statens omkostninger og den enkelte patient, der ønsker medicin.

Men når man hører sundhedsministeren sige: Nu er det nok, så må jeg spørge: Hvad er så ideen? Hvordan vil sundhedsministeren få priserne reduceret? Er det således, at vi skal have priskontrol? For jeg er overbevist om – og det tror jeg også sundhedsministeren er klar over – at priskontrol er endnu et område, hvor regeringen ikke er enig. Derfor vil jeg gerne her i dag have et klart og tydeligt svar fra sundhedsministeren på spørgsmålet: Hvordan vil sundhedsministeren få priserne på medicin i bund? Hvis det, som jeg frygter, og som sundhedsministeren gang på gang har givet udtryk for, skal ske ved, at vi skal have priskontrol, vil jeg gerne høre det her i dag. Jeg tror ikke, at sundhedsministeren får disse tanker igennem i regeringen. Det vil vise sig, at regeringen heller ikke på dette område er enig.

Sundhedsministeren (Torben Lund):

Jeg skal blot ganske kort sige til hr. Jan Kørpe Christensen, at der ikke kommer noget forslag om priskontrol fra regeringen. Det er der ikke flertal for i Folketinget, og derfor er der ingen grund til at fremsætte et sådant forslag. Det, jeg har sagt i anledning af Forbrugerrådets undersøgelse i dag, er, at der helt klart er tale om, at man på visse præparater har set nogle meget ekstraordinære prisstigninger, og det vil jeg nu bede Konkurrencerådet om at se på, sådan at vi får afklaret, om konkurrencelovens bestemmelser er overholdt, på samme måde som der er brug for at undersøge, om visse prisfastsættelser inden for medicinalin-

[Sundhedsministeren]

dustrien bygger på aftaler imellem medicinalfirmaerne. Også det kan Konkurrencerådet undersøge. Det er den udmelding, der er kommet fra regeringen i dag på medicinområdet.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Jeg takker sundhedsministeren for én gang for alle at have slået fast, at der ikke bliver tale om priskontrol på medicin. Men idet jeg går ud fra, at sundhedsministeren er enig med mig i, at vi skal have de priser nedad, vil jeg gerne spørge sundhedsministeren, om han vil lytte til Konkurrencerådets tidligere udtalte anbefaling af en liberalisering på området, og om sundhedsministeren vil forhandle det på plads, således at vi får den liberalisering til gavn for patienterne.

Riishøj (SF):

Det er meget beskedent, hvad der er blevet sagt i debatten i dag om udviklingen i Rusland. Vi får også senere en udenrigspolitisk debat, men det fyldte meget lidt i statsministerens tale, og midt under den skete der jo dramatiske ting i Rusland. Derfor var det, statsministeren kunne udtale under fremsættelsen i tirsdags, meget foreløbigt.

Men jeg vil bede statsministeren om at udbyde sit syn på udviklingen i Rusland siden tirsdag, og hvordan statsministeren og regeringen vurderer udviklingen. Herunder vil jeg gerne have præciseret opfattelsen af Jeltsin. Jeg erindrer, at udenrigsministeren nævnte, at man støttede Jeltsin, og så tror jeg, der var et punktum bagefter. Der er jo imidlertid sket nogle ting de sidste dage, som jeg synes, gør det naturligt, at den udtalelse uddybes nærmere.

Så vidt jeg kan forstå, er der to udlægninger også i regeringen, for jeg hørte i hvert fald hr. Peter Duetoft refereret for at have sagt, at han opfatter Jeltsin som det mindste onde. Andre mener, at Jeltsin – og det er der mange der har sagt tidligere – er en garant for demokrati og reformer; alle, der kritiserer ham, er gammelkommunister. Hvis man betragter Jeltsin som det mindste onde, erkender man, at præsidenten i Rusland kan optræde meget impulsivt og konfrontationsivrigt. Vi erindrer alle sammen ydmygelsen af Gorbatsjov lige omkring det forrige kup. Man kan også læse hans selvbiografi,

hvoraf det tydeligt fremgår, at han ikke er demokrat i hvert fald i vesteuropæisk forstand. Så der er ligesom to opfattelser af Jeltsin.

I den forbindelse savner jeg måske en kommentar, en eller anden variant til det, Jeltsin sagde i sin fjernsynstale, hvor han jo faktisk karakteriserede sine modstandere som fascist og kommunist uden at forklare nærmere, hvordan det begreb skulle forstås, så hvordan skal man fortolke sådan en tale? Jeg mener, der er en fare for, at det, vi oplever nu i Rusland, faktisk er det, man kan kalde antikommunisme med et bolsjevistisk ansigt, at man – mange af dem er de samme personer – bruger de gammelkendte instrumenter, de gammelkendte formuleringer og dermed afskrækker folk fra at stille op som modkandidater i opposition til Jeltsin, fordi de ikke ved, om de bliver straffet for det, om de bliver beskyldt for at være terrorister, fascist eller antikommunist.

Jeg håber, at statsministeren vil prøve nærmere at præcisere – ikke komme med en lang forklaring – hvordan situationen i Rusland nu opfattes, set fra regeringens side.

Situationen minder efter min bedste vurdering egentlig meget om situationen i Polen i 1980-1981: Der er censur; aviser forbydes; der er blanke sider også i masser af tilladte aviser; militæret har fået en drastisk ekstra indflydelse i samfundet; der er ikke noget parlament overhovedet – det er opløst – og der sker politiske fængslinger en bloc, uden at vi kender retsgrundlaget for dem. Og, hvis vi skal sammenligne med situationen under Bresjnev, der er en voldsom magtkoncentration omkring præsidenten og voldsomme indgreb i menneskerettighederne.

Faktisk er der nok en fare for, at den situation nu kan udvikle sig i retning af, at den opposition, der er, slet og ret forfalder til terrorisme. Der er mange, der har udtrykt den frygt i den sidste tid, at de folk, der er utilfredse og desperate, tyer til ren og skær terrorisme, når andre kanaler for at udtrykke deres utilfredshed er udtømt.

Det, man også kan frygte, synes jeg, er, at vi i Vesten tager udviklingen til efterretning – accepterer, at man i Rusland ligesom i Kina og i en stribe af asiatiske lande ikke kan have demokrati. Så laver man måske en form for »studehandel«, hvor vi accepterer indskrænkning

[Riishøj]

gen af demokrati i Rusland, og så accepterer Rusland til gengæld, at visse centraleuropæiske lande bliver medlemmer af NATO; den diskussion kører jo i øjeblikket. Jeg vil på det kraftigste advare imod, at man tænker i de strategiske baner. Når man ser de internationale analyser på skærmen – nu er jeg i den heldige situation, at jeg kan tage 24 kanaler – er det faktisk inde i vurderingerne, at det kunne ende sådan: at vi lever med et diktatur i Rusland, og så lukker vi nogle nye stater ind i NATO. Det er ikke de baltiske lande, og det er ikke Rumænien og Bulgarien, det er bestemte lande. Og så får vi et NATO-medlemskab af A- og B-medlemmer.

Jeg håber ikke, at den udvikling bliver realiteten. Men jeg vil advare imod den eksisterende strategiske tænkning, der rent faktisk går ud på dette.

Men som sagt håber jeg, at statsministeren vil uddybe de synspunkter, han havde på Rusland, og som af gode grunde kun var korte og foreløbige ved forelæggelsen i tirsdags.

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Det har været sagt i foranmeldelserne af den debat, vi har haft her i dag, at nu er valgkampen begyndt. Forventningerne har været spændt til bristepunktet. Hvordan er en valgkamp egentlig, når der ikke er udskrevet valg?

Jeg må nu sige, at jeg efter at have bestræbt mig på at anlægge en så nøgtern vurdering som muligt må mene, at det i så fald har været en forholdsvis mat valgkamp, vi har haft her i dag. Spændstigheden i de indlæg, der har været fra oppositionen, giver unægtelig anledning til bekymring, når valgkampen bliver reel. Paratheden til at fortælle, hvad det egentlig er, man selv vil, som jo naturligt er, når man er et parti i en valgkamp, savnede jeg også. Den udeblev i for stort omfang. Og derfor mener jeg egentlig ikke, at debatten her i dag fortjener betegnelsen: opstarten på en virkelig valgkamp. Og det er såmænd også godt nok, for der kommer til at gå ganske lang tid – det kan jeg godt røbe – inden der bliver udskrevet valg.

Hr. Frank Jensen havde nogle efter min mening meget konstruktive betragtninger om vort velfærdssamfund og de trusler, det er udsat for. Han påpegede, at der rent faktisk i dette forår er sket ganske betydelige økonomiske forbedringer. Hr. Frank Jensen nævnte, at ren-

ten er faldet til et niveau, vi ikke har kendt i 30 år – et lyspunkt, vi vel alle må glæde os over.

Hr. Frank Jensen sagde – og det hæftede jeg mig meget ved: Nu er kampen mod arbejdsløsheden endelig sat øverst på dagsordenen. Det dokumenterede hr. Frank Jensen jo ved på de fire regeringspartiers vegne at fremsætte forslag til den dagsorden, som vi senere i aften skal tage stilling til.

Jeg synes, der var en linie i hr. Frank Jensens politiske tale her, som afspejler det, der er kendetegnet i alle fire regeringspartier, nemlig at man kan have sit forskellige politiske ståsted og udgangspunkt, men menneskesynet og omsorgen for velfærdssamfundet og dets svageste er konklusionen, er det, der er det afgørende omdrejningspunkt i vores økonomiske politik og i vore lovreformer i øvrigt.

Hr. Engells indlæg var ikke helt præget af samme omsorg – jeg skal måske starte med at ønske hr. Engell tillykke med de nye poster – og derfor hæftede jeg mig lidt ved et par punkter, hr. Engell begav sig ud i. Mange tillægsord blev brugt. »Voodoo-økonomi« var vist et af de nyere indslag i den økonomisk-politiske debat, jeg har hørt, men ikke uden fantasi, bevarer.

Der var en ting, der bekymrede mig. Hr. Engell hæftede sig meget ved, at arbejdsløsheden var steget fra januar i år og til nu. Der blev nævnt to tal: 333.000 arbejdsløse i januar og 353.000 på nuværende tidspunkt – og så blev det sagt med vældig vægt: »Og det er en stigning, der har fundet sted under den nuværende regering.«

Tillad mig lidt frimodighed. Jeg sagde til mig selv: Åh nej, ikke igen! Vi skal da vel ikke i moderne tid have en debat om, hvorvidt stigninger i arbejdsløsheden i et bestemt år ene og alene kan tilskrives den til enhver tid siddende regering. Vi er da vel forhåbentlig kommet over det stade, hvor vi glemte, hvordan de reelle økonomiske sammenhænge er: At det selvfølgelig er sådan, at når den økonomiske vækst i udlandet går ned, ja, så stiger arbejdsløsheden i Danmark. At det selvfølgelig også er sådan, at den økonomiske politik, vi fører i vores land, har stor direkte indflydelse på beskæftigelsen i vores land – men det tager tid, inden den virker.

Hr. Engell sagde så: Det er en vældig gavebod, regeringen har sat i gang. Det er en rou-

[Statsministeren]

letteøkonomi – det var et andet nyt udtryk, som jeg også gerne vil kvittere for. Det er en rouletteøkonomi, og det er øgede offentlige udgifter i størrelsesordenen 5, 10, 15 mia. kr., hørte jeg vi fik lanceret. Vi blev også mindet lidt om fortiden; det skal jeg nu ikke gå alt for meget ind i.

Jeg vil gerne om et øjeblik komme med en klar dokumentation for, at der for de initiativer, som regeringen har omtalt i sin åbningsredegørelse – det lovprogram, der er forelagt i Folketinget, og som nu skal præge folketingsårets arbejde – er 100 pct. dækning krone til krone i det finanslovsforslag, vi lægger frem. Der er ingen penge, der fosser, når bortses fra de huller, som var der i forvejen, og som vi har overtaget. Det vil jeg også gerne komme tilbage til.

Hr. Engell fik den kommentar, lagde jeg mærke til, fra hr. Peter Duetoft, at man var lidt i tvivl om, hvilken prisuddeling man skulle foretage. Jeg lagde også mærke til, at hr. Bilgrav-Nielsen tog et enkelt forbehold for den efterfølgende taler, og det er jeg taknemlig for, for jeg er bange for, at den efterfølgende taler, hr. Fogh Rasmussen, løber af med den pris i aften. Jeg ved egentlig ikke, hvor langt dansk politik når med den type forholdsvis generelle – jeg vil næsten driste mig til at sige uldne – bemærkninger, der prægede hr. Fogh Rasmussens forsøg på at fortælle, hvad partiet Venstre egentlig står for.

Jeg glædede mig så meget, for jeg har jo spurgt så længe, hvad det egentlig er, Venstre vil. Hvis jeg ikke husker forkert fra mine notater, så hørte jeg, at Venstre vil føre en markant og klar udenrigspolitik. Jeg hørte også, at Venstre vil skaffe flere arbejdspladser i den private sektor, og at man vil aflaste erhvervslivet for omkostninger. Jeg hørte også, at Venstre er imod fondssocialisme, og endelig hørte jeg, at man er i tvivl om, hvorvidt den nuværende regering kan knække arbejdsløshedskurven. Jeg erkender, at det er svært at finde alternativerne, men det var ikke den helt store præcision, vi fik frem her. Det var jo ikke klarheden om, hvad det egentlig er, der er til forhandling, når eksempelvis finansministeren om kort tid inviterer partierne.

Jeg glædede mig derfor over det, hr. Fogh Rasmussen også sagde: Vi vil, når vi bliver inviteret til forhandlingerne – og det sagde hr.

Engell med endnu større vægt, hvad jeg glædede mig ekstra meget over – være parat til at indgå i realistiske forhandlinger. Vi vil lægge vore forslag frem, ligesom regeringen har lagt sine forslag frem. Og jeg glæder mig egentlig meget, for jeg hørte en lille nuanceforskel: Hr. Engells tone, hr. Engells holdning, var præget af, synes jeg – jeg kan jo tage fejl, det må komme an på en prøve – lidt mere konstruktivitet, end jeg hørte fra hr. Fogh Rasmussen.

Hr. Fogh Rasmussen bruger de store ord: Pengene fosser ud af statskassen, hvor skal pengene komme fra, lånefinansieret offentlig forbrugsfest, en kæmperegning venter danske skatteydere. Jeg vil nu prøve at give hr. Fogh Rasmussen en redegørelse for, hvordan det hele hænger sammen. Heldigvis er jeg i den situation, at jeg kan referere til god gammel viden, nemlig finansredegørelsen fra 1992, som hr. Fogh Rasmussen, hr. Engell, hr. Henning Dyremose og andre jo har et stort ansvar for. Det er en glimrende redegørelse, og der står så meget fornuftigt i den, at jeg synes, den er god at få forstand af.

Men forinden er jeg nødt til at gøre bare en lille ekstra psykologisk-politisk bemærkning. Jeg husker, at jeg i min replik før sommerferien sagde, at jeg havde fornemmelsen af, at oppositionen var blevet ked af det. Der lå deri også et håb om, at når man havde holdt sommerferie, så ville humøret være steget lidt, men jeg må sige efter at have hørt debatten her i dag, at det er lige før det slår over i depression: Tænk, hvis opsvinget nu skulle komme. Tænk, hvis der virkelig kom en stigning i beskæftigelsen. Tænk, hvis renten fortsatte nedad. Tænk, hvis omsætningen på boligmarkedet steg. Tænk, hvis folk virkelig – sådan som de jo er i gang med – byttede gamle, dyre lån til nye, billige lån. Tænk, hvis der kom gang i hjulene i Danmark. Det ville næsten ikke være til at bære.

Jeg må sige, at i betragtning af, hvor kede af det man var før sommerferien, giver det mig anledning til bekymring her efter sommerferien. Som jeg sagde, håber jeg ikke, at depressionen bliver tydeligere året igennem, for vi kan jo risikere, at det gør lidt indtryk på os andre; men jeg kan forsikre for, at humøret er stærkt nok til også at tage dét.

Må jeg så vende mig til den egentlige eksercits. Jeg har hæftet mig ved, at det var i forbindelse med finansloven for 1993 – som vi har

[Statsministeren]

gennemført sammen med den daværende regering, da vi var i opposition, og som vi vedstår – at finansredegørelsen kom. Jeg har også hæftet mig ved, at den daværende regering også erkendte, hvor svært det er at forudse noget præcist.

Jeg husker, at da finansministeren, hr. Henning Dyremose – den tidligere statsministerkandidat – forelagde sit budget for finansåret 1993, skønnede han, at arbejdsløsheden ville blive på 305.000 i 1993, og han regnede med et underskud på 34 mia. kr. Nu står vi med et skøn, som er realistisk, og vi må desværre se i øjnene, at vi får en arbejdsløshed i år på 350.000 og et underskud på ca. 56 mia. kr. Ikke gode tegn, men oprigtig talt, den, der påstår, at pengene fosser ud af statskassen, må stille det næste spørgsmål: Hvor stammer lækagen fra? Hvem har medansvar for hvad, og hvor er hullerne henne? Hvem er det egentlig, der sammen med os har ansvar for, hvor svært det er at løfte vort samfund igen?

Og hvordan gør man det så, hvordan løfter man vort samfund igen? Hvordan får man gang i beskæftigelsen igen? Ja, her er det, visdommen kommer ind. Her er det, det er godt at læse den tidligere regerings finansredegørelse fra 1992, for der står nemlig på side 202 i den redegørelse følgende at læse – jeg citerer:

»Når realvæksten i BNP overstiger et niveau på omkring 2 pct., bidrager de automatiske effekter til en forbedring af saldoen. . .«.

På godt dansk: når der kommer mere gang i hjulene, virker det faktisk positivt på statsbudgettet.

Og det bliver endnu tydeligere på side 205 i samme redegørelse. Jeg citerer igen:

». . . en stigning i ledigheden på 1 pct.-enhed ledsages af en forværring af den offentlige sektors saldo med 0,7 pct. af BNP.«

Eller på godt dansk: hver gang arbejdsløsheden stiger, stiger underskuddet på statens finanser, og hver gang det lykkes os at få mere gang i hjulene, får vi bedre statsfinansier.

De tidligere ministre, som nu sidder på oppositionsbænken, har selv givet svaret, lige præcis det svar, som den nuværende regering faktisk har omsat i praksis. Det er lige præcis det, den nye regering satser på. Den siger nemlig: Hvis vi skal opnå bedre statsfinansier i den nuværende situation, og hvis vi skal gøre det på en sådan måde, at vi netop sætter kampen

mod arbejdsløsheden højest, så er det den type finanspolitik, som vi netop har fremlagt, vi skal sætte i gang, netop den form for målrettet ekspansion kombineret med en skattereform, som vi har besluttet og igangsat.

Så hører jeg, at man gerne vil skabe det indtryk, at der ikke er dækning, at der ikke er krone til krone-dækning for de initiativer, vi har lagt frem. Det vil jeg gerne komme til om et sekund, men der er én ting, jeg skal nå at have sagt forinden. Det gælder skattereformen. Jeg hører også den holdning, at det er forkert, at skattereformen i de første år indeholder lemper, som først bliver dækket fuldt ind i 1998.

Jeg lagde mærke til, at hr. Fogh Rasmussen i sin disput med hr. Frank Jensen sagde: »Jeg vil gerne citeres for det, jeg rent faktisk har skrevet.« Derfor igangsatte jeg et lille litteraturhistorisk researcharbejde, som førte mig frem til en meget interessant artikel, som hr. Fogh Rasmussen skrev i magasinet *Opinion*, nr. 2, i april 1992. Jeg citerer igen, for det er meget interessant! Hr. Fogh Rasmussen, den daværende skatteminister, skriver nemlig:

»Reelle skattelettelser kan finansieres på to måder. Med offentlige besparelser. . .«, og så kommer det: »og med de dynamiske samfundsøkonomiske effekter, der udløses ved lavere skatter«.

Det er jo så sandt, som det er sagt. Jeg kunne ikke sige det bedre. Og det fortsætter:

»De betydelige skadevirkninger af især de høje marginalsatser betyder, at det er fuldt forsvarligt med en delvis finansiering i form af dynamiske effekter ved en reduktion af de progressive skatter.«

Det er endnu bedre. Og jeg fortsætter med at citere fra det næstsidste afsnit af artiklen:

»Naturligvis skal vi som udgangspunkt være forsigtige i skønnet over de dynamiske effekter« – det er jeg også enig i – »men en afskaffelse af f.eks. 6 pct.-skatten skal ikke komme an på, om der kan findes offentlige besparelser i lige netop samme størrelsesorden.«

Jamen det er jo næsten guddommeligt! (*Munterhed*) Det er overordentlig kloge betragtninger. Og nu er jeg næsten færdig med at citere, citatet slutter faktisk her, og det er virkelig clouet:

»6 pct.-skatten er en af de mest skadelige skatter, vi har overhovedet.«

Jeg er fuldstændig enig. Derfor har vi afskaffet den.

[Statsministeren]

Og derfor er det, at jeg siger til mig selv: Enten må Venstre være meget kedet af det, eller også kan man ikke huske, hvad det er for holdninger, man har haft. Hvis man havde kunnet huske det, så var man gået ind i mere konstruktive forhandlinger om skattereformen i foråret, og så skulle vi ikke høre så meget om, hvad det er, der mangler at blive finansieret. Så skulle vi ikke høre så meget polemik om, at der ikke er dækning for pengene.

Og det er så det næste, jeg gerne vil fortælle om – også for at få den sag sat på plads – til hr. Fogh Rasmussen og andre, der har spurgt derom. Der er ikke tale om, hr. Engell og hr. Fogh Rasmussen, at denne regering åbner en gavebod. For hvert eneste forslag – og det gælder også de forslag, jeg omtalte i tirsdags – har denne regering anvist finansiering krone for krone i finanslovsforslaget for 1994. Jeg vil gerne nævne de væsentligste punkter, så vi har det på det rene:

For det første: Udstødte og psykisk syge mennesker i Danmark skal vi tage os mere af. Finansiering: Efter aftale med kommunerne er der afsat 150 mio. kr. Inden for finanslovsforslag 1994 er der afsat 70 mio. kr. af satspuljemidlerne, der naturligvis skal forhandles med aftalepartierne.

For det andet: Sygehusbehandling og ventetiderne, der skal ned. Også det er der styr på. Ventetiden skal ned til 3 måneder inden udgangen af 1995. Det er aftalt med amterne. Der er inden for den amtskommunale økonomiramme afsat 500 mio. kr. for 1994. Heraf er 360 mio. kr. afsat til nedbringelse af ventetiden. Derudover skal vi i sommeren 1994 drøfte en 4-årig økonomiaftale for at få lagt retningslinjerne for årene fremover.

Hr. Jan Køpke Christensen spurgte mig i en parentes: Holder det nu, alt det her? Det kunne give anledning til et langt indlæg, men jeg har samme interesse som hr. Jan Køpke Christensen, så jeg skal bare sige ganske kort: Ja, det gør, hvis både lægevæsenet, amterne, Folketinget og politikerne arbejder sammen om det. Det holder ikke, hvis henvisningspraksis skrider. Det holder heller ikke, hvis vi ikke samtidig er meget opmærksomme på, at der bliver investeret i ny teknologi over tiden, og at patienter og læger i praksis også går sammen om et fornuftigt samarbejde. Men på disse præmisser når vi den ventetidsforkortelse, jeg her har skitseret.

Så kommer jeg til det tredje punkt, hr. Fogh Rasmussen, og det er der også dækning for. Det er de ældre. Flere plejehjem – dækning: en lånepulje på 2,4 mia. kr., der er afsat i aftalen med kommunerne. Ældreservice skal være bedre – dækning: finansiering på finanslov 1994 400 mio. kr. De er allerede afsat.

Så kommer jeg til børnene. Pasningsgaranti er regeringens klare målsætning. Inden udgangen af 1995 skal vi nå en pasningsgaranti, der kan dække børn, der efter den 12. måneds orlov for forældrenes vedkommende ønskes passet. Det vil komme til at indgå i økonomiaftalerne i 1994.

Undskyld mig, det er en længere redegørelse, der er jo mange spørgsmål, så jeg skal lige have et glas vand.

Det næste punkt var kulturen. Om kulturen kan jeg sige, at der også udtrykkeligt er afsat midler på finansloven for 1994. Folkeskolen er indbudgetteret i finanslov 1994. Bypolitik finansieres, når vi fremlægger den i morgen, via en omprioritering inden for ressortområder, ligesom satspuljemidlerne for 1994 vil danne grundlag for finansieringen sammen med en omlægning af lån i den socialt belastede boligsektor.

Voldskriminalitetsbekæmpelsen, som vi også prioriterer højt – merudgift 6 mio. kr., dækning på finanslov 1994 – er der taget højde for.

Uddannelsesindsatsen – 10.000 uddannelsespladser på de videregående og ungdomsuddannelserne, 10.000 på voksen- og efteruddannelserne – er der dækning for på finansloven for 1994, hvis man kigger rigtigt efter.

Miljøhensynet, ligestillingen, alle de mål, vi har sat os: dækning krone for krone. Læs selv, studér selv, men lad være med at give det usikre indtryk, at regeringen ikke har dækning, at der ikke er en fast økonomisk-politisk ramme.

Som vi har sagt det, fra vi overtog regeringsansvaret den 25. januar, som vi gentog det i slutreplikken før sommerferien, som vi sagde det i min åbningsredegørelse: De økonomiske rammer for 1994 ligger klart fast. Regeringen stabiliserer det underskud, vi tog i arv fra vore forgængere, hvad regering angår. Vi stabiliserer det på det niveau, det nu er kommet op på, som uundgåeligt var. Der bliver ikke tale om nye, uholdbare underskudsstigninger i 1994.

Der var derfor brug for, synes jeg, lidt mere realisme i den økonomisk-politiske strategi,

[Statsministeren]

man efterlyser. Jeg mangler stadig at kunne se for mig – hvis vi skal holde os på menneskelighedens grundlag – hvad det egentlig er for et alternativ, der kan opstilles. Jeg kan ikke få øje på det, men hvis jeg kunne, ville jeg lytte med stor interesse.

Det er min klare opfattelse, at de fire regeringspartier i det gode samarbejde, vi har, har formet en økonomisk strategi, der lige præcis balancerer på den vanskelige knivsæg imellem at sikre forsat tillid på valutamarkederne og i forhold til udlandet og høj ansvarlighed i den økonomiske politik og at gøre en massiv indsats for beskæftigelsen.

Det fører mig over til hr. Holger K. Niensens indlæg. Hr. Holger K. Nielsen beskæftigede sig meget med, om jeg nu havde haft det nemt eller ej, og det er jeg selvfølgelig taknemlig for. Jeg medgiver, at forskellige job jo har forskellige opgaver, og nemt har det bestemt ikke været, hr. Holger K. Nielsen. Men det tror jeg også hr. Holger K. Nielsen kan genkende fra sig selv: Det er ikke nemt, det med politik.

Men jeg vil dog sige, at når hr. Holger K. Nielsen siger, at det, der var grundlaget for regeringens dannelse, var et stykke taktik, så må jeg melde hus forbi. Det var ikke taktik, det var et eneste centralt ønske. Efter ganske mange års debat om skattereform og arbejdsmarkedsreform og usikkerhed om, hvor meget vi nu kunne sætte i gang for at bedre beskæftigelsen, var der én afgørende prioritet, der gjorde, at de fire partier var enige om at danne regering – og en flertalsregering – og det var, at nu hastede det, nu var der ingen tid at spille, nu var det resultater, der måtte være det bærende i dansk politik.

Det er jo på mange måder et nybrud, det erkender jeg, men det har dog været ganske iøjnefaldende i de første 8 måneder, hvor regeringen har haft ansvaret. Og vi nåede det, vi lovede. Som hr. Bilgrav-Nielsen sagde det: Mange var i tvivl, da vi startede. Kunne man nu blive enige om en skattereform, om en uddannelsesindsats, om en arbejdsmarkedsreform, om en ny finanslov? Alt er bragt på plads, alt er lagt til rette, præcis som jeg stillede det i udsigt.

Jeg blev så spurgt af hr. Holger K. Nielsen med hensyn til forbrugsfestlighederne, om jeg blev glad eller ked af det, hvis det nu viste sig, at forbruget f.eks. indebar, at man anskaffede

sig flere biler el.lign. Jeg må sige, at jeg har et ret afslappet forhold til det med anskaffelse af biler. Det er jo et forholdsvis fornuftigt stykke køretøj. Endnu fornuftigere er den kollektive trafik, det medgiver jeg gerne, det er også min holdning, men lad os tage bilerne for nu at få det på det rene.

Jeg forstår ikke helt standpunktet, for hvis bilanskaffelser har det formål at afløse og skrotte de gamle biler, så får vi først og fremmest et bedre miljø. Og hvis hr. Holger K. Nielsen er bekymret for økonomien, så skylder jeg at sige, at to tredjedele af prisen ved nyan-skaffelser faktisk går til forbedringer af statens finanser. Finansministeren bliver lidt gladere, end han er i forvejen, skatteministeren ligeså, og på betalingsbalancen er der plads til det. Det hele hænger faktisk også godt sammen. Det er ikke til at blive i dårligt humør i disse dage, hr. Holger K. Nielsen, heller ikke, hvis forbrugerne vælger, at en del af deres forbrugsstigning i begrænset omfang går til forbrugsanskaffelser af eksempelvis den karakter.

Jeg håber naturligvis også, at forbrugerne vil disponere fornuftigt – og det tror jeg helt bestemt at familierne vil gøre. De vil bruge en del af reallønstigningerne til at nedbringe gammel gæld. For en anden del vil de gå i gang med reparations- og vedligeholdelsesarbejder, der har positiv effekt på beskæftigelsen i byggeriet, og for andre dele vil det være længe planlagte anskaffelser, der nu vil blive mulige.

Som sagt ligger der ikke nogen opfordring til en stor forbrugsfest. Der ligger bare det i det, at nu har regeringen lagt rammerne, og nu er det afgørende, at befolkningen ikke kommer i dårligt humør ved at opleve debatten her i Folketinget; for regeringen er i godt humør, og jeg beder om, at oppositionen også forstår, at den debatform, der bruges herinde, ikke er ligegyldig. Man skal sende positive og gode signaler af sted. Jeg mener egentlig også, at det er i oppositionens interesse, at det går godt med dansk økonomi, også frem igennem 1994. Det mener jeg faktisk.

Så vil jeg sige til fru Pia Kjærsgaard, at jeg desværre må skuffe fru Pia Kjærsgaard, som vil have valg nu. Der bliver ikke valg nu, fru Pia Kjærsgaard, det gør der altså ikke. Det vil være synd og skam, for de reformer, vi har gennemført, skal jo have tid til at virke, og nogle af dem træder først i kraft den 1. januar

[Statsministeren]

1994. Det ville da være synd og skam at tage valg nu. Tingene skal i gang med at virke for alvor. Mennesker skal vide med sikkerhed, at det, der er gennemført, holder i årene fremover, for skattereformens vedkommende frem til 1998 og videre.

Hr. Peter Duetoft understregede det grundlæggende spørgsmål, der i virkeligheden er denne regerings langsigtede opgave, måske den vigtigste. Hr. Peter Duetoft sagde: Hvordan har vi råd til et velfærdssamfund på lidt længere sigt? Hvad er det for grundlæggende spørgsmål i industriens og erhvervslivets forandring og den offentlige og den private sektors samspil, vi skal prøve at finde svar på? Jeg synes, det er helt afgørende spørgsmål, og jeg vil gerne understrege, som hr. Peter Duetoft sagde det, at samordningsministerens nye erhvervspolitiske redegørelse faktisk er det hidtil mest omfattende, gennemarbejdede første skridt til at give svar på nogle af de vanskelige spørgsmål, vi her stiller. For første gang i mange år ser vi jo en erhvervspolitisk redegørelse, der gør det klart, at internationaliseringen i vores tidsalder stiller nye krav både til eksportsiden og til fornyelsessiden i forskning og udvikling og til industriens tænkning. Jeg synes, det er et godt skridt, der er taget, og det danner et godt afsæt for at komme videre i den kommission, vi nu tager skridt til at nedsætte, som skal tænke nyt, fordi verden er ny – og verden er mere international, end den var før – samtidig med at vi følger erhvervsredøgørelsen op med en lang række konkrete initiativer i foråret 1994.

Fru Ebba Strange havde undervejs et indlæg om flygtninge og indvandrere. Jeg vil gerne sige, at jeg var glad for fru Ebbas indlæg. Jeg vil gerne vedstå som min grundlæggende holdning, at jeg helt og fuldt kan følge fru Ebba Strange. Derfor skal der ikke herske tvivl om, at det at føre flygtninge- og indvandrerpolitik i Danmark baserer sig på en eneste grundholdning, nemlig at der kun er én slags mennesker i Danmark, uanset om de er danske statsborgere eller de er flygtninge eller de er indvandrere, og de skal behandles ud fra det fælles grundsyn.

Jeg tager det som en selvfølge, at internationale konventioner skal overholdes; det går jeg ud fra at alle partier her i Folketinget er enige om. Nogle har måske ikke studeret dem så nø-

je og draget de rigtige konsekvenser deraf, men det må i højere grad blive et problem for de pågældende.

Derfor vil fru Ebba Strange også se, at den bypolitiske rapport, som regeringen fremlægger om ganske få timer, først og fremmest vil indeholde en række konkrete foranstaltninger, der tager hånd om de reelle problemer, der er i de boligområder, hvor danske socialt tabte mennesker bor sammen med andre: indvandrere og flygtninge.

Fru Ebba Strange vil se, at hele grundtanken i det, regeringen nu tager fat på, netop er at skabe et bedre grundlag for, at danske borgere og udlændinge, der bor her, og som skal behandles på lige fod med danske, kan fungere sammen. Fru Ebba Strange vil se, at det, vi gør, er, at vi siger: Her er vort grundsyn, her er vort menneskesyn, som der ikke må herske tvivl om – og som jeg netop har defineret – og her er så de reelle praktiske problemer, som vi tager hånd om for at undgå, at eventuelle konflikter ude omkring vokser ud over, hvad nogen her overhovedet kunne ønske.

Vi ved jo, at kombinationen af høj arbejdsløshed og frygt og stigende utryghed for fremtiden i en situation med krige omkring os er en meget farlig kombination – vi har set det i Tyskland, og vi har set det i andre lande. Derfor er det uhyre vigtigt, at vi fastholder vort grundsyn, så det ikke kan misforstås, men samtidig ud fra det grundsyn tager fat på de reelle problemer i boligområderne og f.eks. danskundervisningen for at sikre den reelle ligestilling, der skal komme.

Det koster noget for os at modtage mennesker fra andre lande og kulturer, når flygtninge og indvandrere skal integreres i det danske samfund. Det kræver noget af os, når solidaritet og menneskelighed ikke kun er pæne ord, men skal være et krav til os selv som mennesker dér, hvor vi bor, og dér, hvor vore børn går i skole. Det kræver noget af os både i holdninger, men også i økonomi at hjælpe til, at de problemer bliver løst på en fornuftig måde.

I samme lys gjorde hr. Bilgrav-Nielsen en række meget fundamentale betragtninger, og samtidig skylder jeg at sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at det på det stadium af debatten var ganske befriende at høre en række helt nøgterne betragtninger om dagens politik. Jeg skal komme tilbage til de mere principielle betragtnin-

[Statsministeren]

ger, men vil sige, at hr. Bilgrav-Nielsens indlæg var præget af den nøgternhed og den realisme, som altid har været grundlag for hr. Bilgrav-Nielsens politiske arbejde, i hvert fald så længe jeg har kendt ham eller har hørt om ham. Og jeg vil tilføje, at jeg var glad for hr. Bilgrav-Nielsens understregning af minimalstatens enorme distance fra det danske velfærdssamfund. Hr. Bilgrav-Nielsens engagement og understregning af de socialt udstøtte grupperes krav på omsorg fra samfundet tror jeg et klart flertal i Folketinget var glad for.

Hr. Bilgrav-Nielsen nævnte det ikke, men jeg vil gerne understrege – og det tror jeg alle gør klogt i at lytte til – at gruppen af socialt udstøtte i Danmark i dag udgør i alt ca. 30.000-40.000 mennesker. Den omfatter hjemløse, den omfatter sindslidende. For denne gruppes vedkommende skønnes det, at der er 25.000 mennesker i dag, der hører til i gruppen sindslidende. Dertil kommer 10.000 stofmisbrugere og mennesker, der kan placeres i den gruppe ud fra andre synspunkter. Hjemløse, sindslidende og mennesker, der på andre måder er kommet ud på den mørkere side af livet – 30.000-40.000 mennesker er der i vores land lige nu. Dem skal der tages hånd om. Det kan markedsøkonomien som bekendt ikke klare, og derfor var jeg glad for hr. Bilgrav-Nielsens meget fundamentale betragtninger omkring minimalstat og liberalisme uden samfundsøkonomisk ramme, som jeg helt og fuldt deler.

Jeg vil gerne understrege det ved at sige: Det koster noget at leve i et samfund, der tager sig af de udstøtte. Det koster at leve i et samfund, der sætter maksimalt ind på at bekæmpe arbejdsløsheden. Det koster at leve i et samfund, hvor der er en rimelig tryghed, omgivet af en verden, der bestemt er utryk. Vi må sige det ligeud, hvis vi skal være ærlige, og derfor kan der heller ikke sættes det lys op for dem, der måtte ønske det, at liberalismen, den totale og usminkede, er svaret på hverdagens problemer. Det forholder sig i virkeligheden modsat.

Jeg vil derfor også sige til hr. Fogh Rasmussen, at der var en side i min åbningsredegørelse, som der af pladmæssige grunde – og måske også stilmæssige – ikke var mulighed for at tage med, men jeg kan jo tage mig visse friheder i min afslutningsreplik her, og det vil jeg gøre. Jeg vil nemlig nu citere det, som jeg ikke læste op fra min åbningsredegørelse. Det lyder således:

»Danmark har i realiteten et stort problem. Fra det stammer næsten alle andre. Det problem er til gengæld blevet så alvorligt, at det er ved at blive en reel trussel mod den fælles velfærd og den enkeltes velfærd. Problemet er blevet et ulykkeligt symbol på afmagt, og det værste er måske, at vi har talt så længe om det, lovet så meget, sat så mange prognoser op og dog nået så lidt, at alt for mange ikke længere tror på, at vi har viljen til at løse problemet.

Jeg taler om mennesker uden arbejde. Efter snart 20 år med arbejdsløshed har vi vænnet os til at tale om og tælle arbejdsløse i titusinder, ja, i hundredtusinder. I vores land, som har så megen rigdom, så mange menneskelige og faglige ressourcer, og som i bund og grund har så meget at være stolt af, må hovedkraften i al vores politiske indsats lægges her. Vi skal ikke tale om 350.000 arbejdsløse. Vi skal tale om 350.001 arbejdsløse, og det er denne sidste arbejdsløse, vi skal tænke på, når vi her i Folketinget, i tv og i aviserne taler om tallene i statistikkerne.«

Jeg tager dette med nu for god ordens skyld for at understrege den alvor, regeringen tillægger den indsats mod arbejdsløsheden, vi her har lagt op til, og derfor har jeg nemt ved at svare på hr. Fogh Rasmussens spørgsmål om, hvor vigtig jeg synes at den dagsorden, de fire regeringspartier i dag lægger frem, egentlig er. På godt dansk: Jeg synes, det er en god dagsorden. Eller som det hedder i det område, hvor både hr. Fogh Rasmussen og jeg er født: Den er ikke så ringe endda, for den siger jo tingene, som de er – at arbejdsløshedsproblemet bør være og er denne regerings højeste prioritet i den økonomiske politik. Det håber jeg da også at partiet Venstre kan tilslutte sig. Jeg synes, at det er en god og fornuftig dagsorden, som ligger helt i forlængelse af den linie, regeringen har haft fra starten.

Fru Merethe Due Jensen opholdt sig ved samfundets overlevelsesmuligheder, når det gælder overførselsindkomster, når det gælder vores velfærdsydelser. Fru Merethe Due Jensen gjorde sig, synes jeg, fundamentale betragtninger om det, som tiden her ikke levner mulighed for at give svar på. Men blot ét svar måske: Jeg tror ikke så meget, problemet er, at vores sociale ydelser er for høje eller for gode; jeg tror, hovedproblemet er, at der er for mange mennesker, der kun og alene er henvist der-

[Statsministeren]

til. Det går igen, når vi taler om arbejdsløshed. Det går igen, når vi taler om at tage os bedre af de socialt udstødte og tabte grupper i vort land. Det går igen, når vi taler om ungdomsarbejdsløshed og uddannelsesindsats. Jeg tror egentlig, at det er det, det er vigtigt at forholde sig til, og at det er vigtigt at udsende det signal – og det grundsynspunkt hører jeg at fru Merethe Due Jensen og jeg deler – at et velfærdssamfund ikke så meget skal sætte ind ved først at stille spørgsmålet: Er vore ordninger for gode?, men mere ved at give svaret på, hvordan vi undgår, at mennesker i Danmark kun har den mulighed at skulle fungere i de ordninger.

Om pasningsgarantien vil jeg blot gøre nogle få bemærkninger. Jeg vil supplere det, jeg har sagt, med at sige, at denne regering ikke har glemt børnefamilierne. Regeringen har heller ikke glemt de mennesker, der selv passer deres børn i eget hjem. Vi har faktisk taget hånd om dem med flere foranstaltninger, og jeg var glad for, at fru Merethe Due Jensen nævnte de væsentligste.

Jeg skal som det første blot bekræfte forældreorloven, og jeg håber, at mange kommuner vil supplere med den ekstra tilskudsordning, når familier går på forældreorlov. Det kan enhver kommune jo gøre, og det er sket i stigende omfang – i hvert fald i en række kommuner. Det andet er uddannelsesloven, og det tredje er skattereformen, som indebærer, at børnefamilier frem til 1998 vil få forhøjet deres børnefamilieydelse med 1.000 kr. fordelt med 200 kr. om året, og det indebærer også, at de familier, der kun har én arbejdsindkomst, faktisk bliver tilgodeset mere end familier med to arbejdsindkomster på samme børnegrundlag.

Jeg var derfor også glad for det, fru Merethe Due Jensen understregede over for Venstre og De Konservative, og her citerer jeg fru Merethe Due Jensen, hvis udsagn jeg helt og fuldt deler:

»Vis nu, hvad I duer til. Opgaverne er for store og tiden for kort til destruktivt arbejde!«

Jeg deler det grundsyn, og min opfordring kan næsten ikke formuleres bedre, end fru Merethe Due Jensen gjorde det.

Hr. Atli Dam og hr. Breckmann gjorde af gode grunde meget ud af at understrege Færøernes økonomisk vanskelige forhold. Vi har et møde om ganske kort tid med det færøske landsstyre om Færøernes vanskelige økonomi-

ske krise. Jeg skal derfor lige nu nøjes med at understrege et par enkelte forhold.

For det første: Desværre kommer fiskeresourcerne jo ikke hurtigt tilbage til det færøske samfund igen. For det andet: Jeg tror, det er uhyre vigtigt at gøre sig klart, at et velfungerende pengevæsen på Færøerne må være en integreret del af det færøiske samfunds videre udviklingsmuligheder. Jeg tror derfor, at det er meget, meget afgørende, at det færøiske samfund, den danske regering og det danske Folketing i fællesskab prøver at drage de konkrete konsekvenser deraf. Det er meget vigtigt – og jeg deler det synspunkt, som vist hr. Atli Dam nævnte – at den direkte produktionsnedgang, Færøerne har været igennem på alle områder, er en produktionstilbagegang og en deraf følgende nedgang i levestandard, som kan sammenlignes med en række andre lande, vi normalt ikke ville placere i gruppen vestlige industrisamfund og -økonomier. Det er jeg helt opmærksom på.

Men, hr. Atli Dam og hr. Breckmann, når det nu er så slemt, som det er, er vi også nødt til, når vi mødes til forhandlinger næste gang, at sige til hinanden, at det fortsat bliver en stor opgave for det færøiske samfund at bære de byrder, der skal bæres, og det bliver hårdere i en periode, som det har været i vort samfund tilbage i tiden, når der skulle bæres krisebyrder.

Den danske regering er selvfølgelig grundholdningsmæssigt fortsat indstillet på at være med til at hjælpe til inden for det samarbejde og det rigsfællesskab, vi har. Men jeg vil også gerne sige, så det ikke kan misforstås, men netop forstås, at det stiller store krav til det færøiske politiske system, det vedstår jeg, men det stiller også store krav til Færøerne i forhold til den danske befolkning og danske politikere.

Derfor vil jeg gerne sige, at når vi stiller spørgsmål, når vi stiller krav i de kommende forhandlinger, når vi beder om yderligere undersøgelser, så er det ikke for at genere Færøerne, så er det for at have den fælles opfattelse, at den aftale, jeg håber vi når frem til, er et ekstra fundament, så Færøerne i den lange periode, man skal igennem, får de største chancer for at komme helskindet igennem, uden at det fører til en større arbejdsløshed end den, man i forvejen har.

[Statsministeren]

Hr. Finn Lynge havde mange betragtninger om Grønland, som jeg i vid udstrækning kan følge. Jeg vil sige til hr. Finn Lynge, at jeg jo selv havde glæden af at rejse i Grønland i sommer, og jeg kan vist bedst sammenfatte mit indtryk ved at citere en af de grønlandske politikere, som ved et møde deroppe i en af kystbyerne sagde det, som vist egentlig også prægede hr. Finn L ynges indlæg: Vi beklager os ikke, vi gør vores arbejde, vi kan ikke udrette mirakler på kort tid, men vi kan i hvert fald gøre en stor indsats.

Jeg synes, det grønlandske politiske system udstråler kompetence, ansvarlighed og styrke til at bære de vanskelige tider, man er i, og derfor er regeringen helt på linie med den grønlandske vurdering.

Når hr. Finn Lynge og hr. Steenholdt spørger mig om undergrund og om råstofforvaltning, vil jeg gerne henholde mig til det svar, jeg gav på Grønland, og svaret var: Nu skal udvalget gøre sit arbejde færdigt, og det vil ske i løbet af foråret 1994. Udvalget skal afgive sine svar til regeringen og til landsstyret i Grønland, og dernæst er det en god idé, synes jeg, synes regeringen, at vi prøver at gå i drøftelser og forhandlinger om fremtiden. Det er klart, det er et spørgsmål, der også skal forhandles med forligspartierne her i Folketinget, men standpunktet for regeringen har jeg hermed præciseret.

Jeg skal slutte med et par udenrigspolitiske betragtninger. Det sker af to grunde. For det første fordi jeg naturligvis er blevet spurgt om det, for det andet fordi jeg føler, at debatlejet omkring udenrigspolitik af og til når lige lovlig store højder. Jeg hørte, at ordet struds blev anvendt i debatten lidt tidligere på aftenen. Det er jeg sådan set glad for, for jeg kom i tvivl om, hvorvidt der ville blive anvendt stærkere udtryk. Jeg så i B.T. her til morgen, at der blev anvendt udtrykket kyllingepolitik, og det havde jeg egentlig i højere grad regnet med at vi ville møde. Men sådan er det jo: Når temperamerterne har det lidt svært, så kommer de ofte i kog. Og bevares, for min skyld må man anvende de tillægsord, man har lyst til, men det er jo ikke det, der giver respekt, det er jo ikke det, der lægger op til en realistisk udenrigspolitisk debat, hvor nøgterne vurderinger kommer til at præge debatten. Det vil jeg gerne give et bidrag til – og så kan man i øvrigt bru-

ge, hvad man har lyst til af tillægsord; det går gerne mest ud over én selv.

Så til debatten. Når udenrigsministeren klart har understreget, at det fortsat er den danske regerings ufravigelige standpunkt at opretholde balancen mellem små og store lande inden for EF-området, har det ikke noget at gøre med strudsepolitik, så har det noget at gøre med troværdighed, så har det noget at gøre med, at det, man sagde før den 18. maj, og som den danske befolkning stemte for, det siger man også efter den 18. maj. Så har det faktisk også noget at gøre med at vedstå, hvad der blev vedtaget på Det Europæiske Råds møde i København: enighed i alle stater. Og så har det noget at gøre med et fundamentalt andet syn, som denne regering har.

Se, det europæiske samarbejde har altid hvilet på en gensidig balance mellem store og små stater. Det europæiske samarbejdes unikke, enestående styrke hviler netop på den antagelse, at balancen mellem de små og store stater er det, der gør, at man kan træffe holdbare, langsigtede politiske beslutninger. Derfor er det et fundamentalt anliggende for mig at få understreget, at det godt kan være, at når vi får flere medlemmer i EF, de fire nye ansøgerlande – de tre nordiske lande og Østrig – så bliver beslutningerne lidt besværligere. Det kan godt være, det tager lidt længere tid, men beslutningerne bliver bedre, hvis vi fastholder en uændret balance mellem de små og de store lande. Det er regeringens klare standpunkt, som det har været i Lissabon, som det var i København på topmødet, som det vil være fremover. Nu er det realistisk – verden forandrer sig jo. Det er en holdning, vi helt og fuldt deler med Holland, med Luxembourg, med Portugal, med Irland, med ethvert mindre land i Europa, der naturligvis må lægge vægt på, at forholdet mellem de store og de små holdes inden for den nøje gennemtænkte balance, der for længst er udviklet.

Vedrørende FN's Sikkerhedsråd kan jeg være mere kort og henvise til udenrigsministerens redegørelse. Det er regeringens linie, at FN's Sikkerhedsråds sammensætning skal afspejle de reelle styrkeforhold, skal indeholde repræsentation i større omfang for ulandene og afspejle industrilandenes reelle repræsentation.

Jeg kan måske også her tilføje realismens stemme. Man forestiller sig vel ikke i reel

[Statsministeren]

udenrigspolitik, som jo er præget af realisme, at Frankrig, at England, at Spanien sådan pr. automatik synes, at nu er det tid for andre lande at komme ind i stedet for dem. Jeg ved godt, det er lidt uvant at tale lige ud om tingene, men lad mig sige det, så det ikke kan misforstås: Det, denne regering lægger op til, er, at FN's Sikkerhedsråd, som udenrigsministeren sagde det, og som jeg nu gentager det, så tydeligt som muligt afspejler de reelle styrkeforhold i dansk og i international politik mellem de industrilande, der virkelig har indflydelse på verdens økonomiske og sikkerhedspolitiske udvikling, og at ulandene i højere grad bliver repræsenteret. Derfor beder jeg om, at man fortolker udenrigsministerens tanke som en interessant tanke, som han selv har sagt det, men når det gælder regeringens politik, er den klart formuleret, dels nu og dels i udenrigsministerens indlæg.

Jeg skal slutte med – som jeg også er blevet bedt om – at gøre et par betragtninger om Rusland. Om Rusland vil jeg sige, at jeg netop har fået en henvendelse fra Ruslands præsident Jeltsin, der takker for den danske regerings indsats under det danske formandskab og lægger meget vægt på, at den pagt, der nu er en del af det arbejdsgrundlag, EF arbejder for, skal blive en realitet, en pagt, som vi jo har lagt meget vægt på på sigt skal kunne sidestilles med forholdet mellem USA og EF-landene. Præsident Jeltsin vedstår og understreger, at det ikke mindst skyldes det danske formandskabs indsats.

Et andet element, Rusland lægger meget vægt på, og som jeg også klart vil gentage her i dag, er, at vi finder en hurtig afslutning på de forhandlinger, der er i gang på handelsområdet, med henblik på, at vore markeder kan give deres bidrag til, at den russiske infrastruktur og økonomi kommer bedre på fode.

Når jeg af hr. Søren Riishøj bliver spurgt om regeringens vurdering af præsident Jeltsin, vil jeg derfor gerne sammenfatte det, jeg forleden har givet udtryk for. Regeringen vurderer fortsat præsident Jeltsin som værende det klareste udtryk for, at reformprocessen, demokratiseringsprocessen, kan fortsætte, og derfor er der med alle de nuancer, der ligger bag det, ikke tvivl om, at regeringen fortsat sammen med de andre EF-lande støtter præsident Jeltsins linie. Men jeg vil også gerne føje til, at vi ser det som

en vigtig opgave – sammen med andre i Euro-paråd-sammenhæng – at medvirke til, at de kommende valg i december kommer til at foregå efter de principper, som vi hele tiden og altid lægger afgørende vægt på. Vi vil i det hele taget følge de omstændigheder, hvorunder valget skal foregå, med meget stor interesse ud fra de grundsyn, vi har.

Må jeg slutte med en bemærkning, jeg ikke kan tilbageholde, især når jeg ser på kropssproget hos enkelte medlemmer her i Tinget. Jeg kommer til at tænke på en anerkendt politiker, K. K. Steincke, som engang sagde:

»Det lykkedes som så ofte i politik at ordne også dette spørgsmål til almindelig utilfredshed.«

Der er en enkelt korrektion. Utilfredsheden er heldigvis ikke almindelig. Den indsnævrer sig mere og mere her i Tinget, og det er jeg egentlig ganske tilfreds med.

Jeg vil slutte med at sige: Kanhænde at nogle er usikre på, om der vil komme en vending i den økonomiske linie for 1994, om der vil komme et opsving. Kanhænde at nogle ser lidt pessimistisk på tingene. Det gør regeringen ikke. Vi er faktisk først lige begyndt, det vil komme til at virke, kursen ligger fast. Nu kommer det an på den danske befolkning og os selv, og hvad os angår, vil vi usvigeligt fastholde kursen også i 1994.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Jeg må nok sige, at jeg var meget lykkelig for, at vi nu også fik ventelisteproblematikken ind i billedet i denne debat. Jeg har været dybt chokeret, må jeg nok sige, over, at det har optaget folketingsmedlemmerne så lidt i dag at drøfte de stakkels mennesker, der står på venteliste til hospitalerne.

Det er jo udmærket, at statsministeren nu siger, at man vil lave aftaler. Det lyder smukt, men ikke desto mindre var det jo sådan, at i den tidligere regerings tid hørte vi gang på gang den nuværende sundhedsminister, hr. Torben Lund, klandre den daværende regering for ikke at gøre nok, og at der skulle ske noget her og nu. Nu må patienterne altså vente til 1995. Før sker der ikke noget.

Jeg vil gerne påpege og understrege over for statsministeren – og jeg håber, statsministeren lytter godt efter nu: Vil statsministeren gøre

[Jan Køpke Christensen]

alt, hvad der står i hans magt, for at udnytte de ressourcer, der er i samfundet på hospitalsområdet? Jeg kan se, statsministeren nikker. Det, jeg tænker på, er naturligvis alle de private hospitaler og klinikker, vi har, der ikke bliver udnyttet optimalt i dag. Vi har set, at Holmegård Kommune, en socialdemokratisk kommune, indlægger deres syge på privathospitaler for at spare skatteyderne for udgifter.

Vi håber i Fremskridtspartiet, at regeringen vil være med til virkelig kraftigt at hjælpe kommunerne til at udnytte privathospitaler og klinikker. Vi er i hvert fald parat til at komme med et lovforslag, der klart og tydeligt går ud på at hjælpe disse patienter, så også kommunerne får mulighed for at indlægge patienter på privatklinikker. Og jeg forstår, at i hvert fald fru Bente Juncker klart og tydeligt har givet til kende, at CD's holdning er i overensstemmelse med Fremskridtspartiets. Så vi håber at få et sådant forslag igennem, og at statsministeren støtter det.

Engell (KF):

Statsministeren var i sit afsluttende indlæg meget optaget af humøret i regeringen og hos oppositionen, og statsministeren forsikrede, at i regeringen er der godt humør.

Jeg vil sige til statsministeren, at for den, der hver aften følger tv-aviser og tv-nyheder, var det virkelig en afsløring her fra Folketingets talerstol, for jeg må sige, at når man har fulgt de seneste måneders debat i og omkring regeringen og regeringspartierne, må det være en helt særlig form for politisk humoristisk sans, som her kommer til udtryk. Må jeg minde statsministeren om, at pepmødet på Gurrehus blev holdt den 15. september, så vidt jeg erindrer, og siden den 15. september har regeringens ministre og gruppemedlemmer på skift mindst ni gange været leveringsdygtige i forskellige former for interne skærmydsler i større eller mindre omfang.

Derfor vil jeg sige til statsministeren, at hvis statsministeren indimellem oplever humøret hos oppositionen som lidt depressivt, skyldes det alene, at det for os kan være uendelig vanskeligt at komme til orde i den politiske debat på grund af den interne kævl og strid, som til stadighed præger en så stor del af regeringens aktiviteter. Derfor vil jeg gerne indtrængende bede statsministeren om at sikre, at vi nu får noget arbejdsro i den kommende periode.

Statsministeren mente også, at valgkampen var i gang. Det var åbenbart statsministerens vurdering, og følger man debatten i og omkring regeringspartierne, kan der måske være grund til at bekræfte denne opfattelse, men må jeg minde om, at der kun er én her i Folketinget, som bestemmer, om der skal udskrives valg. Det er statsministeren selv. Vi går ud fra, at arbejdet forløber rutinemæssigt i den kommende periode, men det er statsministerens afgørelse, og det vil ikke komme bag på os, hvis et valg måtte komme før tiden.

I formiddags pegede jeg i mit indlæg på det kolossale problem, som regeringens økonomiske politik efter min opfattelse vil skabe for Danmark på grund af eksplosionen i de offentlige udgifter, og jeg bad også statsministeren om at bekræfte regeringens påstand om, at den finanspolitiske lempelse ikke alene gælder for 1994, men også i de kommende år vil føre til store stigninger, hvis alle de mange forslag, som vi var inde på i formiddags, skal gennemføres. Jeg nævnte de 5 mia. kr. stigende til 10-15 mia. kr. Jeg hæfter mig ved, at jeg ikke i statsministerens svar her i anden omgang rigtig kan forholde mig til eller få klarhed over, om statsministeren kunne eller ville bekræfte, at der rent faktisk i årene efter 1994 bliver tale om meget betydelige stigninger, som ikke er dækket ind, hverken – for en dels vedkommende – af finansloven for 1994 eller for langt de fleste af pengenes vedkommende på budgetoverslagene for de kommende år.

Hvad angår f.eks. nedbringelsen af ventetider på sygehuse, er det jo en kendsgerning, at forårets budgetaftale med amterne ikke er tilstrækkeligt for at nå det mål. Derfor lægger man op til en ny flerårig aftale. Men en aftale om nedbringelse af ventelisterne vil alt andet lige medføre udgifter, formentlig på et milliardbeløb.

Hvad angår børnepasningen – nedbringelse af ventetiderne – en pasningsgaranti, er der på nuværende tidspunkt ikke aftalt noget med kommunerne. Det er ganske vist hensigten, at man til foråret skal føre forhandlinger med kommunerne med henblik på en aftale. Men kommunerne har jo tilkendegivet, hr. statsminister, senest ved formanden for Kommunernes Landsforening i går, at der bliver tale om et krav om kompensation, og man taler om milliardbeløb.

[Engell]

Regeringen vil også gennemføre initiativer i forbindelse med de sociale problemer i boligområderne; der skal laves en handlingsplan. Det er der ikke sat penge af til på finansloven.

Man lægger op til, at efteruddannelsesindsatsen skal styrkes væsentligt. Det er der heller ikke sat penge af til. Og her taler vi formentlig om et tocifret milliardbeløb, hvis man skal op på de 60.000 pladser i år 2000.

Så alt i alt er der tale om 12 mia. kr. i 1994, og det er derfor, jeg synes, det er meget vigtigt at få helt klarhed, også fra statsministeren, på det punkt. Det vedrører ikke bare 1994, men årene herefter, for det er ikke en midlertidig lempelse, der gennemføres. Det er mindst 12 mia. kr. i 1994, og det er i de efterfølgende år yderligere ganske betydelige milliardbeløb.

Statsministeren opfordrede Det Konservative Folkeparti til at søge indflydelse og medansvar. Det påtager vi os meget gerne, men jeg må minde om, at da vi i juni fremlagde 42 helt konkrete forslag til øget beskæftigelse, ville man ikke diskutere det. Der var ingen indflydelse i skattereformen eller i arbejdsmarkedsforhandlingerne. Det samme føler vi heller ikke har været tilfældet hverken i forhold til folkeskolen eller licensdrøftelserne.

Men lad os nu lægge dette bag os. Det, jeg vil sige til statsministeren og til regeringen, er: Medansvar og medindflydelse hænger sammen. På nuværende tidspunkt har vi end ikke i forbindelse med finansloven for 1994 hørt fra regeringen. Der har ikke været inviteret til en eneste drøftelse. Så derfor lige ud sagt: Hvis man forventer, at vi skal medvirke og bidrage på nogen måde, forudsætter det også, at regeringen er parat til at føre åbne drøftelser og give et reelt medansvar og medindflydelse til oppositionens partier.

Jeg skal ikke gå ind i debatten om EF og de overvejelser, der er om ændringer i institutionerne, og forhandlingerne om udvidelse med de nye ansøgerlande. Vi tror i den konservative folketingsgruppe, at det er vigtigt, at man i denne sag søger fælles løsninger mellem de partier, der har båret Danmark igennem de sidste afstemninger i forbindelse med EF. Vi mener også, at det er fantastisk vigtigt, at der vises hjælpsomhed i forhold til ikke mindst de nordiske lande, som vi har en klar interesse i kommer ind i det europæiske samarbejde. Vi mener også, at vi har nogle klare nationale,

danske interesser, som vi skal søge varetaget i fællesskab, og vi mener også, at det er vigtigt, at den danske befolkning, vælgerne, føler, at der her er tale om en udvikling, som de kan og vil vedkende sig. Kort sagt: sådan at videreudviklingen af samarbejdet sker på en sådan måde, at Danmark fortsat fuldt og helt kan være med og præge udviklingen.

Derfor skal vores opfordring være nu, hvor man formentlig i den kommende tid bevæger sig ind i et forhandlingsforløb, at regeringen søger kontakt til de politiske partier, og at man grundigt gennemdrøfter og analyserer den strategi, som fra dansk side bør tilrettelægges i forhold til et forløb, der muligvis kan vise sig at blive vanskeligt.

Statsministeren blev spurgt om, hvordan regeringen vil fortolke den dagsorden, der er foreslået, og jeg forstår, at den udtrykker regeringens politik. Det undrer mig sådan set ikke, for særlig klar er den jo heller ikke. Men jeg må på den konservative gruppes vegne sige, at selv om vi er enige i det mål, der sættes op i dagsordenen: nedbringelse af arbejdsløsheden, er vi ikke enige i de midler, regeringen vil anvende. Vi har ganske enkelt ikke tillid til regeringens politik, og vi vil derfor stemme imod den foreslåede dagsorden. Det samme gælder naturligvis for det af SF stillede dagsordensforslag.

Fogh Rasmussen (V):

Statsministeren sagde, at regeringen er i godt humør. Hvis det er tilfældet, må jeg sige, at det lykkedes statsministeren at holde det godt skjult under sin lange, lange tale for lidt siden.

Statsministeren sagde, at jeg havde fremsat guddommelige betragtninger. Jeg vil gerne sige til statsministeren, at jeg er et beskedent menneske, der kan nøjes med mindre. Og statsministeren ilede da også med at tilføje, at han fandt nogle af mine udtalelser uldne.

Jeg var et øjeblik i tvivl om, hvordan jeg skulle tolke statsministerens udsagn, men jeg har valgt at være beæret over at få et sådant prædikat af en udpræget kender. (*Munterhed*).

Men jeg må sige, at jeg synes, det er mere og mere pinagtigt, når statsministeren fortsætter sin rutineagtige gentagelse af, at vi ikke fortæller, hvad det er, Venstre vil. Vi har lagt vores lovforslag frem som udtryk for, hvad der er vores politik. Jeg har skitseret en række punkter i

[Fogh Rasmussen]

min tale i dag. Vi har holdt et landsmøde, hvor vi har fortalt, hvad der er vores politik. Jeg kan sige til statsministeren, at vi har udgivet en hel avis om, hvad der er vores politik. Der står noget om det liberale alternativ. Ja, vi skriver bøger om, hvad der er vores politik.

Når statsministeren så stadig hævder, at han ikke er klar over, hvad der er vores politik, må forklaringen være, at han har haft sit hoved nøjagtig samme sted som udenrigsministeren. Det må være forklaringen på, at han ikke kan høre, hvad det er, vi siger.

Statsministeren gjorde meget ud af at forklare, at der er dækning for alt det, regeringen har foreslået. Efter at have hørt statsministerens lange, lange redegørelse for, at han fandt, at der var dækning for alle regeringens udgiftsforslag, er jeg nået til den konklusion, at det, statsministeren forstår ved, at der er dækning, er, at pengene er afsat på finansloven. Det er ikke så overraskende. Det skal pengene være, ellers kommer man for en rigsret. Når man vil bruge penge, skal de stå på finansloven. Så det er ikke så overraskende, at de penge, statsministeren vil bruge, står på finansloven. Men det er jo ikke det samme som, at der er dækning. Der er jo ikke dækning, bare fordi de står på finanslovens udgiftsside.

Det, der er statsministerens problem, er jo, at han låner alle pengene. Der er et underskud på 55-56 mia. kr., og det bliver endnu større. Det vil sige, at hver eneste af de udgiftsløfter, som statsministeren har fremsat, er for lånte penge. Der er ikke dækning.

Se, forskellen på den udgiftspolitik, vi står for, og som vi også stod for, da vi var i regering, og så statsministerens og finansministerens udgiftspolitik er, at vi lagde et loft ind over, hvor store de offentlige udgifter højst måtte være. Derfor sagde vi, at hvis der skulle bruges flere penge på ét område, skulle der spares på et andet område. Vi lagde altså et loft ind. Den nuværende regering har gjort det modsatte: Den har lagt et gulv ind, som den kalder det udgiftspolitiske udgangspunkt, og det er så det udgangspunkt, fra hvilket udgifterne kan stige. (*Munterhed*).

Jamen finansministeren har sandelig udtalt sig i dag til Politiken. Jeg står med artiklen her, hvor overskriften lyder: »Grebet om statens udgifter løsnest«. Og det er finansministeren, der har udtalt sig vidt og bredt til dagbladet

Politiken. »Grebet om statens udgifter løsnest«! Det er simpelt hen finansministerens politik, at man laver et udgiftspolitisk udgangspunkt, og fra det kan pengene så fosse ud af statskassen. Det er forskellen på den udgiftspolitik, vi står for, og den udgiftspolitik, regeringen står for.

Netop fordi det er så vanskeligt at styre de offentlige finanser, netop fordi der er et kæmpeunderskud på statens finanser, er det vigtigt at have en regering med ministre, der kan passe på pengene. Det, der er problemet nu, er, at vi har en regering med hele 24 ministre, der ikke kan og ikke vil passe på pengene.

Endelig lidt om det dagsordensforslag, som hr. Frank Jensen har fremsat på regeringspartierne vegne. Jeg stillede statsministeren et lidt troskyldigt spørgsmål i første runde, hvor jeg sådan spurgte, hvor stor vægt statsministeren lagde på denne dagsorden. Det var, fordi jeg ærlig talt var lidt i tvivl om, hvad det egentlig var, der stod. Man kan godt sige – jeg tror, statsministeren vil medgive, at jeg har ret i den karakteristik – at den er lidt ulden, denne dagsorden. Derfor stillede jeg mit spørgsmål til statsministeren, og nu har statsministeren givet mig et svar. Og dér må jeg sige, at efter det svar står det klart for os, at en tilslutning til den dagsorden ville være det samme som en tilslutning til regeringens økonomiske politik.

Jeg vil gerne understrege, at vi er enige i, at arbejdsløsheden er det største samfundsproblem, og enige i, at arbejdsløsheden er en trussel mod den enkeltes velfærd, og vi ville også ønske, at regeringen i sin faktiske politik gav bekæmpelsen af arbejdsløsheden højeste prioritet. Men når statsministeren i sit svar gør det klart, at et ja til denne dagsorden også er et ja til regeringens økonomiske politik, er vi nødt til at sige nej til dagsordenen. Vi tror nemlig ikke på den filosofi, regeringen bygger sin økonomiske politik på.

Det er en filosofi, der er gammeldags; den er forældet. Det er den filosofi, der siger, at staten kan skabe arbejdspladser ved, at man giver flere statslige kroner ud. Det kan man ikke. Staten har ingen penge, og det betyder, at hvis finansministeren vil give flere penge ud til at skaffe nye arbejdspladser for, må han også tage flere penge ind til at finansiere det. Og hvis han opretter arbejdspladser ved at give flere penge ud, kvæler han mindst lige så mange ar-

[Fogh Rasmussen]

bejdspladser ved at tage flere penge ind. Derfor kan regeringens økonomiske politik ikke føre til en forbedring af beskæftigelsen, derfor er vi uenige i den strategi, regeringen har valgt, og derfor stemmer vi nej til det dagsordensforslag, som hr. Frank Jensen har fremsat.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg sad og noterede en del ned, da statsministeren gav sit svar. Og når man ordret noterer ned, hvad statsministeren siger, er der jo baggrund for mange interessante sproganalytiske betragtninger.

Bl.a. sagde statsministeren: »Utilfredsheden indsnævres sig mere og mere«.

Hvad betyder egentlig det, at utilfredsheden indsnævres sig mere og mere? Og hvad tænker statsministeren egentlig på? Indsnævres sig! Hvis vi ser på regeringen, så er det vel ikke utilfredsheden, der indsnævres sig, så er det vel ret beset regeringens flertal, der indsnævres sig mere og mere. (*Munterhed*). Er det ikke det? Hvis vi skal blive i den samme terminologi, må man faktisk sige, at utilfredsheden har udvidet sig mere og mere i regeringen – hvis vi nu skal være helt ærlige!

Det kom lidt bag på mig, at statsministeren slet ikke omtalte det, der har været samtaleemnet i Folketinget hele dagen. Udenfor på gangene går alle jo og snakker om, hvorvidt denne regering overhovedet har sit flertal mere. Og jeg kan forstå, at den socialdemokratiske folketingsgruppe er vred. Den vil ikke længere finde sig i Kristeligt Folkeparti; nu må det være nok. Det kan jeg godt forstå. Når man tænker på, hvordan De Kristelige har hundset rundt med især Socialdemokratiet, men også de andre regeringspartier, har jeg fuld forståelse for, at der nu kommer et ønske om, at nu må det være nok. Men jeg synes nu nok, at der må være baggrund for nogle mere interessante betragtninger, end at utilfredsheden indsnævres sig mere og mere.

Jeg kunne godt have ønsket mig, at statsministeren gav nogle bud på, hvad han vil gøre i denne situation. Når nu de socialdemokratiske folketingsmedlemmer vil smide De Kristelige ud, tror jeg da, der kunne og burde være grundlag for en større debat om det her i Folketinget. Men den får vi ikke i dag; den får vi måske på et senere tidspunkt.

Statsministeren havde nogle interessante betragtninger om regeringens økonomiske politik og ikke mindst skattepolitikken. Jeg må indrømme, at mine ører var ved at falde af. Og jeg havde ikke som strudsen stukket dem ned i jorden, så jeg havde fået jord i ørerne; det havde jeg ikke. Mine ører var ved at falde af, da statsministeren erklærede sig enig med hr. Fogh Rasmussen – fuldstændig enig, sagde han endda – enig i hr. Fogh Rasmussens tidligere betragtninger om, at der vil være en dynamisk erhvervseffekt i skattelettelser, og så kommer det: også fuldstændig enig i, at 6 pct.-skatten skal væk, at den er en pestilens.

Hvis vi nu går tre år tilbage i tiden – de fleste kan nok huske det – var der nogle interessante forhandlinger her i Folketinget, ikke sandt, hvor den daværende KVR-regering – jeg kan godt forstå, at der bliver smilet visse steder på regeringssæderne – indledte forhandlinger med Socialdemokratiet om at fjerne 6 pct.-skatten. Man kan ikke påstå, at der dengang var stor positiv interesse for det spørgsmål hos Socialdemokratiet. Man kan vel næsten påstå, at det udløste et folketingsvalg i december 1990, og at det gav Socialdemokratiet en kæmpemæssig valgsejr. Det vil sige, at alle de socialdemokratiske folketingsmedlemmer, der sidder her, alle de nye, der kom ind i 1990, sidder her på en politik, der er stik imod det, statsministeren roste for lidt siden. Jeg undres såre over de skattepolitiske betragtninger fra statsministeren.

Statsministeren sagde i et svar til mig på spørgsmålet om, hvad han ville sige til, at vi alle sammen brugte vores penge til at købe nye biler for, at der er kæmpemæssige økonomiske fordele ved, at alle danskerne udskifter deres biler. Jeg må indrømme, at jeg har hørt det før. Jeg har hørt det fra Forenede Danske Motorejere og fra Centrum-Demokraterne, og jeg er helt sikker på, at statsministeren efter dette her vil blive æresmedlem i FDM. Det er der store muligheder for, og hvis de økonomiske fordele ved, at vi alle sammen skifter vores biler ud, er så kæmpemæssige, må det jo være en meget væsentlig del af regeringens økonomiske politik; det kan ikke være anderledes. Men jeg vil alligevel tillade mig at komme med én bemærkning, som faktisk er essensen i det, jeg sagde:

[Holger K. Nielsen]

Det kan godt være, at det giver lidt penge på statsbudgettet i afgifter, hvis man skifter sin bil ud, det kan godt være – ja meget, siger skatteministeren; han kender jo til de ting – men det giver jo ikke meget beskæftigelse, vel? Regeringen må vel medgive mig, at der er ikke særlig meget beskæftigelse i, at alle danskere skifter deres bil ud. Og det er jo det, vi taler om.

Og så kommer vi dertil, at der altså må være en sammenhæng mellem grøn politik, miljøpolitikken, og den økonomiske politik. Og det er jo dér, vi gang på gang ser denne regering køre i siksakkurs. Den slingrer frem og tilbage. På det ene tidspunkt er den så grøn, så grøn, og i næste øjeblik bliver den så sort, så sort, for der er ikke sammenhæng i tingene. Og her har vi et godt eksempel på det, når statsministeren helt uden at rødme siger, at nu skal vi have forøget privatbilismen, og det er sandelig godt. Nej, der er ikke sammenhæng i det her.

Til sidst et par betragtninger om det forslag til motiveret dagsorden, der er fremsat:

I første halvdel af dagsordenen står der: »Idet Folketinget konstaterer, at arbejdsløsheden er det største samfundsproblem, en trussel mod den enkeltes velfærd«.

Hvis der kun havde stået dét, havde vi ikke haft problemer med at stemme for dette dagsordensforslag, og hvis der i den næste sætning havde stået: »og at regeringen i sin økonomiske politik vil give bekæmpelsen af arbejdsløsheden højeste prioritet«, havde det heller ikke givet os problemer.

Men jeg må indrømme, at når der står, at man konstaterer, at den økonomiske politik giver bekæmpelsen af arbejdsløsheden højeste prioritet, og når man hører statsministerens tale her, så er sandheden jo, at det her er et dagsordensforslag om regeringens hidtidige økonomiske politik. Det kan ikke forstås anderledes.

Stemmer man for dette dagsordensforslag, legitimerer man regeringens økonomiske politik. Og alle ved, at vi har været imod størstedelen af regeringens økonomiske politik. Vi stemte imod skattereformen ud fra den betragtning, at der ikke er nok arbejdsløshedsbekæmpelse i, at man vil ændre finanspolitikken ved at give skattelettelser, at der skal en målrettet indsats til.

Derfor var vi imod skattereformen, og det betyder alt i alt, at vi må stemme imod dette forslag om motiveret dagsorden. Vi ønsker ik-

ke med vores stemmeafgivning at bidrage til at legitimere regeringens hidtidige økonomiske politik.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Som CD'er var det naturligvis dejligt at høre statsministerens argumentation vedrørende bilerne. Men jeg vil godt sige til hr. Holger K. Nielsen, at hr. Holger K. Nielsen tager fundamentalt fejl.

Der er en meget nøje overensstemmelse mellem den argumentation, som statsministeren kom med, og miljøpolitikken. For hvis der ved en forøgelse af bilsalget faktisk sker det, at det er de ældre biler, der forlader de danske veje, er det en væsentlig forøgelse af trafikikkerheden og en væsentlig miljømæssig forbedring. Og udgangspunktet er, at langt de fleste biler vil blive anskaffet til udskiftning af gamle biler. Det vil være et meget lille mindretal, der vil være en forøgelse af den danske bilpark. Så man skifter altså gamle, miljødårlige biler ud med moderne, miljørigtige. Og det er grøn politik!

Pia Kjærsgaard (FP):

Regeringen er i godt humør, siger statsministeren. Og statsministerens svar til mig på mit spørgsmål om, hvorvidt det ikke ville være en god idé at udskrive folketingsvalg, var, at det ville man ikke gøre i utide.

Nej, for så kunne det jo være, at statsministeren gik hen og kom i dårligt humør. Men måske kunne befolkningen komme i bedre humør, fordi den så ville få lejlighed til at fortælle sin uforbeholdne mening om denne regering.

Man må nok sige, at statsministeren udviste en vis form for selverkendelse. Jeg tror faktisk ikke, at statsministeren selv var klar over det. Men der blev sagt, at nu skulle disse her reformer jo først have lov at virke; de er ikke trådt i kraft endnu.

Vil det sige, at statsministeren har så lidt tillid til sine egne vælgere, at han tror, at først når disse velsignelsesrige reformer træder i kraft, vil man stemme på statsministerens parti? Det synes jeg godt nok var en mærkværdig udtalelse og en udtalelse, som ikke virkede, som om regeringen troede på sig selv, hvad der heller ikke rigtig er grund til.

[Pia Kjærsgaard]

Jeg mener også, at de svar, som statsministeren kom med med hensyn til, hvordan udgifter og indtægter skulle hænge sammen, stadig væk ikke beviste over for nogen her i Folketinget, at der er bund og sund fornuft i den økonomiske politik hos den nuværende regering.

En ting er 110 pct. sikker, og det er, at selv om man mener, at nogle mennesker i befolkningen får nogle skattelettelser, er man åbenbart ikke klar over, at de kommer til at betale dem tilbage igen, f.eks. i form af øgede skatter eller afgifter på miljøet. Jamen tror statsministeren virkelig ikke, at det er gået op for befolkningen, at det forholder sig sådan? Jeg tror faktisk, at det er sådan.

Så kan man også stille et par spørgsmål vedrørende de dagsordensforslag, der er fremsat. Det siger sig selv, at Fremskridtspartiet stemmer imod SF's dagsordensforslag. Vi ønsker ikke flere offentlige serviceydelser.

Regeringens dagsordensforslag, fremsat af hr. Frank Jensen, der jo – som andre ordførere har været inde på det – siger, at arbejdsløsheden er det største samfundsproblem, en trussel mod den enkeltes velfærd, kan alle vel være enige i. Men når det så fortsætter med, at resten af Folketinget skal give opbakning til regeringens økonomiske politik, siger det sig selv, at man må stå af.

Jeg ved ikke, hvorfor regeringen har fremsat dette afværgedagsordensforslag – vil jeg faktisk kalde det – inden der overhovedet er fremsat et andet dagsordensforslag, for det virker som et afværgedagsordensforslag. Jeg ved ikke, om det er internt, regeringen skal finde ud af, om der er flertal for dette dagsordensforslag, men det er faktisk sådan noget, som jeg mener regeringen burde have afgjort med sig selv, inden man fremsætter et dagsordensforslag. At arbejdsløsheden er det største problem, kan vi godt blive enige om, men regeringen burde prioritere det anderledes i sin økonomiske politik; dér er det, vandene skiller. Derfor stemmer også Fremskridtspartiet imod.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg synes, at statsministeren holdt en udmærket svartale, og jeg synes, det var et udmærket citat af Steincke, statsministeren bragte på bane. Jeg vil sige, at statsministeren godt kunne have tilladt sig i dag at have brugt et andet citat af Steincke, nemlig fra dengang, da

Steincke blev bebrejdet, at han førte sig alt for selvglad frem. Svaret fra Steincke var: Jeg kan forsikre jer om, at jeg er ikke nær så selvglad, som andre ville have været i mit sted.

Hr. Engell kom med et par fornuftige betragtninger om EF-politikken, synes jeg. Dem hæftede jeg mig meget ved, fordi de faktisk står i god kontrast til det indlæg, den tidligere udenrigsminister holdt, og den konflikt, som jeg hørte at den tidligere udenrigsminister forsøgte at skabe til den nuværende regerings udenrigspolitik. Det er der absolut ingen grund til. Hr. Engell peger meget rigtigt på, at det nu drejer sig om bred dansk enighed om fortsættelsen, og han peger meget rigtigt på, at det er altafgørende, at forhandlingerne med de nye ansøgerlande nu forløber i et roligt og fornuftigt leje. Det er det væsentlige. Så tak for det!

Hr. Fogh Rasmussen gjorde sig lidt munter over de svar, statsministeren havde givet på indlæggen, og dristede sig oven i købet til at sige, at Venstre ikke bare fremlægger sine forslag vedrørende sin politik, men også skriver bøger om det. Det er det nærmeste, vi er kommet i dag til hr. Fogh Rasmussens fremlæggelse af sine egne ideer fra bogen om minimalstaten. Jeg tror ikke, vi kommer ret meget videre, og det skal Folketinget være glad for. Jeg gentager: Der er intet at hente!

Jeg synes, det er afslørende for Venstre og De Konservative, at de nu slutter af med at afvise det af regeringen fremsatte dagsordensforslag. Man kunne godt, hvis man var positiv over for den arbejdsopgave at bekæmpe ledigheden, have begrundet en jastemme for dette dagsordensforslag. Nu ønsker man at stemme nej, og vi andre må sige, at vi må betvivle, om de to partier har et reelt ønske om at prioritere arbejdsløsheden som et stort problem i Danmark.

Jeg er så kommet til min afslutning og har den opgave, at jeg på vegne af hr. Peter Due-toft og mig selv skal afgøre den sag, vi tidligere har sat på dagsordenen, nemlig at overrække præmien for den mindst konstruktive tale i dag. Det har været en ret svær afgørelse, men vi må mene, at efter det sidste indlæg fra hr. Fogh Rasmussen har han vundet prisen, og jeg skal fortælle, at prisen består i to billetter til Dagmar Teatret til opførelsen af Shakespeares »Stor ståhej for ingenting«. Jeg kan fortælle, at

[Bilgrav-Nielsen]

forestillingen drejer sig om romantik, jalوسي, begær, forførelse og hævn.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Formanden:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 1 af Frank Jensen (S), Peter Duetoft (CD), Bilgrav-Nielsen (RV) og Merethe Due Jensen (KRF) (se foran) . . .

Medlemmerne er vel klar over, at der er kommet en fortrydelsesknap. Det vil sige, at hvis man har stemt fra en forkert plads, kan man stemme sig ud af afstemningen.

Har alle stemt? (Ophold).

Jeg synes, det er urimeligt, at vi skal vente så længe, når der er kaldt til afstemning for så lang tid siden. Jeg slutter afstemningen.

Resultatet af denne afstemning vistes på afstemningsanlæggets tavler som 59 for, 60 imod og ingen stemmer hverken for eller imod.

Formanden:

Der er for mig noget, der tyder på, at der enten er medlemmer, der ikke har stemt i overensstemmelse med de tilkendegivelser, der er kommet, eller at der på anden måde er opstået fejl. Jeg mener derfor, det korrekte vil være, at der foretages en ny afstemning om denne dagsorden.

(Uro i salen).

Der er ikke for mig nogen tvivl om, at det er formandens ret i denne sag at forlange en ny afstemning, og jeg debatterer ikke den sag i dette møde. Der stemmes på ny.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 1 af Frank Jensen (S), Peter Duetoft (CD), Bilgrav-Nielsen (RV) og Merethe Due Jensen (KRF) (se foran)

vedtoges med 62 stemmer (S, CD, RV og KRF) mod 61 (KF, V, SF og FP).

Formanden:

Det er efter min opfattelse det klare udtryk for de tilkendegivelser, der er kommet i salen, og det ønsker jeg ikke at debattere her.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 2 af Holger K. Nielsen (SF) (se foran).

Hermed sluttede åbningsdebatten.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af Folketinget Pelle Voigt (SF), Pernille Frahm (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Holger K. Nielsen (SF) og Kristen Touborg (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forøgelse af det støttede boligbyggeri.

(Beslutningsforslag nr. B 4).

Forslag til folketingsbeslutning om kommunal boligpolitik.

(Beslutningsforslag nr. B 5).

Medlemmer af Folketinget Rahbæk Møller (SF), Pernille Frahm (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Kristen Touborg (SF) og Pelle Voigt (SF) har meddelt mig, at de ønsker til boligministeren at stille følgende:

Forespørgsel.

»Hvad vil ministeren gøre for at forhindre kreditforeningernes boykot af bl.a. landdistrikterne?«

(Forespørgsel nr. F 3).

Medlemmer af Folketinget Lilli Gyldenkilde (SF), Hanne Thanning Jacobsen (SF), Gert Petersen (SF), Jens Thoft (SF) og Kristen Touborg (SF) har meddelt mig, at de ønsker til socialministeren at stille følgende:

Forespørgsel.

»Hvad agter regeringen at foretage sig for at forbedre de ældres vilkår?«

(Forespørgsel nr. F 4).